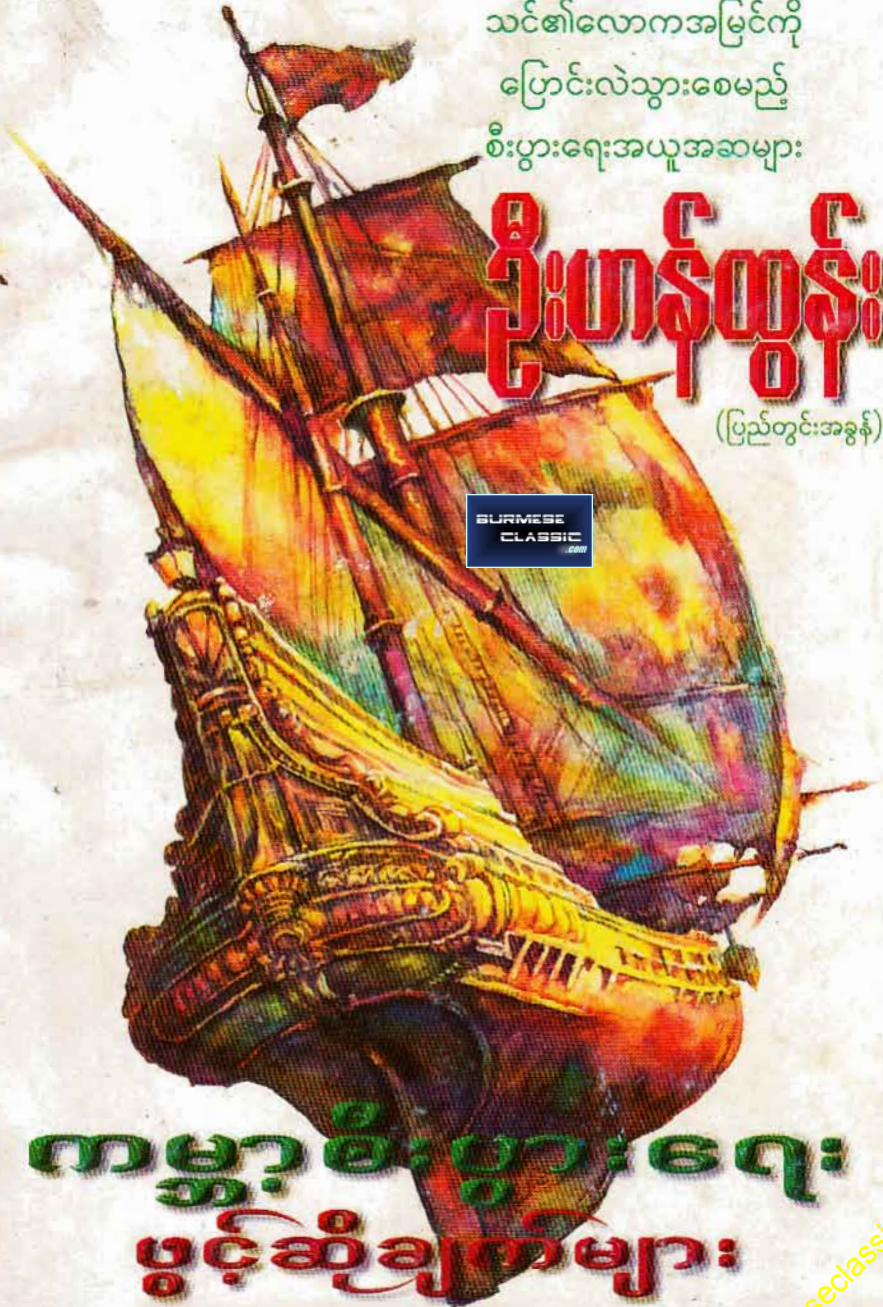

သင်၏လောကအမြင်ကို
ပြောင်းလဲသွားစေမည့်
စီးပွားရေးအယူအဆများ

စီးပွားရေးအယူအဆများ

(ပြည်တွင်းအခွန်)

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး
ပွင့်ဆံ့ချက်များ

RANDY CHARLES EPPING
A BEGINNER'S GUIDE TO THE WORLD ECONOMY

DESIGN - SOE MYINT SEIN

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပွင့်ပို့ချက်များ

- တမူကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်အမှတ် ❖ ၅၉၇/၉၇ (၉)
- မျက်နှာပုံ၊ ဝန်ခံခွင့်ပြုအမှတ် ❖ ၅၁၇/ ၉၇ (၉)
- ထုတ်ဝေသူ ❖ ဦးတင်အုန်း (မြ-၀၉၄၄)
မိုးမင်းစာပေ(၉၃)ရိပ်သာလမ်း
ထက်န်းကျွန်း

ဝထမဆကြိမ်၊ ဆုပ်ရေ ၁၀၀၀

- ပုံနှိပ်သူ ❖ မအေးဝေစို (မြ -၀၅၃၀၀)
ရတနာဂုဏ်အောင်ဆက်

- တွန်ပျူတာ ❖ Light , ၃၄လမ်း(ထက်)
နှင်းရွှေလီ၊ ၃၀လမ်း(လယ်)

ပိစင်သူ ❖ မမြသာကြည်

- အတွင်းလယ် ❖ ဝုဇိုကို ၊ ၄၀လမ်း(ထက်)

မျက်နှာပုံ

- ဒီဇိုင်းဝန်းချီညာရှင် ❖ မိုးမြင့်စိန်
- အရောင်ခွဲ ❖ မြကျွန်းသာ

တန်ဖိုး - ၂၅၀ ကျပ်

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး

ဦးဟန်ထွန်း (ပြည်တွင်းအခွန်)

RANDY CHARLES EPPING
A BEGINNER'S GUIDE TO THE
WORLD ECONOMY

ကမ္ဘာစီးပွားရေးဖွင့်ဆိုချက်များ

မ ဘ တိ က ဘ

- * မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း၊ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ၏ အညွှန်း (က)
- * မိတ်ဆက်စကား (ခ)
- * ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာ (ဂ)
- ၁။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ၃
- ၂။ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု ၄
- ၃။ မဟာဗျူဟာ စီးပွားရေး ၈
- ၄။ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု ၁၂
- ၅။ ကုန်သွယ်မှုအမြတ်နှင့် အရှုံး ၁၅
- ၆။ နိုင်ငံခြားသား ပိုင်ဆိုင်မှု ၁၉
- ၇။ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုနှင့် ငွေကြေး ၂၂
- ၈။ ကမ္ဘာသုံးငွေကြေးများ ၂၇
- ၉။ လွတ်လပ်သော ငွေလဲလှယ်နှုန်းများ ၃၁
- ၁၀။ ငွေလဲနှုန်း၏ ဆောင်ရွက်ပုံ ၃၅
- ၁၁။ တစ်မျိုးသားလုံး အသားတင်ထုတ်လုပ်မှု ၃၉
- ၁၂။ ငွေဖောင်းပွခြင်း ၄၃
- ၁၃။ စီးပွားရေး အခြေအနေ ၄၈
- ၁၄။ ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ပံ့မှု ၅၁
- ၁၅။ ဗဟိုဘဏ် ၅၅

ရတနာ့ဂုဏ်
စာပေနှင့်အောင်ဆန်းပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ် ၅၁လမ်း ၁၄၀၊ မအူတန်း။ တာပေမြို့နယ်
☎ ၀၁-၂၉၃၆၉၈

၁၆။ စီးပွားရေးနှင့် အတိုးနှုန်း ၅၇

၁၇။ နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှုတွန်းအား ၆၀

၁၈။ ခွဲတမ်း၊ သွင်းကုန်ခွန်နှင့် ထောက်ပံ့ကြေး ၆၄

၁၉။ ရသုံးမှန်းခြေ လိုငွေပြခြင်းနှင့်
ကုန်သွယ်မှု အနှုံးပေါ်ခြင်း ၆၇

၂၀။ ကုမ္ပဏီနှင့်အတိုကောက်သင်္ကေတများ ၇၁

၂၁။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ၇၄

၂၂။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ၇၇

၂၃။ အနှုံးအမြတ်စာရင်း ၈၁

၂၄။ အသားတင်တန်ဖိုး ၈၅

၂၅။ ကုမ္ပဏီများနှိုင်းယှဉ်ခြင်း ၈၈

၂၆။ ကုတ်အားသုံးဝယ်ယူခြင်း ၉၂

၂၇။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှိုင်းယှဉ်ချက် ၉၆

၂၈။ စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်း ၁၀၀

၂၉။ အစုရှယ်ယာဝယ်ယူခြင်း ၁၀၄

၃၀။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံစွန့်စားမှု ၁၀၈

၃၁။ အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေ ၁၁၂

၃၂။ ဒေဝါလီခံခြင်း ၁၁၆

၃၃။ အရင်းအနှီးဈေးကွက် ၁၁၉

၃၄။ ဘွန်းစာချုပ် ၁၂၂

၃၅။ ဘွန်းစာချုပ်ရောင်းဝယ်ခြင်း ၁၂၆

၃၆။ ဥရောပငွေကြေးနှင့် ဘွန်းစာချုပ် ၁၂၉

၃၇။ ကြိတ်နှုန်း အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း ၁၃၂

၃၈။ ရွှေရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း ၁၃၆

၃၉။ ဆင့်ပွားစာချုပ်စာတမ်းများ ၁၃၉

၄၀။ အခွင့်ထူး ၁၄၂

၄၁။ အခွင့်ထူး ဖေးခြင်းနှင့် ခေါ်ခြင်း ၁၄၇

၄၂။ ငွေကြေးအခွင့်ထူး ၁၅၁

၄၃။ ဝရမ်း ၁၅၄

၄၄။ ဈေးကွက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနေသူများ ၁၅၉

၄၅။ ဥရောပတိုက်ညီညွတ်ရေး ၁၆၂

၄၆။ ဥရောပဘုံဈေးအဖွဲ့ ၂၆၅

၄၇။ အရင်းရှင်လမ်းကြောင်းသို့ ၁၇၁

၄၈။ ပစိဖိတ်မျဉ်းဒေသစီးပွားရေး ၁၇၆

၄၉။ ဂျပန်အင်ကော်ပိုရိတ် ၁၈၀

၅၀။ နက်ဖ်တာ (NAFTA) ၁၈၃

၅၁။ တတိယကမ္ဘာ ၁၈၇

၅၂။ ဆင်းရဲမွဲတေခြင်း၏ အရင်းခံများ ၁၉၀

၅၃။ တတိယကမ္ဘာ၏ ကြွေးမြီ ၁၉၃

၅၄။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြွေးမြီပြဿနာ ၁၉၇

၅၅။ အလွန်အကျူးငွေဖောင်းပွခြင်း ၂၀၁

၅၆။ ခြိုးခြံရွှေတာ ရေးစီမံချက်၏ ဒဏ် ၂၀၅

၅၇။ တတိယကမ္ဘာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ၂၀၈

၅၈။ စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ၂၁၁

၅၉။ ကုန်သွယ်ရေး စစ်ပွဲများ ၂၁၄

၆၀။ ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးစာဏ်များ ၂၁၇

၆၁။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အိုင်အမ်အက်စ် ၂၁၈

၆၂။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောကမှ အဂတိမှုများ ၂၂၅

၆၃။ ငွေဖြူအောင် လျှော်ဖွပ်ခြင်း ၂၂၈

၆၄။ ဆွစ်ဇာလန်ဘဏ်ငွေစာရင်း ၂၃၂

၆၅။ အခွန်သုခဘုံ ၂၃၆

၆၆။ နိုင်ငံတကာဗုဒ္ဓရိုက်သမားများ လွတ်မြောက်ခြင်း ၂၃၉

၆၇။ မှောင်ခိုဈေးကွက် ၂၄၃

၆၈။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ၂၄၆

၆၉။ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းခွင့် ၂၅၀

၇၀။ သဘာဝအတွက် ပေးဆပ်ခြင်း ၂၅၅

၇၁။ ပတ်ဝန်းကျင်အတွက် ဆုလာဘ်နှင့် ပြစ်ဒဏ် ၂၅၈

၇၂။ နောက်ဆက်တွဲ
ဝေါဟာရရှင်းလင်းချက်များ ၂၆၃ - ၃၅၄

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ

ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း

THE UNION OF MYANMAR CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY
RUBY HOUSE 74-86 BO SUN PAT STREET, YANGON, 11141, MYANMAR

(ESTABLISHED 1918.)

မျက်မှောက်ခေတ် ကာလ၌ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံများသည် ဆက်သွယ်ရေး ပိုမို မြန်ဆန်လာသည်နှင့်အမျှ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးထိတွေ့ ဆက်ဆံမှုများ ပို၍ပို၍ တိုးတက်နေဦးမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သည်ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေးသို့ ဦးတည်၍ စီးပွားရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုအများအပြားကို အဆက်မပြတ် ဖော်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး မှာလည်း အရှိန်အဟုန်ကြီးစွာတိုးတက် လာလျက် ရှိနေပေသည်။

ပြည်တွင်း လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးအနေဖြင့် မိမိနှင့် ဆက်သွယ်လာသော ကုမ္ပဏီ၊ ဘဏ်များ၊ လုပ်ငန်းစသည် စီးပွားရေးနှင့် ယင်းတို့ တည်ရှိရာ နိုင်ငံတို့၏ စီးပွားရေး ဆိုင်ရာအခြေအနေကို သိရှိနေမှသာ မှန်ကန်သော စီးပွားရေးရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်နိုင်ပါမည်။

အထက်ပါ လိုအပ်ချက်အရ စီးပွားရေး အခြေအနေကို သိရှိ နားလည်အောင် ကြိုးစားရာတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်း၊ အခေါ်အဝေါ်များ၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို သိထားရန် လိုအပ်လာ ပေသည်။ ဤ “ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေး ဖွင့်ဆိုချက်များ” စာအုပ်သည်အဆိုပါ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟုဆိုလျှင် မှားမည် မထင်ပါ။ ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုပြီးနောက် တွေ့ကြားရသည့် ကမ္ဘာ့ရွှေဈေး၊ ကမ္ဘာ့ငွေကြေး လဲလှယ်နှုန်း၊ စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကွက်စသည့် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများသည် ယခင်ကတွေ့ကြားရသည်တို့ထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ သိရှိလာမည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

Handwritten signature

ဦးလှမြင့်သိန်း (B.Com , B.L.)

ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ

မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့်

စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း

ဗိမာ်ဆက်တက်

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးရာ သတင်းစကားများကို နေ့စဉ်မပြတ် ကြားသိနေကြရသည်။ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ရုပ်မြင်သံကြားတို့တွင် စီးပွားရေးရာ ဝေါဟာရဆန်းဆန်းများကို တွေ့မြင်ကြရသော်လည်း အပြည့်အစုံ နားလည်ချင်မှ နားလည်နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် နေ့စဉ်နေထိုင်မှု တဝ၏ အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍသို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

မည်သည့်အလုပ်အကိုင်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းသည် ဖြစ်စေ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ အခြေခံသဘော အဓိပ္ပာယ်တို့ကို သိရှိနားလည်ထားသင့်ပါသည်။ သို့မှသာ မိမိနိုင်ငံအတွက် အကျိုးပြုနိုင်စွမ်းသော နိုင်ငံသားကောင်း တစ်ဦးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကျွမ်းကျင်ပါးနပ်သော စားသုံးသူတစ်ဦးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ခံယူနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေး အသိအမြင် ကြွယ်ဝစေရန် ဘောဂဗေဒ ဘာသာရပ်ကို သို့ ဘာသာရပ်ကို ပညာရပ်တစ်ခုအဖြစ် လေ့လာသင်ယူမည် ဆိုပါက နေ့စဉ်လက်တွေ့အခွင့်အလမ်းနှင့် ဆက်စပ်ရန် မလွယ်ကူသော သီအိုရီများ၊ မျဉ်းကွေး မျဉ်းကောက်ပုံပြ ဇယားများ၊ ညီမျှခြင်း ကိန်းတန်းများကို

စိတ်ရှုပ်ထွေးဖွယ် တွေ့မြင်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်စင်စစ် ကမ္ဘာ့
စီးပွားရေးဆိုသည်မှာ နေ့စဉ်ကြုံတွေ့နေကြရသည့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး
လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံများထက် ပိုမိုထူးခြားနက်နဲခြင်း မရှိပါ။ ငွေကြေး
အမျိုးအစား၊ ဘဏ္ဍာစကားနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ် အမျိုးမျိုးပါဝင်နေခြင်းကြောင့်
သာ ရှုပ်ထွေးနက်နဲသည်ဟု ထင်မြင်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်သည် “ချက်ချင်းသူဌေးဖြစ်နည်း” စာအုပ်များကဲ့သို့ ဟစ်
ကျမ်းမျိုး မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခုခု ဆောင်ရွက်မည်
ဆိုပါက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ အခြေခံသဘောများကို သိရှိနားလည်ထားမှ
သာ ပိုမိုအကျိုး ဖြစ်ထွန်းအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို လွယ်ကူပေါ့ပါးစွာ ဖတ်ရှုနိုင်စေရန်နှင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး
အား အနီးကပ် တွေ့မြင်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကြိုးပမ်းပြုစု
ရေးသားထားပါသည်။ ပုံပြဇယား၊ ညီမျှခြင်း ကိန်းတန်းများကို လုံးဝ
ချန်လှပ် ဖယ်ရှားထားပါသည်။ အချက်အလက် ဂဏန်းသင်္ချာအချို့ကို
မလွဲမရှောင်သာ ထည့်သွင်းဖော်ပြရာ၌ပင် ဥပမာပုံစံများ ပူးတွဲဖော်ပြထား
သဖြင့် အဆိုပါ ဂဏန်းများ၏ ဆိုလိုချက်ကို ရှင်းလင်းသွားစေနိုင်မည်
ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် နေ့စဉ်တွေ့ကြုံရတတ်သည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ
စကားရပ်များကိုသာ ရွေးချယ်ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း
အသိပေးလိုပါသည်။

စီးပွားရေးလောက၏ ယေဘုယျ အယူအဆများကို စာအုပ်အစပိုင်း
တွင် ဖော်ပြထားသော်လည်း ခေါင်းစဉ်တစ်ခုချင်း အစဉ်လိုက် မဖတ်ဘဲ
နှစ်သက်ရာ ခေါင်းစဉ်ကို စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ် ဖတ်ရှုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။
စာအုပ်၏ နောက်ပိုင်းတွင် မကြာခဏ တွေ့ကြုံတတ်သော်လည်း
မကြာခဏ မေ့တတ်သည့် ဝေါဟာရများကို ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်

သီးခြားပြုစု ဖော်ပြထားပါသည်။ လိုအပ်သည့် အချိန်တွင် အရေးပေါ်
မြန်ဆန်လွယ်ကူစွာ ရှာဖွေလေ့လာ ရည်ညွှန်းနိုင်စေရန် စီစဉ်ရခြင်း ဖြစ်
ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို အလွန်လွယ်ကူ မြန်ဆန်စွာ
သိရှိနားလည်နိုင်ပါသည်။ ထိုအခြေခံ အယူအဆများကို သိရှိနားလည်ပြီး
ဖြစ်ပါလျှင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဆိုသည်မှာ ရေခြားမြေခြားဒေသများတွင်
လူအချင်းချင်း ဆန်းကြယ်သိမ်မွေ့စွာ ကူးလူးဆက်ဆံခြင်း ဖြစ်သည်ဟု
ပီပြင်စွာ မြင်တွေ့လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ဆန်းကြယ်သိမ်မွေ့မှုကို
ရှင်းလင်းပြရန်အတွက်မှာမူ “သင်ကိုယ်တိုင်သာ ပါဝင်ဆင်နွှဲပါ” ဟု
အမှာစကားပါးလိုက်ချင်ပါသည်။

R.C. Epping.
IFS Project Management A.G.
Switzerland.

ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာ

စီးပွားရေးပညာသည် လူနှင့်အနီးစပ်ဆုံးပညာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် နားလည်ရခက်သော သီအိုရီများ၊ စာရင်းဇယားများ၊ သင်္ချာ ကိန်းတန်းများနှင့် မျဉ်းကောက်မျဉ်းကွေး၊ ဂရပ်ဖိယားများကြောင့် ရှုပ်ထွေးငြီးငွေ့ဖွယ် ဘာသာရပ် ဖြစ်နေပါသည်။ သာမန်လူတို့နှင့် လက်လှမ်းမမီအောင် ဝေးကွာနေပါတော့သည်။

ယခုစာအုပ်မှာ သာမန်လူတို့ နေ့စဉ်တွေ့ကြုံကြားသိနေရသည့် ဖြစ်ရပ်များကို ပမာဆောင်ကာ ရိုးရိုးရှင်းရှင်း ရေးသားပြုစုထားပါသည်။ လွယ်ကူစွာ ဖတ်ရှုနိုင်၍ ရှင်းလင်းစွာ နားလည်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှ ရှင်းလင်းလွယ်ကူနေသဖြင့် ပကတိ ကျယ်ပြန့်နက်နဲသော ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေးပညာရပ်ကို ဖတ်ရှုလေ့လာ နေမိသည်ကိုပင် သတိမူနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ဤသို့ စွမ်းဆောင်နိုင်သည်မှာ မူရင်းရေးသားပြုစုသူ၏ ဘဏ္ဍာရေး၊ စီးပွားရေး အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက်မှုနှင့် ဘာသာရပ်အပေါ် နုံ့စပ်ကျေညက်မှုတို့ကြောင့် ဖြစ်မည်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပညာရှင်ဆန်သော ဟိတ်ဟန်မပါဘဲ လိုရင်းတင်ပြထားခြင်းဖြစ်၍ စာရေးသူ၏ ရိုးသားပွင့်လင်းပြီး နိမ့်ချနိုင်သော စိတ်ဓာတ်ကို လေးစား အားကျမိပါသည်။

ရှေ့အကြောင်း ကောင်းစွာနားမလည်နိုင်သေးဘဲ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး သမုဒ္ဒါပြင်ကျယ်တွင် လှေငယ်တက်စင်းနှင့် ရဲဝံ့စွန့်စားသွားလာလျက် ရှိကြသော မြန်မာလူငယ် စီးပွားရေး သတ္တိခံများ၏ လက်သို့ ဤစာအုပ်မှ

သုတအဖြာဖြာကို အရောက်ပို့ချင်မိပါသည်။ အလားတူစွာပင် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ် ဝီပြင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရေး ဦးတည်ချက်ကို အကောင် အထည်ဖော်နိုင်ရန် လွတ်လပ်သော စီးပွားရေးစနစ် အတွေ့အကြုံ နုနယ်စွာဖြင့် စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍများမှ ပါဝင်ကြိုးပမ်း ထမ်း ဆောင်နေကြသည့် ဘဝတူနိုင်ငံဝန်ထမ်း လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များသို့လည်း ဝေငှချင်မိပါသည်။ ထိုစေတနာ၏ စေ့ဆော်မှုကြောင့်ပင် ဌာနဆိုင်ရာ တာဝန်များဖြင့် မအားမလပ်နိုင်သည့်ကြားမှ ကျွန်တော်သည်ဤစာအုပ်ကို မဖြစ်မနေ ကြိုးပမ်း၍ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပြဒါးသေ တစ်ဆွေဝ၊ သံသေ တစ်ပြည့်ဝ ဟူသည့် အဂ္ဂိရတ် ဆရာများ လက်သုံးစကားကဲ့သို့ပင် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးကို နားလည် သဘောပေါက်ခြင်းဖြင့် မိမိအိမ်ထောင်စု ကြီးပွားချမ်းသာအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို သိရှိနားလည်နိုင်ပါက မိမိ နိုင်ငံ မိမိလူမျိုးတစ်ရပ်လုံး ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ကြံဆောင်နိုင် မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင် နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး ဇယားက၏ သဘောသဘာဝနှင့် အတွင်း သရုပ်ကို ထိထိမိမိ သိရှိနိုင် အောင် ရိုးရိုးရှင်းရှင်း ရေးထားကြောင်း တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာ ရေးလိုအပ်ချက်များ၊ ပြည်တွင်းထွက်ကုန်ကိုသာ ဦးစားပေး ဝယ်ယူသုံးစွဲ ခြင်းဟူသည့် မျိုးချစ်စိတ်အခြေခံဖြင့် ပြည်ပမှ သွင်းကုန်ဝင်ရောက်လာမှု ကို တားဆီးသင့်ပုံများ၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် အခွန်အကောက်၏ အရေးပါမှုအနေအထားများ၊ သဘာဝသယံဇာတကြွယ်ဝမှုကို တန်ဖိုးထား ၍ တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် အလားအလာကောင်းများ ဖန်တီး နိုင်ပုံစသည့် သိမှတ်ခံယူကျင့်သုံးဖွယ် အကြောင်းအရာပေါင်းများစွာကို ဖတ်ရှုကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေး ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ပညာရပ်ဆန်နေ
မည်စိုးသဖြင့် အများနားဝင်လွယ်မည့် အရပ်သုံး လုပ်ငန်းသုံးစကားများ
ဘက်သို့ အလေးကဲ၍ ရွေးချယ်ပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ တက္ကသိုလ်များ စာအုပ်
ပြုစု ထုတ်ဝေရေးကော်မတီမှ ထုတ်ဝေခဲ့သော ဘာသာပြန်ဝေါဟာရများ
ကိုလည်း အတတ်နိုင်ဆုံး ဖြစ်နိုင်သမျှ အမှီပြုခဲ့ရသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ
ပညာရှင် ဆရာဆရာမများအား လှိုက်လှဲစွာ ကျေးဇူးတင်မိပါသည်။
သာမန်အရပ်သား နားလည်စေရေးကို ဦးစားပေး ပြန်ဆိုခြင်းအတွက်
ပညာရှင်များက နားလည်ခွင့်လွတ်တန် ကောင်းသည်ဟုလည်း ယုံကြည်
မိပါသည်။

ဤစာအုပ်ငယ်ကို ပြန်ဆိုပြုစုနိုင်ရန်အတွက် အစစအရာရာ ညွှန်ပြ
သွန်သင့်၊ ကူညီပံ့ပိုးခဲ့ကြသည့်မိဘဆရာသမား၊ မိတ်ဆွေရောင်းရင်းများ
နှင့် ကျွန်ုပ်၏မိသားစုတို့ကို ညွှတ်နူးစွာ ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း
မှတ်တမ်းပြုအပ်ပါသည်။

ရက်စွဲ။ ၉-၆-၉၇

ဦးဟန်ထွန်း (ပြည်တွင်းအခွန်)

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး

ကျွန်ုပ်တို့သည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောက
၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်နေကြသည်။

နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းလာသည့် ကော်ဖီကို နံနက်စောစော သောက်
လိုက်မိခြင်းမှ စတင်၍ ဗွီဒီယိုပြစက် ဖွင့်ကြည့်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသို့ ခရီး
သွားလာခြင်း စသည့် အကြောင်းမျိုးစုံဖြင့် ကြီးမားကျယ်ပြန့်လာသော
နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေးနယ်အတွင်း ကျွန်ုပ်
တို့ အလိုအလျောက် ပါဝင်လှုပ်ရှားနေမိပြီးသား ဖြစ်နေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် နိုင်ငံခြားဖြစ်ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို
ငယ် ယူ စားသုံးနေသူများ အဖြစ်ဖြင့်သာ ပါဝင်နေသည် မဟုတ်သေးပေ။
ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင်ပင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်
နေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အိုနာစာရန်ပုံငွေ သို့မဟုတ် တက္ကသိုလ်ပညာသင်
ထောက်ပံ့ကြေးများသည် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ ရရှိလာခြင်း
ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ထိုငွေများဖြင့် အငြိမ်းစားလစာခွင့် ထုတ်ပေး

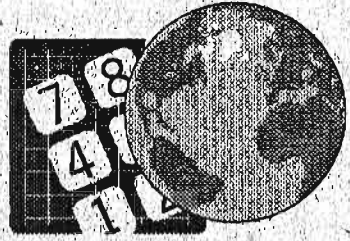
ခြင်းနှင့် တက္ကသိုလ်ပရဝဏ်အတွင်း အဆောက်အအုံသစ် ဆောက်လုပ်နေခြင်းတို့ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံအတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်နေကြသည့် အိမ်ရာမြေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများနှင့် ကုမ္ပဏီလီမိတက် စသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ မိသားစုဝင်များနှင့် မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများ အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးအတွက် ဖြစ်လာပေသည်။ ပြည်ပတွင် သွားရောက်ကစားရန် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင် အားကစားသမားတစ်ဦး စာချုပ်ချုပ်ဆို လက်မှတ်ထိုးခြင်းသည်ပင် ကျယ်ပြောလှသည့် ကမ္ဘာစီးပွားရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နယ်နိမိတ်များကို ဖြတ်သန်းကျော်လွှား၍ လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု၊ အစိုးရအဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ ထိတွေ့ဆက်ဆံ ဆောင်ရွက်မှုအားလုံးသည် ကမ္ဘာစီးပွားရေးကို ဖန်တီးနေကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကုန်ကုန်ပြောရလျှင် တရားမဝင်မှောင်ခိုလမ်းကြောင်းဖြင့် စီးပွားရေးဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်လည်း ကမ္ဘာစီးပွားရေးတွင် ပါဝင်နေသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်ခြင်း သို့မဟုတ် မူးယစ်ဆေးဝါး ဆန်ကျင့်တိုက်ဖျက်ရေး စီမံကိန်းအရ ဘိန်းအစားထိုး သီးနှံစိုက်ပျိုးရန် အကူအညီပေးခြင်းတို့သည် ကမ္ဘာစီးပွားရေးတွင် အကျိုးဝင်လျက်ရှိသည်။ လူမျိုးနှင့် အသားရောင်ခွဲခြားမှု သို့မဟုတ် ဝေလငါးများကို မတရားဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်မှုတို့ကို ရပ်စဲပေးရန် စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုဖြင့် အရေးယူခြင်းတို့သည် နိုင်ငံရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်စေရန် ကမ္ဘာစီးပွားရေး နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုနေကြခြင်းဖြစ်သည်။

အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံတကာ နယ်နိမိတ်များကို ဖြတ်ကျော်သည့် ကုန်စည်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ငွေကြေးလွှဲပြောင်းပေးမှုများ အားလုံးသည် ကမ္ဘာစီးပွားရေးဖွင့်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ စားနပ်ရိက္ခာတင်သွင်းခြင်း၊ မော်တော်ကားများ တင်ပို့ခြင်း၊ နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းတို့နှင့် ရုပ်ရှင်ဖျော်ဖြေရေး၊ ခရီးသွားလာရေးတို့ကိုသို့ ဝန်ဆောင်မှုကို ရောင်းဝယ်ခြင်းများသည် နိုင်ငံတစ်ခု၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်မှုများပင် ဖြစ်လေသည်။

J

ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုအဆင့်အတန်းကို သတ်မှတ်နိုင်ရန် အကောင်းဆုံးနည်းမှာ ထိုနိုင်ငံသားများကို လေ့လာကြည့်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက် တစ်ခုခုအပေါ် အခြေခံ၍ ချမ်းသာမှုအဆင့်အတန်းကို အကဲဖြတ်ရန် မလွယ်ချေ။ နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီ၏ ဝင်ငွေပမာဏ ပိုမိုများပြားသဖြင့် ကူဝီတီနိုင်ငံသားများသည် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသားတို့ထက် သာလွန်သည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်မည်လား။ အိမ်ထောင်စုအလိုက် တယ်လီဖုန်း တပ်ဆင်အသုံးပြုမှု ပိုမိုများပြားခြင်းကြောင့် ဂျပန်နိုင်ငံသားတို့သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံသားတို့ထက် သာသည်ဟု ပြောနိုင်ပါမည်လား။ ငွေစုဆောင်းနိုင်မှုပမာဏ ပိုမိုသဖြင့် အီတလီနိုင်ငံသားတို့သည် ကနေဒါနိုင်ငံသားတို့ထက် သာလွန်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပါမည်လား။ စဉ်းစားသင့်သည်။

ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို တိုင်းတာ သတ်မှတ်ရန် နည်းလမ်းများစွာ ရှိသည်။ စီးပွားရေးပညာရှင်အချို့က “ပစ္စည်းဥစ္စာ ပိုင်ဆိုင်မှုဖြင့် လူ

တစ်ဦးချင်း၏ ချမ်းသာမှု အဆင့်အတန်းကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ အစုရှယ်ယာလက်မှတ်များ၊ အိမ်ရာမြေကဲ့သို့ လွှဲပြောင်းရောင်းချနိုင်သောပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်မှုဖြင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို တွက်ချက် သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အများစု သတ်မှတ်ကြပုံမှာ ချမ်းသာ ကြီးပွားနေသူတစ်ဦးကိုတွေ့လျှင် ရှေးဦးစွာ ထိုသူ၏ ဝင်ငွေပမာဏအား စူးစမ်းလေ့လာခြင်းနည်းကို ကျင့်သုံးတတ်ကြသည်။ တစ်နိုင်ငံတည်းတွင် နေထိုင်သူများ မဟုတ်ကြသည့် လူနှစ်ဦး၏ ဝင်ငွေကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မည် ဆိုပါလျှင် ပန်းသီးနှင့် လိမ္မော်သီးကို နှိုင်းယှဉ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေပေမည်။ ထိုသူနှစ်ဦး ရရှိကြသည့် ငွေကြေးအမျိုးအစားချင်း မတူညီသဖြင့် ဝင်ငွေကို နှိုင်းယှဉ်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်ရာ လူတစ်ဦးစီ၏ဝင်ငွေကို နှိုင်းယှဉ် စဉ်းစားနိုင်ရန် ဘုံစံနှုန်းတစ်ခုခုကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်လာမည်ဖြစ်သည်။

ဝင်ငွေ နှိုင်းယှဉ်လိုသူနှစ်ဦး၏ ဝင်ငွေကို လဲလှယ်နှုန်းဖြင့် တွက်ချက်၍ တန်ဖိုးချင်း နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည်။ ငွေလဲနှုန်း (Exchange Rate) ကို ကမ္ဘာတစ်ဝှန်းရှိ ငွေကြေးဈေးကွက်များက အဆုံးအဖြတ်ပေးနေပေသည်။ ငွေလဲနှုန်းသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို ထင်ဟပ် ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ ငွေလဲနှုန်းကို အသုံးပြု၍ ဂျပန်ယန်းငွေဖြင့် ရရှိသည့် လစာ၏ တန်ဖိုးကို အမေရိကန်ဒေါ်လာသို့ ပြောင်းလဲသတ်မှတ်နိုင်ပြီး၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ လော့စ်အိန်ဂျလိစ်တွင် ရရှိသော လစာ၏ တန်ဖိုးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။ အလားတူပင် ဂျပန်ယန်းငွေကို ပြင်သစ် ဖရန်ငွေသို့ ပြောင်းလဲတွက်ချက်ခြင်းဖြင့် ပဲရစ်တွင် ရရှိသော လစာနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ လူနေမှုစရိတ် သိသိသာသာ ကွဲပြားခြားနားလျက်ရှိသဖြင့် ငွေလဲနှုန်းကို အသုံးပြုတွက်ချက် နှိုင်းယှဉ်နည်းမှာ တိကျမှန်ကန်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အများအပြားတွင်

ဆိုင်းဖွင့်ရောင်းချသည့် မက်ဒေါ်နယ် အသားညှပ်မှန်ကြီးတစ်လုံး (Big Mac) သို့မဟုတ် တိုက်ခန်းတစ်ခန်း၏ ဈေးနှုန်းသည် လော့စ်အိန်ဂျလစ်နှင့် ပဲရစ်တိုထက် တိုကျိုတွင် သုံးဆခန့် ပိုမြင့်လျက်ရှိသည်။ ဂျပန်တွင် လစာကောင်းကောင်း ရရှိသူတစ်ဦးသည် အမေရိကန်နှင့် ပြင်သစ်လစာစား အလုပ်သမားများထက် ဝင်ငွေသာလွန်လျက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

အချို့ကိစ္စများတွင် လစာဝင်ငွေတစ်ရပ်သည် ထိုနိုင်ငံတွင် အမှန်တကယ် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း မည်မျှရှိသည်ကို ဆန်းစစ်ခြင်းက ပိုမိုတိကျကောင်းမွန်နိုင်ကြောင်း သိရသည်။ လစာဝင်ငွေ၏ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း (Purchasing Power) က ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပမာဏ မည်ရွေ့မည်မျှအထိ ဝယ်ယူနိုင်သည်ကိုပြသခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံတွင် ဝယ်ယူသော ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုတို့ အုပ်စုလိုက်တန်ဖိုးကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းဖြင့် ပိုမို၍ တိကျမှန်ကန်သော ငွေလဲနှုန်းကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းလဲလှယ်နှုန်းကို ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း ညီမျှနှုန်း (Purchasing Power Parity) PPP ဟု ခေါ်သည်။ PPP နှုန်းကို အသုံးပြုတွက်ချက်ရာတွင် နိုင်ငံအသီးသီးရှိ စားသောက်ကုန်နှင့် အပျော်ခရီးသွားလာမှု၊ မော်တော်ယာဉ် အာမခံကြေး၊ ငှားရမ်းခ စံနှုန်း စသည်တို့အတွက် ကျခံသုံးစွဲရမည့် ကုန်ကျစရိတ်ဈေးနှုန်းများကို သိရှိရန် လိုအပ်သည်။

နိုင်ငံအသီးသီး၏ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုဈေးနှုန်းများအရ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း သို့မဟုတ် လစာဝင်ငွေ၏ အမှန်တန်ဖိုး (Real Value) ကို တွက်ချက်၍ တစ်နိုင်ငံနှင့် အခြားတစ်နိုင်ငံတွင် ရရှိသည့် လစာဝင်ငွေကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီ ပိုင်ဆိုင်သည့် သို့မဟုတ် ရရှိနေသည့် ငွေကြေးပမာဏအရ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် အခြားနိုင်ငံထက် ပို၍ ချမ်းသာ

ကြွယ်ဝသည်ဟု သတ်မှတ်လိုက် သတ်မှတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ရေရှည်ကိစ္စ စဉ်းစားရလျှင်မူ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် ဥစ္စာဓနဖြင့် ထိုနိုင်ငံသားဘာလုပ်ကိုင်နိုင်သလဲ ဆိုသည့်အချက်က တကယ် အရေးကြီးသောစဉ်းစားရန်အချက် ဖြစ်ပေသည်။

၃

မဟာဗျူဟာစီးပွားရေး

မဟာဗျူဟာစီးပွားရေးဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို သိမ်းကျုံးခြင်းကြည့်မြင် သုံးသပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ရုပ်ရှင်၊ ဓါတ်ပုံပညာ အသုံးအနှုန်းဖြင့် ဆိုရလျှင် ငှက်မျက်စိမြင်ကွင်း (Bird's Eye View) မှ ကြည့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အနုစိတ်စီးပွားရေး (Micro economics) သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုချင်း သို့မဟုတ် စားသုံးသူတစ်ဦးချင်း၏ ပြုမူ ဆောင်ရွက်ပုံကို စူးစမ်း လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ မဟာဗျူဟာစီးပွားရေး (Macroeconomics) သည် အလုပ်အကိုင် ရရှိနိုင်မှု အဆင့်အတန်းများ၊ စီးပွားရေးတိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံး၏ ရငွေ ပေးငွေ လက် ကျန် စာရင်းချုပ်နှင့် ငွေကြေးဖောင်းပွနှုန်း စသည့် စီးပွားရေး အကိုင်း အခက်ကြီးများကို ခြုံငုံလေ့လာရန် ရည်မှန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

အင်ဂျင်စက်တစ်လုံး၏ လည်ပတ်နှုန်းကို လောင်စာဆီ ပို့လွှတ် ခြင်းဖြင့် ထိန်းချုပ်ထားသကဲ့သို့ မဟာဗျူဟာ စီးပွားရေးကို ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ (Monetary Policy) က စိုးမိုးချုပ်ကိုင်ထားလေသည်။ ငွေကြေး ဆိုင်ရာ မူဝါဒသည် နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု (Money Supply)

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဖွင့်ဆိုချက်များ

၉

ကို ထိန်းသိမ်း ကွပ်ကဲထားသည်။ ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒ (Fiscal Policy) သည် နိုင်ငံအစိုးရ၏ အခွန်အတုတ်ရငွေနှင့် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲပေးရသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဟစ်ရပ်လုံးကိုမူ ထိုနိုင်ငံ၏ ဗဟိုဘဏ် (Central Bank) နှင့် အစိုးရတို့က ဆုပ်ကိုင်ထားသည်။ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ရှင်သန်လှုပ်ရှား နေနိုင်စေရန် မောင်းနှင်ပေးသည့် လောင်စာ စွမ်းအင်နှင့် တူသော “ငွေကြေး” ကို ဗဟိုဘဏ်နှင့် အစိုးရက ကိုင်တွယ် ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံ၏ ငွေကြေး ထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့မှုကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲပေး သည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူဝါဒအား နိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်က ချမှတ်စီမံ ပေးရသည်။ ဂျာမနီမှ Bundes bank, ဗြိတိန်မှ Bank of England, ဂျပန်မှ Bank of Japan စသည့် ဗဟိုဘဏ်များသည် အမေရိကန်ပြည် ထောင်စု၏ ဗဟိုဘဏ်ဖြစ်သော Federal Reserve Bank ကဲ့သို့ပင် မိမိနိုင်ငံ စီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အားပေးမြှင့်တင်ရန်နှင့် ငွေကြေး ဖောင်းပွမှုကို ထိန်းသိမ်းရန် ဟူသော အခြေခံအားဖြင့် တူညီသည့် ဦးတည် ချက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြပေသည်။

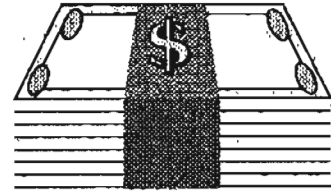
မော်တော်ယာဉ်မောင်းသူသည် ယာဉ်အရှိန်ကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်စေ၊ လျှော့ချရန်ဖြစ်စေ လီဘာကို အသုံးပြုရသည်။ ထိုအတူ နိုင်ငံစီးပွားရေးအရှိန် အဟုန်ကို ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့မှု အတိုးအလျှော့ပြုခြင်းဖြင့် ဗဟို ဘဏ်များက ထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲကြရသည်။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် လောင်စာ စွမ်းအင်ဖြစ်သည့် ငွေကြေးထုတ်ဝေမှုကို ထိန်းသိမ်း ကြီးကြပ် ရာတွင် ဗဟိုဘဏ် အနေဖြင့် အတင်းအဓမ္မ တွန်းတင်မိခြင်း သို့မဟုတ် ရုတ်တရက် လျှော့ချပစ်မိခြင်း မဖြစ်စေရန် သတိကြီးစွာထား၍ ဆောင်ရွက် ရပေသည်။

ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူဝါဒဆိုသည်မှာ စိတ်ကူးစိတ်သန်းဖြင့် ခန့်မှန်းလုပ်ကိုင်ရမှုတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလောက မည်မျှ မြန်ဆန်စွာ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်ကို ပြည့်စုံအောင် ဖော်ပြနိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက် ဟူ၍ မရှိနိုင်ပေ။ ထို့အတူ စီးပွားရေးအခြေအနေပြောင်းလဲသွားစေမည့် တုန့်ပြန်မှုများ မည်မျှ မြန်ဆန်စွာ ဖြစ်လာမည်ကိုလည်း ကြိုတင် သိရှိ ခန့်မှန်းနိုင်ရန် မလွယ်ပေ။ ထိုသို့ သိရှိနိုင်ရန် လပေါင်းများစွာ သို့မဟုတ် နှစ်ပေါင်း အတန်ကြာ အချိန်ပေးရလေ့ရှိသည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် စီးပွားရေးပြိုင်ဆိုင်မှု ပြင်းထန်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ငွေဖောင်းပွမှုကို မျက်စိတစ်ဘက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် ကြည့်နေရသည်။ ကျန်မျက်စိတစ်ဘက်ဖြင့် စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာကို စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုနေရသည်။ စီးပွားရေးပြိုင်ဆိုင်မှု ပြင်းထန်ခြင်းသည် ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့မှုကို အတင်းအဓမ္မ တွန်းတင်မိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုမှာ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့မှုကို ရုတ်တရက် လျှော့ချမိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပရမ်းပတာဖြစ်နေသော စီးပွားရေးကို အစိုးရ၏ အခွန်အကောက်နှင့် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒ အား ပြုပြင်ပေးခြင်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်။ ဗဟိုဘဏ်က နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့ပေးမှုကို ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲထားသည် ဆိုသော်လည်း အစိုးရ၏ အသုံး စရိတ် (Government's Spending) ရန်ပုံငွေခွဲဝေကျခံမှုသည် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် အကြီးအကျယ် အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်ပေသည်။ မိသားစုစီးပွားရေး အခြေအနေသည် အိမ်ထောင်ဦးစီးများ၏ ဝင်ငွေနှင့် အသုံးအဖြုန်းပေါ်တွင် မူတည်လျက်ရှိသည်။ ထိုနည်းတူ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေမှာ နိုင်ငံ

အစိုးရ၏ အခွန်စည်းကြပ် ကောက်ခံခြင်း၊ အသုံးစရိတ်များ ကျခံ သုံးစွဲခြင်းနှင့် ဈေးငွေများ ရယူခြင်း စသည့် ဘဏ္ဍာရေး မူဝါဒအပေါ် မူတည်နေပေသည်။

ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ ငွေဖောင်းပွခြင်းနှင့် အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာတို့ကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ်ဘဝ၌ ကြုံတွေ့နေရသော စီးပွားရေးရာ လွှမ်းမိုးမှုများသည် မဟာဗျူဟာ စီးပွားရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ရလဒ်များသာဖြစ်ကြောင်း သိမှတ်ထားသင့်ပေသည်။

၄

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု

ဆွစ်ဇာလန်မှ ချောကလက်များကို ဟွန်ဂေးရီနိုင်ငံသို့ တင်ပို့လိုက်
ပါက ချောကလက် ရောင်းရသည့်ငွေဖြင့် ဟွန်ဂေးရီမှ ငှက်ပျောခိုင်များ
ဝယ်ယူပြီး ဆွစ်ဇာလန်သို့ ပြန်လည်တင်သွင်းလာနိုင်သည်။ ထိုနည်းတူ
ကူဝိတ်မှရေနံဝယ်ပြီး ပြန်လည် တင်သွင်းနိုင်သကဲ့သို့ ချောကလက်
ရောင်းရငွေဖြင့် ဟာဝိုင်ယီကျွန်းသို့ အပျော်ခရီးထွက်ရန် စရိတ်လုပ်နိုင်
သေးသည်။ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းတို့၏
အခြေခံသဘောတရားမှာ ရိုးရိုးရှင်းရှင်းပင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတိုင်းက
ကုန်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ကြ
သည်။ အဆိုပါကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည်တွင်း၌ စားသုံးရန်နှင့်
အခြားပြည်ပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရန် ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုနှင့် ပြည်တွင်းကုန်သွယ်မှုတို့၏ ခြားနား
သော အဓိကအချက်မှာ နိုင်ငံနယ်နိမိတ်ကို ဖြတ်ကျော်၍ ကုန်စည်နှင့်
ဝန်ဆောင်မှုများကို ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရာတွင် နိုင်ငံခြားသုံးငွေဖြင့်
သုံးစွဲ ဆောင်ရွက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများအပြားနှင့် ကူးသန်း

ရောင်းဝယ်ရာတွင် အများအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (US\$) ကိုသုံးစွဲ
ကြသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု၌ ငွေကြေးအမျိုးအစား
များစွာ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံထွက် ဗွီဒီယိုပြစက်ကို ပဲရစ်တွင်
ပြစ်သစ်ဖရန့် (Francs) ငွေဖြင့် ဝယ်ယူရပြီးပြင်သစ် နိုင်ငံထွက်
နေကာမျက်မှန်ကို ဆီးတဲလ်မြို့၌ အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် ဝယ်ယူရမည်
ဖြစ်သည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှ ကော်ဖီ၊ အမေရိကန် ဟောလီးဝုဒ်မှရုပ်ရှင်
ကား၊ ဂျာမနီမှ မော်တော်ကားတို့ကို နိုင်ငံတကာ၌ ရောင်းချလျက်ရှိသည်။
ဒိန်းမတ်နိုင်ငံတွင် ကရိုနာ (Danish Kroner) ငွေဖြင့်လည်းကောင်း၊
မလေးရှားတွင် ရင်းဂစ် (Ringgit) ငွေဖြင့်လည်းကောင်း ဝယ်ယူသုံးစွဲ
လျက် ရှိကြသည်။

ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ တင်ပို့မှု တင်သွင်းမှု ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်
ငွေကြေးစီးဆင်းမှု (Cash flow) ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ပို့ကုန် တင်ပို့
သည့် နိုင်ငံသို့ ငွေကြေးများ ပြန်လည်စီးဆင်းဝင်ရောက်သွားမည်ဖြစ်ပြီး
သွင်းကုန် တင်သွင်းသည့်နိုင်ငံမှ ငွေများ ပြည်ပသို့ စီးထွက်သွားမည်
ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ
နှစ်လမ်းမောင်း လမ်းမကြီးနှင့် တူပေသည်။ အကယ်၍သာ ကုန်သွယ်မှု
ကုန်သွယ်တားမြစ်ချက်များ လျော့ချနိုင်ပါလျှင် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုနှင့်
ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ သည် လူတိုင်းကို အကျိုးပြုမည်သာဖြစ်သည်။

တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့် ချိတ်ဆက်မိထားသည့် စီးပွားရေးစနစ်၌ စားသုံး
သူများတွင် အကောင်းဆုံး ကုန်ပစ္စည်းကို ထိုက်တန်သော ဈေးပေး၍
ဝယ်ယူနိုင်ရန် အခွင့်အရေး ရရှိထားပြီးဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်များကို ဖွင့်
ထားပေးခြင်းကြောင့် နိုင်ငံသားများသည် မိမိ ကျွမ်းကျင်သည့်

ကုန်စည်ကို ထုတ်လုပ်နိုင်ပြီး ပြည်ပသို့ ထုတ်ကုန်တင်ပို့ခြင်းနှင့် ပြည်ပမှ အလိုရှိသည့် ပစ္စည်းများကို ရွေးချယ်တင်သွင်းနိုင်ကြသည်။ အစိုးရက မိမိနိုင်ငံသားများကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် ရရှိနိုင်သမျှသော ပစ္စည်းကို စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ်နိုင်ခွင့် ပေးအပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မည်သည့်နှစ်နိုင်ငံအကြားတွင်မဆို ကွဲပြားခြားနားသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားချက်များ ရှိနိုင်ပြီးဖြစ်ပေရာ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ (Trade Barriers) လည်း ရှိနေမည်သာ ဖြစ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများသည် မိမိနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကို ကာကွယ်ရန် ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများကို မလိုအပ်ပဲ ပြုလုပ်ထားတတ်ကြသည်။ ထိုသို့ မဆီမဆိုင်စီမံခန့်ခွဲမှုကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများ ကြုံတွေ့ရတတ်လေသည်။ နစ်နာသူများထဲတွင် အတားအဆီးများဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားခြင်း ခံရပါသည် ဆိုသော မိမိနိုင်ငံသားများပါ ပါဝင်နေတတ်လေသည်။

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်များဆီက ကမ္ဘာ့စီးပွားပျက်ကပ် (Great Depression of 1930 s) ဖြစ်ပွားသောအခါတွင် အမေရိကန်အစိုးရသည် မိမိနိုင်ငံသားတို့၏ ထုတ်ကုန်လုပ်ဇာနည်များကို အကာအကွယ်ပေးရန် အတွက် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ တားဆီးမှုများကို ကြေညာပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။ အခြားနိုင်ငံများကလည်း အလားတူ အတားအဆီးများကို လက်တုံ့ပြန်သည့်သဘောဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ရာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် အခက်အခဲအကျပ်အတည်းများ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ လုပ်ငန်းများ ရပ်စဲပစ်ကြရသဖြင့် အလုပ်အကိုင်များ ပျောက်ဆုံးသွားကြပြီး စီးပွားရေးကျဆင်းမှုဒဏ်ကို ကာလအတိုင်းအတာ ပိုမိုရှည်ကြာစွာ ခံစားခဲ့ကြရလေသည်။

၅

ကုန်သွယ်မှု အမြတ်နှင့်အရှုံး

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံတစ်ခုအနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံ၏ ကုန်စည်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ငွေကြေးအပေးအယူများ၏ အထွက်အဝင်ကို မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့်ရန်လိုသည်။ အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခု ကုန်ဆုံးချိန် (များသောအားဖြင့် ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်) တွင် နိုင်ငံ၏ နှစ်ချုပ်စာရင်းတွင် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုများနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ စာရင်းကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲ၍ စိစစ်သုံးသပ်ရသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုအခြေအနေကို အကျဉ်းဆုံးနည်းဖြင့် ဖော်ပြသည့် ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှု အခြေပြရှင်းတမ်းမှ မျက်မြင်ကုန်စည်များ (Visible goods) ကိုသာ လေ့လာ ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် မည်သည့်အခြေအနေတွင် ရောက်ရှိနေသည်ကို သိနိုင်သည်။ မျက်မြင်ကုန်စည်များမှာဖွဲ့ဒီယိုပြစက်များ၊ ပိုင်အရက်ပုလင်းများ၊ ဖော်တော်ဆိုင် ကယ်များ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ တစ်နိုင်ငံမှ တစ်နိုင်ငံသို့ သင်္ဘော၊ လေယာဉ် သို့မဟုတ် အခြားပို့ဆောင်ရေး နည်းလမ်းတစ်ခုခုဖြင့် အမှန်တင်ပို့သော ရုပ်ခြပ် အထင်အရှားရှိ ကုန်စည် (tangible

goods) များသာပါဝင်သည့် ကုန်စည်များ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု အခြေအနေကို ကုန်သွယ်မှုရှင်းတမ်း (Trade Balance) တွင် ဖော်ပြရသည်။

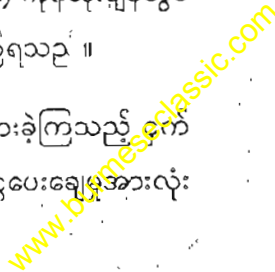
သာမန် ရငွေပေးငွေစာရင်း (Current Account) တွင်မူ မျက်စိဖြင့်မြင်ရသော ကုန်သွယ်မှုများသာမက၊ မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော ဝန်ဆောင်မှု ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းများကို ထည့်သွင်း ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ပိုမိုမှန်ကန်စွာ လေ့လာ သုံးသပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အတိအလင်း အထင်အရှား သိမြင်နိုင်ခြင်းမရှိသော်လည်း နိုင်ငံအများအပြားသည် ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ စာရင်းကိုင် လုပ်ငန်း၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းတို့ကဲ့သို့ မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော ငွေကြေးတင်ပို့ခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်း လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်လျက် ရှိနေသည်။ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တစ်ပြည်သို့ ရောက်နေသည့် ခရီးသွားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ဟိုတယ်နှင့် စားသောက်ဆိုင်တို့၏ ဝန်ဆောင်မှုကို ဝယ်ယူသုံးစွဲရသည်။ ကိုယ့်နိုင်ငံအတွင်း၌ နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းလာသည့် လူသုံးပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ဝယ်ယူသုံးစွဲသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ ရုပ်ရှင်ဖျော်ဖြေမှုနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းကဲ့သို့ ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် ပြည်တွင်းမှာ ဆန်တစ်အိတ် ဝယ်ယူသလိုပင် ငွေပေးချေရပေသည်။

သာမန် ရငွေ ပေးငွေ စာရင်းသည် နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှု၌ အမြတ်ပေါ်ထွက်နေသည်ဟု ဖော်ပြမည်ဆိုပါက ထိုနိုင်ငံ၏ သာမန်ရငွေစာရင်းတွင် ပိုလျှံငွေ ထွက်ပေါ်လျက်ရှိမည် ဖြစ်သည်။ အလားတူ ကုန်သွယ်မှုတွင် အမြတ်အစွန်းမရရှိဘဲ ပို့ကုန်ထက် သွင်းကုန်က ပိုမိုများပြားခဲ့ပါလျှင် သာမန် ရငွေ ပေးငွေ စာရင်းတွင် လိုငွေပြနေသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေထက် ထွက်ငွေများခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ကုန်သွယ်မှု အရှံ နှင့်အမြတ် ခြားနားချက်ကို စိုက်ထုတ်ပေးငွေဖြင့် စာရင်းညှိရသည်။ သာမန် ရငွေ ပေးငွေစာရင်းတွင် ပိုလျှံငွေ ပေါ်ထွက်မည် ဆိုပါက ပြည်ပတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရန် အပိုရင်းနှီးငွေကြေး ရရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မပြုလိုပါကလည်း မိမိနိုင်ငံ၏ အရန် နိုင်ငံခြားသုံးငွေ (Foreign Currency Reserves) အဖြစ် သီးသန့်ထားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သာမန် ရငွေ ပေးငွေစာရင်း၌ လိုငွေပြနေမည်ဆိုပါက ပြည်ပချေးငွေ အကူအညီဖြင့် ပြည်ပမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာမည့်သူများကို ရှာဖွေရန် လိုအပ်လာမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ မဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ပိုမိုတင်သွင်းမိခဲ့သည့် သွင်းကုန် အတွက် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ရန်ပုံငွေမှ ထုတ်ပေးရုံသာ ရှိတော့သည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုကို အကျယ်ပြန့်ဆုံး သုံးသပ်နိုင်သော စာရင်းမှာ ပေးငွေလက်ကျန်ရှင်းတမ်း (Balance of Payment) ဖြစ်သည်။ ထိုရှင်းတမ်းတွင် ပြည်ပသို့ ပေးချေငွေများကိုသာမက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနယ်နိမိတ်ကို ကျော်ဖြတ်သွားသည့် ကုန်စည်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းမှုများ (Transfers of Funds) အားလုံးကို ထည့်သွင်း ပြုစုထားသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံ၏သာမန်ရငွေ ပေးငွေစာရင်းနှင့် ငွေလုံးငွေရင်း ရငွေ ပေးငွေစာရင်းပါ အချက်အလက်များ အားလုံးကိုလည်း ချုပ်၍ ထည့်သွင်းပြုစုထားလေသည်။ အားလုံးသော ကုန်သွယ်မှုကိစ္စရပ်များအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရန်ပုံငွေ လွှဲပြောင်းမှုဖြင့် စာရင်းညှိရသည်ဖြစ်ရာ စာရင်းပြုကာလ (Accounting Period) ကုန်ဆုံးချိန်တွင် ရငွေပေးငွေ အပိုအလိုမရှိ ကွက်တိဖြစ်အောင် ညှိကြရသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နယ်ခြားမျဉ်းကိုဖြတ်ကျော်သွားခဲ့ကြသည့် ငွက်ပျောသီးများ၊ မော်တော်ကားများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ငွေပေးချေမှုအားလုံး

တို့သည် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့၏ အပြီးသတ် စာရင်းချုပ်ဖြစ်သော ဤပေးငွေ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း သို့ စုပြုရောက်ရှိ ပါဝင်လာကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၆

နိုင်ငံခြားသားပိုင်ဆိုင်မှု

တစ်ခုခု ဝေဖန်ပြောဆိုခံရခြင်းထက် ဘာတစ်ခုမျှ အပြောအဆို မခံရပဲ နေရခြင်းက ပိုဆိုးသည်ဟု ဆိုရိုးစကားရှိသည်။ အလားတူစွာပင် တံခါးဖွင့် စီးပွားရေးစနစ် ကျင့်သုံးနေသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တစ်စုံတစ်ရာ ရှိနေခြင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည်၊ မဖြစ်ထွန်းသည် အပထား နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုံးဝမရှိခြင်းထက် သာသေးသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ဂျပန်တို့၏လက်ဝယ်သို့ အမေရိကန်နိုင်ငံမှ အိမ်ရာမြေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းပမာဏ များစွာရောက်ရှိသွားချိန်တွင် အမေရိကန်တို့က ဂျပန်တို့ကို “အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကို ဝယ်ယူသူများ”ဟု စွပ်စွဲ ဝေဖန်ခဲ့သည်။

အမေရိကန်တို့ ပိုင်ဆိုင် ကွပ်ကဲမှုအောက်သို့ ပြင်သစ်ကုမ္ပဏီများနှင့် ဥရောပ ဒစ္စနေလင်း (Euro Disney Land) ခေါ် ပျော်စရာကမ္ဘာ့ ရောက်ရှိစဉ်က အမေရိကန်တို့အား “ပြင်သစ်နိုင်ငံကို ဝယ်ယူသူများ” ဟု ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။

ဤသို့ ဝေဖန်ခဲ့ကြသူများသည် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုစနစ်၏ လွတ်လပ်စွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ခွင့်ဟူသော အခြေခံမူတစ်ရပ်ကို တမင် မေ့ပျောက်ထားကြဟန် တူ ပေသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဟူသည်မှာ ကုန်သွယ်မှုအမြတ်များ (Trade Surpluses) မှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ရလဒ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သိရှိသင့် သည်။ ကြီးစားအားထုတ်လုပ်ကိုင်ခြင်းကြောင့် သွင်းကုန်ထက် ထုတ်ကုန် ပိုမိုတင်ပို့ နိုင်ခဲ့သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ငွေကြေးအပိုအလျှံ ရရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုပိုလျှံ ငွေ ကြေးဖြင့် နိုင်ငံခြားအစိုးရက ထုတ်ရောင်းသည့် ငွေချေးစာချုပ်များ (Bonds) အိမ်ရာမြေများ၊ ကုမ္ပဏီ လုပ်ငန်းများ စသည့် မိမိဝယ်ယူလိုသည့် အရာဝတ္ထုများကို ပြည်ပ၌ ဝယ်ယူနိုင်ပေသည်။ ဥပမာ- အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ကုန်သွယ်မှုအမြတ်ရရှိသည့်အခါများတွင် ပြည်ပ နိုင်ငံများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များသို့ ရောက်သောအခါ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ကုန်သွယ် မှုတွင် အရှုံးများ ဆက်တိုက်ဆိုသလို ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့လေရာ ဗီဒီယိုပြစက် များကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားဖြစ်ပစ္စည်းများအတွက် အမေရိကန်လူမျိုးတို့ သုံးစွဲခဲ့ သော ဒေါ်လာသန်းပေါင်း များစွာတို့သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ စီးပွားရေးနယ်ပယ်အတွင်းသို့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများအဖြစ် ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာလေသည်။ အမေရိကန်ကို ဂျပန်တွေ ဝယ်နေကြပြီဟု မည်သို့ပင် ဝေဖန်ခဲ့ကြသော်လည်း ထိုသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် အမေရိကန်တို့၏ စီးပွားရေးလမ်းကြောင်း ပျောက်မသွားပဲ ဒေသခံ အလုပ်သမားများအတွက် အလုပ်အကိုင်သစ် များစွာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသည့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိခဲ့သည်။

အရေးပါသည့် မဟာဗျူဟာ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ နိုင်ငံခြား သားတို့၏ လက်ဝယ် မကျရောက်စေရေး ဟူသည့် သဘာဝကျသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုကြောင့် အမေရိကန်အပါအဝင် နိုင်ငံအများစုသည် အဆိုပါ မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည့် အဆင့်မြင့်နည်းပညာသုံး ကုန် ထုတ်လုပ်ငန်းများ (High-tech Industries) နှင့် စစ်ရေးအထောက် အကူပြုပစ္စည်း ပေးသွင်းမှုလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံခြားသား ပိုင်ဆိုင်မှု မပြု နိုင်စေရန် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြသည်။ အခြားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုအား တားမြစ် ကန့်သတ်ထားခြင်း မပြုသဖြင့် ကြီးမားသော အခက်အခဲ မရှိပဲ အဆင်ပြေစေနိုင်ခဲ့ပေသည်။

ကုန်သွယ်မှု အရှုံးပေါ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံအချို့တွင် နိုင်ငံတကာဈေးကွက် ၌ ပိုမိုယှဉ်ပြိုင်နိုင်စေရန်အတွက် ကိုယ်ပိုင်ကုန်စည် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း များဆောင်ရွက်ရန် ပြင်ပနိုင်ငံများ၏ စိန်ခေါ်တိုက်တွန်းမှုကြောင့် အကျိုး ကျေးဇူးဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ကုန်သွယ်မှု နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လျှော့ချပစ်ခြင်းမှာ မိမိနိုင်ငံ၏ စားသုံးသူများနှင့် ထုတ်လုပ်သူများ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်လုံးအတွက် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနိုင်မည်သာ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကန့်သတ်တားမြစ်မည်ဆိုပါက ထိုနိုင်ငံအနေဖြင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းနှင့် နိုင်ငံအတွက် လိုအပ် နေသည့် အရင်းအနှီးများ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးနိုင်ပေသည်။ မိမိထံ ရောက်ရှိ လာမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ပိုမိုလွတ်လပ်စွာ တံခါးဖွင့်ထားသော နိုင်ငံများဆီသို့ ပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိသွားမည် ဖြစ်ပေသည်။

၇

နှိုင်းငံတကာကုန်သွယ်မှုနှင့် ငွေကြေး

အမှန်အားဖြင့် ကမ္ဘာတွင် ငွေသည် အရာအားလုံးကို ပြေလည်ချောမောစေနိုင်မည်တော့ မဟုတ်ပေ။ တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ စီးပွားရေးသည် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းဖြင့် လည်ပတ်လှုပ်ရှားလျက် ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ငွေကြေး၏အခန်းကဏ္ဍ မပါလျှင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုသည် အမှန်တကယ် ခက်ခဲသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။

စိတ်ကူးကြည့်စေချင်ပါသည်။ ပြစ်သစ်နိုင်ငံသို့ စထရော်ဘယ်ရီသီးများ တင်ပို့ပြီးနောက် ကျသင့်တန်ဖိုးအတွက် ပြန်လည်တင်ပို့မည့် ဒိန်ခဲများသယ်ဆောင်လာသော သင်္ဘောကို စောင့်မျှော်နေရခြင်း သို့မဟုတ် စထရော်ဘယ်ရီသီးများ အလွန်အထွက်ကောင်းသည့်နှစ်တွင် ယင်းတို့ကို နောင်နှစ်ရောက်မှ ရောင်းချနိုင်ရန် စုဆောင်း သိုလှောင်ထားရေးနှင့် ဒိန်ခဲတစ်တုံးအတွက် စထရော်ဘယ်ရီသီး အရေအတွက် မည်မျှထိုက်သင့်သည်ကို တွက်ချက်ရေးတို့မှာ လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်ပေ။

ထိုပြဿနာများကို တန်ဖိုးအတွက် ကိုယ်စားပြုနိုင်မည့် အရာဝတ္ထုတစ်ခုခုဖြင့်သာ ဖြေရှင်းပေးနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအရာဝတ္ထုကို

“ငွေကြေး”ဟု ဆိုကြပါစို့။ ဂျာမန်မတ်၊ ဂျပန်ယန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သို့မဟုတ် ဗြိတိသျှပေါင် တစ်ခုခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ငွေအမျိုးအမည်က စင်စစ်အရေးကြီးလှသည် မဟုတ်ပါ။ ထိုသတ္တုအပိုင်းအစ သို့မဟုတ် စက္ကူချပ်သည် ကုန်သွယ်မှုကို နည်းလမ်းသုံးသွယ်ဖြင့် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။

- (၁) ငွေကို လဲလှယ်မှုအတွက် ကြားခံပစ္စည်းအဖြစ် အသုံးပြုသည်။
- (၂) ငွေသည် “တန်ဖိုး” တစ်ခုကို ယခုနှစ်မှ နောင်နှစ်အထိ သိမ်းဆည်းသိုလှောင်ပေးနိုင်သည်။
- (၃) ငွေကို အရေအတွက်၏ အခြေခံကိန်းဂဏန်းအဖြစ် အသုံးပြုလျက် ရှိသည်။

ငွေအသပြာ၏သမိုင်းအစက ရှိခဲ့သော ခရစ်နှစ်များ၊ ပုဂံစုများသည် ယခု ခေတ်သုံး ငွေစက္ကူများ၊ အကြေးဝယ်ကတ်များ (Credit Cards) နှင့် ကွန်ပျူတာစနစ်သုံး ဘဏ်လွှဲငွေများနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပေသည်။

အဓိကအားဖြင့် ငွေကြေးသည် ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုကို ပိုမိုထိရောက်စွာ စီမံဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် အကျိုးပြုလျက်ရှိသည်။ စထရော်ဘယ်ရီသီးများကို ငွေကြေးဖြင့် ရောင်းချနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုငွေကို ဒိန်ခဲဖြစ်စေ အခြား ကုန်ပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ ဝယ်ယူရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ကုန်စည်ချင်း ဖလှယ်ရာတွင် ကြားခံအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီး ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်စေရန် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ လက်လွှဲလက်ပြောင်း ပြုလုပ်ရာတွင် ငွေကြေးသည် အောင်သွယ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။

ငွေသည် တန်ဖိုးတစ်ခုခုကို ပိုလျှံ ပေါများနေသည့် အချိန်ကာလမှ ရှားပါးလိုအပ်မည့် နောင်အနာဂတ်ကာလရောက်သည်အထိ သိုလှောင် ထိန်းသိမ်းပေးထားနိုင်သည်။ နောင်တစ်နေ့နေ့ရောက်မှ ဒိန်ခဲဝယ်လိုသည့် စထရော်ဘယ်ရီ စိုက်ပျိုးသူတစ်ဦးသည် ထိုကာလရောက်သည့်အထိ စထရော်ဘယ်ရီသီးကို သိမ်းထားနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ သိမ်းထားမည်ဆိုပါက ထိုအသီးများကို ရောင်းချလိုသည့် နေ့သို့ရောက်မှ ရောင်းလျှင် (ပျက်စီး ကုန်မည်ဖြစ်၍) တန်ဖိုးမဲ့ ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ စထရော်ဘယ်ရီထွက်ချိန် တွင် ရောင်းချသဖြင့် ရလာမည့်ငွေကို စိုက်ပျိုးသူက မိမိဖျာအောက်ထည့် သိမ်းထားလိုက ထားနိုင်သည်။ နောင်တွင် ငွေကြေးဖောင်းပွခြင်းကြောင့် တန်ဖိုး လျော့သွားမည်ကို ကြိုတင် ကာကွယ်ရန်အတွက် အတိုးရင်းပွား ရအောင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လုပ်လိုက လုပ်ထားနိုင်သည်။

ငွေကို အရေအတွက်ဖော်ပြနိုင်ရန် အခြေခံကိန်းအဖြစ် အသုံးချ နိုင်သည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို တန်ဖိုးသတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် ငွေကို စံတစ်ခုအဖြစ် သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ဒိန်ခဲတစ်တုံးအတွက် စထရော် ဘယ်ရီ မည်မျှ ထိုက်တန်သည်ကို ငွေဖြင့်သာ သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ လေယာဉ်လက်မှတ် တစ်စောင်အတွက် ပန်းသီးလုံးရေ မည်မျှ ထိုက်တန်သည်၊ ဆံပင်ညှပ်ခပေးရန်ငွေသည် အသားညှပ်ပေါင်မုန့်လုံးရေ မည်မျှနှင့် ညီသည်တို့ကို ငွေကြေးဖြင့်သာ နှိုင်းချိန်ကြည့်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို စံထား၍ ဖော်ပြရာတွင် ငွေကြေး၏ အထောက်အကူကို ရယူသုံးစွဲနေကြရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကမ္ဘာနှင့်အဝန်း ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုမှာ အတိုင်းထက်အလွန် အဆင်ပြေလွယ်ကူ နေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ကမ္ဘာ့ငွေကြေးများ

နိုင်ငံအမည်	ငွေကြေးအမည်	တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာနှင့်ညီမျှ)		
		၁၉၈၀	၁၉၈၈	၁၉၉၀
အာဖရိကနိုင်ငံများ				
ကင်ညာ	သျှိုလင်	၇.၆	၁၄.၇	၂၄.၀
မော်ရိုကို	ဒါဟမ်	၄.၃	၉.၆	၈.၀
ဆီနီဂဲလ်	CFA ဖရန့်	၇.၆	၁၄.၇	၂၄.၀
တောင်အာဖရိက	ရန်း	၂.၆	၉.၆	၃.၄
အမေရိကတိုက်နိုင်ငံများ				
အာဂျင်တီးနား	ပီဆို	၁၉၅၄	၈၀၀၀	၅၅၈၃
ဘရာဇီး	ကရူဒိုင်ရို	၆၅.၃	၁၀၄၀၀	၁၇၀၀၀
ကနေဒါ	ဒေါ်လာ	၁.၂	၁.၄	၁.၂
မက္ကစီကို	ပီဆို	၂၃.၁	၄၅၇.၅	၂၉၄၁
အာရှ/ပစိဖိတ်နိုင်ငံများ				
ဩစတေးလျ	ဒေါ်လာ	၀.၉	၁.၅	၁.၃
ဟောင်ကောင်	ဒေါ်လာ	၅.၁	၇.၈	၇.၈
အိန္ဒိယ	ရူပီး	၇.၉	၁၂.၁	၁၇.၈
ဂျပန်	ယန်း	၂၀၃.၂	၂၀၁.၀	၁၃၅.၆
နယူးဇီလန်	ဒေါ်လာ	၁.၀	၂.၀	၁.၇
ဥရောပနိုင်ငံများ				
ဩစတီးယား	သျှိုလင်	၁၃.၈	၁၇.၃	၁၀.၅
ဘယ်လ်ဂျီယံ	ဖရန့်	၃၁.၆	၅၀.၄	၃၁.၀
ဗြိတိန်	ပေါင်	၀.၄	၀.၇	၀.၅
ဒိန်းမတ်	ကရိုနီ	၆.၀	၉.၀	၅.၈
ဥရောပအဖွဲ့ (EC)	ECU	-	၁.၁	၀.၇
ဖင်လန်	မတ်ကာ	၃.၈	၅.၄	၃.၆

နိုင်ငံအမည်	ငွေကြေးအမည်	တန်းဖိုး (အမေရိကန် ဝ ဒေါ်လာနှင့်ညီမျှ)		
		၁၉၈၀	၁၉၈၈	၁၉၉၀
ပြင်သစ်	ဖရန်ခ်	၂.၀	၂.၅	၁.၅
ဂျာမနီ	မတ်	၂.၀	၂.၅	၁.၅
ကရိ	ဒရာရ်မာ	၄၆.၀	၁၄၈.၂	၁၅၆.၃
အီတလီ	လိုင်ရာ	၉၂၉.၀	၁၆၈၃	၁၁၂၈
နယ်သာလန်	ဂိလ်ဒါ	၂.၁	၂.၈	၁.၇
နော်ဝေ	ကရိုနီ	၅.၂	၇.၆	၅.၉
ပေါ်တူဂီ	အက်စကူဒို	၆၃.၁	၁၅၈.၇	၁၃၂.၃
စပိန်	ပီဆက်တာ	၇၉.၂	၁၅၄.၅	၉၅.၂
ဆွီဒင်	ကရိုနာ	၄.၄	၇.၆	၅.၆
ဆွစ်ဇာလန်	ဖရန်ခ်	၁.၈	၂.၁	၁.၃
အရှေ့အလယ်ပိုင်းနိုင်ငံများ				
အီဂျစ်	ပေါင်	၀.၇	၁.၃	၂.၉
အီရတ်	ဒီနာ	၀.၃	၀.၃	၀.၃
အိရန်	ရီအယ်	၇၀.၀	၈၄.၂	၆၄.၇
အစ္စရေး	ရှဲကယ်	၇.၅	၁၄၈၄	၂၀၀၀
ဆော်ဒီအာရေးဗီးယား	ရီယယ်	၃.၃	၃.၆	၃.၇
ဆော်ဒီအာရေးဗီးယား	ရီယယ်	၃.၃	၃.၆	၃.၇
တူရကီ	လိုင်ရာ	၈၉.၂	၅၇၉.၁	၂၈၇၄

၈

ကမ္ဘာသုံး ငွေကြေးများ

ကမ္ဘာစီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် အများသုံးအဖြစ် အဓိကနေရာ ရောက်နေသော ငွေကြေးတို့၏ အမည်များတွင် နောက်ကြောင်းရာဇဝင် အသီးသီးရှိပေသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါနှင့် ဩစတေးလျတို့ အပါအဝင် နိုင်ငံ အများအပြားတွင် “ဒေါ်လာ”ကို သုံးကြသည်။ ဘိုဟီးမီးယား (Bohemia) နိုင်ငံရှိ သာလ် (Thal) တောင်ကြားတွင် ဥရောပအလယ် ဓေတီက သွန်းလုပ်ခဲ့သော ငွေဒင်္ဂါး၏အမည်မှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ သာလ်တောင်ကြား၏ အမည်အပြည့်အစုံမှာ ယေဝါချင်သာလ် (Joachimthal) ဖြစ်သည်။ ယေဝါချင်သာလ် ဒေသထွက် ဒင်္ဂါးများကို “ယေဝါချင်သာလာ” ဟုလည်းကောင်း၊ “သာလာ” ဟု လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြရာမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် “ဒေါ်လာ” ဟု ခေါ်တွင်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပေါင်ငွေကို ဗြိတိန်၊ အီဂျစ်နှင့် လီဘနွန် စသည့်နိုင်ငံများတွင် သုံးစွဲကြသည်။ ရွှေသား သို့မဟုတ် အရည်မီရွှေစင် (Sterling) တို့ကိုသို့

အဖိုးတန် သတ္တုများ၏ အလေးချိန်ကို တိုင်းတာသတ်မှတ်ရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသော အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်သည်။ ပဲနီ (Penny) ဆိုသော စကားမှာ “အပေါင်ခံပစ္စည်း” (Pledge) ဟူသော စကားမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ တန်ဖိုး တစ်စုံတစ်ရာအတွက် အာမခံသည့်ပစ္စည်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။

အီတလီနှင့် တူရကီနိုင်ငံတို့တွင် ငွေကြေးကို “လိုင်ရာ” (Lira) ဟု ခေါ်သည်။ လက်တင်ဘာသာ လိုင်ဘရာ (Libra) မှ ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ပေါင် (Pound) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီး ငွေဒင်္ဂါးများ၏ အလေးချိန်အတိုင်းအတာကို အခြေပြုသတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

စပိန်နိုင်ငံတွင် အလေးချိန်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော ပီဆို (Peso)ကို ငွေကြေး အခေါ်အဝေါ်အဖြစ် သုံးစွဲသည်။ ရွှေ သို့မဟုတ် ငွေ၏ အလေးချိန်ပေါ်တွင် အခြေခံထား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မူရင်းစပိန်ဘာသာ ဖြင့်ဆိုပါက ရွှေဒင်္ဂါးများကို ပီဆိုဒီအော်ရို (Peso de Oro) ဟု လည်းကောင်း၊ ငွေဒင်္ဂါးများကို ပီဆိုဒီပလာတာ (Peso de plata) ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ စပိန်နိုင်ငံ၌ ငွေကို ပီဆီတာ (peseta) ဟုခေါ်ဆိုရာ “ပီဆိုအငယ်လေး” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ စပိန် ဘာသာစကား ပြောဆိုကြသည့် လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများတွင် ငွေကြေးကို ပီဆိုဟု ပင် သုံးစွဲခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိနေပေသည်။

သရဖူ (Crown) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော ကရိုနီ (Krone) အမည်ဖြင့် ဒိန်းမတ်နှင့် နော်ဝေတွင် သုံးစွဲကြပြီး ဆွီဒင်နိုင်ငံတွင် ကရိုနာ (Krona) ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ ခေတ်ဦးပိုင်းကာလတွင် ဘုရင်နှင့် ဘုရင်မတို့က သရဖူပုံ ခတ်နှိပ်ထားသော ဒင်္ဂါးများကို သွန်းလုပ် သုံးစွဲစေရာ ယခုခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် ငွေကြေးတို့၏ သရဖူပုံနေရာ

၌ အခြားပုံစံ အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲ အသုံးပြုလာသည်တိုင် အရမူအစွဲဖြင့် ဆက်လက်ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲကြခြင်းဖြစ်သည်။

ပြင်သစ်၊ ဆွစ်ဇာလန်နှင့် ဘယ်လ်ဂျီယန်နိုင်ငံများအပြင် အခြားနိုင်ငံများ၊ နယ်စပ်ဒေသများ၌ သုံးစွဲလျက်ရှိသည့် ဖရန့် (Franc) ငွေသည်လည်း ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ရှေးအခါက အသုံးပြုခဲ့သည့် ငွေဒင်္ဂါးများကို အစွဲပြုခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ရှေးခေတ်ဒင်္ဂါးများ၌ လက်တင်ဘာသာစာလုံးများ ထည့်သွင်းသွန်းလောင်းထားရာ အဓိပ္ပာယ်မှာ “ဖရန့်တို့၏ ဘုရင်” (King of the Franks) ဟု ဖြစ်သည်။ ဖရန့် (Frank) ဆိုသည်မှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံဒေသတစ်ဝိုက်တွင် အခြေချ နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည့် ရှေးခေတ်လူမျိုးနွယ်တစ်စု၏ အမည်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

ငွေကြေးကို ဂျာမဏီနိုင်ငံတွင် မတ် (Mark) ဟုလည်းကောင်း၊ ဖင်လန်နိုင်ငံတွင် မတ်ကာ (Markka) ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ ထိုအမည်များမှာ ဒင်္ဂါးတွင် ပါဝင်ပေါင်းစပ်ထားသည့် အမှတ်အသား (Mark) ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျာမန်မတ်ငွေ (deutsche mark) ကို အတိုကောက်အားဖြင့် ဒွိုက်မတ် (D-mark) ဟု သုံးနှုန်းလေ့ရှိသည်။

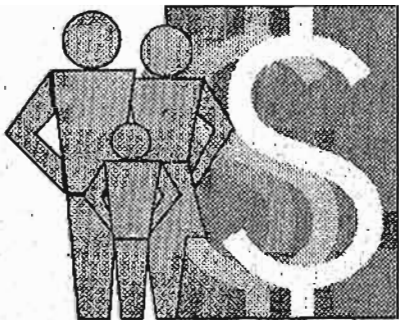
ဆော်ဒီအာရေဗီယားနှင့် ကွာတာနိုင်ငံတို့တွင် “ရီးယာ” (riyal) ဟု ခေါ်တွင်၍ အီရန်နိုင်ငံတွင် “ရီးအယ်” (rial) ဟုခေါ်သည့် ငွေကြေးအမည်မှာ လက်တင်ဘာသာ “ရီးဂယ်အစ်” (regalis) မှ ရွှေလျားလာသည့် စပိန်ဝေါဟာရ ရီးအယ် (real) ကို အမှီပြုဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ်ဟောင်း “တော်ဝင်ဒင်္ဂါး” (royal coins) ကို ခေါ်ဝေါ်သည့် အသုံးအနှုန်းဖြစ်ကြောင်းသိရသည်။

ဦးဟန်ထွန်း (ပြည်တွင်းအခွန်)

အီရတ်နှင့် ကူဝိတ်နိုင်ငံများတွင် သုံးစွဲသော “ဒီနာ” (dinar) မှာ ရောမဒဂါး၏အမည် ဒီနာရေးယပ်စ် (denarius) မှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ကြေးနီပြားဆယ်စေ့နှင့် တန်ဖိုးညီမျှသော ရောမဒဂါးကို “ဒီနာရေးယပ်စ်” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယတိုက်ငယ်တွင် ပါဝင်သည့် နိုင်ငံအချို့နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့တွင် ရူပီး (rupee) ဟုခေါ်၍ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် ရူပီယာ (rupiah) ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမှာ သင်္သကရိုက်ဘာသာ ဝေါဟာရ ရူပြား (rupya) မှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု သိရလေသည်။

တရုတ်ရှေးခေတ်သုံးဝေါဟာရ “ယီအန်” ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ “အဝိုင်း” သို့မဟုတ် “အဝိုင်းသေးကလေး” ဖြစ်ကြောင်းသိရသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသုံးယန်း (Yen) နှင့် တရုတ်နိုင်ငံသုံး ယွမ် (Yuan) တို့သည် တရုတ်ရှေးဟောင်း ဝေါဟာရမှ အတူတကွ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး အဝိုင်းပုံစံ မူရင်းဒဂါးများကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

၉

လွတ်လပ်သော ငွေလဲလှယ်နှုန်း

ပုံပြင်ထဲက ဦးကပ်စေးလို လူမျိုးမှအပ ငွေကြေးကို သေသည်အထိ ကျွန်ကျွန်ပါအောင် ဆုပ်မထားချင်ကြပေ။ ငွေကြေးဆိုသည်မှာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို မိမိနိုင်ငံတွင်ဖြစ်စေ၊ အခြားနိုင်ငံမှဖြစ်စေ ဝယ်ယူ သုံးစွဲရန် ဖြစ်သည်။ ငွေကြေး၏ တန်ဖိုးကို နည်းလမ်းအသွယ်သွယ်ဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

ငွေကြေးတန်ဖိုးကို သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအစိုးရတို့က သတ်မှတ်လေ့ရှိခဲ့သည်။ သို့မဟုတ် အခြားပစ္စည်းတစ်ခုခု၏ တန်ဖိုးနှင့် ဆက်စပ်သတ်မှတ်လေ့ရှိခဲ့သည်။ ယခုခေတ်တွင်မူ ယခင်နှင့်မတူဘဲ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် နိုင်ငံခြားသားများ လက်ဝယ်ကိုင်ဆောင်ထားသော ဒေါ်လာငွေများကို ရွှေနှင့်လဲလှယ်ခွင့်ပြုသောစနစ်သည် ၁၉၇၁ ခုနှစ်အထိ ကျင့်သုံးနိုင်ခဲ့သည်။ ရွှေကို စံထား၍ ငွေစက္ကူ၏ တန်ဖိုး တစ်သမတ်တည်း ရှိကြောင်း အာမခံခြင်းဖြစ်သည်။ ငွေစက္ကူ၏ တန်ဖိုးကို သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာတိုက်အသီးသီးရှိ ရွှေတုံးရွှေခဲ ပမာဏအရ သတ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၃၀ ခုနှစ်များမှ စတင်၍ ရွှေကို စံထားသည့် စနစ်ကို နိုင်ငံအများအပြား က စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြရသည်။ အစိုးရ၌ စုဆောင်းထားနိုင်သည့် ရွှေပမာဏ မလုံလောက်နိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုနိုင်ငံများ၌ အစိုးရသည် မိမိငွေကြေးတန်ဖိုးကို မိမိဘာသာချင့်ချိန်ဆုံးဖြတ်လျက် နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းများ သတ်မှတ်ပေးရသည့် စနစ်သစ်ကို ကျင့်သုံးလာကြရသည်။ ၁၉၇၃ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ စမစ်ဆီနီယန် သဘောတူညီချက် (Smithsonian Agreement) အရ နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း မူသေသတ်မှတ်မှု ပျက်ပြားသွားပြီး မူသေငွေလဲနှုန်းမစိတ်ကြိုက်နှုန်း ဖြင့် လဲလှယ်ရသော ငွေကြေးဈေးကွက် ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ငွေကြေးများသည် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် လဲလှယ်နှုန်းကို လွတ်လပ်စွာ မျှော်ထားနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို ရရှိခဲ့ကြသည်။

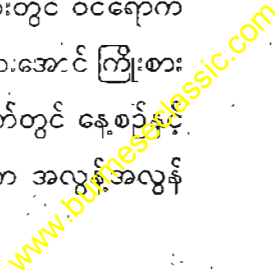
အမေရိကန်ဒေါ်လာ၊ ဆွစ်ဇာလန်နှင့် ဂျပန်ယန်းငွေတို့ကဲ့သို့သော အဓိက ငွေကြေးများ၏ တန်ဖိုးသည်လည်း ပုံသေသတ်မှတ်ရန် မလိုတော့ဘဲ ကမ္ဘာ့ နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း ဈေးကွက်၌ လွတ်လပ်စွာ ဈေးကစားခွင့်ရှိလာသည်။ ရှိပြည်ပြီ ဆိုသည့် ပွဲတွင် ရုံဝင်လက်မှတ်၏ တန်ဖိုးကဲ့သို့ ဝယ်လို အားကောင်း ချိန်တွင် လွတ်လပ်စွာ မျှော်ထားသည့် ငွေကြေး၏ တန်ဖိုးသည်လည်း မြင့်ချင်တိုင်းမြင့်တက်သွားနိုင်ပေသည်။

အစိုးရက ငွေစက္ကူအရေအတွက်များများ မရိုက်နှိပ်သမျှ ကာလတွင် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအား နိယာမအတိုင်း ငွေကြေးသည် ရှားပါးကုန်ပစ္စည်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပေသည်။ ဂျပန်ပြည်ဖြစ် စတီရီယိုပစ္စည်းများကို လူတိုင်းက ဝယ်ယူသုံးစွဲလိုမည်ဆိုပါက ဂျပန်ယန်းငွေ ဈေးနှုန်းသည် မြင့်တက်လာနိုင်မည်။ ဂျပန်ပြည်ဖြစ် စတီရီယိုပစ္စည်းများနှင့် ဗီဒီယိုကစားစက်များကို နိုင်ငံတကာမှ ကုန်တင်သွင်းသူ ကုန်သည်များ

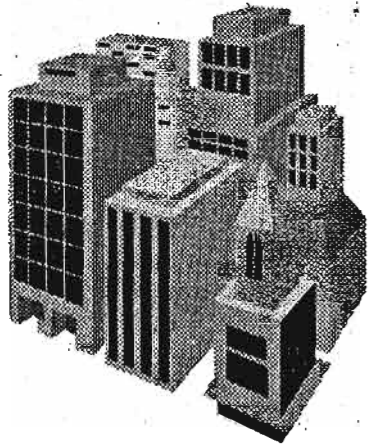
က ဝယ်ယူရမည်ဆိုလျှင် ယန်းငွေကို ဒေါ်လာ၊ ပေါင် သို့မဟုတ် ဖရန်ကို ငွေတို့ဖြင့်ပေး၍ ဝယ်ယူကြရမည်ဖြစ်သဖြင့် ယန်း တန်ဖိုးတက်လာမည် ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် အီတလီနိုင်ငံသားများ အားလုံးနီးပါးက အမေရိကန်နိုင်ငံ ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်သို့ အလည်အပတ်သွားကြမည်ဆိုပါက၊ အီတလီနိုင်ငံ သုံးငွေဖြစ်သည့် လိုင်ယာ (Lira) ကို နိုင်ငံခြားငွေကြေးဈေးကွက်၌ ဒေါ်လာဝယ်ယူနိုင်ရန် ဈေးလျှော့ရောင်းကြရလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လဲလှယ်ရရှိသည့် ဒေါ်လာများကို မစ်ကီးမောက်စ် တီရှပ် အင်ဂျီနီယာနှင့် ဒစ္စနေးကမ္ဘာ့ ဝင်ခွင့်လက်မှတ်များ ဝယ်ယူရာတွင် သုံးစွဲကြမည်ဖြစ်ပေသည်။

လွတ်လပ်စွာမျှော်ထားသည့် ငွေကြေးစနစ်အနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးတန်ဖိုး အသာစီးရရှိနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံအစိုးရတို့ ကိုယ်တိုင် ငွေကြေးဈေးကွက်တွင် ဝင်ရောက်၍ ရောင်းလိုက်ဝယ်လိုက် လုပ်နေခြင်းကိုမူ ဟန့်တားပစ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ လက်ရှိ ငွေကြေးတန်ဖိုး မျှော်ထားသည့် စနစ်ကို တစ်ခါတရံ “ညစ်ပတ်သောမျှော်ထားမှု” (dirty float) ဟု ပြစ်စာင်ဝေဖန် စွပ်စွဲတတ်ကြသည်။ လက်ရှိစနစ်မှာ ငွေကြေးတန်ဖိုး အလွန်အကျွံဖြစ်မသွားစေရန် ဗဟိုဘဏ်က အခါအားလျော်စွာ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ရသည်များလည်း ရှိနေသည်။ ဥရောပငွေကြေးအဖွဲ့ (European Monetary System) တွင် အခါအားလျော်စွာ ငွေလဲနှုန်း သတ်မှတ်ထားပေးခြင်းကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်မှုမျိုး ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

မည်သို့ဆိုစေ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးဈေးကွက်များတွင် ဝင်ရောက် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ ရေစုန်ကို ရေဆန်ဖြစ်သွားအောင် ကြိုးစားရသလို လွန်စွာခက်ခဲလှသည်။ ကမ္ဘာ့ငွေကြေးဈေးကွက်တွင် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ အရောင်းအဝယ် ဖြစ်နေသည့် ငွေကြေးပမာဏက အလွန်အလွန်

ကြီးမားများပြားနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်များက ဝင်ရောက်
စွက်ဖက် ဆောင်ရွက်ကြရာ၌ လွတ်လပ်စွာ မျှောထားသော ငွေကြေး၏
မလွဲမရှောင်သာ တန်ဖိုးအတက်အကျဖြစ်မှု မမြန်ဆန်လွန်းစေရန် ထိန်း
ပေးရုံမျှသာ တက်နိုင်ကြပေသည်။

၁၀

ငွေလဲနှုန်း၏ ဆောင်ရွက်ပုံ

အကယ်၍သာ ကမ္ဘာနိုင်ငံတိုင်းက ငွေကြေးတစ်မျိုး တစ်စားတည်း
ကိုသာ အဆုံးပြုမည်ဆိုလျှင် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုသည် များစွာလွယ်ကူ
ချောမောလာမည်ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ် ထိုသို့ဖြစ်ရန် မလွယ်ကူပေ။
ကိုပင်ဟေဂင်မြို့မှ ဘီယာချက်လုပ်သူသည် သူထုတ်လုပ်သည့် ဘီယာကို
သူတို့ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံသုံး ကရိုနာ (Kroner) ငွေဖြင့် ပေးချေစေလိုမည်
ဖြစ်သည်။ ဟောင်ကောင် အပ်ချုပ်ဆိုင်ကလည်း ဟောင်ကောင်ဒေါ်လာ
ကိုသာ ယူချင်လာမည် ဖြစ်သည်။

ငွေကြေးသည် ဘီယာနှင့် ရှပ်အင်္ကျီတို့နှင့် အလားတူသော ကုန်ပစ္စည်း
များအတိုင်း တန်ဖိုးတစ်ခုတော့ရှိနေသည်။ ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုးနှင့် မတူညီ
နိုင်သောအချက်မှာ ငွေကြေးတစ်မျိုး၏တန်ဖိုးကို အခြားငွေကြေး တစ်မျိုး
ဖြင့် ဖော်ပြခံရခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ် ဖရန်ငွေတွင် အမေရိကန်
ဒေါ်လာတန်ဖိုး ရှိနေသည်။ ဒေါ်လာတွင် ဗြိတိသျှပေါင် တန်ဖိုးရှိသည်။
ပေါင်တွင် ဂျပန်ယန်း တန်ဖိုးရှိသည် စသည်ဖြင့် ထိုငွေလဲလှယ်နှုန်းများ
သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ ဘဏ်များ

နှင့် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်ရာဌာနတို့က ထိုပြောင်းလဲနေသော နောက်ဆုံး နှုန်းကို အစဉ်မပြတ်ဖော်ပြနိုင်ကြရပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်ရာ ဈေးကွက်များသည် အဓိက အရေးပါသော ငွေကြေးအမျိုးအစားတို့၏ တန်ဖိုးကို မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့်နေရပါသည်။ တန်ဖိုးတက်သည့် ငွေကြေးရှိလျှင် တစ်ဘက်၌ တန်ဖိုးကျသွားမည့် ငွေကြေးလည်း ရှိနေပေသည်။ ပြင်သစ်ဖရန်ဒွေသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာနှင့် ထိပ်တိုက်ယှဉ်ရာတွင် ဈေးတက်သွားသည်ဆိုပါက အမေရိကန်ဒေါ်လာသည် ပြင်သစ်ဖရန်ဒွေနှင့်ယှဉ်လျှင် ဈေးကျသွားသည် ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဗြိတိသျှပေါင်ငွေနှင့်ဆိုက ပြင်သစ်ဖရန်ဒွေက ဈေးကျသွားသည်လည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်မှုသည် ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ ငွေကြေးဌာနများတွင် ရောင်းဝယ်နေကြခြင်းဖြစ်၍ တစ်နေ့လျှင် ၂၄ နာရီပတ်လုံး အမြဲတမ်း ပြောင်းလဲလျက် ရှိနေပါသည်။

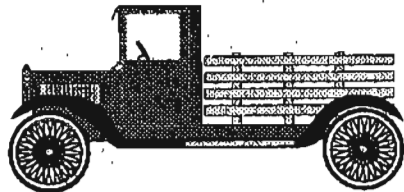
စင်ကာပူမှ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုအထိလည်းကောင်း၊ အောစလိုမြို့မှ ဗြူးနို အေရိစ်မြို့အထိလည်းကောင်း ငွေကြေးဈေးကွက် တည်ရှိနေသည်။ ဈေးကွက် အချင်းချင်းကို အီလက်ထရွန်နစ်နည်းပညာဖြင့် အချိတ်အဆက် ပြုလုပ်ထားသည်။ ဘဏ်များနှင့် ငွေလဲဌာနများ (Bureaus de Change) သည် တစ်ကမ္ဘာလုံးအချင်းချင်း ဆက်သွယ်ထားသည့် ဘဏ်များ၏ ပေါက်ဈေးကို စောင့်ကြည့်လျက် မိမိတို့၏ နေ့စဉ်ငွေလဲနှုန်းကို သတ်မှတ်ကြရသည်။ ထိုငွေလဲနှုန်းဖြင့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်များ၏ ငွေကြေးကို လဲလှယ်ပေးကြရသည်။

ခရီးသည်တစ်ဦးအနေဖြင့် ငွေကြေးတစ်ခုခုကို ရောင်းခြင်းဝယ်ခြင်း ပြုလျှင် ငွေလဲနှုန်း အတက်အကျကို သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရောင်းခြင်းနှင့် ဝယ်ခြင်းကြားတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ခြားနားငွေကို ဘဏ် သို့မဟုတ် ငွေလဲဌာနက ငွေလဲလှယ်ပေးတိုင်း အမြတ်အစွန်းအဖြစ် ရရှိသည်။ ငွေကြေးကို အပြန်ပြန်အလှန်လှန် လဲလှယ်မိပါက ထိုခရီးသည်အဖို့ အကျိုးအမြတ်ရှိနိုင်မည် မဟုတ်သည့် အပြင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းခြားနားချက်နှင့် ဘဏ်သို့ ကော်မရှင်ပေးရသည့်အတွက် အရှုံးပင်ပေါ်နိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံခြားငွေဈေးကွက်တွင် ငွေကြေးအမျိုးအစားတစ်ခု၏ တန်ဖိုးကို မည်သို့ဆုံးဖြတ်နိုင်သနည်းဆိုသော် အခြားအရောင်းအဝယ် ဈေးကွက်များကဲ့သို့ပင် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအား အပေါ် မူတည်လျက်ရှိပေသည်။ ဒေါ်လာ ဝယ်ချင်သူအရေအတွက် များမည်ဆိုပါက ဒေါ်လာ တန်ဖိုးတက်လာမည်သာ ဖြစ်သည်။ တနည်းဆိုရလျှင် ဒေါ်လာကို ဝယ်ယူလိုသည့် ငွေကြေးအမျိုးအစား ပိုမိုရှိလိုအပ်လာမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းသည် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအဖြစ်အပျက်များကြောင့် ပြောင်းလဲသွားနိုင်သည်။ တစ်ခါတရံ ပုဂ္ဂလိက ကုန်သည်များ၏ တွက်ကိန်းကြောင့်လည်း ပြောင်းလဲနိုင်သေးသည်။ နိုင်ငံခြားငွေ အရောင်းအဝယ် လုပ်နေသည့် ကုန်သည်များသည် အခြားသော ကုန်သည်များကဲ့သို့ပင် အကျိုးအမြတ်အတွက် တွက်ကိန်းချ၍ စွန့်စားလုပ်ကိုင်တတ်ကြသည်။ အကယ်၍ တိုကျိုတွင် အတိုးနှုန်း (Interest rates) များ လျှော့ချလိုက်သည်ဆိုပါက ဂျပန်ယန်းငွေကို မြန်မြန်ရောင်းချပြီး ဒေါ်လာကို ပြန်လည် ဝယ်ယူထားတတ်ကြသည်။ ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကောင်းမွန်တောင့်တင်းနေလျှင် ကရိုနာငွေ တန်ဖိုး တက်ရိပ်

ပြနေမည် ဖြစ်သည်။ ဂျာမနီစီးပွားရေးလောကအား နိုင်ငံရေး အကျပ်အတည်းများက ခြောက်လှန့်နေမည် ဆိုပါက ဂျာမန်မတ်ငွေ တန်ဖိုးကျဆင်းမည်ဖြစ်သဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့သည် မတ်ငွေကို ရောင်းချလိုက်ပြီး တည်ငြိမ်ခိုင်မာမှုရှိမည့် အခြားငွေကြေးကို ဝယ်ယူထားကြလိမ့်မည် ဖြစ် သည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောကတွင် ကသောင်းကနင်း အကျပ်အတည်းကြိုရသည့်အချိန်မျိုးတွင် ငွေကြေးတစ်မျိုးတစ်စားတည်းအပေါ် အားကိုးအားထားပြုတတ်သည်။ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးမငြိမ်သက်မှုများ တရစပ်ဖြစ်ပွားချိန်မျိုး၌ ကုန်သည်များနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် (U.S dollar) အမေရိကန် ဒေါ်လာနှင့် ဆွစ်ဗရန့် (Swiss franc) ကဲ့သို့ ခိုင်မာမှုရှိသော ငွေကြေး (hard currencies) များကို အလှအယက် ဝယ်ယူတတ်ကြသည်။ ခိုင်မာသော ငွေကြေးများအနေဖြင့် အကျပ်အတည်းဖြစ်ပေါ်နေသည့်ကာလမှာပင် တန်ဖိုးလျော့နည်းနိုင်မည်မဟုတ်ဟု ယူဆကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

၁၁

တစ်မျိုးသားလုံး အသားတင်ထုတ်လုပ်မှု

ပိုလန်မှ ပီရူးထိ၊ နယူးဇီလန်မှ နိုင်ဂျီးရီးယားထိ... ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံတိုင်းတွင် ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖန်တီး ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ပြည်သူပြည်သားများ ရှင်သန်ရပ်တည်နေနိုင်ရေးနှင့် သာယာစိုပြည်ရေးအတွက် လိုအပ်သော အစားအစာအဝတ်အထည်နှင့် နေထိုင်စရာများ ရရှိရန်ဖြစ်သည်။

အချို့နိုင်ငံများသည် ကျောက်မီးသွေး၊ သစ် စသော ကုန်ကြမ်းများကို ထုတ်လုပ်နေစဉ်တွင် အချို့နိုင်ငံများက သံမဏိ၊ မော်တော်ယာဉ်တို့ကဲ့သို့သော ကုန်ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်ကြသည်။ အလားတူပင် အချို့နိုင်ငံများ၌ ဆန်စပါး၊ ထောပတ် စသော စားသောက်ကုန်များ ထုတ်လုပ်နေချိန်တွင် အချို့နိုင်ငံများက ရုပ်ရှင်ကားများ၊ အာမခံလုပ်ငန်းများ၊ ဘဏ်လုပ်ငန်းများ စသည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖန်တီးထုတ်လုပ်ကြသည်။ ပြည်တွင်းတွင် စားသုံးခြင်းမပြုသည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု အားလုံးကို ပြည်ပပို့ကုန် အဖြစ်အခြားနိုင်ငံများသို့ ရောင်းချနိုင်၏။

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ စီးပွားရေးအရွယ် ပမာဏကို ထိုတိုင်းပြည်မှ ထုတ်လုပ်သောစုစုပေါင်းကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပမာဏနှင့် တိုင်းတာ

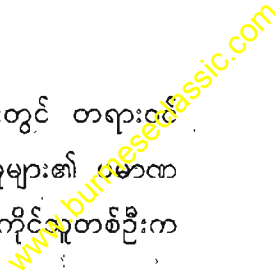
သတ်မှတ်ကြသည်။ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ပို၍ ပို၍ ထုတ်လုပ်လာနိုင်သည်နှင့်အမျှတိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးမှာလည်း ပို၍ပို၍ တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုတိုးတက်မှုကို တိုင်းတာနိုင်သည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ ဝယ်ယူသမျှ ရောင်းချသမျှ အားလုံးကို ငွေဖြင့် တန်ဖိုးတွက်ကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တန်ဖိုးတွက်ခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးအရွယ်ပမာဏကို ငွေဖြင့်သာ တိုင်းတာနိုင်သည်ဟု မဆိုလိုပေ။ သို့ရာတွင် ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ထုတ်လုပ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို စုစုပေါင်းသိရှိလိုသည့်အခါတွင် ငွေဖြင့် တန်ဖိုးတွက်ခြင်းသာလျှင် အလွယ်ကူဆုံးဖြစ်နေပေသည်။ ပန်းသီးများ၊ လိမ္မော်သီးများ၊ မော်တော်ကားများ၊ ကွန်ပျူတာများ၊ ဘောလုံးပွဲများ၊ ကောလိပ်သင်တန်းများ တစ်နှစ်အတွင်း တန်ဖိုးမည်မျှထုတ်လုပ်ခဲ့သည်ကို ငွေဖြင့် တန်ဖိုးတွက်ကြည့်ရန် လိုအပ်လာခြင်းဖြစ်သည်။

ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအား ငွေတန်ဖိုးဖြင့် တွက်ချက်၍ စုစုပေါင်းတန်ဖိုး ရရှိလာပါက အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သုံးစွဲသည့် ငွေကြေးစနစ်ချင်း တူညီနိုင်မည် မဟုတ်သဖြင့် ငွေလဲလှယ်နှုန်းကို အသုံးပြုတွက်ချက် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန်ဖြစ်သည်။

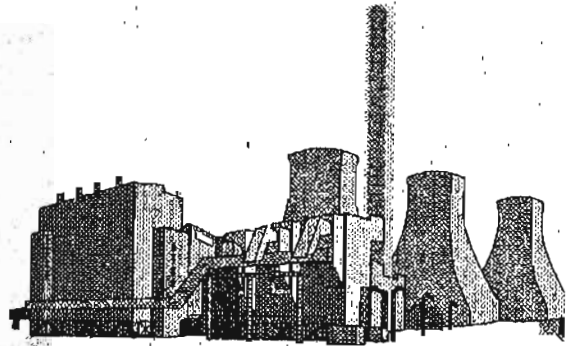
နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တစ်နှစ်တာကာလအတွင်း စုစုပေါင်းဝယ်ယူခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း ပြုခဲ့သည့် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအားလုံးသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု ပမာဏဖြစ်သည်။ ထိုပမာဏကို စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး (Gross Domestic Product) GDP ဟု ခေါ်သည်။ မော်တော်ကားတစ်စီး၏ အမြန်နှုန်းကို အမြန်နှုန်းပြ ဒိုင်ဗျိုက် (Speedometer) တွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏

စီးပွားရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို GDP ဖြင့် သိနိုင်သည်။ နိုင်ငံ၏ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် ပမာဏတိုးတက်လာပါက ထိုနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှု သွက်လက်မြန်ဆန်လာသည်။ သို့မဟုတ် GDP တိုးလာသည်ဟု သတ်မှတ်ရသည်။ စီးပွားရေးအခြေအနေ ကောင်းမွန်သည် ဆိုခြင်းမှာ နှစ်ကာလ အပိုင်းအခြားအတွင်း ပုံမှန်တိုးတက်မှုရှိခြင်းကို ဆိုလိုပေသည်။ တိုးတက်မှု နှေးကွေးခြင်း၊ ရပ်ဆိုင်းသွားခြင်းဖြစ်ပါက စီးပွားရေးကျဆင်းသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ GDP တွင် ထိုနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သူများ (residents) ၏ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်နိုင်မှု ပမာဏကို ထည့်ပေါင်းလိုက်ပါက နိုင်ငံ၏ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် စုစုပေါင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် စီးပွားရေး ပါဝင်လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်မှု ပမာဏကို ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းပမာဏကို တစ်မျိုးသားလုံး၏ စုစုပေါင်း အသားတင်ထုတ်လုပ်မှု (Gross National Product) GNP ဟုခေါ်သည်။ GDP နှင့် GNP နှစ်မျိုးစလုံးသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေကို ဖော်ပြနိုင်ကြသည်။ GDP သည် နိုင်ငံနယ်နိမိတ်အတွင်း (ပြည်တွင်း) ၌ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သော ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ် ဖန်တီးဆောင်ရွက်နိုင်မှု သက်သက်ကိုသာ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းတွင် ရုပ်ရှင်ကားများ၊ စီဒီဓာတ်ပြားများ (Compact Discs) ပြည်ပသို့ တင်ပို့မှုမှအစ နိုင်ငံခြားမှရရှိသည့် ဝင်ငွေနှင့် နိုင်ငံခြားသို့ ခရီးသွားလာခြင်းအဆုံး အားလုံးပါဝင်မည် ဖြစ်သည်။

GDP နှင့် GNP တို့သည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် တရားဝင်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ပမာဏကို တိုင်းတာပေးရန် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်သူတစ်ဦးက

ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ ရောင်းချခြင်း၊ မော်တော်ယာဉ် ကုန်သည်က အသုံးပြုပြီး ယာဉ်များရောင်းချခြင်း၊ ကဗျာဆရာတစ်ဦးက သူပြုစုခဲ့သည့် ကဗျာစာအုပ်ကို ရောင်းချခြင်း၊ မိတ်ကပ်ဆံပင် အလှပြင်သူ၊ ကြေးစားနပန်းသမားနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးဝန်ထမ်းတို့၏ ဝန်ဆောင်မှုကို ရောင်းချခြင်း အားလုံးတို့သည် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်မှုများဖြစ်ကြ၍ GDP နှင့် GNP တို့ဖြင့် တိုင်းတာရာတွင် ပါဝင်ပေသည်။ ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်တိုင်းတွင် ငွေကြေးအားဖြင့် တန်ဖိုးတက်လာသည်ဖြစ်၍ နိုင်ငံ၏ GDP နှင့် GNP တွင် တိုးတက်မှုပြနေမည် ဖြစ်ပေသည်။

၁၂

ငွေဖောင်းပွခြင်း

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေ ခိုင်မာတောင့်တင်းကြောင်း ဝမ်းမြောက်ဖွယ် ဂုဏ်သတင်းသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဈေးကွက်များဆီသို့ ရောက်လာစမြဲဖြစ်သည်။ စက်ရုံအလုပ်ရုံများက စွမ်းရည်ပြည့် ကုန်ထုတ်လုပ်လျက် ရှိကြသလို အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေကလည်း လျော့နည်းလျက် ရှိသည်။ ထိုနိုင်ငံမျိုးမှာ ကောင်းသတင်းဝေဆာ၍ ပျော်ရွှင်ဖွယ်ရာ နိုင်ငံဖြစ်နေပေမည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်လျက်ရှိသဖြင့် ပူပန်သောကောင်းဝေးကာ လူတိုင်း၏နေထိုင်မှုဘဝ မြင့်မားလျက်ရှိပေမည်။

သို့သော် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များက ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဖြစ်ရပ် ဆိုးဆိုးဝါးဝါးများသည် တစ္ဆေပမာ ခြောက်လှန့်နေဆဲဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကုန်ဈေးနှုန်းသည် ချည်တိုင်မှ လွတ်သွားသော မြင်းရိုင်းတစ်ကောင်လိုပင် ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ မိုးပေါ် တောင်တက်နေသည်။ နိုင်ငံအစိုးရများနှင့် ဗဟိုဘဏ်များက အလွန် လျင်မြန်သောနှုန်းဖြင့် စီးပွားရေးတိုးတက်လာမှုကို စိုးရိမ်မိကြသည်။ တိုးတက်လာခြင်းက အဆိုးဘက်သို့ရောက်သွားနိုင်သည်။ အလုပ်ပိုက်မဲ့ဦးရေ

လျော့နည်းသွားသည်နှင့်အမျှ အလုပ်သမားရှားပါးမှုပြဿနာကို တွေ့ကြုံလာရသည်။ အလုပ်သမားရှားပါးသဖြင့် လစာနှင့် လုပ်ခများ သူ့ထက်ငါတိုးပေးပြီး အလုပ်လုပ်နေကြရသည်။ လစာ၊ လုပ်ခစရိတ် တိုးမြှင့်လာသည်အတွက် ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု ဈေးနှုန်းများလည်း မြင့်တက်လာရသည်။ ငွေဖောင်းပွမှု အရှိန်အဟုန်သည် စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းဖြစ်ချိန်တွင် အမြင့်ဆုံးသို့ ရောက်သွားတတ်သည်။ စွမ်းအင်ပြဿနာပေါ်ခြင်း၊ စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားခြင်းနှင့် ကြွေးမြီပြဿနာ အကျပ်အတည်းများ ဖြစ်ခြင်းတို့ကဲ့သို့ စီးပွားရေး ဘေးကျပ် နံကျပ်ဖြစ်ချိန်မျိုး၌ မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အခြေခံကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပြတ်လပ်မှု အခက်အခဲကလည်း ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါလာလေသည်။

နိုင်ငံတိုင်းအနေဖြင့် အချို့သော ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစားများ၏ ဈေးနှုန်းကို စောင့်ကြည့်လေ့လာ၍ ငွေဖောင်းပွမှု အခြေအနေကို သတိပြုကြရသည်။ စားသုံးသူကုန်ဈေးနှုန်းအညွှန်းကိန်း (consumer price index - CPI) ဟု အမေရိကန်နှင့် အချို့နိုင်ငံများက ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြ၍ ဗြိတိန်နှင့် အချို့နိုင်ငံများတွင် လက်လီဈေးနှုန်း အညွှန်းကိန်း (retail price index, RPI) ဟု ခေါ်သော လူအများစု ဝယ်ယူစားသုံးနေရသည့် ဈေးနှုန်းများကို စိစစ်လေ့လာကြရသည်။

ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်း (Inflation rate) ဆိုသည်မှာ ကာလအပိုင်းအခြား တစ်ခုအတွင်း ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ဈေးနှုန်းမြင့်တက်မှု ရာခိုင်နှုန်းပင်ဖြစ်သည်။ ငွေကျ့ဝင်ခြင်း (Deflation) မှာ ငွေဖောင်းပွခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ကုန်ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းမှုဖြစ်သည်။ အလွန်အလွန်ဖြစ်နိုင်ခဲ့သည့် ကိစ္စမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်

ကုမ္ပဏီများနှင့် အလုပ်ရှင်များသည် ယင်းတို့၏ ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများနှင့် ဝင်ငွေကိုလျှော့ချရန် မည်သည့်အခါမျှ သဘောတူနိုင်မည် မဟုတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးတိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးမှု အရှိန်ကောင်းလာချိန်တွင် စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုဖြစ်ပေါ်လာပြီး ငွေဖောင်းပွမှု စတင် ဖြစ်တည်လာတတ်ပေသည်။ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို မျက်လုံးပြူးစရာကောင်းလာသည့် ဈေးဖြင့် ဝယ်ယူရန် အားထုတ်လာတတ်ကြသည်။ ကုန်ပစ္စည်းဈေး တက်လာခြင်းသည် လုပ်ခတိုးမြှင့်ပေးရန် တောင်းဆိုရေးကို တွန်းအားပေးလျက် ရှိသည်။

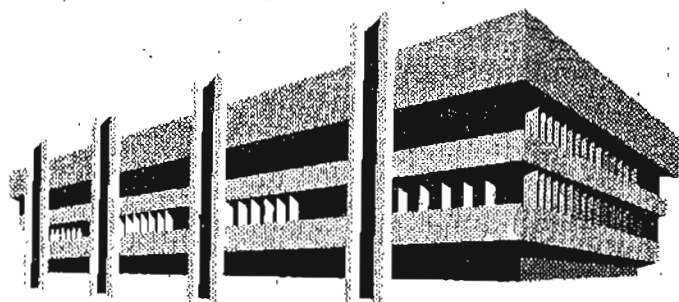
လုပ်ခ လစာနှင့် ကုန်ဈေးနှုန်းတို့သည် အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ဝိုင်းတစ်ခုလို ဖြစ်နေသည်။ ထိုစက်ဝိုင်း၏ အကျိုးရလဒ်မှာ လူတိုင်းစေ့လောက်ကိုပင် ထိခိုက်စေနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးတလည် အထိအနာဆုံးမှာ ပုံသေဝင်ငွေသာ ရရှိနေသူများ ဖြစ်သည်။ ကုန်ဈေးနှုန်း တက်လာသည်နှင့်အညီ ဝင်ငွေတိုးမလာသဖြင့် မိမိ ဝင်ငွေ၏ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း ကျဆင်းလာမှုကို စိုးရိမ်စွာဖြင့် တွေ့မြင်နေကြရသည်။ ငွေဖောင်းပွမှု အရိပ်လက္ခဏာများကို တွေ့မြင်ရလျှင် အစိုးရနှင့် ဗဟိုဘဏ်များသည် စီးပွားရေးတိုးတက်နှုန်းကို လျှော့ချနိုင်ရန် ကြံစည်အားထုတ်ကြရသည်။ အရှိန်နှင့်ပြေးနေသည့် ယာဉ်ကို အရိတ်အုပ်သကဲ့သို့ အတိုးနှုန်း (interest rate) ကို မြှင့်တင်လိုက်သည်။ ဤသို့ အတိုးနှုန်း မြှင့်တင်လိုက်ပါက မော်တော်ကားသစ်များ ဝယ်ယူခြင်း၊ စက်ရုံ အလုပ်ရုံအသစ်များ ဆောက်လုပ်ခြင်း စသည့် စီးပွား

ရေးလုပ်ဆောင်မှုများ အားလုံးနီးပါး၏ ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုကြီးမားသွားစေနိုင်သည်။ အတိုးနှုန်းမြင့်မားလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်မှုကို ဟန့်တားရာရောက်သကဲ့သို့ စားသုံးသူများ ငွေကြေးသုံးဖြုန်းမှုကို ထိန်းချုပ်ပေးရာ ရောက်လေသည်။ အလုပ်အကိုင်များ လျော့ချပစ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှု အရှိန်အဟုန်ကို နှေးကွေးသွားစေရေးအတွက် အတိုးနှုန်းမြင့်တင်နည်း ဖြင့် ထိန်းကွပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်များအနေဖြင့် နိုင်ငံတိုင်း၏ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းကို အစဉ်အမြဲ စောင့်ကြည့် လေ့လာလျက်ရှိကြသည်။ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်း အနိမ့်ဆုံးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု အတည်ငြိမ်ဆုံး ဖြစ်နိုင်ခြေကို စူးစမ်းလေ့လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အိုနာစာရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘဏ်များကဲ့သို့ ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ထောင် သောင်းချီ၍ တစ်နေ့တစ်ရက် တည်းအတွင်း ကမ္ဘာတစ်ခွင်လုံးသို့ ရွှေ့ပြောင်းပစ်နိုင်စွမ်းရှိသည့် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းကြီးများသည် မိမိတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတွက် အကောင်းဆုံးအကျိုးအမြတ် ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာနိုင်မည့် နိုင်ငံကိုသာ ရှာဖွေကြမည် ဖြစ်သည်။

သင့်လျော်သည့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းနှင့် အတိုးနှုန်းရှိနေသော နိုင်ငံက နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများကို ဆွဲဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ပြည်ပမှ ငွေအရင်းအနှီးများ အလုံးအရင်းနှင့် စီးဝင်လာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေမှာ အလွန်သိသာ ခိုင်မာစွာ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းနေပြီး အချိန်အတန်ကြာ တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေသော ငွေဖောင်းပွမှုသည် မကြာမီ ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာတော့မည်ဟု ယူဆရပါက နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းရှင်များသည် ၎င်းတို့၏ အရင်းအနှီး ငွေကြေးများကို အမြန်ဆုံး သယ်ယူ

ပြောင်းရွှေ့သွားကြမည် ဖြစ်သည်။ ထိုပြောင်းရွှေ့သွားသည့် ငွေအရင်းအနှီးကို အခြေအနေကောင်းများ တွေ့ရှိထားသည့် အခြားနိုင်ငံများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုကြဦးမည် ဖြစ်ပေသည်။

၁၃

စီးပွားရေးအခြေအနေ

အိုင်ယာလန်နိုင်ငံသို့မဟုတ် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံတစ်ခုက နွေရာသီ ကမ္ဘာ့အိုလံပစ် အားကစားပွဲကြီးတွင် ရွှေတံဆိပ်ဆုအားလုံးကို သိမ်းကျုံး ရယူသွားသည်ဆိုပါစို့။ ဤဖြစ်ရပ်သည် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ သို့မဟုတ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံကြီးတစ်ခု၏ အောင်မြင်မှုထက် အလွန်အလွန် ပိုမိုထူးခြားသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်နေပေသည်။ ထို ဥပမာကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအရ စွမ်းဆောင် အောင်မြင်မှုကို အကဲဖြတ်ရာ၌ ထိုနိုင်ငံ၏ အရွယ်အစားနှင့် ထိုနိုင်ငံတွင် ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည့် သဘာဝရင်းမြစ်များကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားလျှင် မပြီးပေ။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်း၏ ပြည်တွင်းသုံး ငွေကြေးဖြင့် တွက်ချက် ရရှိသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကို အခြေပြု နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းမှာ သဘာဝယုတ္တိ မတန်ပေ။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ နှစ်စဉ် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်မှာ ဆိုဗီယက်နိုင်ငံသုံး ရူဘယ်ငွေ သန်းပေါင်း ၄၀ သန်းကျော် (over 40 trillion

rubles) ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအချက်သည် ရူဘယ်ငွေကြေးနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသည့် အခြား နိုင်ငံများ၏ အသုံးစရိတ်နှင့် မည်သို့မျှ ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအချင်းချင်း နှိုင်းယှဉ် အကဲဖြတ်နိုင်ရန်မှာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက် ကိန်းဂဏန်းများကို နိုင်ငံ၏ အရွယ်အစားနှင့် ဆက်စပ်သုံးသပ်ရမည် ဖြစ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာအတွက် အသုံးချနိုင်မည့် ဘုံတိုင်းတာမှုယူနစ်များဖြင့် ပြောင်းလဲတွက်ချက်ပြီးမှ အကဲဖြတ်သုံးသပ်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်ကို အခြားနိုင်ငံများ၏ အသုံးစရိတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုပါက ဆိုဗီယက်နိုင်ငံ၏ အရွယ်အစားနှင့် စုစုပေါင်း စီးပွားရေး အရွယ်ပမာဏတို့အပေါ် အချိုးချကြည့်ခြင်းအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ကို ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ GDP (Gross Domestic Product) သို့မဟုတ်၊ GNP (Gross National Product) ဖြင့် အချိုးအစား တွက်ချက်သုံးသပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တွက်ချက်ကြည့်ခြင်းဖြင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် မိမိနိုင်ငံ GDP ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ကာကွယ်ရေးအတွက် သုံးစွဲခဲ့ကြောင်း၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မည်ဆိုပါက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အလားတူ ကာလအတွင်း ယင်းနိုင်ငံ GDP ၏ ၈ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်အတွက် သုံးစွဲခဲ့ကြောင်း သုံးသပ်ဖော်ပြနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်ကို နှိုင်းယှဉ်ရာ၌ GDP ကို အခြေပြု ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ GDP သည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်း ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးကိုသာ ကိုယ်စားပြု ဖော်ပြခြင်းကြောင့် ထိုသို့ အခြေပြုတွက်ချက် သုံးသပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် GDP သည် နိုင်ငံများ၏ အရွယ်အစားကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင်လည်း အသုံးပြုနိုင်ပေသေးသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် GDP တွင် ပို့ကုန် တန်ဖိုးနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတန်ဖိုးတို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာမှ ပါဝင် ဆောင်ရွက်သည့် တန်ဖိုးကို ထည့်သွင်းမထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံတကာမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အချက် အလက် ကိန်းဂဏန်းတန်ဖိုးများကို GNP တွင်သာ ထည့်သွင်းပြုစု ထားသည်ဖြစ်ရာ ပိုမို၍ ကျယ်ပြန့်စွာ တိုင်းတာနှိုင်းယှဉ်လိုမှသာ GNP ကို အသုံးပြုသင့်ပေသည်။

အမှန်စင်စစ်တွင် GDP ဖြစ်စေ၊ GNP ဖြစ်စေ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေကို ပြည့်စုံမှန်ကန်စွာ တိုင်းတာ ပြသနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းချမှု၊ ပြည့်တန်ဆာလုပ်ငန်း စသည့် မတရားနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် ဥပဒေပြင်ပ စီးပွားရေး ဆောင်ရွက် မှုများဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကို သိရှိနိုင်ခြင်း မရှိသကဲ့ သို့ တရားဝင်ထုတ်ပြန်သည့် GDP, GNP စာရင်းများ၌လည်း ထည့် သွင်း တွက်ချက်ဖော်ပြနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ အလုပ်အကိုင် ရရှိထား သည့် အိမ်ထောင်အကြီးအကဲများ များပြားလေ၊ ထိုနိုင်ငံ၏ GNP ပမာဏကြီးမားလေ ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ GDP နှင့် GNP နှစ်မျိုးစလုံးသည် နိုင်ငံ တစ် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအရွယ်အစားကို ပြည့်စုံတိကျစွာ တိုင်းတာ ဖော်ပြ နိုင်ခြင်း မရှိသေးစေကာမူ နိုင်ငံကြီးငယ် မဟူ၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ မဟူ နိုင်ငံအသီးသီး၏ စီးပွားရေးအခြေအနေကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် GDP နှင့် GNP သည် လက်ရှိအနေအထားရ အကောင်းဆုံး အသင့်ဆုံး အချက် အလက် အထောက်အထားများ ဖြစ်နေပေသည်။

ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ကူမှု

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အသီးသီးရှိ စီးပွားရေးတိုင်းအား ထိုနိုင်ငံ၏ ငွေကြေး ထုတ်ဝေ ထောက်ကူမှုတို့က ကြီးကြိုင် ထိန်းကွပ်ပေးလျက်ရှိသည်။ မိုနို ပိုလီ ကစားရာ၌ပင် ဇယားတွက်ပေါ်ရှိ အိမ်များ၊ ဟိုတယ်များနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများ ဝယ်ယူရန်၊ ရောင်းချရန်အတွက် တန်ဖိုးအသီးသီး သတ်မှတ်ထားသည့် မိုနိုပိုလီငွေစက္ကူ များကို ကစားသူများသို့ ထုတ် ပေးထားရသည်။

ယနေ့ခေတ် စီးပွားရေးသည် ငွေကြေးသုံးစွဲမှုအပေါ်တွင် အခြေပြု ရပ်တည် လျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံအသီးသီး၏ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ကူ နိုင်မှုသည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု အရှိန်ကို သွက် လက်မြန်ဆန်စေနိုင်သည်။ ဗဟိုဘဏ်မှ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ကူ ပေးမှု တိုးမြှင့်နိုင်သည်နှင့်အမျှ စားသုံးသူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များတွင် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သုံးစွဲရန် ငွေကြေးပမာဏ ပိုမိုရရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မိုနိုပိုလီ ကစားရာတွင် ကစားသူများလက်ဝယ် ငွေများများ ရရှိ နိုင်လေ သွက်လက်မြန်ဆန်စွာ ကစားနိုင်လေဖြစ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ

တွင် ငွေကြေး ထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့နိုင်အားကောင်းလေ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာအောင် တွန်းအားပေးနိုင်လေ ဖြစ်သည်။ ထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့ ကူညီ ငွေကြေး ဆိုရာတွင် နိုင်ငံအတွင်း လှည့်လည်သုံးစွဲနေသော ငွေကြေးများနှင့် ချက်လက်မှတ်ဖြင့် ထုတ်ယူနိုင်သော ဘဏ်အပ်ငွေကဲ့သို့ အဆင်သင့်ရရှိနိုင်သည့်ရန်ပုံငွေ (readily available funds) များ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ လွယ်လင့်တကူ ထုတ်ယူ ရရှိနိုင်သည့် ထောက်ပံ့ငွေအမျိုးအစားကို စီးပွားရေးပညာတွင် သင်္ကေတ သတ်မှတ်ချက်အရ M1 ဟု ခေါ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ လွယ်ကူစွာ ရရှိနိုင်သောငွေကို အခြားနည်းဖြင့် “စွမ်းအားမြင့်” (high powered) ငွေကြေးဟုလည်း ခေါ် ပေသည်။ ယင်းထောက်ပံ့ငွေကြေးသည် အများစု စားသုံးသူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လိုအပ်ချက်များကို အင်အားဖြည့်တင်း ပံ့ပိုး လျက်ရှိသဖြင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအများစုကို သွက်လက် မြန်ဆန်စေမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံ၏ ငွေကြေး ထောက်ပံ့ရေးတွင် အချိန်ပိုင်း အပ်ငွေများ (Time deposits) နှင့် နှစ်ရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကဲ့သို့ အဆင်သင့် ရရှိနိုင်သော ရန်ပုံငွေမျိုး မဟုတ်သည့် ငွေကြေးများလည်း ပါဝင်နေပေသည်။ စီးပွားရေး ပညာနယ်ပယ်တွင် အဆိုပါ ငွေအမျိုးအစားတို့ကို M3, M4 သို့မဟုတ် L ဟု သင်္ကေတ သတ်မှတ်ပေးထားသည်။

အခြေခံအားဖြင့်ဆိုလျှင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တစ်ဦးချင်း လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် ငွေကြေးလုံလောက်စွာ မရရှိနိုင်ပါက စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုအရှိန် နှေးကွေးနေမည်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်များသည် ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့ရေး မြင့်မားလာမှုကို ထုံးစံအတိုင်း

ထိန်းချုပ် ကန့်သတ်ရသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှု အရှိန်မြန်ဆန်ခြင်း၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု မြင့်တက်လာခြင်းတို့ကို ထိန်းသိမ်း ပေးနိုင်ရန်အတွက် ဗဟိုဘဏ်များက ကြီးပမ်းကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မိုနိုပိုလီ ကွစားရာ၌ ကစားသူအားလုံးတွင် လက်ကိုင်ငွေ နည်းနေပါက ကစားဖော် အချင်းချင်းထံမှ ပစ္စည်းဝယ်ယူရာတွင် ဈေးများများ မပေးတော့ဘဲ ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း ကစားကြသည့်နည်းအတိုင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော စီးပွားရေးကဏ္ဍကြီးတွင်လည်း ငွေကြေး များများစားစား ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်း မရှိပါက စီးပွားရေး ဖြစ်စဉ် ပြောင်းလဲမှု နှေးကွေးနေမည်ဖြစ်သည်။ ငွေကြေးရရှိနိုင်မှု နည်းပါးက အတိုးနှုန်း တိုးမြှင့်လာမည်ဖြစ်၍ ငွေချေးယူရာတွင် ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုလာမည် ဖြစ်သည်။ ငွေတန်ဖိုးသည်လည်း တက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ငွေချေးယူခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ် ကြီးမားနိုင်မည်ဖြစ်ပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် ငွေကြေးသုံးစွဲမှုကို အထူးသတိပြု စိစစ် ခြီးခြံကြမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် ဗဟိုဘဏ်များက ငွေကြေး ထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့ရေးကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခြင်းကြောင့် ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းကို လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

မိုနိုပိုလီ ကစားသူများကို လက်ကိုင်ငွေပမာဏ တိုးမြှင့်ပေးထားပါက ကစားသူအချင်းချင်း ပစ္စည်းအရောင်းအဝယ်လုပ်ရာတွင် ဈေးများများပေး၍ ရောင်းဝယ်ကြမည်ဖြစ်ပြီး ကစားကွက်လည်း ပိုမိုမြန်ဆန်လာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူစွာ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့ရေးကို တိုးမြှင့်ပေးပါက စီးပွားရေးတိုး တက်ဖွံ့ဖြိုးမှု မြန်ဆန်လာပြီး ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းလည်း မြင့်တက်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။

၁၅

ဗဟိုဘဏ်

ကျွမ်းကျင် လိမ္မာသော ယာဉ်မောင်းသူသည် မိမိ မောင်းနှင်သွား ရောက်မည့်လမ်းကို ဂရုတစိုက် ကြည့်ရှုမောင်းနှင်သကဲ့သို့ နိုင်ငံအသီးသီး ရှိ ဗဟိုဘဏ် တို့သည်လည်း စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက် များကို ဂရုတစိုက် စောင့်ကြည့်လေ့လာကြရသည်။ စီးပွားရေး လမ်းမှန် ရောက်ရေးအတွက် ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ပံ့မှု (money supply) ကို ချင့်ချိန်ဆောင်ရွက်ကြရသည်။

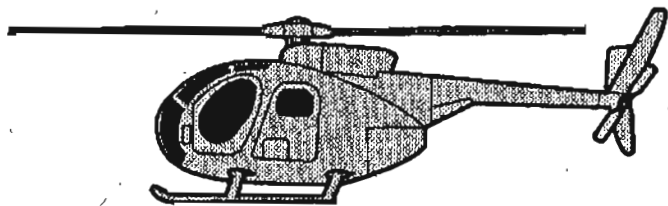
ရိုးရိုးဘဏ်များက အပ်ငွေများ လက်ခံခြင်း၊ ချေးငွေများ ထုတ် ချေးခြင်းကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဗဟိုဘဏ်ကမူ ငွေကြေး ထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့ရေးအား လိုအပ်သလို အတိုးအလျှော့ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖြစ်ပေါ်မှုကို ကွပ်ကဲပေးရသည်။ ငွေစက္ကူ ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေပေးရုံမျှဖြင့် ဗဟိုဘဏ်၏ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့ရေး ကိစ္စ မပြည့်စုံ မပြီးပြတ်သေးပေ။ အမှန်စင်စစ် ခေတ်မီ စီးပွားရေးလောက ဌိ ရိုက်နှိပ်သွန်းလုပ်သော ငွေစက္ကူနှင့် ငွေအကြွေများသည် ငွေကြေး

ထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့မှုပမာဏ၏ ရာနှုန်းအနည်းငယ် (၁၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်) သာရှိပေသည်။ ဗဟိုဘဏ်များသည် နေ့စဉ်လှည့်ပတ် သုံးစွဲငွေပမာဏ အတွက် အဆင်ပြေရုံမျှသာ ငွေစက္ကူများကို ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမေရိကန် ဖက်ဒရယ်ရီဇာဘဏ် (U.S Federal Reserve Bank) ၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် ပုံနှိပ်ပုံသွန်းဌာနခွဲ (Bureau of Printing and Engraving) ဟူ၍ရှိသည်။ ထိုဌာနခွဲက လှည့်လည်သုံးစွဲနေသည့် ငွေစက္ကူများမှ ဟောင်းနွမ်း စုတ်ပြိုသည့် ငွေ စက္ကူများကို အစားထိုး လဲလှယ်နိုင်ရန် ငွေစက္ကူသစ်များကို အခါအား လျော်စွာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ငွေကြေးအများစုတို့သည် ဘဏ်ခွဲများ၌ စုဆောင်းငွေများ သို့မဟုတ် အပ်နှံငွေများအဖြစ်သာ အမှန်တကယ်ရှိနေခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗဟိုဘဏ်က ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့မှုကို တိုးမြှင့်ရန်၊ လျှော့ချရန် မှာ ဘဏ်ချေးငွေနှင့် အပ်နှံငွေကို အတိုးအလျှော့ ပြုလုပ်ပေးခြင်း ဖြစ် သည်။ ဘဏ်များက မိမိထံ ဆက်သွယ်သူများ (Customers) သို့ ချေးငွေများ ထုတ်ပေးလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှု တိုးတက်လာမည် ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် ချေးငွေကို ဖြတ်တောက်လျှော့ချလိုက်လျှင် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်မှု နှေးကွေးသွားမည် ဖြစ်သည်။

ဘဏ်နှင့် ဆက်သွယ်သူက ဘဏ်သို့ ငွေအပ်နှံလျှင် ထိုငွေမှာ ဘဏ် မှ ချေးငွေထုတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူပြုသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ အနည်းအကျဉ်း အပ်နှံငွေများမှာ ဘဏ်တွင် ကြာရှည်စွာ အပ်နှံထားမည် မဟုတ်ပေ။ ထိုကဲ့သို့ အနည်းအကျဉ်းစုဆောင်း အပ်နှံသူများ၏ အပ်နှံငွေ ကို ဘဏ်တွင် လှည့်လည်ငွေ အဖြစ် သီးသန့်ထား၍ လုပ်ငန်းလည်ပတ်

နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဘဏ်ရို၊ အခြားငွေများကို ထုတ်ချေးနိုင်သဖြင့် ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ကူမှု တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နိုင်ပေသည်။ ယင်းအတွက် ငွေစက္ကူအသစ် ရိုက်နှိပ်ရန် မလိုအပ်တော့ပေ။ ထို့ပြင် ဘဏ်မှ ထုတ်ချေးထားသည့် ငွေများအနက် အချို့အဝက်မှာ ဘဏ်သို့ အပ်နှံငွေအဖြစ် ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာဦးမည်ဖြစ်ရာ ဘဏ်ချေးငွေ အသစ်များ ထပ်မံထုတ်ပေးနိုင်ဦးမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ငွေကြေး ထုတ်ဝေ ထောက်ကူမှုကို ပိုမိုဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပေသည်။ ဘဏ်တစ်ခု ၏ ထုတ်ချေးငွေဖြင့် ငွေကြေးထောက်ကူမှုကို ဗဟိုဘဏ်က ပြဋ္ဌာန်း ပေးသည့် စည်းကမ်းချက်များဖြင့် ကန့်သတ်ထားနိုင်သည်။ ဘဏ်၏ ကိုယ်ပိုင်အပ်နှံ ငွေပမာဏနှင့် ဘဏ်အနေဖြင့် မဖြစ်မနေထားရှိရမည့် သီးသန့်ငွေကြေး ရန်ပုံငွေ ပမာဏကို ဗဟိုဘဏ်က သတ်မှတ်ပေးထား ပြီးဖြစ်သည်။

၁၆

စီးပွားရေးနှင့် အတိုးနှုန်း

လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးတွင် စားသုံးသူများနှင့် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများသည် ငွေကြေးသုံးစွဲနိုင်သည်နှင့်အမျှ ယင်းတို့ အလိုရှိ သည့်ကိစ္စအားလုံးနီးပါးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ငွေကြေး ၏တန်ဖိုးကို အတိုးနှုန်းများအား ထိန်းကွပ်ပေးခြင်းဖြင့် ဗဟိုဘဏ်များ က စီးပွားတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်ခြင်း ဖြစ် သည်။

ဗဟိုဦးစီးစနစ် ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများတွင် အစိုးရသည် မိမိပြည်သူ ပြည်သားတို့အား မည်သည့်ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ကြရန်ဖြစ်ကြောင်း ရိုးရိုး ရှင်းရှင်းပင် အမိန့်ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် အသိပေးနိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စနစ်နိုင်ငံများ၌မူ အမျိုးမျိုးသော စီးပွားရေး မက်လုံးပေးမှု (Economic incentives) နည်းလမ်းများကို အသုံးပြု ၍ စားသုံးသူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား တွန်းအားပေးရသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများ တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်စေ၊ လျှော့ပေါ့လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်စေ သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် တိုက်တွန်းကြ

ရ၏။ နှစ်တိုချေးငွေ အတိုးနှုန်းကို တိုးမြှင့်လိုက်ခြင်းဖြင့် ဘဏ်များမှ ငွေထုတ်ချေးမှု လျော့ကျသွားစေရန် ဗဟိုဘဏ်က ဖိအားပေးရသည်။ ဘဏ်ချေးငွေ လျော့ကျသွားလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့ ဆောင်ရွက် ရန်အတွက်ဖြစ်စေ၊ စားသုံးသူများ ဖောဖောသီသီ သုံးစွဲရန်အတွက် ဖြစ်စေ ငွေပမာဏ လျော့နည်းသွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ဘဏ်အတိုးနှုန်းလျော့ချပေးခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများ ပိုမိုမြန်ဆန်စွာတိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဘဏ်များသည် စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ငွေထုတ် ချေးနိုင်ရန်အတွက် ဗဟိုဘဏ်မှ ငွေကို ချေးယူလေ့ရှိကြသည်။ ဗဟိုဘဏ် တစ်ခုက လျှော့နှုန်း (discount rate) ကို ပြင်ဆင်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါက ကျန်ဘဏ်များက ဗဟိုဘဏ်မှ ချေးယူငွေအတွက် ပေးရမည့် အတိုးနှုန်း သည်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ အတိုးနှုန်းများသည်လည်းကောင်း လိုက်ပါပြောင်းလဲကြမည်ဖြစ်သည်။ ဘဏ်အချင်းချင်း ချေးယူငွေအပေါ် ပေးရသည့် အတိုးနှုန်းကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ Fed Fund ဟု ခေါ်ဝေါ်၍ ဥရောပနိုင်ငံများတွင် interbank rates ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသည်။

အတိုးနှုန်းအားလုံးသည် ဆက်စပ်လျက်ရှိကြသည်။ ငွေကြေးသည် အခြားသော လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ပင် ပြောင်းလဲနိုင်သော သဘောရှိ ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဘဏ်များနှင့် တစ်ဦးချင်း ပုဂ္ဂလိကတို့သည် အတိုးနှုန်းအနည်းဆုံးနေရာ (တစ်နည်းဆိုလျှင် ငွေတန်ဖိုး ချေးအချို့ဆုံး နေရာ) သို့ သွားရောက် ဆက်သွယ်ကြမည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အတိုးနှုန်း ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ကြောင်း ဝါရှင်တန်၌ ကြေညာလိုက်ပါက စင်ကာပူရှိ အတိုးနှုန်းများအား လာရောက်ရိုက်ခတ်မည်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးချေးကွက်များတွင် အတိုးနှုန်း သည် ကမ္ဘာနှင့်အဝှမ်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို ဖန်တီးပေးလျက် ရှိသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု၏ နှလုံးခုန်နှုန်း အဖြစ် ရောက် ရှိနေသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ကမ္ဘာ၏ တစ်ဘက်ခြမ်းမှ ဗဟိုဘဏ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များက တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ရုတ်တရက် ထုတ်ပြန်သည့် ကြေညာချက်အပေါ် မူတည်၍ နိုင်ငံခြားငွေကြေးအရင်းအနှီးများ နိုင်ငံ အတွင်းသို့ စုပြုံတိုးဝင် ရောက်ရှိလာနိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အတိုး နှုန်းများသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနယ်အတွင်းရှိ အခြားနိုင်ငံများ၏ အတိုးနှုန်း များနှင့် တစ်ပြေးညီဖြစ်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ပါက မိမိနိုင်ငံအတွင်း ရောက်ရှိပြီးဖြစ်သည့် နိုင်ငံခြားအရင်းအနှီး ငွေကြေးများသည် တစ်မဟုတ် ချင်း စွန့်ထွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

၁၇

နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုတွန်းအား

နိုင်ငံတိုင်းအား မိမိအကောင်းဆုံးလုပ်နိုင်သည့် အလုပ်ကို လုပ်ခွင့်ပြုနိုင်မည်ဆိုပါက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် ဖွံ့ဖြိုး စည်ပင်နေမည်ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်တို့သည် ဖက်ရှင်ဒီဇိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ဂျပန်တို့သည် အီလက်ထရွန်နစ်ပညာတွင်လည်းကောင်း၊ အမေရိကန်တို့သည် လေယာဉ်ထုတ်လုပ်မှုတွင်လည်းကောင်း အတော်ဆုံး အကောင်းဆုံးအဖြစ် ရပ်တည်ခွင့် ရှိကြမည်ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုအရ အကောင်းဆုံးကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူသည် မိမိ၏ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများကို အမြင့်ဆုံးဈေးဖြင့် ကမ္ဘာ့အနှံ့ ရောင်းချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိ စားသုံးသူများအတွက်လည်း အကျိုးရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

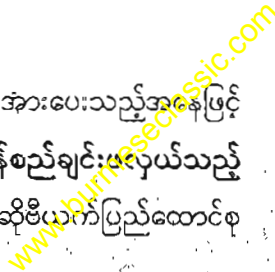
နိုင်ငံခြားစီးပွားဆက်သွယ်ရေးကို အကြောင်းပြု၍ အချို့သောနိုင်ငံများသည် ပြည်တွင်းကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများကို ပြည်ပကုန်စည်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရန် ကြိုးစားကြသည်။ ထိုင်နေးအကောင်းသား ထသွားမှ အကျိုးမှန်းသိ ဆိုသလို ပြည်ပကုန်စည်များကို ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ စိမ်းခန့်ခွဲမှု ညံ့ဖျင်းသည့် ပြည်တွင်း စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကုမ္ပဏီ

များ အချိန်တိုအတွင်းမှာပင် ပျက်သုဉ်းသွားနိုင်သည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းသွားပြီး စက်ရုံအလုပ်ရုံများ တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်သွားနိုင်ပေသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ရေရှည်တွင်မူ ပြည်ပကုန်စည်နှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုမှာ ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီနှင့် လုပ်ငန်းရှင်များအား စွမ်းဆောင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်အား ပိုမိုကောင်းမွန် တိုးတက်လာစေရန် တွန်းအားပေးမည်သာဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်သော အောင်မြင်သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်လာနိုင်အောင် အထောက်အကူပြုမည်သာဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှုသည် တံခါးဖွင့်ဈေးကွက် အယူအဆအပေါ် အခြေပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ပဈေးကွက်များ၌ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ကုမ္ပဏီများ သည် အခြားနိုင်ငံများမှ ကုမ္ပဏီများနှင့် တန်းတူ လွတ်လပ်စွာ ယှဉ်ပြိုင်၍ မိမိကုန်စည်များကို ရောင်းချနိုင်သည်။

အစိုးရအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့က ကုန်စည်ကူးသန်းမှု ဆောင်ရွက်လာသည့် ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံသစ် တစ်နိုင်ငံကို အားပေးကူညီလိုပါက မိမိနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဈေးကွက်သို့ ဝင်ရောက်ရောင်းချနိုင်ရန် ကန့်သတ်တားဆီးမှုများကို လျော့ပေါ့ ဖယ်ရှားပေးနိုင်သည်။ ဤသို့ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ကြိုဆိုမှုကို “အထူးအခွင့်အရေးရနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း” (most favoured nation status) ဟု ခေါ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးမူဝါဒများကို ကြည့်၍ အထူးအခွင့်အရေး ပေးထိုက်ပေးထိုက် စဉ်းစားလေ့ရှိသည်။

အချို့နိုင်ငံများသည် ကုန်သွယ်မှု ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အားပေးသည့်အနေဖြင့် ပျှော်ကန် ထုတ်ကုန်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် ကုန်စည်ချင်းပင်လှယ်သည့် နည်းလမ်းကို ခွင့်ပြုတတ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု

တွင် အခိုက်အတန့်ကာလအတွင်း ခိုင်မာသည့်ငွေကြေး (Hard Currency) များ ရှားပါးပြတ်လပ်မှုကြောင့် ပက်ပစီကိုလာ (Pepsi-Cola) အချိုရည်များကို ဗော့ကာ (Vodka) အရက်နှင့် ဖလှယ်ခြင်းဖြင့် ကုန်သွယ်မှု ပြုခဲ့သည်။ ဗော့ကာအရက်အား အနောက်နိုင်ငံများတွင် ဒေါ်လာ၊ ယန်း၊ မတ် စသည့် ငွေမာများ (ငွေကြေးစနစ် ခိုင်မာ၍ နိုင်ငံတကာတွင် ထိုက်တန်စွာ ရောင်းဝယ်မှုပြုလုပ်နိုင်သော ငွေကြေး) ဖြင့် ပြန်လည် ရောင်းချခဲ့သည်။

မိမိနိုင်ငံ၏ ပြည်ပပို့ကုန် တိုးမြှင့်ရေးအတွက် တွန်းအားပေးလိုပါက ကမ္ဘာဈေးကွက်သို့ အရည်အသွေးအရ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိမည့် ကုန်စည်များ ထုတ်လုပ်ကြရန် မက်လုံးပေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးနိုင်ပေသည်။ အချို့ နိုင်ငံများသည် နိုင်ငံခြားမှ ဝယ်ယူသူများအား အစိုးရထောက်ပံ့ငွေဖြင့် တည်ထောင်ထားသည့် ထုတ်ကုန် သွင်းကုန်ဘဏ်များမှတစ်ဆင့် ချေးငွေများ၊ အာမခံစာချုပ်များ ထုတ်ပေးသည့်နည်းဖြင့် ပြည်ပပို့ကုန် ပိုမိုရောင်းချနိုင်ရေးကို ကြိုးပမ်းကြသည်။

တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူ နိုင်ငံအချင်းချင်း ကုန်သွယ်ရေးမမျှမတဖြစ်မှု (trade imbalance)ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တင်းမာမှုများ လျော့ချနိုင်ရန် ပြည်ပမှ သွင်းကုန်များ ပိုမိုတင်သွင်းရေးကို မလွှဲမရှောင်သာ ဆောင်ရွက်ရတတ်သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက ဂျာမနီနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့တွင် ကုန်သွယ်မှု အမြတ်အစွန်းများ မတန်တဆ များပြားစွာ ရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတကာက ဝေဖန်မှုများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် “ပြင်ပချိန်ညှိမှု” (External adjustment) ပြုလုပ်သည့်အနေဖြင့် သွင်းကုန်များ တိုးမြှင့်

တင်သွင်းရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရသည်။ သွင်းကုန်တိုးမြှင့်ရေးကို တွန်းအားပေးခြင်းသည် မိမိနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းသုံး ငွေကြေးတန်ဖိုးကို မြင့်ဟက်လာစေနိုင်ပေသည်။ ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသည့် ကုန်စည်နှင့် ပန်ဆောင်မှုများသည် ပြည်တွင်းဖြစ်များထက် ကုန်ကျစရိတ် ပိုမို သက်သာစေနိုင်သည်။

သွင်းကုန် တိုးတက်လာစေနိုင်သည့် အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုမှာ အတိုးနှုန်းလျှော့ချပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းမှာ စီးပွားရေးလောကအတွက် ဖြေဆေးတစ်ချက်ထိုးသည်နှင့် တူသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပ နှစ်ဌာနစလုံးတွင် ဝယ်အား တိုးတက်လာစေမည် ဖြစ်သည်။ ဂျာမနီကဲ့သို့ နိုင်ငံများတွင် လူသုံးကုန်ပစ္စည်းအများအပြားမှာ ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာခြင်းဖြစ်၍ အတိုးနှုန်းလျှော့ချပေးလိုက်သည့်အခါတွင် ဗီယက်နမ်ထွက် ဆန်စပါးမှအစ ကနေဒါနိုင်ငံထွက် အားကစားပစ္စည်းအဆုံး ကုန်စည်တိုင်းကို ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာစေရန် လှုံ့ဆော်ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်သွားခဲ့သည်။

ပြည်ပမှ တင်သွင်းသည့် သွင်းကုန် ပိုမိုလာစေနိုင်သည့် နောက်နည်းလမ်း တစ်ခုမှာ နိုင်ငံခြားဖြစ် အားမပေးရ ဟူသော အစဉ်အလာအယူအစွဲကို ပယ်ဖျက်ရန် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက ဂျပန်အစိုးရသည် ဂျပန်ပြည်သူပြည်သားများကို ပြည်ပသွင်းကုန် (အမေရိကန်မှ အမဲသား စသည့်....) များအား ဝယ်ယူစားသုံးကြရန် လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ကုန်သွယ်မှု အသာစီးရနေသည့် ဂျပန်နိုင်ငံအပေါ် ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများက မကျေမနပ်ဖြစ်နေကြသည်။ စီးပွားရေး ပိတ်စို့နည်း ဖြင့် လက်တုံ့ပြန်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်သည်အထိ တင်းမာလာခဲ့ရာ ယင်းပြဿနာကို လိုက်လျော ဖြေရှင်းပေးသည့်အနေဖြင့် အထက်ပါအတိုင်း လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၈

ခွဲတမ်း၊ သွင်းကုန်ခွန်နှင့် ထောက်ပံ့ကြေး

စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲသကဲ့သို့ပင် ကုန်သွယ်မှုတိုက်ပွဲသည် ရည်မှန်းထားသည့် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲများကို ရရှိနိုင်ပေသည်။ ရေရှည်တိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲရာတွင်မူ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ ဆုံးရှုံး ကြရစေမြဲ ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်မှုစစ်ပွဲဖြင့် ကျားကန်ပေးထားရပါသည် ဆိုသော လုပ်ငန်းမှာလည်း ဒဏ်ခံရခြင်းမှာ မလွတ်ကင်းနိုင်ပေ။

ဥပမာအားဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် ညံ့ဖျင်းသော မော်တော်ကားထုတ်လုပ်သူသည် မိမိထုတ်လုပ်သည့်ကားများ အရည်အသွေး ပိုမိုတိုးတက်လာစေရန် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုဘဲ မိမိမော်တော်ကားများ၏ ရောင်းဈေးကို မူလအတိုင်း ဈေးကြီးကြီးဖြင့် ရောင်းချနိုင်ရန်အတွက် ပြည်ပမှ မော်တော်ကား တင်သွင်းမှုကို ကန့်သတ်ပေးရန် အစိုးရသို့ တင်ပြတောင်းဆိုမည်။ ထိုသို့ တောင်းဆို တင်ပြချက်အတိုင်း ကန့်သတ်ပေးမည်ဆိုပါက အခြားနိုင်ငံများကလည်း လက်တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ စည်းကမ်းများ တင်းကျပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်လာမည်ဖြစ်

သည်။ ထိုသို့ အပြန်အလှန်ဖြစ်လာပါက နှစ်ဘက်သော နိုင်ငံများရှိ စားသုံးသူများနှင့် လုပ်ငန်းများသည် အရည်အသွေးမမီသည့် ပြည်တွင်းဖြစ်ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများကို ဈေးကြီးပေး၍ ဝယ်ယူသုံးစွဲကြရမည် ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်ရေးတင်းကျပ် ကန့်သတ်မှုများသည် စွမ်းဆောင်ရည် ညံ့ဖျင်းသော လုပ်ငန်းအချို့ကို ကာကွယ်ပေးရာ ရောက်နိုင်သော်လည်း နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ စီးပွားရေးကဏ္ဍအများအပြားမှာ နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု ကျဆင်းလာခြင်းကြောင့် ဆုံးရှုံးနစ်နာမည်ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ငံခြားမှ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ကန့်သတ်ရန်အတွက် အများဆုံး အသုံးပြုနိုင်သည့် လက်နက်ကိရိယာများမှာ ခွဲတမ်းစနစ်၊ သွင်းကုန်ခွန်စည်းကြပ်ခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ကြေးပေးသည့်နည်းလမ်းများပင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ခွဲတမ်းစနစ်ကို သတ်မှတ်ထားမည် ဆိုပါက ပြည်ပမှတင်ပို့မည့် ကုန်စည်များ၏ အရေအတွက်ကို ကန့်သတ်ထားမည်ဖြစ်သည်။ သွင်းကုန်ခွန်ကို ပြည်တွင်းသို့ တင်သွင်းသည့် ကုန်စည်များအပေါ် စည်းကြပ် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်၍ သွင်းကုန် ရောင်းဈေးများ မြင့်တက်စေမည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်တွင်း ကုန်ထုတ် လုပ်ငန်းရှင်များသို့ ထောက်ပံ့ကြေးများ (ဥပမာ- စက်မှုလက်မှုဈေးငွေများ၊ အမတော်ကြေးများ) ထုတ်ပေးခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းဖြစ် ကုန်ပစ္စည်းများ၏ ရောင်းဈေးကို ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသည့် ပစ္စည်းများ၏ ရောင်းဈေးထက်လျှော့၍ ရောင်းချစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများသည် ရန်ငြိုးဖွဲ့နေကြသည့် အိမ်နီးချင်းများအကြား ကာရံထားသည့် ခြံစည်းရိုးနှင့် တူလေသည်။ မိမိပြည်တွင်း စားသုံးသူများ ဝယ်ယူရရှိနိုင်မည့် နိုင်ငံခြားဖြစ် ပစ္စည်းပမာဏကို မိမိဆန္ဒအရ ကန့်သတ်တားမြစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်း ထုတ်

လုပ်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ပေးရန်အတွက် ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများ ခေတ္တယာယီ ချထားလေ့ရှိသည်။ ထိုအချိန်ကာလ အတွင်း ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သူများအနေဖြင့် ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည် တိုးတက်အောင်မြင်ပြင်ရန် အချိန်ရရှိနိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်တွင်းကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သူများတွင် မိမိထုတ်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းအရည်အသွေး တိုးတက်စေရန် အနစ်နာခံကြိုးစား ပြုပြင်သူ ရှားလေသည်။ ထို့ပြင် ကုန်သွယ်မှုအတားအဆီးများဖြင့် နိုင်ငံခြားမှ ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ကာကွယ်ပေးထားသည့် ကာလပတ်လုံး မိမိ တို့၏ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းရောင်းဈေးကို လျှော့ချရန် ကြိုးပမ်းသူလည်း ရှိမည်မဟုတ်ချေ။

ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများ ထားရှိခြင်းသည် စီးပွားရေးအရ အရေးပါမှု ရှိ မရှိ မသေချာသော်လည်း နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး အပြောင်း အလဲများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ဖူးလေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တောင်အာဖရိက နိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုရန်ဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရန် အတွက်ဖြစ်စေ နိုင်ငံအများအပြားက ငြင်းပယ်ခဲ့ကြခြင်းကြောင့် အသား ရောင်ခွဲခြားရေးဝါဒ (apartheid) ပြိုကွဲ ပျက်စီးသွားခဲ့သည်။ စီးပွား ရေးပိတ်ဆို့အရေးယူခြင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေး ချိုး ဖောက်မှု၊ နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်ကို မလိုက်နာမှုတို့အား ပြောင်းလဲ သွားစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံအရေအတွက် များစွာက တညီတညွတ်တည်း ပိတ်ဆို့ အရေးယူနိုင်ခြင်း မရှိသမျှ အကျိုး မဖြစ် အရာမထင်နိုင်ချေ။

၁၉

ရသုံးမှန်းခြေ လိုငွေပြခြင်း နှင့် ကုန်သွယ်မှုအရုံးပေါ်ခြင်း

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက အမေရိကန်စားသုံးသူများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတကာသို့ ထွက်၍ ဖောဖောသီသီ ဈေးဝယ်ခဲ့ ကြခြင်းမှာ နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်များ၌ အမေရိကန်ဒေါ်လာ တန်ဖိုး ထူးထူးကဲကဲ မြင့်တက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။ ဆွီဒင်နိုင်ငံလုပ် မော်တော် ကားများနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံမှလာသော အဖျော်ယမကာများသည် အမေ ရိကန်ပြည်တွင်းဖြစ် အလားတူပစ္စည်းများထက် များစွာ ဈေးချိုခဲ့သည်။ သွင်းကုန်စုစုပေါင်းတန်ဖိုးသည် ပို့ကုန်စုစုပေါင်းတန်ဖိုးထက် များစွာပိုမို ဖဲ့သည်။ အချို့နှစ်များတွင် သွင်းကုန်စုစုပေါင်းတန်ဖိုး ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ဗာစ်သိန်းကျော် စုစုပေါင်းသည်။ ထိုတန်ဖိုးပမာဏသည် အချို့နိုင်ငံအများစု ၏ စုစုပေါင်းကုန်စည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုပမာဏထက် ကျော်လွန် နေပေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆိုးဝါးသည့် ကုန်သွယ်မှု မမျှမတဖြစ်ခြင်းသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ရသုံးမှန်းခြေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြမှုများ

နှစ်စဉ်နှစ်ဆက်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်း၏ အကျိုးဆက်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ရသုံးမှန်းခြေ (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှု အရှုံးပေါ်ခြင်းသည် များစွာ ကွဲပြားခြားနားသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ အနုတ်လက္ခဏာ နှစ်မျိုးသည် အပြန်အလှန် အကျိုးသက်ရောက်စေလျက် ရှိသည်။ တစ်ခါတရံတွင် အသုံးအဖြုန်း များပြားလှသော စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ရပ်လုံး ပြိုကွဲပျက်သုဉ်းသည့်တိုင်အောင် ထိခိုက်စေနိုင်ပေသည်။ အစိုးရ၏ ရသုံးမှန်းခြေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြသည့် ပမာဏသည် အခွန်အကောက်ရငွေထက် ကျော်လွန်သည့် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ် ပမာဏဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်မှု အရှုံးပမာဏသည် နိုင်ငံ၏ပို့ကုန် စုစုပေါင်း တန်ဖိုးထက် ကျော်လွန်သည့် သွင်းကုန်စုစုပေါင်း တန်ဖိုးပမာဏ ဖြစ်သည်။

များသောအားဖြင့် အစိုးရတို့သည် ရသုံးမှန်းခြေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) တွင် ဖြစ်ပေါ်သည့် လိုငွေအတွက် အစိုးရ၏ အာမခံစာချုပ်များ (Bonds) ကို ရောင်းချ၍ ဖြည့်ဆည်းပေးလေ့ရှိသည်။ အဆိုပါ အာမခံစာချုပ်များ ရောင်းချခြင်းမှာ အချိန်စေ့ရောက်လျှင် စာချုပ်တန်ဖိုးကို ပြန်လည်ထုတ်ပေးရမည်ဖြစ် သည်။ သို့ရာတွင် လိုငွေပြခြင်းအတွက် အခွန်အကောက်များ တိုးမြှင့်ကောက်ခံမည်ဆိုပါက အစိုးရအနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကို စည်းရုံးရေး ကျဆင်းအောင် လုပ်မိသလို ဖြစ်သွားနိုင်ပေသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် လိုငွေပြစာရင်းကြောင့် အကြွေးများ ပေးဆပ်နိုင်ရန် အာမခံစာချုပ်များ ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်း နည်းလမ်းကို ရွေးချယ်လေ့ရှိသည်။ အချိန်စေ့ရောက်၍ အဆိုပါ အာမခံစာချုပ်များအတွက် အရင်းနှင့် အတိုးကို ပေးဆပ်ရတော့မည်ဆိုပါက နောက်ထပ်အာမခံစာချုပ်များ ထပ်မံရောင်းချခြင်းဖြင့် ငွေပေါ်အောင် ပြုလုပ်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် အကြွေးဝဲဂယက်

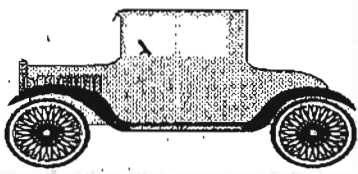
တွင် ပိုမိုတိုးဝင် နှစ်မွန်းသွားနိုင်ပေသည်။ အစိုးရက အများပြည်သူထံမှ အာမခံစာချုပ် ရောင်းချခြင်းဖြင့် ချေးယူသည့် ငွေကြေးပမာဏ အဆမတန် များပြားလာမည်ဆိုပါက စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် ပြင်းထန်သော တန်ပြန်ရိုက်ခတ်မှု ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေသည်။^၆

အစိုးရသည် ရသုံးမှန်းခြေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြမှုအား ကျားကန်ပေးရန် အာမခံစာချုပ်များ ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်းဖြင့် ငွေချေးယူရသည်။ ထိုသို့ ငွေချေးယူခြင်းကြောင့် အတိုးနှုန်းများကို တိုးမြှင့်ပေးရသည်။ အတိုးနှုန်း မြင့်မားခြင်းကြောင့် အကျိုးအမြတ်များများ ရလိုသည့် ပြည်ပမှ ငွေကြေးအရင်း အနှီးများအား ပြည်တွင်းသို့ ဆွဲဆောင် ခေါ်ယူသကဲ့သို့ ဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ထိုနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးတန်ဖိုး မြင့်လာလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသည့် ကုန်ပစ္စည်းများသည် ပြည်တွင်း၌ ထုတ်လုပ်သည့် အလားတူ ကုန်ပစ္စည်းများထက် ဈေးလျော့နေမည်ဖြစ်ရာ ပြည်တွင်းထွက် ကုန်စည်များ ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချရန် ပိုမို ခက်ခဲလာမည် ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် ကုန်သွယ်မှုတွင် အရှုံးပေါ်လာရတော့သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကုန်သွယ်မှု အရှုံး အကြီးအကျယ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းမှာ ရသုံးမှန်းခြေ (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြမှုမှ ကုန်သွယ်မှု အရှုံးဖြစ်ပေါ်ခြင်းသို့ အဆိုးသံသရာ လည်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂျပန်နှင့် အခြားသောနိုင်ငံ အများအပြားအား အမေရိကန်အစိုးရ၏ အာမခံငွေ ချေးစာချုပ်များကို ဒေါ်လာဖြင့် ဝယ်ယူခွင့် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဖက်နည်းဆိုရလျှင် ဂျပန်တို့၏ ဗွီဒီယိုပြစက်ကဲ့သို့ ဝါလက်ထရွန်နစ်ပစ္စည်းများအား အမေရိကန်အစိုးရ၏ ငွေတိုက်အာမခံစာချုပ်များ (Treasury Bond) ဖြင့် လဲလှယ်ရောင်းချခဲ့ရသည်။ ထို

စာချုပ်များအတွက် အမေရိကန်အစိုးရသည် အချိန်စေ့ရောက်သည့်နေ့တွင် အရင်းရော အတိုးပါ ပြန်လည်ပေးဆပ်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုအမြတ်များကို အခြားနိုင်ငံ အစိုးရ၏ ရသုံးမှန်းခြေ (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြမှုအတွက် အသုံးချခြင်းမှာ မဖြစ်သင့်သော အနေအထားမျိုးဖြစ်နေပြီး ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မည့် အခြေအနေလည်း မရှိပေ။ ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့အနေဖြင့် ရသုံးမှန်းခြေ (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြမှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုအရှုံးပေါ်နေခြင်းတို့ ရေရှည်ဖြစ်နေသော နိုင်ငံတွင် ယုံကြည်မှု လျော့ပါးလာမည် ဖြစ်သည်။ ငွေချေး အာမခံစာချုပ်များအတွက် အတိုးရော အရင်းပါ ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် အချိန်ကျရောက်သည့်အခါတွင် အသုံးအဖြုန်းကြီးသော ထိုနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် အာမခံစာချုပ်အတွက် အကြွေးများကို စတင်ပေးဆပ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ထိုနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးတန်ဖိုးမှာ ပြိုလဲ ကျဆင်းသွားနိုင်သည့်အပြင် စီးပွားရေးအခြေအနေလည်း ကျဆင်းသွားနိုင်ပေသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အသုံးစရိတ်များကို ပြတ်ပြတ်သားသား ဖြတ်တောက် လျှော့ချ၍ ရသုံးမှန်းခြေ (ဘတ်ဂျက်) လိုငွေပြမှုနှင့် ကုန်သွယ်မှု အရှုံးပေါ်ခြင်းတို့ကို အချိန်မီ ထိန်းသိမ်းရမည်ဖြစ်သည်။

၂၀

ကုမ္ပဏီနှင့် အတိုကောက်သင်္ကေတများ

အရင်းရှင်စနစ်၏ အဓိကအချက်မှာ ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်မှုပင် ဖြစ်သည်။ ပေးရန်တာဝန် ကန့်သတ်ထားသော လီမိတက်ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ကုမ္ပဏီအစုဝင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မည်သည့်အရာကိုမဆို ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ပေးနိုင်သည်။ မိုးထိမြင့်မားသည့် အထပ်များစွာ ပါဝင်သော တိုက်တာများမှ အစ ရုပ်မြင်သံကြားလွှင့်ထုတ် စက်ရုံကြီးအဆုံး အားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်စေနိုင်သည်။ ထိုသို့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရန်အတွက် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်း အရှုံးပေါ်၍ ဖျက်သိမ်းလိုက်ရသည့်တိုင်အောင် ထိုအစုဝင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ တစ်သီးပုဂ္ဂလပိုင် ပစ္စည်းဥစ္စာကို ထိခိုက်သည်အထိ စွန့်စားရန်မလိုပေ။

ဟင်နရီဖို့ဒ် ကဲ့သို့ တစ်သီးပုဂ္ဂလတစ်ဦး အနေဖြင့် လုပ်ငန်းငယ်ကပ်ခုကို စတင်လုပ်ကိုင်မည်ဆိုပါက လုပ်ငန်း၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်အရပ်ရပ်ကို ကိုယ်တိုင်တစ်ဦးတည်း ခံယူရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် လုပ်ငန်းကိုကျယ်ပြန့်အောင် ချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်မည်ဆိုပါက အစုဝင်လုပ်ငန်းဖြစ်စေ၊ ကုမ္ပဏီတစ်ခု ကိုဖြစ်စေ ထူထောင်ဖွဲ့စည်းရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

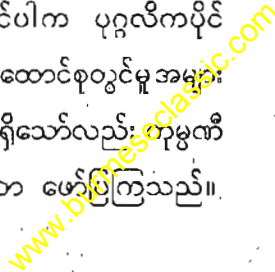
ဥပမာ- ဖွဲ့စည်းတော်ကုမ္ပဏီ ဆိုပါစို့။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ခြင်း၏ အဓိကကျသောအချက်မှာ “ပေးရန်တာဝန် ကန့်သတ်ခြင်း” (Limited Liability) ဟုခေါ်သည့် “အာမခံချက်” ပင် ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်များအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီတွင် ထည့်ဝင်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံထားသည့် တန်ဖိုးထက် ပို၍ ပေးဆပ်ရန် မလိုပေ။ ပေးရန်တာဝန်များကို ကန့်သတ်ထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခု ကြွေးမဆပ်နိုင်အောင် အရင်းပြုတ်သွားသော်လည်း ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင် အစုဝင်များအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီက မပေးဆပ်နိုင်သေးသည့် အကြွေးများကို စိုက်ထုတ်ပေးဆပ်ရန် တာဝန်မရှိပေ။

ပေးရန်တာဝန် ကန့်သတ်ထားသော လီမိတက်ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် အရင်းအနှီးထည့်ဝင်ထားသူများအတွက် အဆိုးဆုံးဖြစ်နိုင်သည့် အခြေအနေမှာ ကုမ္ပဏီအရှုံးပေါ်သဖြင့် မတည်အရင်းအနှီးများ ဆုံးရှုံးသွားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အရင်းပြုတ်သွားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အရင်းအနှီးထည့်ဝင်သူများ နလံမထူနိုင်လောက်အောင် စီးပွားဥစ္စာ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးခြင်း မရှိစေရန် ပေးရန်တာဝန်ကို ကန့်သတ်ထားသည့်ပြင် အကျိုးတူရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများ ရှာဖွေ၍ အရင်းအနှီးရရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အတိုးဖြင့် ငွေချေး၍ ကုမ္ပဏီအတွက် အရင်းအနှီးရှာမည့်အစား အစုရှယ်ယာများတိုးချဲ့၍ အကျိုးတူအရင်းအနှီး (equity capital) ရှာဖွေရယူခြင်းဖြင့် ငွေအရင်းအနှီး မြောက်မြားစွာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ ကုမ္ပဏီများ၏ အမည်သည် ပေးရန်တာဝန် ကန့်သတ် ချက်အတွက် အာမခံမှုကို ဖော်ပြထားပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ဂျာမနီတွင် “GmbH” ဟုလည်းကောင်း၊ အမေရိကန်တွင် “Inc” ဟုလည်းကောင်း၊

အင်္ဂလိပ်စကား ပြောဆိုသည့် နိုင်ငံအများစုတွင် “Ltd” ဟုလည်းကောင်း၊ ပြင်သစ်နှင့် စပိန် စကားပြောဆိုသည့် နိုင်ငံများတွင် “S.A.” ဟု လည်းကောင်း၊ အတိုကောက် စာလုံးများကို သုံးစွဲ၍ ပေးရန်တာဝန် ကန့်သတ်ချက်ရှိကြောင်း ရည်ညွှန်းဖော် ပြကြသည်။ “S.A” ဟု အတိုကောက် သုံးစွဲသည့်နိုင်ငံများတွင် ပေးရန်တာဝန် ကန့်သတ်ရာတွင် အစုဝင်များကို “အမည်မသိ” (anonymous) ဟုပင် ဖော်ပြသည်။ ဤသို့ “အမည်မသိ” ဟု ဖော်ပြ၍ အစုဝင်များကို လျှို့ဝှက်ထားရာ အရင်းပြုတ်သွားသည့် ကုမ္ပဏီအပေါ် အကြွေးရရန် ရှိသူများအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ ပေးရန် ကျန် ကြွေးအတွက် အစုဝင်ကို လိုက်လံတောင်းခံရန် လမ်းစပျောက်နေမည် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် နိုင်ငံအများအပြား၌ အများပိုင်ကုမ္ပဏီနှင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီတို့ကို အထင်အရှား ခွဲခြားထားလေ့ရှိသည်။ ဂျာမနီတွင် “A.G” နှင့် “GmbH” ဟုလည်းကောင်း၊ ဗြိတိန်တွင် “Plc” နှင့် “Ltd” ဟု လည်းကောင်း သတ်မှတ်ဖော်ပြကြသည်။ အများပိုင် (public) ကုမ္ပဏီများသည် မိမိ၏ အစုရှယ်ယာများကို စတော့ဈေးကွက် (stock exchange) များတွင် နှောင်းချနိုင်ခွင့်ရှိ သည်အထိ ကြီးမားသော ကုမ္ပဏီများဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိက (private) ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့၏ အစုရှယ်ယာများကို အများပြည်သူသို့ ကြေညာရောင်းချနိုင်ခွင့် မရှိချေ။ အချို့ နိုင်ငံများတွင် ကြီးမားသော ကုမ္ပဏီများ ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့၏ အစုရှယ်ယာများကို အများပြည်သူသို့ ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခွင့် မပြုနိုင်ပါက ပုဂ္ဂလိကပိုင် ကုမ္ပဏီအဖြစ်သာ သတ်မှတ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်မူ အများပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်အကြား မတူညီသည့်အချက်များရှိသော်လည်း တကုမ္ပဏီအားလုံးနီးပါးကို “Inc” (Incorporated) ဟုသာ ဖော်ပြကြသည်။

၂၁

ပိုင်ဆိုင်ခွင့်

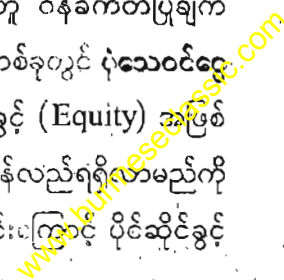
ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ပိုင်ရှင်အဖြစ် ပါဝင်နေမှုကို “ပိုင်ဆိုင်ခွင့်” (Equity) ဟု ခေါ်ပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အတွက် အထောက်အထားမှာ အစုရှယ်ယာ သို့မဟုတ် စတော့ (Stock) ဟု ခေါ်ဆိုသည့် စက္ကူအပိုင်းအစပင် ဖြစ်သည်။ ထိုစက္ကူစလေးများက “ဤအစုရှယ်ယာ ပိုင်ရှင်သည် ဤကုမ္ပဏီ၏ အချို့အဝက်ကို ပိုင်ဆိုင်သည်” ဟု ဖော်ပြပေးသည်။

ကုမ္ပဏီတွင် အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းလျှင် ကုမ္ပဏီ၏ပိုင်ရှင်များ (အစုဝင်များ) သည် အမြတ်ဝေစု (dividend) ကို လက်ခံရယူခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ်ကို ဝေစုခွင့်ယူကြသည်။ သို့မဟုတ် အကျိုးအမြတ်ရှိသော ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများကို မူလအစု ထည့်ဝင်စဉ်က ဝယ်ယူခဲ့သည့် ဈေးထက် ပိုမိုသောဈေးဖြင့် ပြန်လည်ရောင်းချနိုင်ခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ် ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ကုမ္ပဏီသည် အရှုံးပေါ်မည်ဆိုက ဝေစုလျော့နည်းခြင်း၊ ဝေစုလုံးဝ မရခြင်း ဖြစ်နိုင်ပေမည်။ ထို့ပြင် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာဈေးနှုန်းလည်း ကျဆင်းမည်။ အဆိုးဆုံးအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီ မွဲသွားပြီး ပေးဆပ်နိုင်စွမ်းထက် ပိုမို၍ အကြွေးတင်နေမည်ဖြစ်သည်။

ထိုအခါ အစုရှယ်ယာလက်မှီး လုံးဝမရှိတော့ဘဲ အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင်များ အရင်းအနှီးထည့်ဝင်ခဲ့သမျှ ဆုံးရှုံးသွားမည်ဖြစ်သည်။

မွဲသွားသော ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ လက်ကျန်ငွေ သို့မဟုတ် ပစ္စည်း တစ်ခုခု ကျန်ရှိနေသေးလျှင် ကုမ္ပဏီ၏ အကြွေးရှင်ဖြစ်သည့် ကုန်ရောင်းသူများ၊ ဘဏ်များနှင့် ကုမ္ပဏီမှ ရောင်းချထားသည့် ဘွန်းစာချုပ်ပိုင်ရှင်များ (bondholders) သို့ ပေးစရာရှိသမျှ ပေးဆပ်ပြီး နောက်ဆုံး လက်ကျန် ရှိနေသေးမှ ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင်များက အရင်း ပြန်ရနိုင်ခွင့် ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီက ပေးဆပ်ရန်ရှိသူများသို့ ပေးဆပ်စရာ ရှိသမျှကို ပေးဆပ်ပြီးနောက် ဘာမျှမကျန်တော့သဖြင့် ဘာမျှမရနိုင်ခြင်းသည် စွန့်စားမှုပင် ဖြစ်သည်။ စွန့်စားမှုကြောင့် ရရှိနိုင်သော ဆုလာဘ်မှာ ကုမ္ပဏီက အကျိုးအမြတ်ရရှိလျှင် ရရှိသမျှအားလုံးကို အစုရှယ်ယာဝင်သူများက အပြည့်အဝရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ အချို့အဝက်ကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Equity) ရရှိထားမှုကြောင့် စွန့်စားမှုကြီးမားသကဲ့သို့ ကြီးမားသော ဆုလာဘ်ကို ရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းလည်း ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားလုံး၌ အတိုင်းအတာတစ်ခုခုထိ စွန့်စားမှုပြုရသည်။ စတော့ရှယ်ယာ (stock) သည် ဘွန်းစာချုပ် (bond) ထက် ပို၍များစွာ စွန့်စားရသည်ဟု အများအားဖြင့် ယူဆထားကြသည်။ အာမခံစာချုပ်ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ကာလသို့ ရောက်လျှင် သတ်မှတ်ထားငွေ ပမာဏကို ကုမ္ပဏီက ပြန်လည် ထုတ်ပေးရန် သဘောတူ ဝန်ခံကတိပြုချက် ဖြစ်သည်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဘွန်းစာချုပ်တစ်ခုတွင် ပုံသေဝင်ငွေ ရှိနေပြီး အာမခံစာချုပ်ဝယ်ယူ ၍ ကုမ္ပဏီပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Equity) အဖြစ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် အကျိုးအမြတ် မည်ရွေ့မည်မျှ ပြန်လည်ရရှိလာမည်ကို ယေခိုင်ပေ။ ထိုသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူက စွန့်စားရခြင်းကြောင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်

(Eauity) သည် ကြီးမားသော တုံ့ပြန်မှု ဆုလာဘ်ကို ရရှိနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုတုံ့ပြန်ရရှိမှုဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ၏လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်မှုကြောင့် အမြတ်ဝေစု ခွဲဝေရရှိခြင်းနှင့် အစုရှယ်ယာတန်ဖိုး တက်လာခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာသည် မကြာခဏ လျင်မြန်စွာ တန်ဖိုး တက်ခြင်း ကျခြင်းဖြစ်တတ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်များကမူ အတော်အတန် တည်ငြိမ်မှုရှိပေသည်။ ဘွန်းစာချုပ်ပိုင်ရှင်များသည် ယင်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ထားမှုအတွက် အကျိုးအမြတ်ရရှိရန် အာမခံချက် ရရှိထားသည့် ကုမ္ပဏီ ၏ မြှင့်များပင်ဖြစ်သည်။ အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင်များမှာ စွန့်စားမှုအားလုံး နှင့် ဆုလာဘ်အားလုံးကို ဆက်ခံထွေးပိုက်ထားသည့် ပိုင်ရှင်များ ဖြစ်ကြ လေသည်။

နိုင်ငံတကာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ (Equity Invest-ment) အား လန်ဒန်၊ နယူးယောက်နှင့် တိုကျိုမြို့များတွင် ရှိသည့် ကမ္ဘာ့အရေးပါဆုံး ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုဌာနများသို့ ဝင်ရောက်မလာ ရန် တားမြစ်ချက်မရှိပေ။ “ပိုင်ဆိုင်ခွင့်” ရရှိထားသည် ဆိုခြင်းမှာ ယခု အချိန်၌ မော်စကိုမြို့ရှိ အလွယ် အမြန် စားသောက်ဖွယ်ရောင်းသည့်ဆိုင် (fast food store)၏ အစုရှယ်ယာ တစ်ခုခု သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ တစ်ဟုန်ထိုး ကြီးထွားတိုးတက်နေသော ကုန်စည်ထုတ်လုပ်ရေး စက်မှု လုပ်ငန်းတစ်ခုခု၏ အချို့အဝက် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ထို့ပြင် ရိယိုဒီဂျနေရီးမြို့ရှိ ဟိုတယ် သို့မဟုတ် ဘူဒါပတ်စ်မြို့ရှိ မီးသီးကုမ္ပဏီ တို့ကို အချို့အဝက် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Equity) ဆိုသည်မှာ ပိုင်ရှင်အဖြစ်ရောက်ရှိနေခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့် နိုင်ပြီး ကမ္ဘာ့နေရာအနှံ့မှာပင် ပိုင်ရှင်အဖြစ် ရောက်ရှိနိုင်ပြီဖြစ်သည်။

JJ

လက်ကျန်ရှင်းတမ်း

အကယ်၍ ဆာမိုအန်ကျွန်းရှိ ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် အုန်းရည် ရောင်းသည့် လမ်းဘေးဆိုင်လုပ်ငန်းကို ကုမ္ပဏီတစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက် လုပ်ကိုင်ပါက အဆိုပါ အုန်းရည်ကုမ္ပဏီ၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း တွင် အောက်ပါ အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ရရန်ပိုင်ခွင့်များ (Assets)

အုန်းသီးများ၊ အုန်းရည်ရောင်းချရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကိရိယာ ပစ္စည်းများနှင့် လက်ဝယ်ရှိငွေသားတို့ကို ရရန်ပိုင်ခွင့်များအဖြစ် စာရင်းသွင်းရမည်။

ပေးရန်တာဝန်များ (Liabilities)

အုန်းရည်ဆိုင်အတွက် ချေးငှားရယူထားသည့် ပစ္စည်းများ အကြွေး တင်နေမည်ဖြစ်ရာ ယင်းစာရင်းကို ပေးရန်တာဝန်များအဖြစ် စာရင်းသွင်းရမည်။

ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Equity)

ရရန်ပိုင်ခွင့်များတန်ဖိုးမှ ပေးရန်တာဝန်များ တန်ဖိုးကို နှုတ်လျှင် ကျန်တန်ဖိုးသည် အုန်းရည်ဆိုင်ရှင်၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဖြစ်သည်။

လက်ကျန်ရှင်းတမ်း

ဂီလီဂန်၏ အုန်းရည်ရောင်းချရေး လီမိတက် (ဆာမိုအန်ကျွန်း လုပ်ငန်းခွဲ)

လက်ငင်းရပိုင်ခွင့်များ	ပေးရန်တာဝန်များ
ငွေသား	ငှားယူ ဓားမ = ၁၀ ဒေါ်လာ
၁၀ ဒေါ်လာတန်ဒဂါး = ၁၀ ဒေါ်လာ	
ကုန်လက်ကျန်	
အုန်းသီး ၁၀ လုံး = ၁၀ ဒေါ်လာ	
ပုံသေပိုင်ပစ္စည်း	
ဓားမ၊ စားပွဲခုံ = ၈၀ ဒေါ်လာ	ပိုင်ရှင်၏ပိုင်ဆိုင်ခွင့် = ၉၀ ဒေါ်လာ
စုစုပေါင်း = ၁၀၀ ဒေါ်လာ	စုစုပေါင်း = ၁၀၀ ဒေါ်လာ

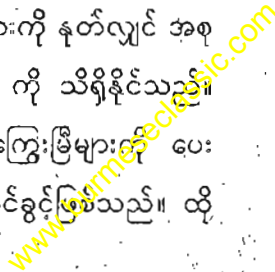
ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရရန်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ပေးရန်တာဝန်များ အားလုံးကို စုစည်း လိုက်ခြင်းဖြင့် ထိုကုမ္ပဏီတွင် မည်မျှအကြွေးရှိသည်၊ မည်မျှ ပိုင်ဆိုင်မှုရှိသည် ကို သိနိုင်ပေသည်။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသည် သက်ဆိုင်ရာ အချိန်ကာလ၌ ကုမ္ပဏီသည် မည်သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေကြောင်း ဖော်ပြသည့် အကျဉ်းချုပ် အစီရင်ခံစာပင်ဖြစ်သည်။

လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် လက်ဝဲစာရင်းနှင့် လက်ယာစာရင်းဟူ၍ စာရင်းနှစ်ခုကို ယှဉ်တွဲပြုစုထားသည်။ လက်ဝဲဘက်စာရင်း၌ ကုမ္ပဏီက

ပိုင်ဆိုင်သမျှအားလုံးကို ထည့်သွင်းထားသည်။ ငွေသားနှင့် “ပုံသေပိုင်ပစ္စည်း” (fixed assets) များဖြစ်သည့် ပစ္စည်း (property) စက်ရုံအလုပ်ရုံ (plant) နှင့် စက်ကိရိယာ တန်ဆာပလာ (equipment) တို့ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ အဆောက်အအုံများနှင့် ကုန်တင်ကားများ မှအစ လက်နက်ကိရိယာ တန်ဆာပလာများ၊ စာရေးကိရိယာများနှင့် ရုံးသုံးစက်ပစ္စည်းများအထိ အလုံးစုံ ပါဝင်သည်။ ထိုစာရင်းကို “ရရန်ပိုင်ခွင့်များ” (assets) ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်သည်။

အခြားတစ်ဘက်တွင် ကုမ္ပဏီ၏ ပေးရန်တာဝန်များကို စာရင်းသွင်းထားသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ ရရန်ပိုင်ခွင့်များမှ တောင်းခံသမျှအားလုံးပါဝင်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ ငြိစားများ (creditors) မှဖြစ်စေ၊ ကုမ္ပဏီ၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ အစုဝင်များမှ ဖြစ်စေ တောင်းဆိုခွင့်ရှိသမျှကို ဖော်ပြထားသည်။ မည်သို့ဆိုစေ အဆိုပါ ရရန်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ပေးရန်တာဝန်များ စာရင်းနှစ်စုံသည် အဆုံးသတ်၌ နှစ်ဘက်စလုံး၏ စုစုပေါင်းချင်း အပိုမလိုမရှိ ကိုက်ညီနေရမည်ဖြစ်သည်။ တောင်းဆိုသူမရှိသေးသဖြင့် မပေးရသေးသော ရရန်ပိုင်ခွင့်များ မည်သို့ပင် ပါဝင်နေစေကာမူ စာရင်းနှစ်ရပ်ကို ကိုက်ညီရမည်ဖြစ်သည်။

လက်ကျန်ရှင်းတမ်း၏ လက်ဝဲလက်ယာ စာရင်းများကို ကြည့်ရှုစိစစ်ခြင်းဖြင့် ကုမ္ပဏီ အစုဝင်များ၏ အမှန်တကယ် ပိုင်ဆိုင်မှုကို သိရှိနိုင်သည်။ ရရန်ပိုင်ခွင့်စုစုပေါင်းမှ ပေးရန်တာဝန်များကို နှုတ်လျှင် အစုဝင်များ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (stockholders' equity) ကို သိရှိနိုင်သည်။ ထိုပိုင်ဆိုင်ခွင့်သည် ကုမ္ပဏီက ပေးစရာရှိသမျှ ကြွေးမြီများကို ပေးဆပ်ပြီးနောက် အစုဝင်များ ရရန်ကျန်သည့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဖြစ်သည်။ ထို

ပိုင်ဆိုင်ခွင့် တန်ဖိုးကို အများအားဖြင့် စာရင်းအရတန်ဖိုး (book value) ဟုခေါ်သည်။

ဘဏ်များမှ ချေးယူငွေကဲ့သို့ ပေးရန်တာဝန်များက ကုမ္ပဏီ၏ ရရန်ပိုင်ခွင့် ပမာဏထက် ကျော်လွန်စပြုပြီ ဆိုသည်နှင့် အစုဝင်များ ခိုးရိမ်ထိတ်လန့်လာတတ်ကြသည်။ အချို့က အစုရှယ်ယာများကို မြန်မြန် ဆန်ဆန် ထုတ်ရောင်းပစ်တတ်ကြသည်။ ကုမ္ပဏီက အကြွေးမဆပ်နိုင် တော့ဘဲ လူမွဲအဖြစ်ကြေညာခြင်း (bankruptcy) လုပ်ရသည်အထိ ကုမ္ပဏီအစုဝင်အဖြစ် ဆက်လက် ရပ်တည်နေမည်ဆိုပါက အစုဝင်၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မှာ “သုည” ဖြစ်သွားနိုင်ပေသည်။

စာရင်းရေးဆွဲ ပြုစုထားခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းတစ်ချက်မှာ ကုမ္ပဏီ ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေပြဇယားကို အစုဝင်များ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိမြင်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေး အခြေပြဇယားကို တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ် ထုတ်ဝေလေ့ရှိသည်။ ထိုဇယားကိုပင် စီမံအုပ်ချုပ်ရာတွင် လက်နက်ကိရိယာအဖြစ် သုံးစွဲနိုင်ပေသည်။ ထို့ပြင် ကုမ္ပဏီ၏စွမ်းဆောင် နိုင်မှုကို သိမြင်နိုင်သဖြင့် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် စီးပွားရေးလောကအတွင်း ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ရန် သင့် မသင့် စဉ်းစားနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

JR

အရှုံးအမြတ်စာရင်း

မည်သည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမဆို (ပစိတ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာတောင်ပိုင်း ရှိ ဆာမိုအန်ကျွန်းကလေးပေါ်မှ အုန်းရည်ရောင်းသည့် လမ်းဘေးဆိုင်မှ အစ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီး (multinational corporation) အထိ) သတ်မှတ်ကာလတစ်ခုအတွင်း လုပ်ငန်းမှရရှိသည့် ဝင်ငွေနှင့် ကုန်ကျ စရိတ်အားလုံးကို ဖော်ပြနိုင်သည့် စာရင်းအကျဉ်းချုပ်တစ်ခု လိုအပ်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ နေ့စဉ် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ခြုံ၍ ကြည့်နိုင်သော စာရင်းအား ဝင်ငွေဖော်ပြချက် သို့မဟုတ် အရှုံးအမြတ်စာရင်း (Profit and Loss Statement) (P & L) ဟု ခေါ်သည်။

အုန်းရည်ဆိုင်ကလေးကို ကုမ္ပဏီတစ်ခုအဖြစ် စဉ်းစားကြည့်ပါစို့။ ကုမ္ပဏီ၏ အရှုံးအမြတ်စာရင်းကို အုန်းရည်ရောင်းရငွေစာရင်းဖြင့် စတင် ရပေမည်။ အသုံးစရိတ်ကို ရောင်းရငွေထဲမှ နှုတ်ခြင်းဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ အမြတ်ကို သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရှေးဦးစွာ အုန်းရည် ထုတ်လုပ်ရာ တွင် ကုန်ကျသည့် စရိတ် (အုန်းသီးဖိုးနှင့် အုန်းပင်တက်ဆွတ်ခ) ကို နှုတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းစရိတ်ကို ရောင်းကုန်တန်ဖိုး (cost of

goods sold) ဟု ခေါ်ပါသည်။ လစာ၊ ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်များ၊ ရှေးယူငွေအတွက် ပေးရသည့် အတိုးများ စသည်တို့ကိုလည်း စရိတ်အဖြစ် ထည့်ရပါမည်။ (အုန်းရည်ဆိုင် စာရင်း၌ ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ကြော်ငြာစရိတ်ဟု ထည့်ထားသည်။)

နောက်ဆုံးတွင် စက်ပစ္စည်းများ၊ လုပ်ငန်းသုံး လက်နက်ကိရိယာပစ္စည်းများ စသည့် ပုံသေပိုင်ပစ္စည်းများ၏ လျော့နည်းသွားမည့်တန်ဖိုးကို "တန်ဖိုးလျော့" (depreciation) စရိတ်အဖြစ် နှုတ်ပယ်ရပါမည်။ တန်ဖိုးလျော့စရိတ်သည် စာရင်းပြုစုရာ၌ ခေါင်းခဲစရာ အကြောင်းများစွာ ရှိပါသည်။ ပုံသေပိုင်ပစ္စည်းများ အမှန်တကယ် တန်ဖိုးမည်မျှ လျော့သွားသည်ကို တိကျစွာတိုင်းတာနိုင်ခြင်း မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သေချာတိကျမှု မရှိခြင်းကို ကုမ္ပဏီများက အခွင့်ကောင်းယူ၍ အမှန်ဖြစ်နိုင်သည်ထက် စရိတ်ပိုပြုကာ လုပ်ငန်းတွင် အရှုံးပေါ်သည် ဟု ဖော်ပြတတ်ကြသည်။ လုပ်ငန်းစတင် ဆောင်ရွက်သည့် စောစောပိုင်းကာလများတွင် တန်ဖိုးလျော့စရိတ် ပိုပြုပြီး ဝင်ငွေလျော့နည်းအောင် လုပ်ခြင်းဖြင့် အခွန်ကို လျှော့လျှော့ပေါ့ပေါ့ ပေးဆောင်လိုကြသည်။

စရိတ်အားလုံးကို ဝင်ငွေမှ နှုတ်ပြီးပါက ကုမ္ပဏီ၏ အမြတ်အရှုံးကို သိနိုင်ပေသည်။ ဤသည်မှာ ရှေးအစဉ်အလာအတိုင်း အရှုံးအမြတ်ကို စိစစ်သည့် နည်းတစ်ခုဖြစ်နေသည်။ အရှုံးအမြတ် အခြေအနေက တစ်နှစ်တာကာလအတွင်း ကုမ္ပဏီ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် ပေးရန်တာဝန်များ မည်သည့်အတိုင်းအတာထိ ပြောင်းလဲသွားသည်ကို ဖော်ပြနိုင်ပေသည်။

ကုမ္ပဏီ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို လေ့လာသိရှိနိုင်သော အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ငွေသားစီးဆင်းမှု (Cash flow) ကို ကြည့်ရန်ဖြစ်သည်။ သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလတစ်ခုအတွင်း ကုမ္ပဏီ၏ ငွေသား အဝင်အထွက်ကို တိုင်းတာခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ငွေသားစီးဆင်းမှု သို့မဟုတ် ငွေသားအချုပ်စာရင်း (Cash summary) သည် စာရင်းရေးပညာအရ လှည့်စားထားမှုများ (tricks) ကို ရှင်းထုတ်ပစ်ပြီး ကုမ္ပဏီ၏ အမှန်တကယ် ဝင်ငွေ ရရှိမှုကို သိမြင်နိုင်ပေသည်။ ငွေသားစီးဆင်းမှု စာရင်းသည် ကုမ္ပဏီ၏အမြတ်ကို မဖော်ပြနိုင်သော်လည်း ကုမ္ပဏီ၏ အမှန်ဝင်ငွေ ရရှိမှုကို ရှင်းလင်းအောင် ဖော်ပြပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စာရင်းသဘောအရ ထည့်ဆွဲလေ့ရှိသည့် တန်ဖိုးလျော့ ကဲ့သို့ စာရင်းသွင်းချက်များကို ဖယ်ထုတ်ထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

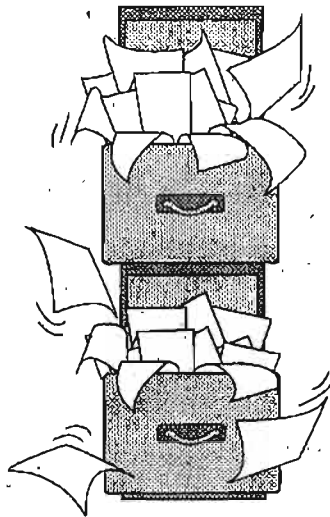
ငွေသားစီးဆင်းမှုနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းတို့သည် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းတို့၏ ရငွေသုံးငွေနှင့် အမြတ်တို့ကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် မလွဲမသွေ လိုအပ်သော စာရင်းများဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးအရ ထူထောင်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်သော ကမ္ဘာ့တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ စောင့်ရှောက်ရေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (World Wildlife Fund)၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ (United Nations) စသည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် လိုအပ်သော စာရင်းများ ဖြစ်ပေသည်။ အဖွဲ့အစည်းသည် အကျိုးရှိအောင် ရိုးဖြောင့် မှန်ကန်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြောင်း ပြသရန် အတွက် လိုအပ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

အရုံးအမြတ်စာရင်း

ဂီလီဂန်၏ အုန်းရည်ရောင်းချရေး လီမိတက်
(ဆာမိုအန်ကျွန်း လုပ်ငန်းခွဲ)

ကာလ = တစ်နှစ်

ရငွေ (အုန်းရည်ရောင်းချမှုမှ)	=	၅၀ ဒေါ်လာ
ရောင်းကုန်တန်ဖိုးရင်း (အုန်းသီးဆွတ်ခ)	=	၁၀ ဒေါ်လာ
အခြားနည်း ကုန်ကျစရိတ် (ကမ်းခြေတွင် ကြော်ငြာခ)	=	၁၀ ဒေါ်လာ
အကြမ်းအမြတ်	=	၃၀ ဒေါ်လာ
အခွန်အခများ	=	၁၀ ဒေါ်လာ
အသားတင်အမြတ်	=	၂၀ ဒေါ်လာ

J9

အသားတင်တန်ဖိုး

ကုမ္ပဏီတစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်သီးပုဂ္ဂလတစ်ဦး၏ စုစုပေါင်း ငွေကြေးတန်ဖိုးကို “အသားတင်တန်ဖိုး” ဟု ရည်ညွှန်းလေ့ရှိသည်။ တစ်သီးပုဂ္ဂလတစ်ဦး၏ အသားတင်တန်ဖိုးကို အိမ်များ၊ ကားများ၊ ဘဏ်စာရင်းရှိငွေများ စသည့် ရရန်ပိုင်ခွင့် အားလုံးပေါင်းထဲမှ အပေါင်ထားသည့်ပစ္စည်း၊ အကြွေးဝယ်ကတ်ပြား စာရင်းနှင့် အခြားချေးငွေများ စသည့် ပေးရန်တာဝန်အားလုံးကို နှုတ်ခြင်းဖြင့် တွက်ချက်ဖော်ပြသည်။

ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အသားတင်တန်ဖိုးကိုလည်း တစ်သီးပုဂ္ဂလတစ်ဦးကဲ့သို့ပင် ရပိုင်ခွင့်များထဲမှ ပေးရန်တာဝန်များကို နှုတ်၍ တွက်ချက်သည်။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း (Balance Sheet) တွင် ကုမ္ပဏီ၏ အသားတင်တန်ဖိုးကို အစုဝင်တို့၏ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Shareholder's equity) ဟု ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။

သို့ရာတွင် ကုမ္ပဏီ၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခွင့်များ (intangible assets) ပါဝင်လာပါက ခေါင်းရှုပ်ရမည့် ပြဿနာ

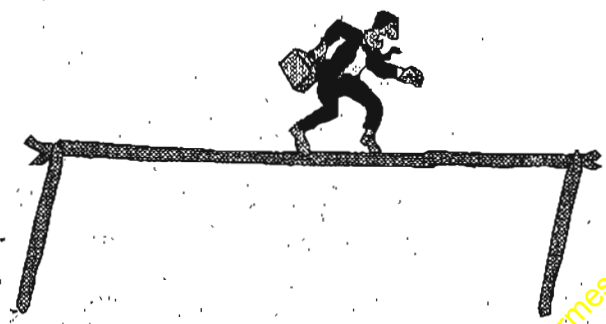
တစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်။ ခြပ်မဲ့ရပိုင်ခွင့် ဆိုသည်မှာ အခြားရပိုင်ခွင့်များ ကဲ့သို့ စာရင်းပြုစုနိုင်သည့် ရပိုင်ခွင့်မျိုးမဟုတ်ချေ။ ဥပမာ-ကုန်အမှတ် တံဆိပ်၊ အမည်ကဲ့သို့ ရပိုင်ခွင့်မှာ အမည်သာရှိပြီး ရုပ်ဝတ္ထုတစ်ခုအနေ ဖြင့် ကိုင်တွယ်တိုင်းထွာနိုင်ခြင်း မရှိချေ။ ထိုရပိုင်ခွင့်မျိုးကို စာရင်းကိုင် များက “နာမည်ကောင်း” (goodwill) ရပိုင်ခွင့်ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဟန်ဂေရီနိုင်ငံရှိ ရှေးဟောင်းနန်းတော် အဆောက်အအုံများကို ဘုရင့် မျိုးနွယ်များက ပြန်လည်ဝယ်ယူရာ၌ အမှန်တန်ဖိုးထက် ပို၍ ပေးရသော ငွေသည် နာမည်ကောင်းတန်ဖိုး ပင် ဖြစ်သည်။ နာမည်ကောင်းသည် ကုန်ပစ္စည်းအမှတ်တံဆိပ်အမည်ဖြစ်စေ၊ လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ ဂုဏ်သတင်း ကြီးမားမှုဖြစ်စေ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ထိကိုင် တိုင်းတာ မရနိုင်သော ခြပ်မဲ့ရပိုင်ခွင့်ကို အခြားသောခြပ်ရှိ ရပိုင်ခွင့်များနည်းတူ လွှဲပြောင်းရောင်းချ နိုင်ပေသည်။

နာမည်ကောင်းနှင့် အခြားသော ခြပ်မဲ့ရပိုင်ခွင့်များအား တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရန် မလွယ်ကူသဖြင့် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အမှန်တန်ဖိုးကို တွက် ချက်ရာတွင် ခြပ်မဲ့ရပိုင်ခွင့်များကို လေ့လာဆန်းစစ်သူများက ဖယ်ရှားထား တတ်ကြသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ရပိုင်ခွင့်များကို ပေါင်းခြင်းနှင့် ပေးရန်တာဝန် များကို နှုတ်ခြင်း နည်းလမ်းသက်သက်အစား ကုမ္ပဏီ၏ ခြပ်ရှိရပိုင်ခွင့် များဖြစ်သော ငွေသားလက်ကျန်၊ အဆောက်အအုံများ၊ လုပ်ငန်းသုံး စက်ပစ္စည်း ကိရိယာများ၏ တန်ဖိုးမှ ကုမ္ပဏီ၏ ပေးရန်တာဝန်များကို နှုတ်ပယ်ခြင်းက တစ်ခါတရံတွင် ပိုမိုအကျိုး ဖြစ်ထွန်းကြောင်း တွေ့ရ သည်။ ဤနည်းဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ ခြပ်ရှိအသားတင်တန်ဖိုးသည် ကုမ္ပဏီ၏ တန်ဖိုးကို ထုံးတမ်းစဉ်လာရှိပြီးဖြစ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ခန့်မှန်း ရာရောက်ပေသည်။

အသားတင်တန်ဖိုးကို “စာရင်းအရတန်ဖိုး” (book value) ဟု လည်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲတတ်သည်။ ယင်းသို့ ခေါ်ဆိုခြင်းမှာ ကုမ္ပဏီကို ဖျက်သိမ်း (Liquidated) ရမည့်အချိန်ကာလတွင် စာရင်းအရ ကျန်ရှိမည့် တန်ဖိုးဖြစ်သဖြင့် စာရင်းအရတန်ဖိုးဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီ ဖျက်သိမ်းသည့်အခါတွင် ရှိရှိသမျှ ပုံသေပိုင်ပစ္စည်းအားလုံးကို ရောင်းထုတ် ရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- အဆောက်အအုံများ၊ ကွန်ပျူတာကဲ့သို့သော ရုံးသုံးပစ္စည်းများ၊ ငွေချေးအာမခံ ဘွန်းစာချုပ်များ စသည်တို့ကို ရောင်းချ ၍ပေးရန်ရှိသည့် အကြွေးများ၊ ဘဏ်ချေးငွေများနှင့်အပေါင်ထား၍ ချေးယူ ငွေများကို ပေးဆပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် သတ်မှတ်ထားသည့် တန်ဖိုးထက် ပို၍ထိုက်တန် သော တန်ဖိုးရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တိုးတက်ရန် အလားအလာကောင်းများ ရှိလျှင်ဖြစ်စေ၊ ကမ္ဘာအနှံ့ နာမည်ကျော်ကြား လူသိများမှုရှိလျှင်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံခြားဈေးကွက်တွင် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိပြီးလျှင်ဖြစ်စေ အမှန်တန်ဖိုး ထက် ပိုမိုသည့် တန်ဖိုးတစ်ခုခု ရှိနေမည်သာဖြစ်သည်။

အစုရှယ်ယာဈေးသည် တစ်နှစ်အတွက် ဝင်ငွေ၏ ၁၀ ဆ ရှိမည်ဖြစ်ပြီး စတော့ရှယ်ယာမှ အကျိုးအမြတ်သည် ၁၀ နှစ်စာနှင့် ညီမျှနေမည်ဖြစ်သည်။

p/e အချိုးများ နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ စာရင်း

ပြုစုရေးဆွဲသည့် စည်းမျဉ်းချင်း မတူညီသည့်အတွက် အခက်အခဲကြုံတွေ့ ရတတ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများသည် ဝင်ငွေကို အမှန်ထက် လျော့၍ ပြတတ်ကြပြီး အချို့နိုင်ငံများမှာ အမှန်ဝင်ငွေထက် ပို၍ ပြတတ်ကြသဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် အခက်အခဲ တွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ စံပြုတိုင်းတာနိုင်သည့် ပေတံမတူလျှင် ထိုကုမ္ပဏီများ၏ တန်ဖိုးကို ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် အစုရှယ်ယာဈေး မြင့်လွန်းနေသည်ဟု ပြောဆိုခြင်း ထက် အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် ကုမ္ပဏီ၏ ဝင်ငွေများ နည်းလွန်းနေသည်ဟု ပြောဆိုခြင်းက ပို၍ သင့်လျော်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ကုမ္ပဏီများ၏ ဝင်ငွေလျော့ပြခြင်းကို လက်ခံ စွင့်ပြထားသဖြင့် ဥရောပနှင့် မြောက်အမေရိကနိုင်ငံများတွင် ကျင့်သုံးနေသည့် စည်းမျဉ်း လုပ်ဆုံးလုပ်နည်းများအရဆိုလျှင် ဂျပန်ကုမ္ပဏီများ၏ ဝင်ငွေများမှာ ပိုမိုလျော့နည်း ပြသလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျပန်ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အစီရင်ခံစာတွင် အဆိုပါကုမ္ပဏီက ဦးပိုင်အဖြစ် ဝယ်ယူထားသည့် အခြားကုမ္ပဏီများမှ ရရှိသော ဝင်ငွေကို ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း မပြုဘဲထားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မစ်ဆူဘီရှိ ဘဏ္ဍာထိန်းအဖွဲ့ကြီးက ဦးပိုင်ရယူထားသည့် ကီရင် ဘီယာစက်ရုံ လုပ်ငန်း၏ အစုရှယ်ယာတန်ဖိုး ၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ဝင်ငွေသည် မစ်ဆူဘီရှိ ဝင်ငွေစာရင်းတွင် မဖော်ပြသော်လည်း၊ မစ်ဆူဘီကုမ္ပဏီကြီး၏ အစု

၂၅

ကုမ္ပဏီများနှိုင်းယှဉ်ခြင်း

ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အစုရှယ်ယာဈေးနှုန်းသည် ထိုကုမ္ပဏီ၏ တန်ဖိုးနှင့် ရှေ့နှစ်တွင် ဝင်ငွေ မည်သို့ ရရှိနိုင်မည်ဆိုသည့် အချက်နှစ်ရပ်ပေါ်တွင် အခြေပြုလျက်ရှိသည်။ သီးစားပင်တစ်ပင်တွင် တစ်ရာသီ သီးထွက်နှုန်း ရှိမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီ၏ တစ်နှစ်တာ ဆောင်ရွက်မှုများအရ ဝင်ငွေရရှိမှုကို နှစ်ကုန်ဆုံးချိန်တွင် စာရင်းရေးဆွဲ၍ စိစစ်ကြည့်ရသည်။

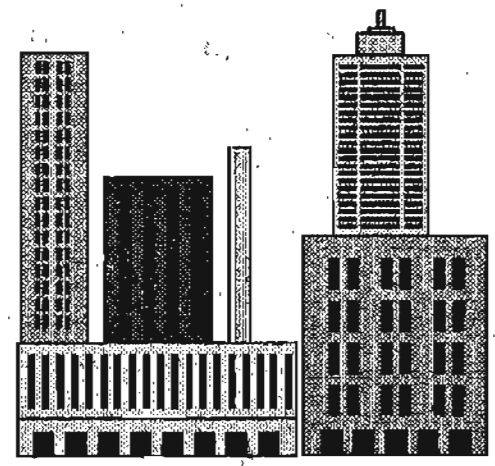
ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အစုရှယ်ယာဈေးနှုန်းသည် ကုမ္ပဏီ၏ ဝင်ငွေများပေါ်တွင် အခြေပြုလျက်ရှိပေသည်။ ယင်းအချက်ကို အချိုးကိန်းပုံစံဖြင့် ဖော်ပြလေ့ ရှိသည်။ “ဈေးနှုန်း : ဝင်ငွေ” (price/earning = p/e) အချိုးဟု ခေါ်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ ဝင်ငွေ တိုးတက်ပါက ထိုကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာဈေးလည်း တက်မည်ဖြစ်သည်။ p/e အချိုးမှာ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားတူ အခြားကုမ္ပဏီများ၏ အချိုးနှင့် တစ်ပြေးညီ ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ ဈေးနှုန်း/ဝင်ငွေ အချိုး ၁၀:၁ ဖြစ်ပါက ထိုကုမ္ပဏီ၏

ရှယ်ယာ တန်ဖိုးတက်ရေးတွင် အထောက်အကူပေးလျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂျပန်ကုမ္ပဏီများ၏ p/e အချိုးသည် အနောက်နိုင်ငံစံချိန်များဖြင့်ကြည့်လျှင် မြင့်မားနေသည်ဟု ထင်ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသည့် စာရင်းရေးဆွဲပြုနည်း တစ်ရပ်မှာ “တန်ဖိုးလျော့စရိတ်” (depreciation) တွက်ချက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆောက်အအုံများ၊ စက်ကိရိယာပစ္စည်းများ ဟောင်းနွမ်းပွန်းပဲ့ သွားခြင်းကြောင့် တန်ဖိုးလျော့သွားသည့်စရိတ်ကို အခွန်စည်းကြပ်ရာတွင် စာရင်းသဘောအရ အရှုံးအဖြစ် ဖော်ပြနိုင်သည့် စရိတ်အမျိုးအစားဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ကုမ္ပဏီများသည် မ,တည်ပစ္စည်း တစ်ခုခုစတင် အသုံးပြုသည့်နှစ်များတွင် အမြတ်လျော့ပြနိုင်ရန်အတွက် နှုန်းမြင့်တန်ဖိုးလျော့နည်း (accelerated depreciation method) ကို အသုံးပြုကြသည်။ ထိုတန်ဖိုးလျော့နည်းကို အနောက်နိုင်ငံအများစုတွင် ခွင့်ပြုလေ့မရှိချေ။

အကယ်၍သာ ဂျပန်ကုမ္ပဏီများတွင် အနောက်နိုင်ငံများ၏ တန်ဖိုးလျော့ နည်းလမ်းအတိုင်းသာ ကျင့်သုံးတွက်ချက်မည်ဆိုပါက အစီရင်ခံစာပါ ဝင်ငွေများမှာ အတော်များများ ပိုမိုပေါ်ထွက်လာမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းကြီးများက ကမ္ဘာ့အနှံ့အပြားမှ ရရှိလာ သည့် ဘဏ္ဍာရေးအခြေပြ အစီရင်ခံ စာရင်းများကို မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် ခွဲခြမ်းစိတ် ဖြာနည်းဖြင့် စိစစ်လေ့လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ အများစုနှင့် ကိုက်ညီနိုင်မည့် စာရင်းပြုစုနည်း စည်းမျဉ်းများကို သုံးစွဲနိုင်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီများ၏ ဝင်ငွေကို ပြန်လည် တွက်ချက်ကြည့်ကြသည်။ ထိုသို့ ပြန်လည် တွက်ချက်ကြည့်မှသာ နိုင်ငံရပ်ခြား ကုမ္ပဏီများ၏

p/e အချိုးကို ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောကတွင် ရှိနေသည့် အခြားကုမ္ပဏီများ၏ အချိုးနှင့်တန်းတူထားကာ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

၂၆

ကုတ်အားသုံး ဝယ်ယူခြင်း

လေးလံကြီးမားသော အရာဝတ္ထုကို ကုတ်ဖြင့် ကော် မ,လျှင် အင်အားအနည်းငယ်သာ သုံးရန်လိုအပ်သည်။ ငွေရင်းနည်းနည်းဖြင့် ငွေ အမြောက်အမြား ချေးငှားရယူကာ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ အစုရှယ်ယာအများစု အား ဝယ်ယူခြင်းကို Leveraged buyout (LBO) ဟုခေါ်ဝေါ်သည်။

LBO ၏ သော့ချက်မှာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ဝယ်ယူရန်အတွက် အမြားသူများ၏ငွေကြေးအကူအညီကို ရယူသုံးစွဲနိုင်ရန် လိုအပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ချေးယူခဲ့သည့် ငွေကြေးအကူအညီကို ပြန်လည် ပေးဆပ်နိုင်ရန် လိုအပ်သော ရန်ပုံငွေကို လျင်မြန်စွာ ပြန်လည်ရှာဖွေ ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အခြေအနေတွင် ဝယ်ယူထားသည့် ကုမ္ပဏီ ၏ ရပိုင်ခွင့် (ပစ္စည်း) များကို ပြန်လည်ရောင်းချရန်နှင့် ကုမ္ပဏီကို ပုံစံ ပြောင်းလဲ ဖွဲ့စည်းရန် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အား တိုက်တွန်းဆောင်ရွက် စေခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်လေ့ရှိသည်။ အဓိက ရည်မှန်းချက်မှာ ကုမ္ပဏီ အား ယိုင်လဲမည့်အခြေအနေမှ ထိန်းသိမ်းကိုင်တွယ်၍ အမြတ်အစွန်း ရရှိလာအောင် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။

ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ပိုင်ရှင်များမှာ မန်နေဂျာများ မဟုတ်ချေ။ အစု ဝင်များကသာ ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ဤအချက်ကို ကုတ်အားသုံး ဝယ်ယူ မှု (LBO)က အမြတ်ထုတ် ကြစည်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌသည် ဘဏ်ကို မပိုင်ပေ။ စက်ရုံမန်နေဂျာသည်လည်း စက်ရုံပိုင်ရှင် မဟုတ်ပေ။ အစုရှယ်ယာအလုံအလောက် ပိုင်ဆိုင်ထားသူသည် ကုမ္ပဏီကို သိမ်းပိုက် နိုင်သည်။ ငွေကြေးအရင်းအနှီးရှိသူတစ်ဦး သို့မဟုတ် အုပ်စုတစ်ခုသည် အစုဝင်များအတွက် အမြတ်ပိုမိုရရှိရန် ကုမ္ပဏီကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟု ယူဆပါက ကုမ္ပဏီကို လွှဲပြောင်းသိမ်းပိုက်ရန် ကြိုးပမ်းလိမ့်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းက ကုမ္ပဏီ ကို လွှဲပြောင်းပိုင်ဆိုင်လာသူ အစုဝင်များ၏ ရည်မှန်းချက်အား ဆန့်ကျင် မည် ဆိုပါက “အတင်းအဓမ္မလွှဲပြောင်း သိမ်းပိုက်မှု” ဖြစ်ပေါ်လာနိုင် ပေသည်။

LBO ကျွမ်းကျင်သူများသည် ငွေကြေး၊ အိမ်ရာမြေနှင့် အခြား ဦးပိုင်လုပ်ငန်းများ စသည့် ရပိုင်ခွင့်များကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ဘဲ အရင်းအနှီးပမာဏကြီးမားစွာ ကိုင်ထားသည့် တန်ဖိုး ကျနေသော ကုမ္ပဏီများကိုသာ ရွေးချယ်ဝယ်ယူ သိမ်းပိုက်လေ့ရှိသည်။ ဝယ်ယူသိမ်းပိုက်သည့် ကုမ္ပဏီကို ပုံစံပြောင်းပစ်ပြီး တန်ဖိုးရှိသော ရပိုင်ခွင့်များကို ရောင်းချခြင်းအား ရပိုင်ခွင့် အရေခွဲနှုတ်ပစ်ခြင်း (asset stripping) ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။ ရောင်းရငွေဖြင့် ကုမ္ပဏီအား ဝါးမြိုလာ သည်အထိ အန္တရာယ်ပြုနိုင်သော ကြွေးမြီများကို ရင်းပစ်နိုင်ပေသည်။ (အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်) ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက “ကုတ် အားသုံး ဝယ်ယူမှု” LBO အများအပြား အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းမှာ အတိုးနှုန်းမြင့်မား သည့် စွန့်စားမှုစာချုပ်များ (junkbonds) ကို ထုတ်ဝေရောင်းချသည့်

နည်းဖြင့် လိုအပ်သောငွေကြေး အများအပြား ရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ စွန့်စားမှုစာချုပ်များသည် အတိုးနှုန်းမြင့်မားသဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများအား LBO တွင် စွန့်စား ရင်းနှီးလာအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ အောင်မြင်မှုမရှိသော LBO တွင် စွန့်စားရင်းနှီးမိခဲ့ကြသူတို့မှာမူ အတိုးမရသည့်အပြင် အရင်းပါ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြသည်။

ကုမ္ပဏီ၏ အုပ်ချုပ်မှုအပိုင်းသည် အတင်းအဓမ္မ သိမ်းပိုက်သူများက ပြုပြင်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ရပိုင်ခွင့်များ ရောင်းချခြင်းနှင့် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာတန်ဖိုး တက်လာစေရန် အစုရှယ်ယာများ ပြန်လည်စုဆောင်းဝယ်ယူခြင်းတို့ကို ကာကွယ်ရန် ကြိုးစားနိုင်ကြသည်။ အုပ်ချုပ်မှုအပိုင်း၏ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်မှုများမှာ အဆိပ်ကျေး၍ ကာကွယ်တားမြစ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကာကွယ်ခြင်းကြောင့် ကုမ္ပဏီအား စိတ်ဝင်စားမှုလျော့နည်းသွားစေနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီအား သိမ်းပိုက်ရန်အတွက် စရိတ်အကုန်အကျ များပြားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတရံတွင် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် တာဝန်ယူထားသည့် မန်နေဂျာများက ယင်းတို့ ကိုယ်တိုင် ဝင်၍ “ကုတ်အားသုံး ဝယ်ယူမှု” LBO လုပ်ကြသည်လည်းရှိသည်။ “သူတို့ကိုနိုင်အောင် မလုပ်နိုင်ပါက ထိုသူတို့နှင့် ပူးပေါင်းပါ” ဟူသည့် မူအရ လုပ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းက ဝယ်ယူသိမ်းပိုက်မှုတွင် ကုမ္ပဏီအပေါ် လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်နိုင်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများကို ငွေကြေးအမြောက်အမြား ချေးယူကာ ဝယ်ယူကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကုတ်အားသုံး ဝယ်ယူခြင်းကြောင့် အဆင်ပြေသွားပါက အစုဝင်များတွင် အကျိုးအမြတ် ရရှိလာမည်ဖြစ်ပြီး ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းများလည်း ထိရောက်အောင်မြင်ကာ တန်ဖိုးပိုမို မြင့်တက်လာနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။ အဆင်ပြေမှုမရှိပါလျှင် မူလက အတန်အသင့် အမြတ်ပေါ်နိုင်သော

ကုမ္ပဏီမှာ အသစ်ထပ်မံတင်လာသော ကြွေးမြီများကို မပေးဆပ်နိုင်ဘဲ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဒေဝါလီခံသွားရမည် ဖြစ်ပေသည်။

၂၇

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှိုင်းယှဉ်ချက်

နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို နှိုင်းယှဉ်ရမည်မှာ မလွယ်ကူချေ။ ပန်းသီးနှင့် လိမ္မော်သီးကို နှိုင်းယှဉ်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ဂျပန် စတော့ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ငွေတုံးငွေခဲများ (Silver bullion) ဝယ်ယူ ရင်းနှီးထားမှုနှင့် မည်သို့ နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါမည်နည်း။ ပန်းသီးနှင့် လိမ္မော်သီးတို့ကို အလေးချိန်ဖြင့် ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ပေးသကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တန်ဖိုးဖြတ်ရာ၌ ထိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုက ပြန်လည်ရရှိနိုင်သည့် အကျိုးအမြတ်အားလုံးအပေါ် မူတည်ပေသည်။ ပြန်လည်ရရှိနိုင်သည့် အကျိုးအမြတ်အားလုံးဆိုသည်မှာ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာသည့် တန်ဖိုးနှင့် အမြတ်ဝေစုများ၊ အခြား ရရှိခံစား နိုင်ခွင့်များ ထည့်ပေါင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကောလိပ်ပညာရေး ငွေပဒေသာပင် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်း၊ ပင်စင်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ အုပ်ချုပ်သူများ၊ အာမခံကုမ္ပဏီများနှင့် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများသည် မိမိတို့၏ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာရင်းများကို နှိုင်းယှဉ်စိစစ်ရာ၌ ဖြစ်ထွန်းလာနိုင်မည့် အကျိုးအမြတ်ကို ဂရုပြုကြည့်လေ့ရှိသည်။ ဤသို့ဖြင့်

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် (စတော့ရှယ်ယာ၊ ငွေတိုက်၊ အာမခံ၊ ဘွန်း စသည့်) စာချုပ်စာတမ်းများကို ဖြစ်ထွန်းနိုင်မည့် အကျိုးအမြတ်အား လေ့လာ စိစစ်၍ နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ နှိုင်းယှဉ်အကဲဖြတ်နည်းဖြင့် ဂျပန်စတော့ရှယ်ယာ (ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်း) တွင် အချိန်ကာလ ၁၀ နှစ်တာမျှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ၁၀၀၀ ရာခိုင်နှုန်းနိပါးမျှ အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းနိုင်ပြီး အမေရိကန် ငွေကြေးဈေးကွက်တွင် အလားတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် အကျိုးအမြတ် ၁၅၀ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရရှိနိုင်ကြောင်း နှိုင်းယှဉ် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ (အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ဇယားကို လေ့လာကြည့်ရန်) အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းမှု (Yield) သည် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အကဲဖြတ်ရာတွင် အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သော အချက်တစ်ချက်သာ ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် စွန့်စားရမှုနှင့် အခွန်အကောက် တာဝန်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီးမှသာ မှန်ကန်သော နှိုင်းယှဉ်ချက်ကို သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

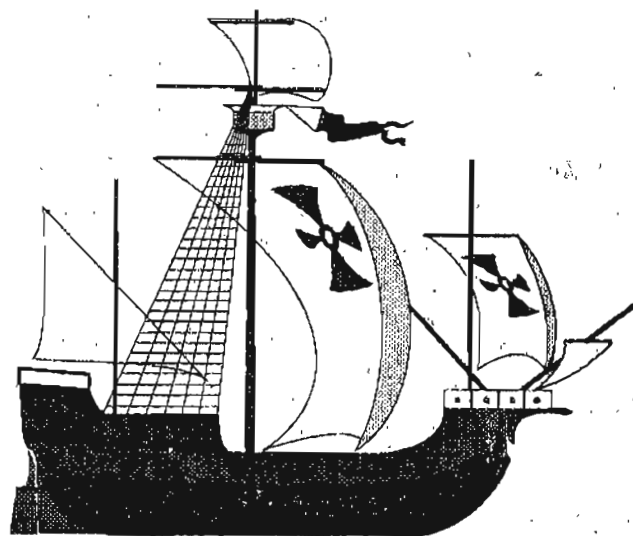
ထို့ပြင် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းမှုကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ရာ၌ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ပြဿနာကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစား ရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်သည်။ ငွေဆိုသည်မှာ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဝယ်ယူနိုင်သည့် ပမာဏအပေါ် မူတည်၍သာ တန်ဖိုးရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ကုန်ဈေးနှုန်းတက်လာလျှင် ငွေ၏တန်ဖိုး လျော့ကျသွားမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာဆိုရသော် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုခဲ့သော ဒေါ်လာ ၁၀,၀၀၀၏ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း (Purchasing Power) နှင့် ညီမျှစေရန် ၁၀ နှစ်ကြာကာလတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ငွေ

ဖောင်းပွမှုကြောင့် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒေါ်လာ ၁၆,၄၁၀ သို့ တိုးမြှင့်ပေးရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ တက်လာသော ကုန်ဈေးနှုန်းကို လိုက်၍စီရုံသာ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းရှိမည်ဖြစ်ပေသည်။

“၁၉၈၀ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၀ ခုနှစ်အထိ ၁၀ နှစ်ကာလတွင် ဒေါ်လာ ၁၀,၀၀၀ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပါက ပြန်လည်ရရှိနိုင်မည့် အကျိုးအမြတ် ဖော်ပြချက်”

နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်းအမည်	၁၀ နှစ်ကြာလျှင် ပြန်ရမည့်ငွေ	အကျိုးအမြတ် ရရှိမှု (%)
ဂျပန်စတော့ရှယ်ယာများ	\$ ၁၀၅၅၈၀	၉၅၅ %
အင်ပရက်ရှင်းလက်ရာ ပန်းချီကားများ	\$ ၈၇၁၄၀	၇၇၁ %
အခြားစတော့ရှယ်ယာအမျိုးမျိုး	\$ ၅၄၈၇၀	၄၄၈ %
အမေရိကန်စတော့ရှယ်ယာ (နှုန်းမြင့်)	\$ ၄၇၅၉၀	၃၇၅ %
အမေရိကန် စတော့ရှယ်ယာ (ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ဝင်ငွေ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့)	\$ ၄၂၀၃၀	၃၂၀ %
တရုတ်ကြွေထည်ပစ္စည်းများ	\$ ၄၁၇၁၀	၃၁၇ %
အမေရိကန် စတော့နှင့် စာချုပ် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့	\$ ၃၆၁၅၀	၂၆၁ %
အမေရိကန်နှစ်ရှည်ငွေတိုက်စာချုပ်	\$ ၃၃၀၂၀	၂၃၂ %
အမေရိကန်ငွေကြေးဈေးကွက်ရန်ပုံငွေ	\$ ၂၅၀၂၀	၁၅၀ %
စိန်များ (အရိုင်းတုံး)	\$ ၁၇၆၀၀	၇၆ %
အိမ်များ (အလယ်အလတ်တန်း)	\$ ၁၆၅၃၀	၆၅ %
ငွေဖောင်းပွမှု (အမေရိကန်ဈေးနှုန်း)	\$ ၁၆၄၁၀ (-)	၆၄ %
ရွှေတုံးရွှေခဲများ	\$ ၇၉၀၀ (-)	၂၁ %

စိုက်ပျိုးမြေ (အမေရိကန်အနောက်အလယ်ပိုင်း)	\$ ၇၆၃၀ (-)	၂၃ %
မရန် (ဆော်ဒီရေနံစိမ်း)	\$ ၆၆၀၀ (-)	၃၄ %
ငွေတုံးငွေခဲများ	\$ ၁၇၀၀ (-)	၈၃ %

၂၈

စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်း

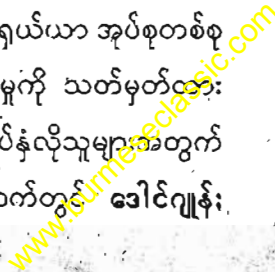
လယ်ယာစိုက်ပျိုးသူ တစ်ဦးအနေဖြင့် စိုက်ခင်းထဲရှိ အပင်များ မည်မျှ ရှင်သန်ကြီးထွားလာသည်ကိုသိရန် တစ်ပင်ချင်း လိုက်ကြည့်နေရန် မလိုပါ။ အပင်အချို့ကို လေ့လာကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် စိုက်ခင်းတစ်ခုလုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးစည်ပင်မှုကို ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်အနေဖြင့်လည်း စတော့ရှယ်ယာတိုင်း နေ့စဉ်အခြေအနေမည်သို့ပြောင်းလဲနေသည်ကို ကြည့်ရန် မလိုအပ်ပေ။ စတော့ရှယ်ယာအုပ်စုငယ်အချို့၏ ဈေးနှုန်းများကို လေ့လာရုံဖြင့် လုံလောက်နိုင်ပါသည်။ ထိုအုပ်စုလိုက် ဈေးနှုန်းများကို အညွှန်းကိန်းအဖြစ် သတ်မှတ်၍ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်တစ်ခုလုံး၏ အခြေအနေကို ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်ပါသည်။

စတော့ဈေးကွက်ကြီးတိုင်းတွင် အနည်းဆုံး အညွှန်းကိန်းတစ်မျိုး ရှိသည်။ ထိုအညွှန်းကိန်းသည် စတော့ရှယ်ယာ အမျိုးမျိုး ပါဝင်သည့် အုပ်စုတစ်ခု၏ ဈေးနှုန်းကို ပြညွှန်ပေးသည်။ ဥပမာပြရသော် ဒေါင်ဂျွန်း (Dow Jones) စက်မှုလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ပျမ်းမျှအညွှန်းကိန်းသည် နယူးယောက်စတော့ဈေးကြီး (New York Stock Exchange) တွင်

အရောင်းအဝယ် ဖြစ်နေသည့် နာမည်အကြီးဆုံး စတော့အမျိုးအမည် ၃၀ ၏ ပေါက်ဈေးကို ညွှန်ပြနိုင်ပါသည်။ နယူးယောက်စတော့ဈေးကြီး (NYSE) သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အကြီးဆုံးစတော့ဈေးကြီး ဖြစ်သည်။ အချို့အညွှန်းများတွင် စတော့ရှယ်ယာ အမျိုးအမည် ရာနှင့်ချီ၍ ပါဝင်လျက်ရှိရာ ယင်းအညွှန်းများကိုလည်း စူးစမ်းလေ့လာသင့်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စတင်ဒတ်နှင့် ပူးဝါး ၅၀၀ (Standard & Poor's 500) အညွှန်းသည် နယူးယောက်စတော့ဈေးကွက်ကြီး (NYSE) တွင် ရောင်းဝယ်လျက်ရှိသည့် မျိုးကွဲ စတော့အရေအတွက် ၅၀၀ ၏ ဈေးအတက်အကျကို ညွှန်ပြပေးလျက်ရှိသည်။

အုပ်စုတစ်ခုတွင် ပါဝင်သည့် အစုရှယ်ယာများ၏ ဈေးနှုန်းကို အညွှန်းကိန်းသတ်မှတ်ပေးထားရသည်။ IBM နိပွန် တယ်လီဖုန်းနှင့် ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေး တို့ကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီကြီးများ၏ စတော့ရှယ်ယာ ပေါက်ဈေးပြောင်းလဲမှုကို ပိုမိုအလေးပေး ညွှန်ပြလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် တိုကျိုမြို့ရှိ နစ်ကေး ဒေါင်ဂျွန်း Nikkei-Dow Jones အညွှန်းကိန်းများသည် ဈေးကွက်တွင် အရေးပါ အရာရောက်မှုကို အဓိကမထားဘဲ အုပ်စုတွင်း ပါဝင်သည့် စတော့ အမျိုးအမည်အားလုံး၏ ပေါက်ဈေးကို ပျမ်းမျှကြိတ်နှုန်း ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းအညွှန်းကိန်းမှာ အမှန်စင်စစ် ကြိတ်နှုန်းများသာ ဖြစ်နေပေသည်။

နိုင်ငံအများအပြားတွင် အဓိကနေရာ ရောက်ရှိနေသည့် ဘဏ်ကြီး သို့မဟုတ် သတင်းဖြန့်ချိရေးလုပ်ငန်းသည် စတော့ရှယ်ယာ အုပ်စုတစ်ခုကို ရွေးချယ်၍ ဈေးကွက်တွင် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုကို သတ်မှတ်တတ်သည့်နေ့တိုင်း သတင်းထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများအတွက် အကျိုးဆောင်ပေးလေ့ရှိသည်။ ဥပမာ နယူးယောက်တွင် ဒေါင်ဂျွန်း

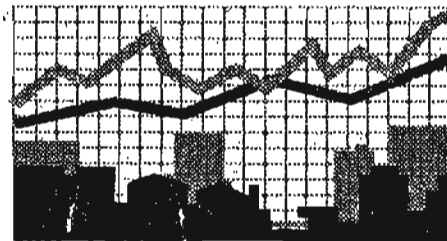
(Dow Jones) နှင့် ဂျပန်တွင် စီးပွားရေးရာ ထိပ်တန်းသတင်းစာကြီး ဖြစ်သည့် နိဟွန်ကေခိုင်းရှင်ဘွန်း (Nihon Keizai Shinbun) သတင်းစာ၏ကိုယ်ပွား နစ်ကေး အညွှန်း (Nikkei Index) သည် ထင်ရှားကျော်ကြားကြသည်။

လန်ဒန်တွင် ထိပ်တန်းစီးပွားရေးသတင်းစာဖြစ်သည့် The Financial Times သတင်းစာမှ အညွှန်းကိန်း၊ ဂျာမနီတွင် Frankfurter Allgemeine Zeitung စီးပွားရေးသတင်းစာ၏ FAZ အညွှန်းကိန်းတို့သည် နိုင်ငံအလိုက် နာမည်ကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ဥရောပနိုင်ငံများတွင်မူ ဇူးရစ်မြို့ရှိ Credit Suisse နှင့် မီလန်မြို့ရှိ Banca Commerciale Italiana တို့ကဲ့သို့ နယ်မြို့ဘဏ်များက ယင်းဘဏ်နာမည်များဖြင့်သာ ထိပ် တန်း စတော့အညွှန်းများကို ထုတ်ပြန်ပေးကြသည်။

ကမ္ဘာတစ်ဝှင်ရှိ စတော့ရှယ်ယာအညွှန်းကိန်းနှင့် ကြိတ်နှုန်းများ

- ၁။ ဩစတေးလျနိုင်ငံ၊ ဆစ်ဒနီမြို့ All ordinaries Index
- ၂။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ လန်ဒန်မြို့ FT-SE 100 (Financial Times- Stock Exchange 100- Share Index)
- ၃။ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ တိုရွန်တိုမြို့၊ ကွန်ပိုစိုက် (Composite Index)
- ၄။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ပဲရစ်မြို့ CAC 40 Index
- ၅။ ဂျာမနီနိုင်ငံ၊ ဖရန်ဖတ်မြို့ DAX 30 - stock (Deutscher Aktien/Index)
- ၆။ ဟောင်ကောင် Hang Seng Bank Index
- ၇။ အီတလီနိုင်ငံ၊ မီလန်မြို့ Banca Commerciale Italiana "Comit" Index

- ၈။ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ တိုကျိုမြို့ Nikkei 225-Stock Index; Topix (Tokyo Stock Price Index)
- ၉။ နယ်သာလန်နိုင်ငံ၊ အမ်စတာဒန်မြို့ C B S Total Return General Index.
- ၁၀။ နယူးဇီလန်နိုင်ငံ၊ အောက္ကလန်မြို့ Barclays Index.
- ၁၁။ စင်ကာပူနိုင်ငံ Straits Times Index.
- ၁၂။ တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံ၊ ဆိုးလ်မြို့ Korea Composite Exchange Index.
- ၁၃။ စပိန်နိုင်ငံ၊ မက်ဒရစ်မြို့ General Index.
- ၁၄။ ဆွီဒင်နိုင်ငံ၊ စတော့ဟုမ်းမြို့ Affaersvacriden General Index.
- ၁၅။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဇူးရစ်မြို့ Credit Suisse Index.
- ၁၆။ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘန်ကောက်မြို့ Book Club Index.
- ၁၇။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ နယူးယောက်မြို့ Dow Jones Industrial Average. Standard & Poor's 500.

၂၉

အစုရှယ်ယာဝယ်ယူခြင်း

နိုင်ငံခြားဈေးကွက်အသီးသီးသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောက၌ ကျယ်ပြန့်စွာ နေရာရရှိရေးအတွက် ချဲ့ထွင်လျက်ရှိသကဲ့သို့ပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကလည်း နိုင်ငံရပ်ခြား စတော့ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူကြခြင်းဖြင့် ပြည်ပဈေးကွက်များမှ အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေ ရယူတတ်ကြသည်။ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးဆဲဖြစ်သည့် အရှေ့ဥရောပနှင့် ကမ္ဘာ့အရှေ့ဖျားနိုင်ငံများအပါအဝင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအသီးသီးမှ ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်နိုင်ကြသည်။

နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် အရင်းအနှီးထည့်ဝင်ရန် အလွယ်ကူဆုံး နည်းလမ်းမှာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် ထိုကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာကို ဝယ်ယူခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် တိုယိုတာ မော်တော်ကားကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာကိုဖြစ်စေ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် Club Med ဆေးဝါးကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာကိုဖြစ်စေ တိုကျိုနှင့် ပဲရစ်မြို့တို့၌ ပွဲစားမှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူပြီး၊ ထိုနိုင်ငံအတွင်း ပွဲစားခ ငွေစာရင်းတစ်ခုခုတွင် ထည့်သွင်း အပ်နှံထားနိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံခြားအစု ရှယ်ယာပေါက်ဈေးကို ပြည်ပနိုင်ငံ

များတွင်လည်း ထုတ်ပြန်ထားပြီးဖြစ်သည့်အပြင် အမြတ်ဝေစုကိုလည်း နိုင်ငံခြားငွေကြေးဖြင့် ခွဲဝေပေးလျက်ရှိသောကြောင့် ပြည်တွင်းတွင် ပွဲစားပုတစ်ဆင့် ဝယ်ယူခြင်း မပြုလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပေသေးသည်။

အစုရှယ်ယာများကို နိုင်ငံခြားသုံးငွေဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ရာတွင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် အခက်အခဲများကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် ကုမ္ပဏီအချို့သည် မိမိ တို့၏ အစုရှယ်ယာများကို ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ စတော့ရှယ်ယာခိုင်များ (Stock Exchange) တွင် စတော့လက်မှတ်များအဖြစ် ဈေးကွက်သို့ ပို့ထားတတ်ကြ သည်။ အကြွေးဝယ်ခွင့်ကတ်ပြား (Credit Card) ဖြင့် ပြည်ပတွင် ဝယ်ယူ သုံးစွဲခဲ့သည့်ငွေကို ကတ်ပြားကိုင်ဆောင်သူ၏ နိုင်ငံတွင် သုံးစွဲသည့် ငွေကြေးဖြင့် စာရင်းရှင်းသကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီအစုလက်မှတ်များ၏ ပေါက်ဈေးကို ဒေသသုံး ငွေကြေးတန်ဖိုးဖြင့် ပေါက်ဈေးသတ်မှတ် ရောင်းချသည်။

အခြေခံအားဖြင့် နိုင်ငံခြားစတော့လက်မှတ် ဝယ်ယူကိုင်ဆောင်ထားသူအား နိုင်ငံခြားအစုဝင် အခွင့်အရေးပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဝယ်ယူပိုင် ဆိုင်သည့် စတော့လက်မှတ်အား မျက်ကွယ်အစုရှယ်ယာ (underlying share) ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံခြားအစုရှယ်ယာ၏ တန်ဖိုးပြောင်းလဲပါက စတော့လက်မှတ်၏ တန်ဖိုးသည်လည်း လိုက်ပါပြောင်းလဲမည်ဖြစ်သည်။ နမူနာအားဖြင့် မြောက်အမေရိကမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူသည် နိုင်ငံခြားအစုရှယ်ယာ အခွင့်အရေး ရရှိနိုင်သည့် အမေရိကန်ငွေတိုက် လက်မှတ် American Depository Receipt ADR ကို ဝယ်ယူနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ ဝယ်ယူသူက တိုယိုတာ မော်တော်ကုမ္ပဏီအစုအတွက် ADR ကို ဝယ်ယူခြင်းဖြစ်လျှင် ဝယ်ယူထားသည့် အစု၏ ယန်းငွေ ကျသင့်တန်ဖိုးကို ဂရုပြုလေ့လာရန် မလို

ပေ။ ထို့ပြင် အမြတ်ဝေစုအတွက် တိုယိုတာကုမ္ပဏီနှင့် ပတ်သက်သော ဂျပန် သတင်းစာ ဖော်ပြချက်များကိုလည်း စောင့်ကြည့် ဖတ်ရှုရန် မလိုပေ။ ADR ၏ပေါက်ဈေးကို မြောက်အမေရိကရှိ စတော့ရှယ်ယာခိုင်များတွင် ဒေါ်လာတန်ဖိုးဖြင့် ထုတ်ပြန်ပေးလျက်ရှိသည်။ အမြတ်ဝေစုကိုလည်း ဒေါ်လာဖြင့်ပင် စတော့ ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ထားသူ၏ ဘဏ်ငွေစာရင်းသို့ တိုက်ရိုက်ခွဲဝေ ပေးသွင်းမည်ဖြစ်သည်။

စတော့လက်မှတ်၏ တန်ဖိုးသည် ငွေလဲလှယ်နှုန်းအပေါ်တွင် တည်မီ လျက်ရှိရာ ငွေကြေးစွန့်စားရမှုကိုလည်း စဉ်းစားဆင်ခြင်ရန် လိုအပ်သည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် နမူနာကို ဆက်လက် စဉ်းစားကြည့်မည်ဆိုပါက တိုယိုတာကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာဈေး ကျဆင်းသွားသည် ဆိုပါစို့။ အကယ်၍ ဂျပန်ယန်းငွေ တန်ဖိုးမှာ တက်နေပြီး ဒေါ်လာနှင့် ထိပ်တိုက် လဲလှယ်ရာတွင် စတော့ဈေးကျဆင်းမှု ပမာဏကို ကာမိနိုင်လောက်သည်အထိ ယန်းငွေတန်ဖိုး တက်နေမည်ဆိုလျှင် တိုယိုတာ အစုရှယ်ယာ ADR ဝယ်ထားမိသူ ကာလီဖိုးနီး ယားပြည်နယ်သားအတွက် အရှုံးပေါ်စရာ မရှိပေ။ [ဂျပန်နိုင်ငံ ကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကျဆင်းသော်လည်း ဂျပန်ယန်းငွေတန်ဖိုးသည် ဒေါ်လာနှင့် လဲလှယ်ရာ၌ တန်ဖိုးတက်နေပါက ဒေါ်လာဖြင့် ဂျပန်စတော့ရှယ်ယာ လက်မှတ် ဝယ်ထားသူအတွက် များစွာနစ်နာရန် အကြောင်းမရှိချေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဂျပန်စတော့ကို အမေရိကန်ရှိ စတော့ဒိုင်၌ ပြန်လည်ရောင်းချလျှင် စတော့တန်ဖိုး ဂျပန်ယန်းငွေနှင့် ညီမျှသော ဒေါ်လာကို ရရှိမည်သာဖြစ်သော ကြောင့်ပင်တည်း။] စတော့ရှယ်ယာများကို နိုင်ငံခြားသားများ ဝယ်ယူ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် တားမြစ်ထားလျှင်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံခြားသားအနေဖြင့် ဝယ်ယူရန် ခက်ခဲမည်ဆိုလျှင်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံခြားသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူ

များသည် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခု၏ အစုရှယ်ယာကို ဝယ်ယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံ၏ စတော့ဈေးကွက်၌ တောင်ကိုရီးယား အစုရှယ်ယာများကို နိုင်ငံခြားသားများ တိုက်ရိုက် ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခွင့် မပြုမီက နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများ ပါဝင်ခွင့်ရရှိနိုင်စေရန် ကိုရီးယား ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ကို ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များက တည်ထောင်ထားရှိခဲ့ဖူးလေသည်။

အချို့နိုင်ငံများ (ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံကဲ့သို့)က အစဉ်အလာအတိုင်း မှတ်ပုံတင် အစုရှယ်ယာများအပြင် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများကို “ကိုင် ဆောင်သူ အစုရှယ်ယာ” (bearer shares) များ ဝယ်ယူခွင့်ပြုကြသည်။ ကိုင် ဆောင်သူ အစုရှယ်ယာမှာ အစုရှယ်ယာ ပိုင်ရှင်၏ အမည်ကို မှတ်ပုံတင်ရန်မလို ပေ။ အလားတူ ပါဝင်မှု သက်သေခံလက်မှတ် (participation certificate) ကို ဝယ်ယူ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် နည်းလမ်းကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ပါဝင်မှု သက်သေခံလက်မှတ် ပိုင်ရှင်သည် အခြားအစုဝင်များကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီအကျိုး အမြတ်ကို အချိုးကျ ခံစားနိုင်ခွင့် ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ကုမ္ပဏီအစုဝင်များ အစည်းအဝေးတွင် ဆန္ဒမဲပေးခွင့် မရှိသည့်ပြင် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် မရှိချေ။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစွန့်စားမှု

နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းသည် များစွာ စွန့်စားရသော လုပ်ငန်း မျိုးဖြစ်သည်။ အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများတွင် ကွန်မြူနစ်စီးပွားရေးမှ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးသို့ ပြောင်းလဲသောအခါတွင် ယင်း နိုင်ငံတို့၏ အကြွေးစနစ်ဖြင့် စွန့်စားဆောင်ရွက်မှုများမှာ တိုင်းဆ မရ အောင်ပင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ကနဦးကာလ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စွာ ဖြစ်ထွန်းလာမှုကို တွေ့ မြင်ကြရသည်။ အခြားနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းများနှင့် စီးပွားရေး ပျက်သုဉ်းမှုများကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများမှာ ကံ အကြောင်း မလှစွာဖြင့် မွဲပြာကျလုနီး အခြေအနေသို့ ရောက်ခဲ့ကြရသည်။

နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် အပိုဆုလာဘ်များနှင့်အတူ အပိုစွန့်စားရမှု အမြောက်အမြားကိုလည်း တွေ့ကြုံနိုင်ပေသည်။ တစ်ကမ္ဘာ လုံးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများအနေဖြင့် ငွေကြေးထုတ်ချေးခြင်း သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုခြင်း မဆောင်ရွက်မီ ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး အခြေအနေများကို သေချာစွာ ရှုမြင် လေ့လာစိစစ်ရန် လိုအပ်သည်။

ယုတ်စွအဆုံး ပင်စင်ရန်ပုံငွေနှင့် တက္ကသိုလ်ပညာသင် ထောက်ပံ့ကြေး ရန်ပုံငွေအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိစ္စမှအစ သတိကြီးစွာဖြင့် ကြိုတင် လေ့လာ စူးစမ်းရန်လိုအပ်သည်။ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရဖွယ် စွန့်စားမှုများ ကို ရှင်းလင်း ဖယ်ရှားပစ်ခြင်းသည် စနစ်တကျ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံတတ်သူ အတွက် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ကံကောင်းထောက်မမှုများကိုသာ ကြုံတွေ့ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူ တို့သည် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများ၏ စွန့်စားရမှုအတိုင်း အဆ အား ချိန်တွယ် ချင်တွက်သည့် ပညာဉာဏ်ကို အသုံးပြုတတ်ကြသည်။ အဆိုပါ ဘဏ်လုပ်ငန်းများက နိုင်ငံတကာမှ ငွေချေးယူလိုသူများသို့ ရှေးငွေထုတ်ပေးရန် စဉ်းစားရှာ၍ ထိုနိုင်ငံ၏ ကြွေးပေးဆပ်မှုအစဉ်အလာ တည်ငြိမ်ရင့်ကျက်ခြင်း ရှိမှု အတိုးနှုန်း စသည့် အချက်များကို သာမက ငွေလဲလှယ်နှုန်း စွန့်စားရမှုနှင့် နိုင်ငံရေး အခြေအနေအပေါ် စွန့်စားရမှု စသည့် အပိုပါဝင်လာမည့် အခက်အခဲများကိုပါ စူးစမ်းလေ့လာ ဆုံးဖြတ် တတ်ကြသည်။

နိုင်ငံခြားငွေကြေး ပြောင်းလဲမှုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအတွက် အကျိုး အမြတ် ပိုမိုဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းမှ ထိုက်ထိုက်တန်တန် ရရှိလာသော အကျိုးအမြတ်အားလုံးကို ဝါးဖြိုပစ်နိုင်ပေသည်။ စကော့တလန်ပြည်နယ်မှ မုဆိုးမများနှင့် မိဘမဲ့ ကလေးများ ရန်ပုံငွေကို ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ရာ အရှေ့များဒေသ ဈေးကွက်တွင် ၎င်းတို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့်လုပ်ငန်းမှ စတော့နှင့် ဘွန်းစာချုပ်ပေါက်ဈေးများ လှလှပပမြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ကြရသဖြင့် ဝမ်းသာစရာဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အကယ်၍အာ ဗြိတိသျှပေါင်စတာလင်ငွေနှင့် လဲလှယ်ရာ၌ ယန်းငွေတန်ဖိုး ပျောက်

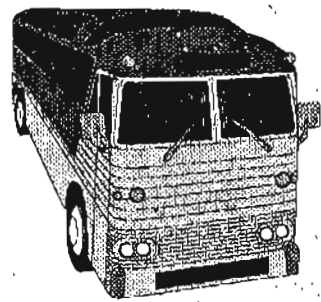
သွားမည်ဆိုပါက ပေါင်စတာသင်ငွေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့သူတို့မှာ အမြတ်မ

သည့်ပြင် ရှုံးပင် ရှုံးနိုင်ပေသေးသည်။
အလားတူပင် ငွေလဲလှယ်နှုန်း စွန့်စားရမှုသည် တစ်ခါတစ်ရံ အကျိုး အမြတ် ပိုမိုဖြစ်ထွန်းစေတတ်သည်။ ဩစတေးလျနိုင်ငံတွင် စတော့ရှယ်ယာများ ဝယ်ယူ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် အမေရိက လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးအနေဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာနှင့် လဲလှယ်ရာတွင် ဩစတေးလျ ဒေါ်လာတန်ဖိုးမြင့်တက် သွားမည်ဆိုပါက အကျိုးအမြတ်ပို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ငွေကြေးစနစ် အားကောင်းသည့် ပြည် နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် နိုင်ငံခြားသား လုပ်ငန်းရှင်အနေဖြင့် အဆိုပါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့်နိုင်ငံမှ လုပ်ငန်းရှင်ထက်ပင် သာလွန်သည့် အကျိုးအမြတ်ကို ရရှိနိုင်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အခြားနိုင်ငံအစိုးရ အဖွဲ့များနှင့် ကုမ္ပဏီများသို့ ငွေထုတ်ချေးရာတွင် ချေးယူသူက ချေးငွေပြန်ဆပ်သည့် ငွေကြေးအမျိုးအစားအရ အရှုံးအမြတ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဘရာဇီးလ်၊ မက္ကစီကိုစသည့် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများသို့ ငွေထုတ်ချေး ရာတွင် အဆိုပါနိုင်ငံသုံး ငွေကြေးဖြင့် ချေးငှားခြင်း မပြုကြချေ။ အနောက်တိုင်းနှင့် ဂျပန်ဘဏ်တို့သည် ငွေလဲလှယ်နှုန်း စွန့်စားရမှုကို ရှောင်ကြဉ်လိုသဖြင့် ချေး ငွေကို ဒေါ်လာ၊ ယန်းနှင့် မတ်ငွေတို့ဖြင့်သာ လက်ခံဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုလိုလားကြသည်။

နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် နိုင်ငံတွင် အစိုးရအဖွဲ့ အပြောင်းအလဲဖြစ်ခြင်း၊ ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ ငွေပေးချေမှုများ ကို တားမြစ်ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေသစ်များ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းစသည့် နိုင်ငံရေး စွန့်စားရမှုများကိုလည်း တွေ့ကြုံရတတ်ပေသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ကို အတင် အကျပ် ဖြုတ်ချမှု ဖြစ်ပေါ်ပါက နိုင်ငံခြားမှ လာရောက်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံထား

သည့် ငွေကြေး အရင်းအနှီးများ ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားမည် ဖြစ်သဖြင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးဈေးကွက်မှာ ကျောက်ခဲလွှတ်ချသလို ကျဆင်းသွား တတ်သည်။

စွန့်စားရမှုများကို တတ်နိုင်သမျှ စနစ်တကျ စူးစမ်း လေ့လာ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါလျှင် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းသည် စွန့်စား လုပ်ကိုင်ရမှု မျိုးစုံရှိသဖြင့် အကျိုးအမြတ်ကောင်းများကိုလည်း ရရှိခံစား နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေး အကဲဖြတ်အေဂျင်စီများနှင့် နိုင်ငံရေး စလုလာဆန်းစစ်သူများကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် စွန့်စားလုပ်ကိုင်ရမည့် အခြေအနေမှန်ကို သိမြင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာ တွင် အဆိုပါနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏ မည်သည့် အတိုင်းအတာ အထိ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သင့်မည်ကိုမူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် လုပ်ငန်းရှင်က သာ မိမိအခြေအနေပေါ် မူတည်ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်ပေသည်။

၃၁

အကျိုးတူရန်ပုံငွေ

လက်ဆွဲခြင်းတောင်း တစ်လုံးတည်းတွင် ကြက်ဥအားလုံးက ဖြုတ်ထုတ်မည့်အစား နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ လုပ်ငန်းရှင်များသည် တစ်နေရာတည်းတွင် ဖြုတ်ပုံအောင်ခြင်း မပြုဘဲ အကျိုးတူလုပ်ငန်း များတွင် နေရာဒေသခွဲ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားခွဲ၍ ထည့်ဝင်ရင်းနှီးတတ်ကြသည်။ အကျိုးတူလုပ်ငန်းများသည် စွန့်စားရမှုကို ကျယ်ပြောသော စတော့ရှယ်ယာများအပေါ် ဖြန့်လွှမ်းထားလေသည်။ အကျိုးတူလုပ်ငန်းများတွင် ထည့်ဝင်ထားခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ကုမ္ပဏီတစ်ခုတည်းတွင် ပုံအတိုင်း ထည့်ဝင်ကြောင့် ကုမ္ပဏီ ဒေဝါလီခံရသည့်အခါတွင် အရင်းပြုတ်သွားနိုင်မည့် အန္တရာယ်မျိုးမှ လွတ်အောင် ရှောင်လွှဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရန်ပုံငွေဖြင့် ထူထောင်ထားသည့် လုပ်ငန်းများတွင် စတော့ရှယ်ယာများ စတော့ရောင်းဝယ်ခွင့်များကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးသော အာမခံစာချုပ်များ အပေါ် တစ်စုလုံး ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ထိုအာမခံစာချုပ်များ စတော့ရှယ်ယာများကို ကျွမ်းကျင်သူ မန်နေဂျာများက ရန်ပုံငွေလုပ်ငန်း၏ အကျိုးကို ရှေ့၍ ဝယ်ယူခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း ပြုလုပ်ပေးကြရသည်။

အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်၍ ကျွမ်းကျင်နဲ့ စပ်သည့် လုပ်ငန်း မန်နေဂျာများသည် စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက် တစ်ခုချင်းကို ကျေညက်စွာ သိမြင်ထားကြပြီး အဆမတန် နစ်နာဆုံးရှုံးမှု မကြုံတွေ့စေရန် ရှောင်လွှဲနိုင်ကြသူများ ဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နိုင်ငံရပ်ခြားရှိ အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေလုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆုံးဖြတ်မှုအတွက် မန်နေဂျာများကို တာဝန်လွှဲအပ်လိုကြခြင်းဖြစ်သည်။ အကျိုးတူရန်ပုံငွေလုပ်ငန်းအဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုတွင် အစုရှယ်ယာ ဝယ်ယူထားခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် စွန့်စားရမှုကို ရန်ပုံငွေလုပ်ငန်းအဖွဲ့အတွင်း ပါဝင်နေသည့် ကုမ္ပဏီအများအပြားသို့ ဖြန့်ဝေထားရာ ရောက်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်ပေါ်သည့်တိုင်အောင် ကျန်ကုမ္ပဏီများမှ အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်ဦးမည်ဖြစ်သဖြင့် အကြီးအကျယ်ဆုံးရှုံးနစ်နာရန် အကြောင်းမရှိတော့ပေ။

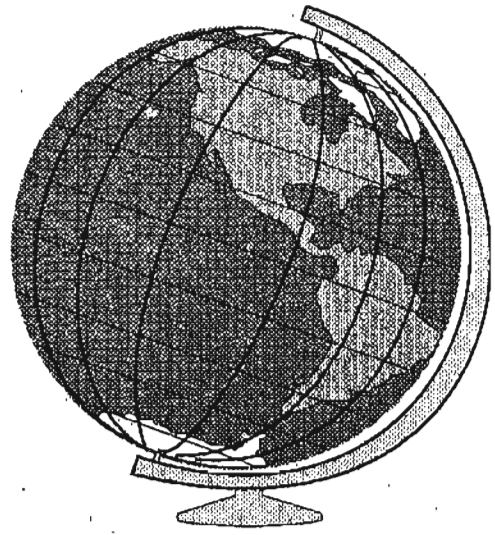
နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေး ယုံကြည်စွဲလန်းမှုအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများအနေဖြင့် ယင်းတို့ ရည်မှန်းချက်နှင့် သက်ဆိုင် ဆက်နွယ်သည့် အကျိုးတူရန်ပုံငွေ အဖွဲ့အစည်းများ၌သာ ထည့်ဝင်ရင်းနှီးရန် ပိုမိုလိုလားနှစ်သက်ကြမည်ဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ ငွေကြေးအရင်းအနှီးဖြင့် လူမှုရေးရည်မှန်းချက်ကို ဖြည့်ဆည်းလိုသူများအနေဖြင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြသည့် ကုမ္ပဏီများတွင် ငွေကြေးထည့်ဝင် ရင်းနှီးလိုကြမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများအတွက် အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းအမျိုးအစား အများအပြား ရှိနေပေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး စတော့ရှယ်ယာ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (Growth Stock funds)သည် အလျင်အမြန်

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုသာ အဓိကဦးတည်၍ ဝင်ငွေကျဆင်းမှုမရှိအောင် ထိန်းသိမ်း လုပ်ကိုင်လို သောကုမ္ပဏီများ၏ စတော့ရှယ်ယာများကို ဦးစားပေးဝယ်ယူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေရ စတော့ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့အစည်း (Income Stock funds) များသည် သက်တမ်းရှည်ကြာပြီး ခိုင်မာစွာ ရပ်တည်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီများ တွင် အဓိကထား၍ ထည့်ဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံတတ်ကြသည်။ ထိုကုမ္ပဏီ များမှာ အကျိုးအမြတ်ကို ပုံမှန် ခွဲဝေပေးနိုင်သဖြင့် ဝင်ငွေမှန်မှန် ရရှိ နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ဝင်ငွေရ စတော့ရန်ပုံငွေများသည် များသော အားဖြင့် အငြိမ်းစားယူထားသူများသို့ ပုံသေဝင်ငွေ ထုတ်ပေးနိုင်ရန်သာ လိုအပ်သဖြင့် ပင်စင်လစာအတွက် တည်ထောင်ထားသည့် ရန်ပုံငွေ လုပ်ငန်းမျိုး ဖြစ်သည်။ သတ်မှတ်ထားသော နိုင်ငံခြား ဈေးကွက်များ ၏ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုမှ အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေရရှိနိုင်ပြီး များစွာစွန့်စားမှု ပြုရန် မလိုသော နိုင်ငံရန်ပုံငွေ (Country fund) အဖွဲ့အစည်းများဟု လည်း တည်ထောင်၍ ထည့်ဝင်ရင်းနှီးလျက်ရှိကြသည်။

အကျိုးတူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုမှာ နှစ်မျိုး နှစ်စား ရှိသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် “ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ္ဍာထိန်းအဖွဲ့” (Investment trust) ဟု ခေါ်တွင်သည့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့မျိုးမှာ “တစ်ဘက် ပိတ်” (closed-end) ပုံစံဖြစ်သည်။ အစုရှယ်ယာ အရေအတွက်ကို ကန့်သတ်ထားသဖြင့် ဝယ်ယူလိုသလောက် မရနိုင်ပေ။ အစုရှယ်ယာ၏ ပေါက်ဈေးမှာ ဈေးကွက်တွင်ဖြစ်ပေါ်သည့် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလို အားပေါ် မူတည်၍ ပေါက်ဈေးကို သတ်မှတ် ရောင်းဝယ်ကြရသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် “ယူနစ်ဘဏ္ဍာထိန်း” (Unit trust) ဟု ခေါ်တွင်သည့် အကျိုးတူရန်ပုံငွေ အဖွဲ့အစည်းမျိုးမှာ “နှစ်ဘက်ပွင့်” (open-end) ပုံစံ

ဖွဲ့စည်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အစုရှယ်ယာအရေအတွက် ကန့်သတ်ထား ခြင်း မရှိချေ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူရှိပါက အစုရှယ်ယာ အသစ် ထပ်မံ ဖန်တီးပြုလုပ်ပေးသည်။ အစုရှယ်ယာ၏ ပေါက်ဈေးမှာမူ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုးအပေါ် မူတည်၍ သတ်မှတ်ရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။

၃၂

ဒေဝါလီခံခြင်း

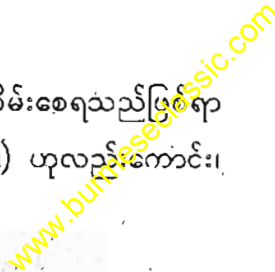
ဒေဝါလီခံခြင်း ဆိုသည်မှာ စီးပွားပျက်၍ ကြွေးမဆပ်နိုင်တော့သည့် အခြေအနေ၊ တစ်နည်းဆိုရလျှင် တရားဝင် ခွဲသွားခြင်းဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် Bankruptcy ဟု သုံးနှုန်းသည်။ ထိုဝေါဟာရမှာ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၅၀၀ မှ ၁၄၀၀ အတွင်း “အလယ်ခေတ်” ဟု သတ်မှတ်သည့် ကာလက အီတလီနိုင်ငံတွင် အကြွေးပေးဆပ်နိုင်ခြင်း မရှိသည့် ကုန်သည်များ၏ ထိုင်ခုံကို ရိုက်ချိုး ဖျက်ဆီးပစ်သည့် ဓလေ့မှ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်တွင်မူ ဒေဝါလီခံရမည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီပိုင်ဆိုင်ခွင့်အရပ်ရပ်ကို ချက်ချင်းထုခွဲ ရောင်းချပြီး ကုမ္ပဏီအား ဖျက်သိမ်းပစ်သည့် နည်းလမ်းအပြင် တရားဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသည့် အဖွဲ့၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းသည့် နည်းလမ်းဟူ၍ ရွေးချယ်ရန် လမ်းနှစ်သွယ်ရှိနေပေသည်။

အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်တွင် အမြတ်အစွန်းများ၏ ဆွဲဆောင်မှုဖြင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအား လုပ်ငန်းသစ်များ ဆောင်ရွက်လာစေရန်

သတ္တိမွေးပေးလျက်ရှိသကဲ့သို့ ဒေဝါလီခံခြင်းဟူသော နှင်တံဖြင့် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းများကို မှန်ကန်ကောင်းမွန်စွာ လုပ်ကိုင်ကြရန် တွန်းအားပေးလျက်ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ အစုဝင်များသည် အောင်မြင်မှုနှင့် နစ်နာဆုံးရှုံးမှုဟူသော ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုး များကို ဝေစု ရယူလျက်ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီတွင် အမြတ်အစွန်းများ ရရှိပါက အစုဝင်များသည် အမြတ်ဝေစုကို ခွဲဝေရရှိမည် ဖြစ်သည်။ အစုရှယ်ယာတန်ဖိုး ပေါက်ဈေးလည်း မြင့်တက်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ငွေကြေးအမြောက်အမြား ဆုံးရှုံးသွားပါက ပေးဆပ်ရမည့် အကြွေးကိုပင် မပေးဆပ်နိုင်သည့်အဖြစ် သို့ ရောက်သွားနိုင်သည်။ ဒေဝါလီခံကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာရပြီး အစုဝင်များအနေဖြင့် မိမိတို့ ထည့်ဝင်ခဲ့သည့် အရင်းအနှီးများ ပျောက်ပျက်သွားသည်ကို တွေ့ကြရမည်ဖြစ်သည်။

အရင်းရှင်နိုင်ငံများတွင် ဒေဝါလီခံရမည့် ကုမ္ပဏီများအား ရှေးဦးစွာ ပြန်လည် ထူထောင်လာစေရန် တရားဥပဒေအရ ကြီးကြပ်မှုပေး၍ ဆက်လက် ကြိုးစားဆောင်ရွက်စေသည်။ ပျက်စီးသွားသည့် မော်တော်ကား တစ်စီးအား ကားသင်္ချိုင်းသို့ ချက်ချင်းမပို့ဘဲ စက်ပြင်ဆရာထံ အပ်နှံပြုပြင်စေသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ဘဝသစ်သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိ ထူထောင်လာနိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများလည်း ရှိပေသည်။ ထိုသို့ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်သည်ကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် “အခန်း ၁၁” (Chapter Eleven) ဟုလည်းကောင်း၊ ဗြိတိန်တွင် “အုပ်ချုပ်မှုအစီအစဉ်” (Administration) ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဆို သုံးစွဲကြသည်။

ဒေဝါလီခံရသည့် ကုမ္ပဏီအား ဖျက်သိမ်းစေရသည်ဖြစ်ရာ အမေရိကန်တွင် “အခန်း-၇” (Chapter Seven) ဟုလည်းကောင်း၊

မြိတ်နီတွင် “လက်ခံသူအဖြစ်” (Receivership) ဟုလည်းကောင်း၊ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ အသုံးအနှုန်းအရ ရည်ညွှန်း ခေါ်ဆိုလေသည် ကုမ္ပဏီကို ဖျက်သိမ်း (Liquidated) ရာ၌ ကုမ္ပဏီ၏ ရပိုင်ခွင့်များကို ရောင်းချ၍ ပေးဆပ်ရန်ရှိသမျှ ကြွေးများမှ တတ်နိုင်သမျှကို ပေးဆပ် ရခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ဒေဝါလီခံရခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် ရည်ညွှန်းသုံးစွဲပုံများကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။

နိုင်ငံ	ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း	ဖျက်သိမ်းခြင်း
အမေရိကန်	Chapter Eleven	Chapter Seven
မြိတ်နီ၊ ကနေဒါ	Administration	Receivership
ပြင်သစ်	Reglement a Lamiable	Liquidation
ဂျာမနီ	Vergleich	Konkurs
အီတလီ	Amministrasiane	Liquidaziane
ဂျပန်	Kaishakoseiho	Tosan

၃၃

အရင်းအနှီးဈေးကွက်

အစိုးရအဖွဲ့များ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ (Agencies) စသည့် ငွေကြေးလိုအပ်သူများသည် ငွေကြေးကို ဘဏ်များမှ ကိုက်ရိုက်ချေးယူမည့်အစား အရင်းအနှီးဈေးကွက်များမှ ချေးယူလေ့ရှိ ကြသည်။ ထိုသို့ချေးယူရာ၌ ဘွန်းစာချုပ်(Bond)နှင့် အခြားသောအကြွေး သက်သေခံ စာချုပ်စာတမ်းများ(debt instruments) ထုတ်ဝေပေး၍ အာမခံထားကာ ချေးယူကြရခြင်းဖြစ်သည်။ အရင်းအနှီးဈေးကွက်များမှ ငွေချေးယူရသည်မှာ ဘဏ်များမှ ချေးယူသည်ထက် ကုန်ကျစရိတ် ပိုမို သက်သာနိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီးဈေးကွက်များသည် ကမ္ဘာ့အာမခံ စာချုပ် များနှင့် တန်ဖိုးတစ်ရပ်ကို ကိုယ်စားပြု၍ အနာဂတ် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကတိကဝတ် ပါရှိသော စာရွက်စာတမ်းများကို ရောင်းဝယ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ အရင်းအနှီး ဈေးကွက်၏ အချက်အချာနေရာဟူ၍ ဖော်ပြ ရန် မရှိသော်လည်း ခေတ်မီ အီလက်ထရွန်နစ် နည်းပညာဖြင့် ဆက် သွယ်ထားသည့် ဘဏ်များ၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဌာနများအဖြစ် ကမ္ဘာ

မြို့ကြီး များတွင် ရှိနေသည်။ တိုကျို၊ စင်ကာပူ၊ လန်ဒန်နှင့် နယူးယောက် စသည့် မြို့ကြီးများ၌ တည်ရှိနေခြင်း ဖြစ်သည်။ အရင်းအနှီးလိုအပ်နေပြီး အရင်းအနှီး ရရှိနိုင်ရန်အတွက် တန်ရာ တန်ကြေး ပေးလိုသူများထံသို့ ငွေကြေးများကို လွှဲပြောင်းပေးလျက်ရှိသည်။

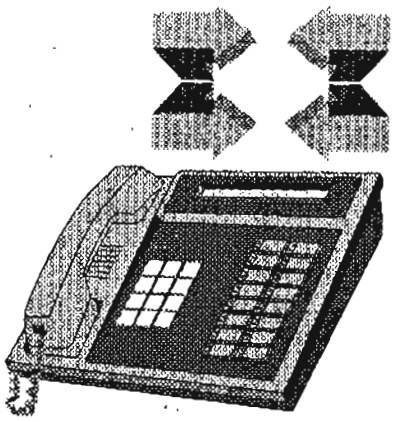
နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် အခြားသောကုန်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ပင် အကြွေး သက်သေခံ စာချုပ်စာတမ်းများကို ရောင်းချခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်း ပြုနိုင်သည်။ ငွေချေးယူသူက ချေးငွေအတွက် ပေးရသည့် အတိုးနှုန်းမှာ ဈေးကွက်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအားအရ အလျော့အတင်းရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထုတ်ချေးရန် ငွေပမာဏနည်းနေပါက အတိုးနှုန်းများပြီး ချေးရန် ငွေပမာဏများပြားပါက အတိုးနှုန်း သက်သာမည်ဖြစ်သည်။

စုဆောင်းမိပြီးသော နေဥစ္စာ သို့မဟုတ် အရင်းအနှီးသည် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ် သို့မဟုတ် အရင်းရှင်စနစ် ဖြစ်တည်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် စီးပွားရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုအားလုံးအတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက် ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီများက ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် စက်ကိရိယာများ၊ အဆောက်အအုံများသည် အရင်းအနှီး များဖြစ်၍ အရင်းအနှီးဈေးကွက်နှင့် ခွဲခြားနားလည်ထားသင့်ပေသည်။

နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီးဈေးကွက်သည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ငွေချေးယူ လိုသူများနှင့် ချေးငွေထုတ်ပေးလိုသူများကို တွေ့ဆုံ ဆက်သွယ်ပေးခြင်းဖြစ် သည်။ ကမ္ဘာအရင်းအနှီး ဈေးကွက်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရ အလုပ်သမားများ ပင်စင်ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့အစည်းကဲ့သို့ အင်အားကြီးသူများ ပါဝင်သကဲ့သို့ နယ် မြို့ဘဏ်ခွဲတွင် အာမခံစာချုပ် စာရင်းဖွင့်ထားသည့် ဆွစ်လယ်သမား

ကံစဉ်းချင်းကဲ့သို့ အင်အားနည်းသူများလည်း ပါဝင်နိုင်ခွင့် ရှိနေပေသည်။ ငွေချေးယူသူများတွင် IBM ကွန်ပျူတာကုမ္ပဏီ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ဆွီဒင် ဟုရင်နိုင်ငံ တို့ကဲ့သို့ ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရ များ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။

ဆွစ်ဇာလန်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူတစ်ဦးသည် အာဖရိကဖွံ့ဖြိုးရေး ဘဏ် သို့မဟုတ် ဩစတေးလျအစိုးရ ဘွန်းစာချုပ်တွင် ထည့်ဝင်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံထားသည့် ဂျပန် ပင်စင်ရန်ပုံငွေ၏ ဘွန်းစာချုပ်များကို ဝယ်ယူလိုက် ပါက ငွေကြေးသည် ကမ္ဘာတစ်နေရာမှ အခြားတစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ ရောက်ရှိသွား မည်ဖြစ်သည်။ ထိုငွေရောက်ရှိသည့် နေရာ၌ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးလုပ်ငန်းများ တွင် အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အချင်းချင်းဆက်သွယ် မဆောင်ရွက်နိုင်ပြီဖြစ်သော ကမ္ဘာစီးပွားရေးလောကသစ်တွင် ငွေစုဆောင်း ရန်အတွက် ဖျာအောက်တွင် ထည့်သိမ်းထားရန် မလိုတော့ပေ။ ကမ္ဘာတစ် ဝန်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှုများတွင် အသုံးချနိုင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီးဈေးကွက်တွင် ထည့်ဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ပြီဖြစ်ပေသည်။

၃၄

ဘွန်းစာချုပ်

ဘွန်းစာချုပ် (Bond) သည် စတော့ (Stock) နှင့် မတူချေ ဘွန်း စာချုပ်သည် ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် ပိုင်ရှင်၏ စွန့်စားရမှုနှင့် အကျိုး အမြတ်ကို ကိုယ်စားပြုထားပေသည်။ ဘွန်းစာချုပ်သည် ရိုးရိုးငွေချေး သဘောတူစာချုပ်မျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ထိုစာချုပ်တွင် “(ငွေချေးသူ) ကျွန်တော်/ကျွန်မသည် (ဘွန်း စာချုပ်ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ) လူကြီးမင်းအား လာမည့်အချိန်ကာလ (သတ်မှတ်သည့် နေ့) တွင် သတ်မှတ်သည့် ငွေ ပမာဏကို ပေးရန်သဘောတူ ဝန်ခံ ကတိပြုပါသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။

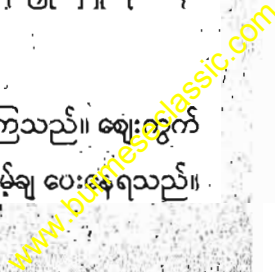
ဘွန်းစာချုပ်ကို မည်သူမဆို ထုတ်ဝေနိုင်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ် သော်လည်း ကမ္ဘာ့ဘွန်းစာချုပ် ဈေးကွက်တွင် ငွေချေးယူလိုသဖြင့် ဘွန်းစာချုပ် ထုတ်ဝေသူအများစုမှာ အစိုးရများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများကဲ့သို့ ဧရာမ အဖွဲ့အစည်းကြီးများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ဘဏ်တစ်ခုတည်းအပေါ် မှီခိုအားထား၍ ငွေချေးယူမည့်အစား ရန်ပုံငွေ အမြောက်အမြား ရရှိစေ ရန်အတွက် ဘွန်းစာချုပ်များ ထုတ်ဝေ ရောင်းချကာ ငွေချေးယူခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်များကို နေရာအနှံ့အပြားမှ ထုတ်ဝေ၍ ဘဏ်များ

နှင့် အခြားငွေကြေးရင်းနှီး မြှုပ်နှံလိုသူများသို့ ရောင်းချလျက် ရှိသည်။

ဘွန်းစာချုပ်သည် အခြေခံအားဖြင့် “အကြွေးဆပ်ရန်ရှိသည်”(IOU) ဟုဖော်ပြသည့် စာရွက်တစ်ရွက်ဖြစ်ပြီး ထိုစာရွက်ကို ကိုင်ဆောင်ထားသူ အား သတ်မှတ်သည့် အချိန်သို့ရောက်လျှင် သတ်မှတ်ထားသည့် ငွေ ပမာဏကို လက်ခံ ရယူပိုင်ခွင့်ပြုသည့် စာချုပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ် ထုတ်ဝေရောင်းချသူ (ငွေချေးယူသူ) တွင် တာဝန်ဝတ္တရား နှစ်ရပ်ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ပထမတာဝန် မှာ ဘွန်းစာချုပ်ထုတ်ဝေရောင်းချသူသည် (ရောင်းချ) ချေးယူခဲ့သည့် မူလငွေပမာဏကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန်ဖြစ်သည်။ အရင်း (Principal) ဟု ခေါ်သည့်ငွေကို ပြန်လည်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ တာဝန်မှာ ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအတွက် အကျိုး အမြတ်အဖြစ် အတိုးကို အချိန်မှန်မှန် ပေးဆပ်ရန်ဖြစ်သည်။ အတိုးငွေပေးခြင်းကို ကူပွန် (Coupon) ပေးသည်ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်။ ကူပွန်မှာ ဘွန်းစာချုပ်နှင့် အတူ ပူးတွဲထားသည့် စာရွက်ဖြတ်ပိုင်းကလေးများဖြစ်ပြီး၊ ယခုအခါ အီလက်ထရွန်နစ်စနစ်ဖြင့် ငွေပေးငွေယူကိစ္စ ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီဖြစ်၍ ကူပွန်များကိုသုံးစွဲရန် မလိုအပ် တော့ပေ။

ဘွန်းစာချုပ်၏ တန်ဖိုးကို စိစစ်၍ တန်ဖိုးဖြတ်မည်ဆိုပါက အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ် ထုတ်ဝေခဲ့သည့် သက်တမ်းကာလအတွင်း ပေးဆပ်ခဲ့ ပြီးသော အတိုးကို တွက်ကြည့်ရန် လိုအပ်သည့်ပြင် နိုင်ငံတကာ ဈေး ကွက်တွင် ရှိနေသည့် အတိုးပေးနေသော အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်း အမျိုးအစားတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန် ဖြစ်ပေသည်။

ဘွန်းစာချုပ် တန်ဖိုးများသည် တက်မြဲတက်နေကြသည်။ ဈေးကွက် တွင် ပျောက်မသွားစေရန်အတွက်လည်း တက်ဈေးကို နှိမ်ချ ပေးနေရသည်။

အထူးသဖြင့် ဘွန်းစာချုပ်၏ တန်ဖိုးသည် အတိုးနှုန်းအပေါ် မူတည်၍ အတက်အကျ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ အတော်အသင့် လျော့နည်းသော အတိုးနှုန်းသာရှိသည် ဘွန်းစာချုပ်များကို အခြားအတိုးနှုန်း မြင့်မားသည့် ဘွန်းစာချုပ်များ ထုတ်ဝေ ရောင်းချစဉ်ကာလ၌ လျှော့နှုန်း (discount) ပေး၍ ရောင်းချကြရသည်။ အတိုးနှုန်းနည်းသော ဘွန်းစာချုပ်ကို သတ်မှတ်ဈေး(ဆိုဈေး)ထက် ၅ ရာခိုင်နှုန်း လျော့၍ဖြစ်စေ၊ အခြား ဘွန်းစာချုပ်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် သင့်လျော်သော အတိုင်းအတာအထိ လျော့၍ဖြစ်စေ ရောင်းချရတတ်ပေသည်။ ဘွန်းစာချုပ်ကို လျော့ဈေးဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်သူအတွက် အကျိုးအမြတ်ကောင်းကောင်း ရရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ဘဏ်အတိုးနှုန်းများ ကျဆင်းလာသည့်အခါတွင် ဈေးကွက်၌ ရှိပြီး ဖြစ်သည့် ဘွန်းစာချုပ်ဈေးများ မြင့်တက်လာတတ်သည်။ ဘဏ်အတိုးနှုန်း ကျဆင်းသည့်ကာလတွင် ကုပွန်နှုန်းမြင့်သည့် ဘွန်းစာချုပ်များ၏ ဈေးကို မြင့်တင်ရောင်းချလာသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အချို့ ဘွန်းစာချုပ်များသည် ဈေးကွက်တွင်ရှိ အခြားဘွန်းစာချုပ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အကျိုးအမြတ်ညီတူ ဖြစ်စေရန် သတ်မှတ်ရောင်းဈေးထက် တိုးမြှင့် ရောင်းချကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဘဏ်အတိုးနှုန်းနှင့် ဘွန်းစာချုပ်ရောင်းဈေးတို့သည် စွန့်စားရမှု အနေအထားကိုလိုက်၍ ပြောင်းလဲတတ်ကြသည်။ စွန့်စားရမှု ပိုမို ကြီးမားသည့် ဘွန်းစာချုပ်ကို ဝယ်ယူမည့်သူအား ဆွဲဆောင်နိုင်ရန် အတိုးနှုန်း ပိုမိုမြင့်မားစွာ သတ်မှတ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်များအနက် အစိုးရများက ထုတ်ဝေရောင်းချသည့် ဘွန်းစာချုပ်များမှာ ပိုမို စိတ်ချ

ရနိုင်ပေသည်။ အကယ်၍ ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ဘွန်းစာချုပ် ဝယ်ထားသူများနှင့် စတော့ရှယ်ယာ ဝယ်ထားသူတို့အား ပေးရန်ငွေ အလုံအလောက် မရှိနိုင်တော့ပါက ဘွန်းစာချုပ် ဝယ်ထားသူက စတော့ရှယ်ယာ ဝယ်ယူထားသူထက် ရရန်ရှိငွေကို ဦးစွာပြေကြေးအောင် ရခွင့်ရှိပေသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အစိုးရက ထုတ်ဝေရောင်းချသည့် ဘွန်းစာချုပ်များအတွက် အဆိုပါ အစိုးရအဖွဲ့မှာ လွန်စွာစိုးရိမ်ရသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပါက ယင်းဘွန်းစာချုပ်အတွက် ပေးရန်ရှိငွေကို အစိုးရက ဖိုက်နိုပ်ထုတ်ဝေသည့် ငွေကြေးဖြင့်ပင် ပေးချေလေ့ရှိသည်။

ဘွန်းစာချုပ်၏ဈေးကို ကမ္ဘာစီးပွားရေးလောကရှိ အခြားသော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်းချိန်၍ အစဉ်အမြဲညှိနှိုင်း သတ်မှတ်ပေးရလေသည်။ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေဆဲ နိုင်ငံရေး၊ ငွေရေးကြေးရေးနှင့် စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေများကို ထင်ဟပ်၍ ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

၃၅

ဘွန်းစာချုပ်ရောင်းဝယ်ခြင်း

ဘွန်းစာချုပ်ကို ကမ္ဘာတစ်လွှား၌ တစ်နေ့လျှင် ၂၄ နာရီပတ်လုံး ရောင်းဝယ်လျက်ရှိသည်။ ဘဏ်များနှင့် အာမခံစာချုပ် အရောင်းဌာနများ၏ အရောင်းအဝယ်ခန်းများသည် အီလက်ထရွန်နစ် ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းများဖြင့် အဆင့်မြင့်စွာ တပ်ဆင်ဆက်သွယ်ထားသဖြင့် ဘွန်းစာချုပ်ရောင်းဝယ်ရေးမှာ ပိုမိုအဆင်ပြေလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီးဈေးကွက်များကို လန်ဒန်၊ နယူးယောက်နှင့် တိုကျိုမြို့ကြီးများတွင်သာ အခြေစိုက်ဖွင့်လှစ်ထားသော်လည်း ဘွန်းစာချုပ်များကို ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာ ဌာနတိုင်း လိုလိုမှာပင် ရောင်းဝယ်လျက်ရှိပေသည်။ ပဲရစ်မှ ဘန်ကောက်၊ အဘူဒါဘီမှ ဗင်ကူလာ စသည့် မြို့ကြီးများအားလုံးတွင် အရောင်းအဝယ် ဖြစ်နေပေသည်။

တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း ဘွန်းစာချုပ် ရောင်းသူဝယ်သူကို ရှာဖွေတွေ့ ရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲသဖြင့် ဘွန်းစာချုပ် ပွဲစားများနှင့် ဆက်သွယ်ကြရသည်။ ဘွန်း စာချုပ်ရောင်းဝယ်မှုကို စတော့ရှယ်ယာဒိုင်ကဲ့သို့ အများပြည်သူ စုဝေးရောင်းဝယ်ရာနေရာမျိုးတွင် ပြုလုပ်ကြသော်လည်း၊ ပုံသေ

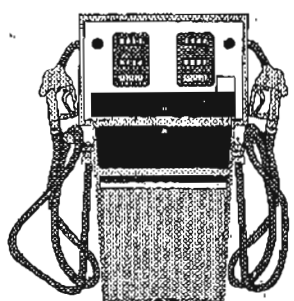
ဝင်ငွေရ အာမခံစာချုပ်များနှင့် ဘွန်းစာချုပ်အများစုကို ဘဏ်များနှင့် အာမခံစာချုပ် ရောင်းဝယ်ရေးဌာနများတွင် ရောင်းဝယ်လေ့ရှိပေသည်။ ယိုဘဏ်များနှင့် အာမခံစာချုပ် ရောင်းဝယ်ရေးဌာနများသည် ဘွန်းစာချုပ် ထုတ်ဝေသူများကိုယ်စား ပွဲစားအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဘွန်းစာချုပ်ဈေးကွက်များမှာ အခြားသော ယှဉ်ပြိုင်ဈေးကွက်များကဲ့သို့ပင် ကုန်သည်များက ဈေးချိုချိုဖြင့်ဝယ်ပြီး ဈေးတင်ရောင်းခြင်းဖြင့် အမြတ် ရရှိအောင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ ကုန်သည်များသည် ဝယ်ဈေးနှင့် ရောင်းဈေး ကွာဟချက် (Spread) ဖြင့် အမြတ်ကျန်အောင် လုပ်ကြရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်၏ဖိအားပေးမှုကြောင့် ကုန်သည်အချင်းချင်း ပြိုင်ဆိုင်နေရသဖြင့် ဘွန်းစာချုပ် ပေါက်ဈေးနှင့် အမြတ်ကို ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း လုပ်ကြရပေသည်။ ပြိုင်ဆိုင်မှု များပြားသည့် ဈေးကွက်နှင့် ရောင်းဈေး ကွာဟချက်မှာ မဆိုစလောက် အစိတ်အပိုင်းမျှသာ ရှိနိုင်ပေသည်။

ဘွန်းစာချုပ်များ အရောင်းအဝယ်ပြုရာတွင် စာချုပ်၏ မူလသတ်မှတ် ရောင်းဈေး၏ ရာခိုင်နှုန်းအပေါ် အခြေပြုသည့်ဈေးဖြင့် ရောင်းဝယ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေါ်လာ ၁၀၀၀ တန် ဘွန်းစာချုပ်အား တစ်ရာခိုင်နှုန်း၏ ထက်ဝက်ဈေး မြှင့်မည်ဆိုပါက မူလရောင်းဈေးထက် ၅ ဒေါ်လာ တက်မည်ဖြစ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်၏ မူလတန်ဖိုးနှင့် အတိုးနှုန်းမှာ ပြောင်းလဲသွားခြင်း မရှိသော်လည်း အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ်ကို ရောင်းဝယ်ရာတွင် ပေါက်ဈေးကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ် ရောင်းဝယ်ခြင်းကြောင့် သီးခြား အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပေသည်။ ဘွန်းစာချုပ်၏ အကျိုးအမြတ် တွက်ချက်မှုမှာ အတော်အတန် ရှုပ်ထွေးမှုရှိသဖြင့် ဘွန်းစာချုပ် ရောင်းဝယ်သူ ကုန်သည်များသည် ဂဏန်းတွက်စက်များ အသုံးပြု၍ ဈေးကွက်တွင်

ပြောင်းလဲနေသည့် အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီမည့် အတိုးနှုန်းအတိုင်း အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည့် ရောင်းဈေးကို ဆုံးဖြတ် ကြရလေသည်။

နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီးဈေးကွက်များတွင် အမေရိကန်ငွေတိုက် ဘွန်း စာချုပ်များကဲ့သို့ ဈေးကွက်တစ်ခုလုံး၏ ရာသီဥတုအခြေအနေကို အချက်ပြနိုင် သည့် ဘွန်းစာချုပ်များ ရှိနေပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ငွေတိုက်စာချုပ် အမြောက်အမြားကို ထုတ်ဝေ ထားသဖြင့် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ယင်းတို့၏ ရောင်းဝယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် အဆိုပါ ငွေတိုက်စာချုပ်များကို အများဆုံး အသုံးပြုလိုကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ အာမခံစာချုပ်များသည် မည်သည့် အချိန်ကာလ၌မဆို အရေအတွက် ပမာဏများစွာ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်နိုင်သဖြင့် ပိုမို တွင်ကျယ်နေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၃၆

ဥရောပငွေကြေးနှင့် ဘွန်းစာချုပ်

စစ်အေးကာလအတွင်း၌ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်သော အမေရိကန်ဒေါ်လာများကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အာဏာပိုင်များ၏ သြဇာအာဏာအောက်ရှိ ဘဏ်များတွင် ထားရှိရန် မလိုလားကြချေ။ ဤသို့ ဖြင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ ဒေါ်လာများသည် ဥရောပဘဏ်များသို့ ပြောင်းရွှေ့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ရောက်ရှိ အပ်နှံထားသော ဒေါ်လာများကို ယူရိုဒေါ်လာများ (Eurodollars) ဟု သိရှိ နားလည်လာခဲ့ကြပေသည်။

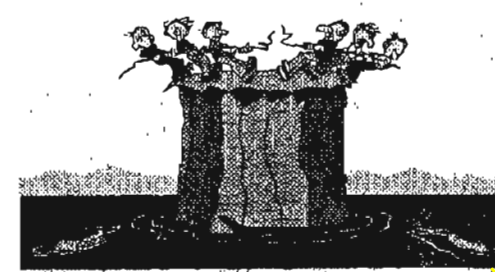
ယခုအခါတွင် ဥရောပဒေသပြင်ပတွင် ဖြစ်စေကာမူ ပြည်ပနိုင်ငံ ဇြား တိုင်းပြည်တစ်ခုခုတွင် အပ်နှံထားသော ငွေကြေးအားလုံးကို ဥရောပ ဒေါ်လာ (ဝါ) ယူရိုဒေါ်လာ (Eurodollars) ဟု ခေါ်ဆို သုံးစွဲနေကြပေ သည်။ ဂျပန်ယန်းငွေကို နယူးယောက်ရှိ ဘဏ်တွင် အပ်နှံထားလျှင် ယူရိုယန်း (Euroyen)၊ ပြင်သစ် ဖရန်ငွေကို ဟောင်ကောင်ဘဏ် စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းထားပါကလည်း ယူရိုဖရန် (Eurofrancs) ဟုသာ ခေါ်ဝေါ်နေကြပေသည်။

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၏ လမ်းစဉ်အတိုင်းပင် အာရပ်စော်
 ထုတ်လုပ်သူများသည် မိမိတို့ လတ်တလော ရရှိလာသည့် ရေနံဒေါ်လာများ
 (Petro-dollars) အနက်မှ ပမာဏအများအပြားကို ဥရောပ၌ အပို
 သိမ်းဆည်းလာကြသဖြင့် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များတွင် ယူရိုဒေါ်လာ အတွက်
 ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ဇွေးကွက်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့လေသည်
 ထိုသို့ နိုင်ငံရပ်ခြားအရင်းအနှီး ပမာဏများစွာ စုပုံလာသောအခါ
 ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ရန်လည်း လိုအပ်လာပေတော့သည်။ သို့ဖြစ်၍
 ဘဏ်များသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ ကွပ်ကဲမှုနှင့် ဥပဒေ
 ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှလွတ်ကင်းသည့် ပြင်ပဒေသတွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ
 ဘွန်းစာချုပ်များ ထုတ်ဝေလာကြလေသည်။ ထိုဘွန်းစာချုပ်များမှာ သက်
 ဆိုင်ရာ ငွေကြေးထုတ်ဝေသည့် နိုင်ငံ၏ပြင်ပတွင် ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်သဖြင့်
 ယူရိုဘွန်းစာချုပ်များ (Eurobonds) ဟုပင် အမည်တပ်လိုက်ကြပေသည်။
 ထို့ပြင်ဘဏ်များနှင့် အာမခံစာချုပ် ရောင်းဝယ်ရေးဌာနများသည် ကမ္ဘာ
 အဓိက ငွေကြေးများဖြစ်နေကြသည့် ဂျပန်ယန်း၊ ဂျာမန်မတ်၊ ဩစထေးလီယာ
 ဒေါ်လာ၊ ပြင်သစ်ဖရန်များနှင့် ရောင်းချနိုင်သည့် ယူရိုဘွန်းစာချုပ်များ
 ကို ဆက်လက် ထုတ်ဝေလာကြလေသည်။

ယူရိုဘွန်းစာချုပ် ဈေးကွက်သည် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင်
 အလွန်ကြီးမားလာခဲ့သည်။ ငွေကြေးအမြောက်အမြားသည် ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း
 ချက်များနှင့်အညီ ထုတ်ဝေခြင်း မဟုတ်သည့် ယူရိုဘွန်းစာချုပ်ဈေးကွက်သို့
 လှိမ့်ဝင်လာခဲ့သည်။ အများစုမှာ လန်ဒန်မြို့တွင် အခြေတည် လှုပ်ရှားကြခြင်း
 ဖြစ်သည်။ ဗြိတိန်တွင် အခွန်အကောက်နှင့် ရောင်းဝယ်မှုအပေါ် ကန့်သတ်
 တားမြစ်မှု အလျော့နည်းဆုံးဖြစ်သဖြင့် လန်ဒန်ကို ရွေးချယ်၍ အခြေ
 ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ယူရိုဘွန်းစာချုပ်များသည် “ကိုင်ဆောင်သူ စာချုပ်”

(Bearerbond) အမျိုးအစားဖြစ်သောကြောင့်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများ
 ပိုမိုအကြိုက်တွေ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ မှတ်ပုံတင် ရသော စာချုပ် (Reg-
 istered bond) နှင့်မတူဘဲ “ကိုင်ဆောင်သူစာချုပ်” ဝယ်ယူ၍ ရင်းနှီး
 မြှုပ်နှံထားသူ၏ အမည်ကို ဖော်ပြရန် မလိုချေ။ သို့ဖြစ်၍ အဆိုပါ
 စာချုပ်မျိုးကို ဝယ်ယူ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ အတိုးရငွေအပေါ် အခွန်
 စည်းကြပ်နိုင်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ နေထိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ အခွန်ဌာနသို့
 သတင်းပေးပို့ခြင်း မပြုနိုင်သည့်အတွက် အခွင့်အရေး ပို၍ ရရှိသလို
 ဖြစ်နေပေသည်။

အမေရိကန် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများသည် ယူရိုဘွန်း ဈေးကွက်တွင်
 ဘွန်းစာချုပ်များ ထုတ်ဝေခြင်းက ပို၍ စရိတ်အကုန်အကျ သက်သာသည့်
 ပြင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာထက် ကန့်သတ် ချုပ်ချယ်မှု နည်းပါး
 ကြောင်းသိ ရှိလာကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ လန်ဒန်တွင် အခြေစိုက်သည့်
 ယူရိုဘွန်းစာချုပ်လောကတွင် လှုပ်လှုပ်ရှားရှား တက်ကြွလာခဲ့ရသည်။
 ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရအဖွဲ့များသည်လည်း မိမိနိုင်ငံ
 တွင် ထုတ်ဝေသည်ထက်ပို၍ ကုန်ကျစရိတ် သက်သာမှု ရှိနိုင်သော
 ယူရိုဘွန်း ဈေးကွက်သို့ ဝင်ရောက်ကာ စာချုပ်များ ထုတ်ဝေ ရောင်းချ
 လာခဲ့ကြလေသည်။

၃၇

ကြိတ်နှုန်းအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း

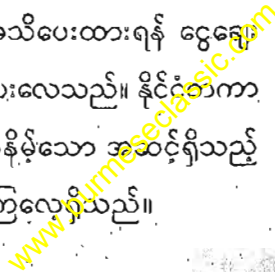
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် မည်မျှပင် ဗဟုသုတပြည့်စုံ ကြွယ်ဝသည်ဖြစ်စေ ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရအဖွဲ့များက ထုတ်ပြန်ကြေညာသည့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာရာတွင် အခက်အခဲတွေ့ကြရမည်သာဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူတို့သည် ကြိတ်နှုန်းအဆင့် သတ်မှတ်ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်း (အေဂျင်စီများ (rating agencies) ကို အားကိုးကြလေသည်။ ထိုအေဂျင်စီများသည် ကမ္ဘာစီးပွားရေး နယ်ပယ်တွင်ရှိသည့် ငွေချေးယူလိုသူများ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ ကောင်းမွန်ခြင်း ရှိ မရှိကို အကဲခတ်၍ တန်ဖိုးဖြတ်ပေးကြသည်။

မည်သည့် ငွေထုတ်ချေးသူမဆို တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းကိုဖြစ်စေ ကုမ္ပဏီအဖွဲ့စည်းကို ဖြစ်စေ၊ အစိုးရအဖွဲ့ကိုဖြစ်စေ ငွေချေးမည်ဆိုပါက ချေးယူမည့်သူသည် ချေးငွေကို ပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်စွမ်း ရှိ မရှိ သိရှိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။ ဘွန်းစာချုပ်ဝယ်ယူခြင်းဖြင့် ငွေကြေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသူ တစ်ဦးသည် ရသင့်သောအတိုးငွေကို အချိန်မှန် မပျက်

မကွက် ပြန်လည်ရနိုင်မည့် အခြေအနေကိုလည်းကောင်း၊ အချိန်စေ့ရောက်သည့် အခါတွင် မူလက ထုတ်ချေးခဲ့သည့် အရင်းငွေကို အပြည့်အဝ ပြန်လည်ရရှိနိုင်မည့် အခြေအနေကိုလည်းကောင်း သိရှိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။

ကြိတ်နှုန်းအဆင့် သတ်မှတ်ပေးသည့် အေဂျင်စီများသည် နည်းစနစ်အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြု၍ အကဲဖြတ်ကြရပြီး များသောအားဖြင့် Aအဆင့်မှ D အဆင့်အထိ အကွာရာသင်္ကေတများကို အသုံးပြု၍ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ကုမ္ပဏီများနှင့် ငွေချေးလိုသူများကို ကြိတ်နှုန်းအဆင့် သတ်မှတ်ပေးလေ့ရှိကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံး ကြိတ်နှုန်းအဆင့် သတ်မှတ်ပေးသည့်အဖွဲ့ နှစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် Moody's Investors Services နှင့် Standard & Poor's (S & P) တို့သည် အခြေအနေ အကောင်းဆုံး ငွေချေးလိုသူကို "AAA" (အေသုံးလုံး) အဆင့် သတ်မှတ်ပေးကြသည်။ "AAA" (အေသုံးလုံး) အဆင့် သတ်မှတ်ခံထားရသည့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဂျပန်နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank) တို့ကဲ့သို့ ငွေချေးယူသူများသည် အချိန်တန်လျှင် ကျသင့် အတိုးငွေကို မှန်ကန်စွာ ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် အလွန်သေချာသူများ ဖြစ်ပေသည်။

ငွေချေးယူလိုသူ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ ကျဆင်းနေပါက ကြိတ်နှုန်းအဆင့် သတ်မှတ်သည့် အေဂျင်စီများက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့အား အကြွေးအတွက် စွန့်စားရမှု ပိုမိုလာကြောင်း အသိပေးထားရန် ငွေချေးယူသူ၏ ကြိတ်နှုန်းအဆင့်ကို လျော့ချသတ်မှတ်ပေးလေသည်။ နိုင်ငံတကာ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့များသည် "A" "BBB" ထက် မနိမ့်သော အဆင့်ရှိသည့် ဘွန်းစာချုပ်များကိုသာ ဝယ်ယူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြလေ့ရှိသည်။

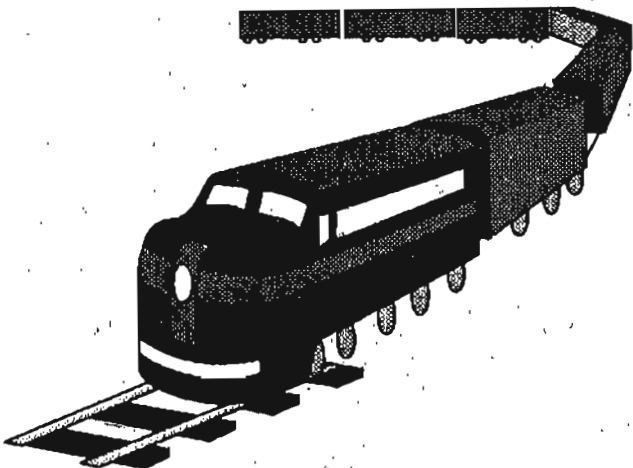

ဦးဟန်ထွန်း (ပြည်တွင်းအခွန်)

အဆင်မပြေသော ငွေချေးယူသူသည် အတိုးပေးရန် ပျက်ကွက်မှု စတင် ဖြစ်ပေါ်လာသည်နှင့် ထိုသူ၏အဆင့်မှာ "C" သို့မဟုတ် ထိုထက်နိမ့်သော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားမည်ဖြစ်သည်။ အဆင့် "D" သတ်မှတ်ခြင်းမှာ ဒေဝါလီခံခြင်းကို ညွှန်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ငွေချေးယူသူ၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေ တိုးတက်လာပါက အဆင့်သတ်မှတ်ချက်လည်း မြင့်တက်လာနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် မက္ကစီကိုနှင့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတို့သည် အကြွေးဖိစီးမှုကို ဆိုးဝါးစွာ ကြံတွေ့ခဲ့ရာမှ ပြန်လည် နာလံထူစ ပြုလာသည့်အခါတွင် ထိုနိုင်ငံများအပေါ် တင်ရှိခဲ့သည့် အကြွေးဟောင်းများနှင့် နောက်ထပ်ချေးယူသည့် ကြွေးသစ်များအပေါ် သတ်မှတ်သည့်အဆင့်လည်း လိုက်လျောညီထွေ တိုးမြင့်လာခဲ့သည်။

ငွေကြေးရင်းနှီး မြှုပ်နှံလိုသူတို့သည် အတိုးနှုန်း နည်းနည်းသာ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း အခြေအနေအကောင်းဆုံးဖြစ်သည့် ငွေချေးယူလိုသူများကိုသာ ရွေးချယ် ဆက်ဆံလာကြသည်ဖြစ်ရာ အဆင့် သတ်မှတ်ချက်များကို ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရအဖွဲ့များက များစွာ အလေးထားလက်ခံလျက်ရှိသည်မှာ ထင်ရှားနေပေသည်။ အဆင့် သတ်မှတ်ချက် မြင့်မားခြင်းသည် ငွေချေးယူရာ၌ (အတိုး) ကုန်ကျစရိတ် လျော့နည်းသက်သာမည့် သဘောပင်ဖြစ်သည်။ ဆွစ်ဇာလန်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့ကဲ့သို့ အဆင့် သတ်မှတ်ချက် ထိပ်ဆုံးတွင်ရှိနေသည့် နိုင်ငံများသည် အဆင့် သတ်မှတ်ချက် အတော်အတန်နိမ့်သည့် အီကွေဒိုး (Ecuador) နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများထက် အတိုးနှုန်းနည်းသော ဘွန်းစာချုပ်များကို ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်းဖြင့် ငွေချေးယူနိုင်လျက်ရှိသည်။

အဓိကအားဖြင့် ကြိတ်နှုန်းအဆင့် သတ်မှတ်ချက်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တစ်ရပ်ချင်းစီ၏ စွန့်စားရမှုကို တန်ဖိုးဖြတ်နိုင်ရန် အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ငွေချေးယူလိုသူ တစ်ဦးသည် စွန့်စားရမှုအဆင့် သတ်မှတ်ချက် မြင့်မားစွာ သတ်မှတ်ခံရပါက အတိုးနှုန်း များများပေး၍ ငွေချေးယူရမည် ဖြစ်ပေသည်။

၃၈

ရွှေရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း

ရွှေကို ကမ္ဘာအနှံ့အပြားရှိ ဈေးတိုင်းတွင် ဝယ်ယူရောင်းချလျက် ရှိသည်။ ငွေကြေးအဖြစ်လည်း မှတ်ယူ လက်ခံကြသည်။ အချို့က ရွှေကို ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှု လွှဲပြောင်းခြင်းအဖြစ် ရောင်းဝယ်လျက် ရှိကြသည်။ အချို့ရတနာ ကုန်သည်များသည် ရွှေကို ကုန်ပစ္စည်း တစ်ခု အဖြစ် ဝယ်ကြခြင်းဖြစ်ပြီး ရွှေပမာဏ အများစုကိုမူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အနေဖြင့် ဝယ်ယူခြင်းဖြစ်သည်။

ရွှေဝယ်ယူ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများတွင် အင်အားကြီးမားသော ဘဏ်များ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ဘဏ်များက မိမိတို့၏ငွေကြေးကို ကျောထောက်နောက်ခံပြုရန် ရွှေကို အသုံးပြုကြသည်။ တစ်သီး ပုဂ္ဂလိက များကမူ ငွေကြေးဖောင်းပွချိန်တွင် တန်ဖိုးကို ထိန်းထားနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်၍ ရွှေကို ဝယ်ယူကြခြင်းဖြစ်သည်။

ရွှေ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် နှစ်ပေါင်းများစွာအတွင် အပြောင်းအလဲ များ ဖြစ်ခဲ့သည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလောကတွင် ဘဏ်များနှင့် အာမခံစာချုပ် ရောင်းဝယ်ရေးဌာနများ အချင်းချင်း အီလက်ထရွန်နစ်

ဝက်သွယ်ရေးနည်း လမ်းများဖြင့် ချိတ်ဆက်နိုင်ခြင်း မရှိမီက ရွှေသည် "ငွေဖြစ်လွယ်သော" (Liquid) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခုအဖြစ် အကျိုးပြုခဲ့သည်။ မျှော်ကို ကမ္ဘာ့ မည်သည့်နေရာတွင်မဆို သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်များ၌ လဲလှယ်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ယခုအခါတွင် ရွှေ ကို "ကွန်းနိုရာ" (hedg e) ကာန်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်လာကြသည်။ ငွေဖောင်းပွမှု ကြီးမားချိန်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့အတွက် လုံခြုံတည်ငြိမ်သည့် စခန်းတစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ ငွေဖောင်းပွမှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ပြီးဆိုပါက တောက်ပြောင်သော ရွှေ၏ အရောင်အဆင်းလည်း မှေးမှိန်သွားမြဲဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မူသည် အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကဲ့သို့ အတိုးရင်းပွား ထွက်မလာနိုင်သော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့် တစ်ခုတည်း သောနည်းမှာ ရွှေ၏ တန်ဖိုးတက်လာခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ရွှေကို ရောင်းချလိုက်ပါက မူလ ဝယ်ရင်းဈေးထက် ပိုမိုရရှိနိုင်သဖြင့် မတည်ပစ္စည်း မှ အမြတ်အစွန်း (Capital gain) ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

ရွှေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သော လုပ်ငန်းများ၌ ရွှေတူးဖော်ရေးကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများ ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် အကျိုးတူ ရွှေလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပေသည်။ ရွှေရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုအများစုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူအတွက် ရွှေစုဆောင်း ထိန်းသိမ်းသည့် ဘဏ်များက မူရာတွင် လက်ငင်းဝယ်ယူပြီး အမြန်ပေးပို့ရခြင်းဖြစ်သည်။ နယူးယောက်ရှိ (Comex) ရောင်းဝယ်ရေးဌာနနှင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဇူးရစ်မြို့ရှိ နိုင်ငံတကာ ဘဏ်တို့ကဲ့သို့ နေရာများတွင် ရွှေကို ဝယ်ယူလေ့ရှိကြသည်။ ထိုဌာန များသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ ရောင်းဝယ်လိုသူများအတွက် အီလက်ထရွန်နစ် နည်းပညာဖြင့် ခလုတ်နှိပ်ကာ အရောင်း အဝယ် ပြီးမြောက်အောင် တောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။

ရင်းနှီးမြုပ်နှံလိုသူအနေဖြင့် ရွှေကို နေရာတွင် လက်ငင်းဝယ်ယူခြင်း မပြုဘဲ နောင်အခါတွင် ဝယ်ယူရန် ကြိုတင် သဘောတူညီချက်ဖြင့် လက်ငင်းဝယ်ယူနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ဝယ်ယူခြင်းကို “အနာဂတ်ကို ပဋိညာဉ်ပြုဝယ်ခြင်း” (future contracts) ဟု ခေါ်နိုင်ပေသည်။ ထိုကြိုတင်ဝယ်ယူလျှင် ရွှေကို သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်ကာလအတိုင်း ရောင်းသူက ပေးအပ်ရသည်။ များသောအားဖြင့် သုံးလတစ်ကြိမ် ပေးအပ်ရန် စီစဉ်လေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ကြို တင် ပဋိညာဉ်ပြုဝယ်ယူခြင်းတွင် အဖေးအယူပြုလုပ်ရမည့် နေ့ရက်ကို ပုံသေ အတိအကျ မသတ်မှတ်ပေ။ ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူတို့၏ လိုအပ်ချက်အရ ရက် ရွှေဆိုင်းရန် ညှိနှိုင်းနိုင်မည်ဆိုပါက ထိုသို့ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ခြင်းကို “ကြိုတင်ရောင်းဝယ်ခြင်း” (forward contracts) ဟု ခေါ်ပေသည်။

လက်ငင်းဈေးနှုန်းနှင့် နောင်ဖြစ်လာမည့်ဈေးနှုန်းတို့သည် ဈေးကွက်တွင်ရှိသည့် အခြားသော အဖိုးတန် သတ္တုများနည်းတူ အတက်အကျဖြစ်မှု ဦးတည် ရွေ့လျားနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရွှေလက်ငင်း ရောင်းဈေးတက်လျှင် နောင်အနာဂတ် ရွှေဈေးလည်း တူညီသောပမာဏအတိုင်း တက်မည်သာ ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် ရွှေ၊ ငွေနှင့် ပလက်တီနမ်ကဲ့သို့ အဖိုးတန် သတ္တုများ၏ ယေကံဈေးမှာ အတူတကွ အတက်အကျ ဖြစ်ပေတတ်ပေသည်။

၃၉

ဆင့်ပွားစာချုပ်စာတမ်းများ

ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများသည် အခြားသော ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများ၏ တန်ဖိုးအပေါ်တွင်သာ အဓိသဟာပြုလျက် ရှိကြသည်။ ယခုခေတ်အခါတွင် “အခွင့်ထူး” (option) “ငွေကြေးအနာဂတ်” (financial futures) နှင့် “အတိုးနှုန်း သဘောတူချက်” (Interest rate swap) စသည့် ဆင့်ပွား ငွေကြေးဆိုင်ရာ အခေါ်အဝေါ်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရှိနားလည်ထားရန် အထူးလိုအပ်ပေသည်။ ထိုဝေါဟာရများကို နားမလည်ဘဲ လေးနက်သော နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းကို တာဝန်ယူ စီမံဆောင်ရွက်ရန် လုံးဝမဖြစ်နိုင်ပေ။

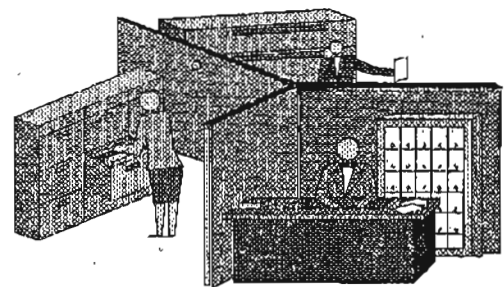
စတော့ရှယ်ယာ အခွင့်ထူး (stock option) ဆိုသည်မှာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူအား အနာဂတ်ကာလတွင် သတ်မှတ်ထားသော စတော့ရှယ်ယာ တစ်ခုခုအား သတ်မှတ်ထားသည့် ဈေးဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်သော အထူးအခွင့်အရေးပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အခွင့်ထူးစေသည့် စတော့ရှယ်ယာ၏ အနာဂတ်ကာလတွင် ရောင်းချရန် သတ်မှတ်သည့်

ဈေးကို လက်ရှိကာလ စတော့ရှယ်ယာ၏ ပေါက်ဈေးအရ ဆုံးဖြတ်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ငွေကြေးအနာဂတ် (financial future) ဆိုသည်မှာ စတော့ရှယ်ယာနှင့် ဘွန်းစာချုပ်တို့ကဲ့သို့ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်တစ်ခုခုကို သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ နောင်တစ်ချိန်ချိန်တွင် ဝယ်ယူရန် သဘောတူညီချက်ပင်ဖြစ်သည်။ စတော့အညွှန်းအနာဂတ် (Stock Index Future) ဆိုသည်မှာလည်း စတော့အညွှန်းတွင် ပါဝင်သည့် စတော့ရှယ်ယာများ အားလုံးကို ဝယ်ယူထားခြင်းဖြင့် စတော့ရှယ်ယာ အညွှန်းတွင် တိုးမြင့်လာပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကို အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ရွှေအနာဂတ် သဘောတူစာချုပ် သည် ရွှေဈေး မြင့်တက်လာမည့်အခါ တန်ဖိုးတက်လာမည့် စာချုပ်မျိုးဖြစ်သည်။

Swap ဆိုသည်မှာ နှစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးထက် ပိုသောသူတို့အကြား ကုန်သွယ်မှုသဘောတူညီချက် ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ Swap ဟူသောစကားသည် မိမိအလိုရှိသော တစ်စုံတစ်ရာအတွက် မိမိတွင်ရှိပြီးဖြစ်သော တစ်စုံတစ်ရာဖြင့် ရောင်းဝယ် ဖလှယ်မှုပြုခြင်း အပေါ်အခြေခံသည့် စိတ်ကူးစိတ်သန်း တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် (Swap) သဘောတူညီမှုအရ ရောင်းသူ ဝယ်သူ နှစ်ဘက်စလုံးက အသီးသီးလိုချင် ဆန္ဒရှိသည့် ပစ္စည်းအရင်းအနှီးများနှင့် ငွေကြေးစီးဆင်းမှုများကို ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ရရှိကြစေရန် အကျိုးဆောင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘဏ်များတွင်မူ အမျိုးအစားမတူသော ငွေကြေးကို ခြားနားသော အတိုးနှုန်းဖြင့် ချေးငွေနှစ်ရပ်အား ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ်တစ်ခုက ပုံသေအတိုးနှုန်းဖြင့်

ထုတ်ချေးသည့်ငွေသည် အတိုးနှုန်းအရင် သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲမှုရှိသော အတိုးနှုန်းဖြင့် အဆိုပါဘဏ်က အခြားတစ်နေရာမှ ချေးယူထားသည့် ငွေ ဖြစ်နေခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ထုတ်ချေးသည့်အတွက် ရရှိသည့် အတိုးနှုန်းနှင့် မိမိက ချေးယူသည့်အတွက် ပေးရသည့် အတိုးနှုန်းဟူသော မတူညီသည့် အတိုးနှုန်းနှစ်မျိုးကြောင့် စွန့်စားရမှုကို ပပျောက်စေရန် အဆိုပါဘဏ်သည် အခြားသော ငွေကြေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် “အတိုးနှုန်း သဘောတူညီချက်” ပြုလုပ်ထားရ သည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အတိုးနှုန်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဖလှယ်နိုင်ခွင့် ရရှိမည် ဖြစ်သည်။

၄၀

အခွင့်ထူး

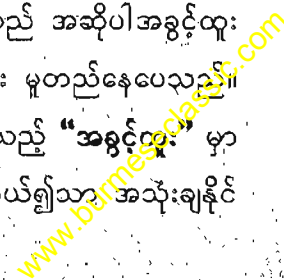
ကျွန်ုပ်တို့၏အခွင့်အလမ်းများကို ဖွင့်ထားခြင်းသည် အစဉ်အမြဲ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်။ အခွင့်အရေး ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ဖွင့်ထားခြင်းဖြစ်၍ တာဝန်ဝတ္တရားများ ခံယူရန် မဟုတ်ပေ။ တစ်စုံတစ်ခုကို နောင်အချိန်တွင် ရရှိမည်ဟု အာမခံသည့်ဈေးနှုန်းဖြင့် ရောင်းချနိုင်ရန် သို့မဟုတ် ဝယ်ယူနိုင်ရန်အတွက် “အခွင့်ထူး”ဟူသည့် စကားရပ်ကို သုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ဈေးနှုန်းများ တက်ချိ ကျချိဖြင့် ဈေးကစားနေချိန် မျိုးတွင် ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို အာမခံသည့်ဈေးဖြင့် ဝယ်ယူရန်အတွက် “အခွင့်ထူး” ရရှိရန် လိုအပ်ပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ဖွင့်ထားသည့် အခွင့်အလမ်းမှ “အခွင့်ထူး” တစ်စုံတစ်ရာ အမြဲရရှိနိုင်သည် ဟူသော အသိဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ ဈေးလျှောက်ဝယ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ “မှန်ကန်သောဈေးနှုန်း” ဖြင့်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ချွင်းချက်ထားရန် မမေ့သင့်ပါ။

အကျိုးအမြတ်ရှိနိုင်မည်ဆိုပါက ကျွန်ုပ်တို့သည် “အခွင့်ထူး”ကို အသုံးပြု၍ သို့မဟုတ် လက်တွေ့လေ့ကျင့်၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သဖြင့်

“အခွင့်ထူး” များများရနိုင်လေ ကောင်းလေပင် ဖြစ်သည်။ ပြိုင်မြင်းပိုင်ရှင်တစ်ဦးသည် မျိုးကောင်းမျိုးသန့် မြင်းတစ်ကောင်ကို “အခွင့်ထူး”ဖြင့် တန်ကြေးတစ်စုံတစ်ရာပေးကာ ဝယ်ယူခဲ့သည် ဆိုပါစို့။ အဆိုပါ မြင်းသည် ကင်တပ်ကီပြိုင်ပွဲ (Kentucky Derby) တွင် အနိုင်ရရှိခဲ့ပါက ၎င်းရရှိခဲ့သော “အခွင့်ထူး”ကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုနိုင်သည်ဟု ဆိုရလေမည်။ နယူးဇီလန်မှ သိုးမွေးမြူသည့် တောင်သူတစ်ဦးသည် သိုးမွေးထုတ်လုပ်သည့် ရာသီချိန် ကုန်ဆုံးမည့်ကာလ၌ ပေါ်ပေါက်သည့်ဈေးနှုန်းဖြင့် သိုးမွေးများကို ရောင်းချပေးနိုင်ခွင့် အာမခံသည့် “အခွင့်ထူး”ကို ရရှိထားပါက အကျိုးအမြတ်ရရှိရန် သေချာသလောက် ဖြစ်ပေသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်တွင် အခမဲ့ဟူ၍ မရှိချေ။ “အခွင့်ထူး” သည်လည်း အခမဲ့ မရချေ။ တန်ဖိုး တစ်စုံတစ်ရာ ရှိနေပေသည်။ “အခွင့်ထူး” ကြောင့် ဖြစ် ပေါ်လာမည့် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးအတွက် စွန့်စားမှုပြုရသည်။ အလားတူပင် အခွင့်ထူးဖြင့် ဝယ်ယူသူသည်လည်း အဆိုပါ အခွင့်ထူးကို ခွင့်ပြုထားသည့် ကာလအတွင်း အသုံးမပြုနိုင်ခြင်း ဟူသော စွန့်စားမှုကို ရင်ဝယ်ပိုက်ထွေး ထားရသည်။ ထိုသို့ အချိန်မီ အသုံးမပြုနိုင်သဖြင့် “အခွင့်ထူး” အရ မူလဝယ်ယူခဲ့သည့် ဈေးနှုန်းကိုပင် ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်။ ဤသို့ အပြန်အလှန်သဘော ရှိနေပေသည်။

“အခွင့်ထူး” တစ်ရပ်ကို တန်ဖိုးဖြတ်ရန် နည်းလမ်းများစွာ ရှိပေသည်။ အမှန်စင်စစ်တွင် အခွင့်ထူး၏ တန်ဖိုးသည် အဆိုပါအခွင့်ထူးကို အသုံးပြုနိုင်ခြင်း ရှိ မရှိအပေါ် တကယ်တမ်း မူတည်နေပေသည်။ တကယ်တမ်း အသုံးပြုနိုင်မည် မဟုတ်ဟု ယူဆသည့် “အခွင့်ထူး” မှာ တန်ဖိုးနည်းမည် ဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေ အကယ်၍သာ အသုံးချနိုင်

မည်ဆိုက အခွင့်အရေးကောင်းတစ်ခုဖြစ်နိုင်မည် ဆိုပါလျှင် “အခွင့်ထူး” ၏ တန်ဖိုးသည် ကြီးမားမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

“အခွင့်ထူး”ကို နောင်အနာဂတ်အတွက် မသေချာ မရေရာသော ကိစ္စတိုင်းတွင် ပန်တီးနိုင်ပေသည်။ ဥပမာပြရသော် စတော့ရှယ်ယာ ဈေးနှုန်းသည် ကျသွားမည် သို့မဟုတ် တက်လာမည်ကို မည်သူမျှ မသိနိုင်လျှင် အဆိုပါ စတော့ရှယ်ယာကို ဝယ်ယူရန် သို့မဟုတ် ရောင်းချရန် “အခွင့်ထူး” ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ စတော့ရှယ်ယာ ၏ဈေးနှုန်းသည် ပုံမှန်အတိုင်း ဦးတည်လျက် ရှိမည်ဆိုပါက “အခွင့်ထူး” သည် တန်ဖိုးရှိမည် ဖြစ်သည်။ “အခွင့်ထူး” တစ်ခု၏ တန်ဖိုးသည် စတော့ရှယ်ယာ သို့မဟုတ် ကုန်ပစ္စည်းကဲ့သို့ သတ်မှတ်ထားသော မတည်ပစ္စည်း (assets) တို့၏ တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှုအပေါ်တွင် အဓိက တည်မှီ နေပေသည်။

“အခွင့်ထူး”၏တန်ဖိုးကို အကျိုးသက်ရောက်လျက်ရှိသည့် အခြား ဆက်သွယ်မှုနှစ်ခုမှာ ရုတ်တရက်ပြောင်းလဲနိုင်မှု (Volatility) နှင့် အချိန်ကာလ၏တန်ဖိုး (Time Value) တို့ဖြစ်ပေသည်။ ရုတ်တရက် ပြောင်းလဲမှု (Volatility) သည် သတ်မှတ်ထားသော မတည်ပစ္စည်းများ ၏ တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှု ပမာဏနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ အချိန်ကာလ၏ တန်ဖိုး (Time Value) သည် အခွင့်ထူးကို အသုံးပြုနိုင်ခွင့်ရှိသည့် အချိန်ကာလရှည်ကြာမှု ပမာဏကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဈေးနှုန်းလွန်ကဲ စွာ အတက်အကျ မြန်ဆန်နေသောစတော့ရှယ်ယာကဲ့သို့ ပြောင်းလဲနိုင် မှု လျင်မြန်လွန်းသော မတည်ပစ္စည်းကို အခြေခံထားသည့် “အခွင့်ထူး” သည် တန်ဖိုးအပြောင်းအလဲ မဖြစ်လှသော မတည်ပစ္စည်းကို အခြေခံသည့်

“အခွင့်ထူး”ထက် တန်ဖိုးပိုမိုကြီးမြင့်မည်ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် နှစ် နှင့် ချီ၍ သုံးစွဲနိုင်ခွင့်ရှိသော “အခွင့်ထူး”သည် လအနည်းငယ်သာ သုံးစွဲ ဖွင့်ပြုထားသည့် “အခွင့်ထူး”ထက် တန်ဖိုး ပိုမိုမြင့်မားမည်ဖြစ်သည်။

“အခွင့်ထူး”များကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ သတိပြုစဉ်းစားရန် လိုပေ သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် “အခွင့်ထူး”များသည် ယင်းတို့ အခြေခံ ထားသည့် မတည်ပစ္စည်းများထက် ပို၍ ရုတ်တရက် တန်ဖိုး ပြောင်းလဲ နိုင်မှု ပိုမိုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အထူးသတ်မှတ်ထားသော စတော့ ရှယ်ယာ သို့မဟုတ် မတည်ပစ္စည်း၏ အစုရှယ်ယာ အများအပြားကို ဝယ်ယူရန် သို့မဟုတ် ရောင်းချရန် အခွင့်အရေးကို ကိုယ်စားပြုနေသည့် “အခွင့်ထူး”၏ ဈေးနှုန်းသည် အဆိုးဘက်ရော အကောင်းဘက်သို့ပါ လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲတတ်သည့် သဘောရှိနေပေသည်။

“အခွင့်ထူး”သည် / မြေယာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသည့် လူ့အဖွဲ့ အစည်းခေတ် ကာလကပင် စတင်ဖြစ်တည်ခဲ့သည်။ ဂျုံနှင့် စပျစ်သီး ကဲ့သို့ လယ်ယာဥယျာဉ် ထွက်ကုန်ပစ္စည်း ဈေးနှုန်းများ အတက်အကျ ဖြစ်သည့်ဒဏ်ကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများ အထိမနာစေနိုင်ရန် လက်ဆွဲ နှုတ်ဆက် သဘောတူ ကတိပြုခြင်းဖြင့် “အခွင့်ထူး”ကို စတင် ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ (မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပင်ထောင်ပေးဝယ်သည့် သဘော မျိုးဖြစ်သည်။) ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးခေတ်ကာလတွင် “အခွင့်ထူး”နှင့် “နိုင်ငံ တကာ အခွင့်ထူး” ဈေးကွက်သည် ကြီးထွားလျက်ရှိပြီ ဖြစ်သည်။ အကန့်အသတ် မရှိဟု ဆိုရအောင်ပင် နိုင်ငံခြားငွေကြေး အခွင့်ထူး၊ နိုင်ငံခြား စတော့ရှယ်ယာ အခွင့်ထူးတို့ အပါအဝင် ထုတ်ကုန်ပစ္စည်း အားလုံးနီးပါး ပါဝင်နေပေသည်။ စတော့ရှယ်ယာ အညွှန်းများ၊ အနာဂတ်

များနှင့် အတိုးနှုန်းများစသည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ် စာတမ်းများ တွင်လည်း “အခွင့်ထူး” ဟူ၍ ရှိနေပေသည်။

၄၁

(အခွင့်ထူး) ပေးခြင်းနှင့် ခေါ်ခြင်း

နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များတွင် အခွင့်ထူးပေး ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းများ မရပ်မနား တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိနေပေသည်။ ကမ္ဘာ့အနှံ့အပြားရှိ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဗဟိုဌာနများတွင် အားလုံးကို အခွင့်ထူးများ ကျယ်ပြန့်စွာပေးလျက် ရောင်းဝယ် ကူးသန်းလျက်ရှိသည်။ Apple ကွန်ပျူတာကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာများ၊ ဆော်ဒီအာရေဗျ ရေနံစိမ်းများနှင့် ဂျပန် ယန်းငွေတို့ အပါအဝင် အခွင့်ထူးပေးစနစ် ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကော်ဖီမှုန့် ထုတ်လုပ် ရောင်းချသည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ကုန်ဈေးနှုန်း မတည်ငြိမ်မှုကို ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် အခွင့်ထူးပေး၍ ကော်ဖီစေ့ ကုန်ကြမ်းများကို ဝယ်ယူခဲ့သည် ဆိုပါစို့။ ယင်းကော်ဖီမှုန့် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အများဆုံး ကြိုတွေ့နိုင်သည့် ဆုံးရှုံးမှုမှာ ဝယ်ယူရာတွင် ပေးခဲ့သည့် အခွင့်ထူး တန်ဖိုးသာ ဖြစ်ပေသည်။ [ဆိုလိုသည်မှာ ကြိုတင် ဝယ်ယူစဉ်က ပေးခဲ့သည့် ဈေးနှုန်းနှင့် နောင်တွင် ကော်ဖီစေ့ ဈေးကျသွားသဖြင့် ဈေးနှုန်းအခြားချက်အရ ဆုံးရှုံးနစ်နာမှု ဖြစ်သည်။]

Call optionကို အခွင့်ထူးခေါ်ခြင်းဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ယင်းမှာ ပစ္စည်း တစ်ခုခုကို နောင်လာမည့် အချိန်ကာလတစ်ခုတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ဈေးနှုန်းဖြင့်သာ ဝယ်ယူနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို Call option-လက်ဝယ်ရှိ ထားသူသို့ ပေးအပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ နောင်တွင် ဈေးတက်သွားသော်လည်း မူလ သဘောတူထားသည့် ဈေးဖြင့်သာ ဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ရှိရမည် ဖြစ်သည်။

Put option ကို အခွင့်ထူးပေးခြင်းဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ယင်းမှာ ပစ္စည်း တစ်ခုခုကို ကြိုတင်သဘောတူထားသည့် ဈေးဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလအတွင်း ရောင်းချနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို Put option လက်ဝယ်ရှိထားသူသို့ ပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ပေးထားခြင်းကြောင့် နောင်အခါတွင် ဈေးကျသွားသော်လည်း ရောင်းသူအနေဖြင့် ထိခိုက်နစ်နာနိုင်မှုရှိမည် မဟုတ်ပါ။

နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်များတွင် ရေပန်းအစားဆုံး အခွင့်ထူးများမှာ စတော့ရှယ်ယာများ ရောင်းချခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်းတို့အတွက် ပေးသည့် သို့မဟုတ် ခေါ်သည့် အခွင့်ထူးများပင် ဖြစ်ပါသည်။ “အခွင့်ထူးခေါ်စတော့” (stock call option) သည် သတ်မှတ်ထားသော အစုရှယ်ယာအရေအတွက်ကို ကန့်သတ်ထားသည့် အချိန်ကာလအတွင်း အထူးဈေးဖြင့် ဝယ်ယူခွင့်ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ သတ်မှတ်ထားသော အစုရှယ်ယာများ၏ တန်ဖိုးမြင့်တက်ပါက ခေါ်ယူသည့်အခွင့်ထူး၏ တန်ဖိုးလည်း မြင့်တက်မည်ဖြစ်သည်။

“အခွင့်ထူးပေး စတော့” (stock put option) သည် အဆိုပါ စတော့ရှယ်ယာများ၏ ဈေးနှုန်းကျဆင်းသွားလျှင် ရောင်းချနိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သတ်မှတ်ထားသော အစုရှယ်ယာ

များ၏ တန်ဖိုးလျော့နည်းသွားလျှင် ပေးသည့်အခွင့်ထူး (put option) ၏ တန်ဖိုးသည် တိုးမြင့်သွားမည်ဖြစ်ပေသည်။

“ခေါ်သည့်အခွင့်ထူး”(call option)များကို ဝယ်ယူသူများမှာ သီးသန့် သတ်မှတ်ထားသော မတည်ပစ္စည်းများ (assets) ၏ ဈေးသည် မြင့်တက်လာလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသူများ ဖြစ်ကြသည်။ အစုရှယ်ယာဈေးများ ရည်မှန်းသည်အထိ မြင့်တက်သွားမည်ဆိုပါက ခေါ်သည့် အခွင့်ထူး လက်ဝယ်ရယူထားသူသည် ဈေးကွက်တွင် ပေါက်နေသည့် ဈေးထက် လျော့နည်းသည့်ဈေးဖြင့် ဝယ်ယူခွင့်ရှိသည့်အတိုင်း သက်သာသောဈေးဖြင့် ဝယ်ယူ၍ ဈေးကွက်တွင် ပေါက်ဈေးဖြင့် ပြန်ရောင်းပါက အကျိုးအမြတ်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုနည်းတူ တန်ဖိုးကြီးသည့် “ခေါ်ယူအခွင့်ထူး” အား လက်ဝယ် ပိုင်ဆိုင်ထားသူသည် အခွင့်ထူးအရ ကိုယ်တိုင်ဝယ်ယူပြီး ပြန်လည်ရောင်းချခြင်း မပြုလိုပါက မိမိလက်ဝယ်ရှိ “ခေါ်ယူအခွင့်ထူး”ကို လက်ပြောင်း လက်လွှဲ ရောင်းချခြင်းဖြင့်လည်း အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

“အခွင့်ထူးပေး”(put option) ရောင်းချခွင့်ကို ဝယ်ယူသူမှာ သီးသန့် သတ်မှတ်ထားသည့် မတည်ပစ္စည်းများ၏ ဈေး ကျဆင်းသွားလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသူများ ဖြစ်ကြသည်။ အကယ်၍ အစုရှယ်ယာ တန်ဖိုးများ ရည်မှန်းထားသည်အထိ ကျဆင်းသွားပါက အခွင့်ထူးပေးရောင်းချခွင့်ရရှိသူသည် ဈေးကွက်တွင် လျော့နည်းသောဈေးဖြင့် အလိုရှိသည့် အစုရှယ်ယာကို ဝယ်ယူပြီး ရရှိထားသည့် အခွင့်ထူးကို အသုံးချ၍ ဝယ်ယူရန် သဘောတူထားပြီးဖြစ်သူသို့ ပိုမိုမြင့်မားသည့် ဈေးဖြင့် ပြန်လည်ရောင်းချနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

အခွင့်ထူး ခေါ်ခြင်း၊ ပေးခြင်းတို့သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သူတို့အား အကျိုးအမြတ် ပိုမို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်လျက် ရှိပေသည်။ ငွေကြေး အများ အပြား အကုန်အကျခံ၍ သီးဆန့် သတ်မှတ်ထားသည့် မတည်ပစ္စည်းများ ကို ရောင်းဝယ်မည့်အစား ငွေကြေးအတော်အသင့်မျှ သုံးစွဲ၍ “အခွင့်ထူး” ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ပုံမှန်အတိုင်း ဈေးကွက် ရွေ့လျားသွားမည် ဆိုပါက ထိုက်ထိုက်တန်တန် အမြတ်အစွန်း ရရှိနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

၉၂

ငွေကြေးအခွင့်ထူး

ပြည်ပနိုင်ငံသို့ ခရီးသွားမည့်သူဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းထူထောင်မည့်သူဖြစ်စေ ငွေလဲလှယ်သည့်အခါတွင် လဲလှယ်ရမည့် နှုန်းထား မည်ရွေ့မည်မျှ ရှိမည်ဆိုသည်ကို ကြိုတင် သိရှိလိုကြမည်သာ ဖြစ်သည်။ ငွေကြေးဈေး အတက်အကျမှာ လက်မခံနိုင်ဖွယ် ဆိုးဆိုးဝါးဝါး မြန်ဆန်လွန်းနေမည်ဆိုပါက ဘာမျှ နှက်လက် လုပ်ဆောင်နိုင်တော့ မည် မဟုတ်ပေ။ ပဲရစ်တွင် ညစာတစ်နပ်စားပြီး ခရီးစဉ်ရပ်စဲကာ နောက်ကြောင်းပြန်လှည့်လာရပေမည်။ ကုန်ကျစရိတ် အဆမတန် ကြီးမား နေမည့် BMW မော်တော်ကား တင်သွင်းရေး အစီအစဉ်ကို ဖျက်သိမ်း ပစ်ရပေလိမ့်မည်။

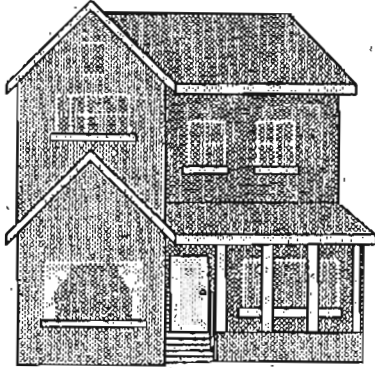
ငွေကြေးအခွင့်ထူး သည် တစ်ဦးချင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူ စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းရှင်နှင့် ကုန်သည်ကြီးတို့ကို နိုင်ငံခြားငွေကြေးတန်ဖိုး ပြောင်းလဲ မှုကြောင့် အကျိုးအမြတ် ရရှိစေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ “ငွေကြေးအခွင့်ထူးကို ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ရောင်းချခြင်းအားဖြင့် နောင်လာမည့်ကာလ သဘောတူ သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်အထိ ငွေလဲလှယ်နှုန်းကို ပုံသေ ထားရှိ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနည်းတူ ငွေကြေးအခွင့်ထူးကို မှန်းဆချက်ဖြင့် အသုံးချနိုင်သည်။ တန်ဖိုးတက်လိမ့်မည်ဟုယုံကြည်ရသော ငွေကြေးကို အခွင့်ထူးဖြင့် ဝယ်ယူထားမည် ဆိုပါစို့။ မှန်းဆထားသည့်အတိုင်း ငွေတန်ဖိုး တက်လာပါက အမြတ်အစွန်းများများစားစား ရရှိမည် ဖြစ်ပေသည်။ ငွေကြေးတစ်မျိုး၏ တန်ဖိုးတက်လာပါက အဆိုပါ ငွေကြေးအမျိုးအစားကို ဝယ်ယူရန် အခွင့်ထူးလက်ဝယ်ရရှိထားသူ (ငွေကြေးခေါ်ယူ အခွင့်ထူးရသူ) သည် အကျိုးအမြတ်ခံစားရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျာမန် မတ်ငွေဈေးတက်ပါက ထိုမတ်ငွေနှင့် ညီမျှသည့် ဒေါ်လာတန်ဖိုးလည်း တက်လာမည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂျာမန်မတ်ငွေ ခေါ်ယူအခွင့်ထူးကို ဝယ်ယူ ပိုင်ဆိုင်ထားသူတွင် အကျိုးအမြတ် ဖြစ်စေပေလိမ့်မည်။

အလားတူပင် ငွေကြေးတစ်မျိုး၏ ဈေးကျဆင်းသွားသည့်အခါတွင် အဆိုပါ ငွေကြေးကို ရောင်းချရန် အခွင့်ထူး (ပေးအပ်အခွင့်ထူး) သည် တန်ဖိုးပိုမိုလာမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- ဆွစ်ဇာလန်ကို နောင်အခါ သတ်မှတ်သဘောတူထားသည့်ဈေးဖြင့် ရောင်းချရန် အခွင့်အရေးပေးထားခံရသူ (ဆွစ်ဇာလန်ငွေ ပေးအပ် အခွင့်ထူး) သည် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်၌ ဆွစ်ဇာလန်ငွေ ဈေးကျဆင်းသွားပါက ထိုအခွင့်အထူး၏ တန်ဖိုးသည် ပိုမို မြင့်တက်လာမည် ဖြစ်သည်။

ငွေကြေးအခွင့်ထူးများသည် နိုင်ငံခြားငွေကြေးတန်ဖိုး ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် မလိုလားအပ်ဖွယ် နှစ်နာမှုများမှ သက်သာရာ ရရှိစေရန် အကာအကွယ်ပေးနိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံတကာသို့ ကုန်တင်ပို့ခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေရရှိနေသူတစ်ဦးသည် မိမိနိုင်ငံသုံးငွေကြေးဖြင့် နေသက်

ဆုံး မည်သည့်အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်လျက်ရှိသည်ကို သိချင်ပေလိမ့်မည်။ ဥပမာအားဖြင့် ငွေကြေးတန်ဖိုး မတည်မငြိမ် ဖြစ်မှုကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုကို ကာကွယ်လိုသော ဂျာမန်မော်တော်ကား တင်ပို့သူတစ်ဦးသည် ငွေကြေးအခွင့်ထူးများကို ဝယ်ယူထားနိုင်ပေသည်။ နောင်အခါ သဘောတူ သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလသို့ ရောက်လျှင် မတ်ငွေနှင့် လဲလှယ်ရမည့်နှုန်းထားကို ကြိုတင်သဘောတူ သတ်မှတ်ထားခြင်းဖြင့် မလိုလားအပ်သော ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုကို ရှောင်လွှဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့နည်း လမ်းများဖြင့် “ငွေကြေးအခွင့်ထူး” တို့သည် ကမ္ဘာစီးပွားရေးကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် ကမ္ဘာ့ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသည့် ငွေကြေးများ မကြာခဏ တန်ဖိုးပြောင်းလဲနေခြင်းကြောင့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်လာစေနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

၄၃

ဝရမ်း

အမေရိကန်နိုင်ငံအနောက်ပိုင်းတွင် ရှေးယခင်က ရှိခဲ့ဖူးသော ဆုကြေးစား မြင်းစီးသေနတ်သမား လူစွမ်းကောင်းသည် အုပ်ချုပ်သူ အာဏာပိုင်များက အလိုရှိကြောင်း ဆုငွေထုတ်ထားသည့် ရာဇဝတ် ကောင်ကို ဖမ်းဆီးရာ၌ ပြောဆိုလေ့ရှိသော စကားစုမှာ

“ဟေ့- မလှုပ်နဲ့။ မင်းကို ဖမ်းဖို့ဝရမ်း ငါ့လက်ထဲမှာ ရှိတယ်”

အလားတူပင် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဝရမ်းများ (financial warrants) သည်လည်း လက်ဝယ်ထားရှိသူအား လုပ်ပိုင်ခွင့် တစ်ခုခုကို ပေးအပ်ထား ခြင်းဖြစ်သည်။ လူဆိုးဖမ်းခွင့်ဝရမ်း ကိုင်ဆောင်ထားသူ သည် လူဆိုးကို အမိဖမ်းဆီးနိုင်ခွင့် ရှိသကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့ငွေကြေးလောက တွင်လည်း ဝရမ်းကိုလက်ဝယ် ကိုင်ဆောင်ထားသူသည် သတ်မှတ် ထားသည့် အချိန်ကာလ ကျော်လွန်လျှင် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများ ကို သတ်မှတ်ထားသည့် ဈေးနှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ရှိပေသည်။ အစု ရှယ်ယာဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ဝရမ်းများသည် ရိုးရိုး စတော့ ဝယ်ယူနိုင်သည့်

အခွင့်ထူးများ (stock options) နှင့် မတူချေ။ ဝရမ်းများကို ကုမ္ပဏီမှ တိုက်ရိုက် ထုတ်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အချို့ကိစ္စများတွင် ဘွန်းစာချုပ် (bond) သို့မဟုတ် “ကုတ်အားသုံးဝယ်ယူခွင့်” (Leveraged buyout) များဖြင့် ဆက်စပ်ထားလေ့ရှိသည်။

ဝရမ်းများသည် ဘွန်းစာချုပ် တစ်ခုခုဖြင့် ပူးတွဲရောင်းချနိုင်သည့် ပြင် ဝရမ်းရရှိရန်အတွက် ငွေကြေးရင်းနှီးထားသူအား အဆိုပါ ဝရမ်းပါသည့် ဘွန်းစာချုပ်ကို အထူးသက်သာသော အတိုးနှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူခွင့်ပြုထား ရသည်။ ဂျပန်ကုမ္ပဏီ အများအပြားသည် ဘွန်းစာချုပ်များ ထုတ်ဝေ ရောင်းချရာ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူအား ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများ ဝယ် ယူခွင့် ရှိစေမည့် ပိုင် ဆိုင်ခွင့် ဝရမ်းများ (equity warrants) ကိုပါ ထည့်သွင်းပေးလေ့ရှိကြသည်။ ဝရမ်းများကို အခြားအခွင့်ထူးများကဲ့သို့ ပင် အစုရှယ်ယာများ၏ ဈေးနှုန်းသည် “ဆွဲဆောင်ဈေးနှုန်း” (Striking price) ထက် ကျော်လွန်မြင့်တက်သွားသည့်အခါတွင် အသုံးပြုရ လေသည်။ ဆွဲဆောင်ဈေးနှုန်း ဆိုသည်မှာ ဝရမ်းများကို ထုတ်ရောင်းစဉ် က သဘောတူ သတ်မှတ်ထားခဲ့သည့် အစုရှယ်ယာဈေးနှုန်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ဝယ်ယူသူအား ဆွဲဆောင်နိုင်ရန် အစုရှယ်ယာ ဈေးနှုန်းကို လျှော့လျှော့ပေါ့ပေါ့သတ်မှတ်၍ ဝရမ်းကို ထုတ်ကုန်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဝရမ်းများသည် ဘွန်းစာချုပ်များနှင့် တွဲ၍ ဝယ်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ် သော်လည်း ကူပွန်လက်မှတ်များကဲ့သို့ ဘွန်းစာချုပ်နှင့် ခွဲ၍ တစ်သီး တခြား ပြန်လည် ရောင်းချနိုင်ပေသည်။ ဝရမ်းနှင့်အတူ ပူးတွဲထားသော ဘွန်းစာချုပ်ကို “ကမ်” (Cum) ဟုခေါ်သည်။ လက်တင်ဘာသာဖြင့် “ကမ်” သည် “အတူတကွ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အကယ်၍ ဘွန်း

စာချုပ်တွင် ပူးတွဲထားသည့် ဝရမ်းမပါလျှင် “အိတ်” (Ex) ဟုခေါ်သည်။ “အိတ်”သည် လက်တင်ဘာသာဖြင့် “ပူးတွဲမပါ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။

ဘွန်းစာချုပ်များကို ဝယ်ယူသူအား ပိုမိုဆွဲဆောင်မှုရှိစေရန်အတွက် ဝယ်ယူရင်းနှီးမြုပ်နှံသူ က ဘွန်းစာချုပ်ကို ကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာအဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက ပြောင်းလဲနိုင်ခွင့် ပေးရသည်လည်း ရှိသည်။ သီးခြား ခွဲ၍ရောင်းချနိုင်သည့် “ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဝရမ်း” ပူးတွဲပါရှိသည့် ဘွန်းစာချုပ် အား ဝယ်ယူ ရင်းနှီးထားသူသည် ယင်း၏ကိုယ်ပိုင်ငွေဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာကိုဝယ်ယူ နိုင်ခွင့်ရရှိပြီး ပြောင်းလဲနိုင်သော ဘွန်းစာချုပ် (convertible bond)သည် အစုရှယ်ယာနှင့် တိုက်ရိုက်လဲလှယ်နိုင်ခွင့် ရှိသဖြင့် အစုရှယ်ယာ ဝယ်ယူရန် နောက်ထပ် မိမိကိုယ်ပိုင်ငွေ ထုတ်ပေး ရန် မလိုပေ။

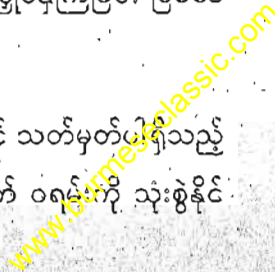
“ဝရမ်းပူးတွဲပါ ဘွန်းစာချုပ်” နှင့် “ပြောင်းလဲနိုင်ခွင့်ရှိသည့် ဘွန်း စာချုပ်” နှစ်မျိုးစလုံးသည် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာကို ဝယ်ယူရာတွင် သတ်မှတ်ထားသော အစုရှယ်ယာ အရေအတွက်အား သတ်မှတ်ထား သည့် ကာလအတွင်း သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သည့် ဈေးနှုန်းများဖြင့်ပင် ရယူ နိုင်ခွင့် ရှိကြသည်။ အမှန်စင်စစ် အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ်နှစ်မျိုးစလုံးတွင် ဝယ်ယူ ရင်းနှီးမြုပ်နှံထားသူအားကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများ ပိုင်ဆိုင် ခွင့် ရရှိစေခြင်းဖြင့် နောင်အနာဂတ်ကာလတွင် အကျိုးအမြတ် ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်၍ ထုတ်ဝေ ရောင်းချခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အတိုးနှုန်းနည်းနည်းသာ ရရှိနိုင်သည့် အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ်များကို ဝယ်ယူခဲ့ကြ သူများဖြစ်သဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မှ ရရှိမည့် အကျိုးအမြတ်ကို ခံစားနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤနေရာတွင် သိသာထင်ရှားစွာ မှတ်သား

နိုင်မည့်အချက်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း တစ် ခုခု ဖြစ်စေ “အစုရှယ်ယာ မရှိပါက ဝရမ်း သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲနိုင်ခွင့် ရှိသည့် ဘွန်းစာချုပ်ကို” ထုတ်ဝေရောင်းချနိုင်မည်မဟုတ်” ကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။

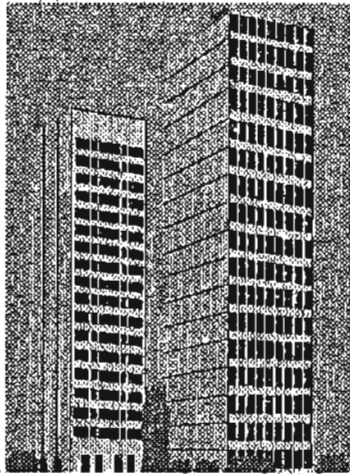
နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ဝရမ်းများကို အမျိုးမျိုးသော ငွေကြေး များဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်၊ ရောင်းချနိုင်ပေသည်။ အထူးသဖြင့် ခိုင်မာသော ငွေကြေးများဖြစ်ကြသည့် ဆွစ်ဇာလန်ငွေ၊ အမေရိကန် ဒေါ်လာ၊ ဂျပန် ယန်းငွေတို့ဖြင့် ဝယ်ကြ ရောင်းကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် နယူးယောက် စတော့ဈေးကွက်တွင် အမေရိကန် ကုမ္ပဏီများက ဝရမ်းများကို အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့်ပင် ထုတ်ဝေရောင်းချ လျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ ရောင်းချခြင်းမှ ရရှိလာသော ငွေကြေးများဖြင့် ကုမ္ပဏီအများအပြား ပါဝင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အုပ်စုကြီးများနှင့် အခြားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အပိုင်သိမ်းယူရန်အတွက် ငွေကြေး အင်အား ဖြည့်တင်းပေးရန်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အဆိုပါ “ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ဝရမ်း” ကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမြုပ်နှံသူတို့သည် နောင်တစ်ချိန်ချိန်တွင် ကုမ္ပဏီ အများ ပါဝင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအုပ်စုကြီး၏ အစုရှယ်ယာများ ကို ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရရှိလာကြမည် ဖြစ်ပေသည်။ ပိုမို၍ အကျိုး အမြတ်ရရှိမည်ဟူ သော မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံကြခြင်း ဖြစ်ပေ သည်။

ဝရမ်းတစ်ခု၏ အမှန်တန်ဖိုးမှာ ထိုဝရမ်းတွင် သတ်မှတ်ပါရှိသည့် အချိန် ကာလပင်ဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူအတွက် ဝရမ်းကို သုံးစွဲနိုင်

သည့် အချိန်ကာလ ပိုမိုရရှိနိုင်သည်နှင့်အမျှ တန်ဖိုး ပိုမိုရှိမည် ဖြစ်ပေသည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုခုက အစုရှယ်ယာများ၊ ဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ဝရမ်းကို ထုတ်ဝေ ရောင်းချခြင်းသည် ဝရမ်း ဝယ်ယူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသူအား အစုရှယ်ယာ ဈေးနှုန်းများ တက်လာသည်ကို စောင့်ကြည့်နိုင်စေရန် ပြတင်းပေါက်တစ်ခု တပ်ပေးထားသလို ဖြစ်နေပေသည်။

ဈေးကွက်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနေသူများ

နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် အမြတ်ရလိုခြင်း၊ အရှုံးမခံလိုခြင်းနှင့် ဘက်မျှ စေလိုခြင်း ဟူသော အကြောင်းသုံးပါးဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို လုပ်ကိုင်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအများစုသည် အမြတ်ရလိုသူများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသူတို့က “ဈေးကွက်သည် လားရာတစ်ဘက်သို့ ဦးတည် ရွေ့လျား လျက် ရှိသည်” ဟု ယုံကြည်ထားကြသည်။ ထိုသို့ ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းများကို ပြုလုပ်နေကြပေသည်။ အမြတ်ရလိုမိမည် ဟု မျှော်လင့်၍ စတော့ရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူထားကြသော်လည်း အမှန်တကယ်တွင် မည်သို့ဖြစ်လာမည်ကို ကြိုတင်သိရှိနိုင်သည့် နည်းလမ်း မရှိသေးပေ။ ဈေးကွက်သည် မည်သည့် လားရာဘက်သို့ မည်သည့် အတိုင်းအတာဖြင့် ရွေ့လျားပြောင်းလဲနေသည် ဆိုသော အချက်ကို အမြတ်ရလိုသူအချင်းချင်း အမြင်မတူညီနိုင်ကြပေ။ အမြတ် ရှာဖွေသူများ အားလုံး စွန့်စားမှုဖြင့် လုပ်ကိုင်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိတို့ ယုံကြည် မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်လာလျှင် အမြတ်အစွန်းရရှိမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်မလာလျှင် အရှုံးပေါ်ကြမည်သာ ဖြစ်သည်။

အမြတ်အစွန်း ရှာဖွေသူများ (Speculators)၏ လောဘတကြီး လုပ်ကိုင်မှုများကို နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်တွင် အခြားတစ်ဘက်မှ ပါဝင် လှုပ်ရှားနေကြသည့် “အရှုံးမခံလိုသူများ” (hedgers) နှင့် “ဘက်မျှပေး သူများ” (arbitraders) က အင်အားမျှအောင် မဲတင်းပေးထားကြသည်။ “အရှုံးမခံလိုသူများနှင့် ဘက်မျှပေးသူများသည် အမြတ်ရလိုသူများကဲ့ သို့ စွန့်စားမှုကို မပြုလုပ်ကြပေ။” စွန့်စားရမှုကို ရှောင်ရှားနိုင်သည့်လမ်း ကို ရှာဖွေရွေးချယ်လေ့ရှိကြသည်။

အရှုံးမခံလိုသူများနှင့် ဘက်မျှပေးသူများသည် ဈေးနှုန်းများ မည်သို့ ဖြစ်သွားမည်ကို မစဉ်းစားတတ်ကြပေ။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲမှု ကြောင့် အရှုံးမပေါ်ရေးကိုသာ ကာကွယ်တားဆီးလိုကြသည်။ အငြိမ်းစားတစ်ဦးသည် အိမ်တစ်လုံးကို ပိုင်ဆိုင်ခြင်းဖြင့် ငွေဖောင်းပွမှု ဒဏ်ကို မခံရစေရန် စီမံသည်။ ပုံသေရရှိသည့် အငြိမ်းစားလစာ ဝင်ငွေ ၏ တန်ဖိုးကျဆင်းသွားသည်အခါတွင် အိမ်ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုးက မြင့်တက် လာမည်ဖြစ်၍ ခံသာသည့် အနေအထားတွင် ရှိနိုင်ပေသည်။ နိုင်ငံခြား ပို့ကုန် လုပ်ကိုင်သူသည် နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် ဝင်ငွေတန်ဖိုး ပြောင်းလဲမှုဒဏ် ကို ခံသာစေရန် “ငွေကြေးအခွင့်ထူး” များကို ဝယ်ယူထားမည် ဖြစ် သည်။ အရှုံးမခံရရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းတစ်ခုမှ ပေါ်ပေါက် နိုင်သည့် အရှုံးကို အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းတစ်ခု လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြင့် စွန့်စားရမှုကို ဖယ်ရှားခြင်းဖြစ်သည်။

ဘက်မျှပေးသူများသည် စွန့်စားရမှုကို ရှောင်ရှားလျက် ဈေးကွက် တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော ခြားနားချက်များအပေါ် အခွင့်ကောင်းယူနိုင်ရန်

ကြိုးပမ်းလေ့ ရှိသည်။ ထိုသူတို့သည် ဈေးချိုသည့် ဈေးကွက်တွင် ဝယ် ယူထားပြီး ဈေးကြီးသည့် အခြားဈေးကွက်၌ ပြန်လည် ရောင်းချ ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျာမန် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်တစ်ဦးသည် ငွေကြေးနှင့် ဈေးနှုန်းခြားနားချက်ဖြင့် အကျိုးအမြတ် ရရှိစေရန် ဂျာမနီ မှ ထုတ်လုပ်သည့် စီဒီခါတ်ပြားများကို နယူးယောက်တွင် ဝယ်ယူ၍၊ ဂျာမနီသို့ ပြန်သယ်လာပြီး မိမိနိုင်ငံမှ မိတ်ဆွေများကို ပြန်လည်ရောင်း ချနိုင်ပေသည်။ ဘက်မျှပေးသူများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဈေးကွက် များ၏ အားနည်းချက်အပေါ် အခွင့်ကောင်းယူ၍ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဝယ်ယူ ရောင်းချခြင်းဖြစ်သဖြင့် စွန့်စားရမှု မရှိပေ။ “ဘက်မျှပေးသူ များ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို တန်ဖိုးကျဆင်းနေသည့် ကုမ္ပဏီများအား ဝယ်ယူရောင်းချခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်စွာ ဆောင်ရွက်တတ်သူများကိုလည်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။

ဈေးကွက်များသည် အမြတ်ရလိုသူများ၊ အရှုံးမခံလိုသူများနှင့် ဘက်မျှပေးသူများ၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် အသက်ဝင်လျက် ရှိခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အကယ်၍သာ ဈေးကွက်များ၌ အရှုံးမခံလိုသူများ သာ ရှိနေမည်ဆိုပါက ဈေးနှုန်းများသည် ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ ပရမ်းပတာ အတက်အကျ ဖြစ်ကုန်ပေလိမ့်မည်။ အမြတ်ရလိုသူများသည် ဈေးကွက် ကို တစ်လမ်းသွားစနစ် ဖြစ်သွားစေရန်အတွက် ကြိုက်ဈေး အလိုက် ရောင်းချခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်းဖြင့် ထိန်းပေးထားသည်။ ဘက်မျှပေးသူများကမူ ဈေးချိုသည့်နေရာတွင် ဝယ်ယူ၍ ဈေးကြီးသည့်နေရာတွင် ပြန်လည် ရောင်းချပေးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်အားလုံးကို တန်ညှိပေးချက်ရှိ ပေသည်။

၄၅

ဥရောပတိုက်ညီညွတ်ရေး

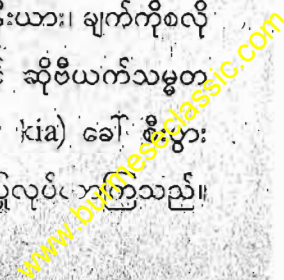
ဘာသာစကား၊ ငွေကြေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် နိုင်ငံရေး ထုံးတမ်းစဉ်ဆက်အမျိုးမျိုးရှိနေသော နိုင်ငံပေါင်း (၅၃) နိုင်ငံကျော် ပါဝင်နေသည့် ဥရောပတိုက်တစ်တိုက်ကို တလုံးတစည်းတည်းဖြစ်အောင် စည်းရုံးရသည်မှာ လွယ်ကူသော အလုပ်မဟုတ်ပေ။ ရောမနှင့် နပိုလီယန်ဇကရာဇ်တို့ကဲ့သို့ စစ်ဘုရင်အုပ်ချုပ်မှု ခေတ်များမှအပ ပြင်းထန်သော နိုင်ငံရေးနှင့် လူမျိုးရေး အတားအဆီးများကြောင့် ကွဲပြားနေသည့် ဥရောပအား တလုံးတစည်းတည်းဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်းလာပါက ဆန့်ကျင်ကြမည်သာ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသည်ပင် မိမိအိမ်နီးချင်း ဥရောပနိုင်ငံများထက် တစ်ချိန်တစ်မိမိ၏ကိုလိုနီဖြစ်ခဲ့ဖူးသော နိုင်ငံများနှင့် ပိုမိုရင်းနှီးစွာဆက်လက်ကူးသက်ဆက်ဆံသွားနိုင်ရေးကို အလေးထားလျက်ရှိသည်။ ဆွစ်ဇာလန်ကဲ့သို့ နိုင်ငံများကလည်း မိမိတို့၏လွတ်လပ်မှုနှင့် ကြားနေရေးကို အစွမ်းတတ်ထိန်းသိမ်းရန်သာ လိုလားလျက်ရှိကြသည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များ၏ နောင်ပိုင်းကာလတွင်မူ အရှေ့ဥရောပထဲသို့ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အကြံပေးမှုများကြောင့်

ဥရောပတိုက်သည် လုံးဝပြောင်းလဲသွားပြီဖြစ်သည်။ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ၏ ဘုံဈေး (Common Market) အဖွဲ့အတွင်း အတားအဆီးမရှိ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စနစ် ကျင့်သုံးရေးကို ဆုံးဖြတ်လိုက်ခြင်းသည်လည်း ပြောင်းလဲမှုအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေခဲ့သည်။

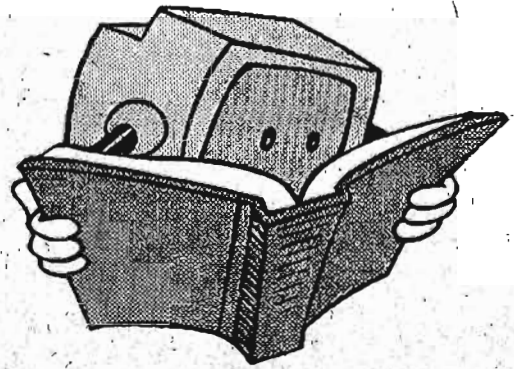
ဤကဲ့သို့ ဥရောပတိုက်တွင် လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းမှာ တစ်နည်းအားဖြင့် ဒေသပြင်ပမှ စီးပွားရေးအရ တွန်းအားပေးမှုများကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် ကမ္ဘာပေါ်ကန်ပြည်ထောင်စု သည် အလုပ်အကိုင်နေရာသစ်များ သန်းနှင့်မီ၍ ဖော်ထုတ်လုပ်ကိုင်စေလျက်ရှိ ဖြီး၊ “ပစိဖိတ်မျဉ်း ဒေသနိုင်ငံများ” (Pacific Rim) သို့ပင် မြန်ဆန်သွက်လက်စွာ စီးပွားရေးနယ် ချဲ့ထွင်လျက်ရှိသည်ကို အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများက သတိပြုမိလာကြသည်။ ကမ္ဘာ့အရှေ့ဖျားဒေသတွင်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတစ်ဟုန်ထိုးတိုးတက်လာခဲ့ရာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောကတွင် ဒုတိယနေရာသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့မည်ကို စိုးရိမ်မိခြင်းက ဥရောပ နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး ရှေ့သို့လှမ်းထွက် ချဲ့ထွင်လာစေရန် တွန်းအား ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဥရောပအရှေ့ပိုင်းမှ ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင် နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပီလန်၊ ဟန်ဂေရီ၊ အရှေ့ဂျာမနီ၊ ဘူဂေးရီးယား၊ ရိုမေးနီးယား၊ ချက်ကိုစလိုဗေကီးယားနိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးကျဆုံးမှုကြောင့် ဆိုဗီယက်သမ္မတပီဇေးဂိုဗာချော့ဗ်၏ “ပယ်ရီစထရိုက်ကာ” (Perestroika) ခေါ် စီးပွားရေးပြန်လည် တည်ဆောက်မှုကို အကြီးအကျယ် ပြုလုပ်လာကြသည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များ၏ နောက်ပိုင်းကာလတွင် အရှေ့ဥရောပဒေသ တစ်ခွင်လုံး၌ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်လာခဲ့သည်။

ဥရောပနိုင်ငံများ ညီညွတ်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံအုပ်စု (၃) စု ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဥရောပဘုံဈေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ ဥရောပဘုံဈေးအဖွဲ့တွင် မပါဝင်သော အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် အရှေ့ဥရောပမှ ယခင်ကွန်မြူနစ်အုပ်စုနိုင်ငံများ ဟူ၍ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုနိုင်ငံများ ပေါင်းစည်းခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာတွင် အင်အားအကြီးမားဆုံး စီးပွားရေးအုပ်စု တစ်စုအဖြစ် ပေါ်ထွန်းလာနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ စုစုပေါင်းလူဦးရေနှင့် စီးပွားရေးပမာဏမှာ ဂျပန်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ထက် သာလွန်လျက်ရှိပေရာ တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းသော ဥရောပအဖြစ် ရောက်ရှိလာမည်ဆိုပါက မဟာစီးပွားရေး အင်အားစကြိုအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာမည် ဖြစ်ပေသည်။

၄၆

ဥရောပဘုံဈေးအဖွဲ့

ပြင်သစ်သမ္မတ “ချားလ်စ်ဒီဂေါ” (Charles de Gaulle) ပြောဆိုလေ့ရှိခဲ့သည့် အကြောင်းပြချက်တစ်ခုမှာ “ဒိန်ခဲ အမျိုးပေါင်း ၃၈၅ မျိုး ထုတ်လုပ်နေတဲ့ နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ဖို့ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး”ဟု ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံအား ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်နှင့် တရားဥပဒေ ကျင့်သုံးမှုစနစ် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကွဲပြားခြားနားနေသည့် အခြားနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းကာ ဘုံဈေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ထူထောင်ရေးမှာ အတော်စဉ်းစားရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် “ဥရောပသမဂ္ဂ” (European Community) ကို အောင်မြင်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပေါင်းစည်းခြင်းဖြင့် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ အုပ်စုတစ်စုသည် နှစ်ကာလများစွာက အိမ်မက်ထဲတွင် ရှိခဲ့သော “ဥရောပပြည်ထောင်စု” (United States of Europe) ကို လက်တွေ့ထမြောက်အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

ဥရောပဘုံဈေးအဖွဲ့သည် ၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် ဘယ်လ်ဂျီယံ၊ ငြင်သစ်၊ ဂယ်သာလင်၊ အီတလီ၊ လူဇင်ဘတ်နှင့် အနောက်ဂျာမနီ ဟူသည့် ၆

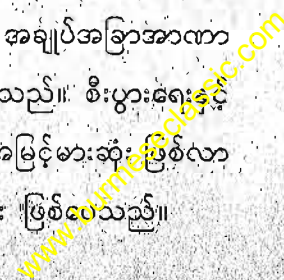
နိုင်ငံ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် “ရောမစာချုပ်” (Treaty of Rome)အရ “ဥရောပ ကျောက်မီးသွေးနှင့် သံမဏိအဖွဲ့”ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နောင်တွင် “ဥရောပစီးပွားရေးအဖွဲ့” (European Economic Community, EEC) ဟု အမည်ပြောင်းလဲသည်။ EECကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား သွင်းကုန်ခွန်နှင့် ခွဲတမ်းစနစ်များ ဖယ်ရှားပစ်ရေးအတွက် အကောက်ခွန်သမဂ္ဂ (Custom Union) အဖြစ် မူလက ရည်ရွယ်ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် EEC အဖွဲ့တွင် ဗြိတိန်၊ အိုင်ယာလန်၊ ဒိန်းမတ်၊ ဂရိ၊ စပိန်နှင့် ပေါ်တူဂီတို့ ပါဝင်လာကြပြီး အင်အားကြီးမားလာခဲ့ရာ “ဥရောပသမဂ္ဂ” (European Community-EC) ဟု လူသိများလာခဲ့ရသည်။ မူလချုပ်ဆိုခဲ့သော စာချုပ်များကိုလည်း နိုင်ငံရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ စက်မှုလုပ်ငန်းရေးရာနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်မျိုးစုံဖြင့် ပြင်ဆင်တိုးချဲ့ခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက် “ဘုံစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာမူဝါဒ” (Common Agricultural Policy-AP) သဘောတူညီချက် ပါဝင်ခဲ့ရာ ယင်းမူဝါဒအရ ဥရောပ တောင်သူလယ်သမားများအား စိုက်ပျိုးရေး ထောက်ပံ့ကြေးပမာဏများစွာပေးရန် အာမခံချက်ပေးထားပေးသည်။

ဥရောပဘုံအဖွဲ့ နိုင်ငံများတွင် စာရင်းရေးသားပြုစုရာ၌ ရှင်းလင်းစေရန် “ဥရောပသုံး ငွေကြေးစနစ်” (European Currency Unit-ECU) ကို တီထွင်ကျင့်သုံးသည်။ လက်ရှိ ငွေကြေးအုပ်စုများအပေါ် အခြေခံ၍ တရားဝင် တန်ဖိုးသတ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် အခြားငွေကြေးများထက် ပိုမို စာညီငြိမ်မှု ရှိခဲ့ပေသည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ECU သည် လူကြိုက်များလာပြီး ဘွန်းစာချုပ်များ ဘဏ်စာရင်းများနှင့် ငွေစာရင်းများကို ECU ငွေကြေးစနစ်ဖြင့်ပင် ဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြသည်။

နောက်ဆုံးတွင် ဥရောပသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့ကဲ့သို့ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးသမဂ္ဂကြီးတစ်ခုအဖြစ် ပေါင်းစည်းလိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် အကောင်းဆုံး လမ်းစဉ်မှာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား စီးပွားရေး သို့မဟုတ် အခြားရေးရာ ကိစ္စအထွေထွေနှင့် သက်ဆိုင်သော အတားအဆီးများ အားလုံးကို ဖယ်ရှားပစ်ရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ အတားအဆီး အားလုံး ဖယ်ရှားပစ်ရေးတွင် ဘုံအဖွဲ့အတွင်း ကုန်စည်များ၊ ပြည်သူပြည်သားများ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ငွေကြေးများ ကူးလူးရွှေ့ပြောင်းခြင်းကို ကန့်သတ် တားဆီးမှုမပြုရေးဖြစ်ပြီး “၁၉၉၂ ခုနှစ် ဥရောပ” (Europe 1992) အဖြစ် ထင်ရှားလာခဲ့ရာ ထိုသို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် ဥရောပတိုက် ပြန်လည်အားကောင်းလာခြင်းအတွက် အထိမ်းအမှတ်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။

အဖွဲ့အတွင်း အတားအဆီးများ အားလုံးကို ဖယ်ရှားလိုက်ခြင်းကြောင့် စံနှုန်းပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ချက်များ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်များ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးအဝဝကို ရရှိခံစားနိုင်သော အစစ်အမှန် ဘုံဈေးကွက်တစ်ရပ်ကို ဥရောပသမဂ္ဂက တည်ဆောက် ထူထောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တိုးချဲ့ထူထောင်ရေးကို နောက်ဆုံးအဖြစ် လက်ခံကြရာ၌ ဥရောပဘုံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိတို့၏ အမျိုးသားရေး အချုပ်အခြာအာဏာအချို့အဝက်ကို စွန့်လွှတ်ရန်ပင် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအင်အား ခိုင်မာတောင့်တင်းမှုအဆုံးစွန် အမြင့်မားဆုံး ဖြစ်လာရေးကို မျှော်မှန်းလျက် ထိုသို့သဘောတူခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

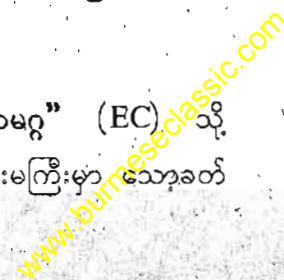
ဘုံဈေးအဖွဲ့၏ တရားဝင်အကြောင်းပြချက်မှာ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ ဖယ်ရှားပစ်ရေး ဖြစ်သော်လည်း၊ ဥရောပသမဂ္ဂအနေဖြင့် ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုနှင့် ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်မှုများတွင် ပြင်ပနိုင်ငံများ ဝင်ရောက်မလာစေရေးအတွက် ကာကွယ်ရေး ဥပဒေတံတိုင်း တည်ဆောက်လာမည်ကို စိုးရိမ်ရပေသည်။ ထိုသို့ စိုးရိမ်ရသည့် အနေအထားကြောင့် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံသော ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများကိုလည်း ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ကုန်သွယ်မှုအုပ်စုများ ဖွဲ့စည်း ထူထောင်ကြစေရန် တိုက်တွန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ကနေဒါနှင့် လက်တင်အမေရိကတို့အား အတားအဆီးမရှိ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက် ထူထောင်ရေးအတွက် ကမ်းလှမ်းလာခဲ့သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံကလည်း အာရှနိုင်ငံများနှင့် ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှု ပိုမိုခိုင်မြဲအောင် ကြိုးပမ်း အားထုတ်လာခဲ့သည်။

ဥရောပသမဂ္ဂဝင်အဖြစ်မှ ရှောင်နေခဲ့ကြသည့် ဥရောပနိုင်ငံများကလည်း သမဂ္ဂ၏ ပြင်ပတွင် နောက်ကျကျန်ခဲ့မည်ကို စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂဝင် မဟုတ်သော အချမ်းသာဆုံး နိုင်ငံများဖြစ်ကြသည့် ဩစတြီးယား၊ ဖင်လန်၊ အိုက်စလန်၊ လီချင်စတိန်၊ နော်ဝေ၊ ဆွီဒင်နှင့် ဆွစ်ဇာလန်တို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် “လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုအဖွဲ့” (free-trade club) များ ဖွဲ့ထားကြလေသည်။ ထိုအဖွဲ့အား “ဥရောပ လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုအဖွဲ့” European Free Trade Association (EFTA) (အက်ဖ်တာ) ဟု အမည်ပေးထားပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေး သီးခြားလွတ်လပ်မှုကို မထိခိုက်စေဘဲ “သွင်းကုန်ခွန်” နှင့် “ခွဲတမ်းစနစ်” ကို ဖယ်ရှားခြင်းဖြင့် ကုန်သွယ်မှုတိုးမြှင့်ရန် ဖွဲ့စည်းခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

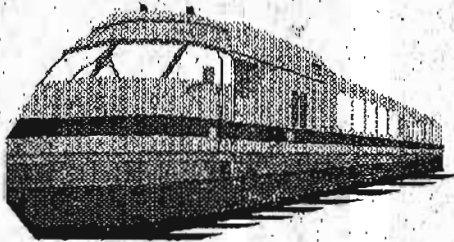
စက်မှုစီးပွားရေး ရှေ့တန်းသို့ ရောက်ရှိနေပြီး လွတ်လပ်သော ဝိမိုကရေစီ နိုင်ငံရေးစနစ်များအရ “ဥရောပသမဂ္ဂ” တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ရန်အဆင်ပြေ ချောမောလျက်ရှိသော်လည်း “အက်ဖ်တာ” (EFTA) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိတို့ တန်ဖိုးထားသည့် နိုင်ငံရေး လွတ်လပ်မှု ဆုံးရှုံးမည်ကို လက်မခံလိုကြချေ။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံကဲ့သို့ နိုင်ငံများသည် ဥရောပသမဂ္ဂဝင်ဖြစ်ခြင်းမှာ မိမိတို့၏ တရားဝင်ကြားနေရပ်တည်မှုကို များစွာအန္တရာယ် ဖြစ်စေမည်ဟု ယုံကြည်ထားကြသည်။

အချို့သော “အက်ဖ်တာ” အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ဥရောပဘုံဈေးအဖွဲ့တွင် တင်းပြည့်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် လျှောက်ထားရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ အချို့နိုင်ငံများကမူ မိမိတို့၏ ကြားနေရပ်တည်မှုနှင့် လွတ်လပ်ရေးကို ထက်လက်ထိန်းသိမ်းထားမည်ဖြစ်သော်လည်း ဥရောပဘုံဈေးတွင် ဝင်ရောက် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခွင့် ရရှိရန်အတွက် “အထူး ကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီချက်များ” ဖန်တီးနိုင်ရေးကို ကြိုးပမ်းသွားရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် “အက်ဖ်တာ” နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ (EC) တို့သည် ဘုံဈေးကို ချဲ့ထွင်ရန် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစာချုပ်အရ “ဥရောပ စီးပွားရေးဒေသ” European Economic Area EEA ကို ထူထောင်ပြီး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးသို့ ဒေသအတွင်း အတားအဆီးများအားလုံးကို ဖယ်ရှားပေးမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် အနောက်ဥရောပတစ်ခုလုံး အကျုံးဝင်သည့်သဘော ဖြစ်လာတော့သည်။

အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများအဖို့မူ “ဥရောပသမဂ္ဂ” (EC) သို့ တင်းပြည့်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဝင်ရောက်နိုင်ခွင့် တံခါးမကြီးမှာ သော့ခတ်

ပိတ်ထားပြီး ဖြစ်နေပေသည်။ အနောက်ဥရောပတွင် သီးပွင့်ဝေဆာနေသော ဈေးကွက်သို့ ပါဝင်ဆွတ်ခူးခွင့် ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ကုန်သွယ်မှုအထူးအခွင့်အလမ်းများပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ရသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ (EC) ကလည်း ယင်းသို့ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို အဆောတလျင် လက်ခံလိုက်လျော၍ ဥရောပတိုက်ရှိ အခြားနိုင်ငံများအား တင်းပြည့်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် လက်ခံခြင်း မပြုသော်လည်း ထိုနိုင်ငံများနှင့် သမဂ္ဂလွတ်လပ်စွာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန် သဘောတူခဲ့သည်။ သမဂ္ဂဝင် မဖြစ်သည့်နိုင်ငံများမှာ နောက်ကျ ကျန်ရစ်မနေရတော့ဘဲ ဘုံဈေးကွက်တွင် ပါဝင်ရောင်းဝယ်ခွင့် ရရှိလာခဲ့သည်။ သမဂ္ဂအနေဖြင့်လည်း အဖွဲ့ဝင်သစ်ဦးစားများပြားလာခြင်းကြောင့် ကြုံတွေ့ရမည့် အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ရန် လိုမည် မဟုတ်တော့ချေ။

၄၇

အရင်းရှင်လမ်းကြောင်းသို့

၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ ကုန်ဆုံးလုနီးကာလတွင် ယခင် ဆိုဗီယက် ယူနီယံနှင့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများသည် ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို စွန့်ခွာလာခဲ့ကြရာ အဆိုးဝါးဆုံး လျှောက်လှမ်းရမည့်ခရီးကြမ်းမှာ နိုင်ငံရေး လမ်းမဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေး ခရောင်းလမ်းဖြစ်နေပေသည်။ ထိုအချိန်အခါ က “ကွန်မြူနစ်မှ အရင်းရှင်သို့” စီးပွားရေးအရ အသွင်ကူးပြောင်းရမည့် အခက်အခဲများကလော လောဆယ်အောင်မြင်မှု ရရှိထားသည့် နိုင်ငံရေး လွတ်လပ်ခွင့်အား အကြီးအကျယ် ဒုက္ခရောက်သွားစေနိုင်မည့်အရေးကို အစိုးရိမ်ဆုံးဖြစ်ရသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၌ ကွန်မြူနစ်လိုလားသူများ၏ မအောင်မြင်သော အာဏာသိမ်းမှု ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးနောက် ပိုင်း ထိုသို့စိုးရိမ်မှုများ ပေါက်ဖွားလာခဲ့ပေသည်။

ကွန်မြူနစ်မှ အရင်းရှင်သို့ ကူးပြောင်းရာတွင် အစိုးရပုံစံ ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းရုံးဖြင့် မပြီးနိုင်ဘဲ တစ်နိုင်ငံလုံး၏ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများပါ အားလုံးပြောင်းလဲပစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို နိုင်ငံရေးအကြောင်းခြင်းရာ အမျိုးမျိုးဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာ

ရေလဲသုံးခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်း အမှန်စင်စစ် ကွန်မြူနစ်ဝါဒသည် အခြေခံအားဖြင့် စီးပွားရေးစနစ် တစ်ရပ်သာဖြစ်ပြီး ပရမ်းပတာနိုင်လွန်းသော အရင်းရှင်စနစ်၏ ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ် ကြီးစားမှုကို ပြောင်းပြန်လှန်ပစ်သည့်စနစ် ဖြစ်ပေသည်။ အဓိကကျသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဈေးကွက်များက ချမှတ်ခွင့်ပြုခြင်းအစား ကွန်မြူနစ် စီးပွားရေးစနစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ဗဟိုအစိုးရအဖွဲ့၏လက်တွင် အပ်နှံထားသည်။

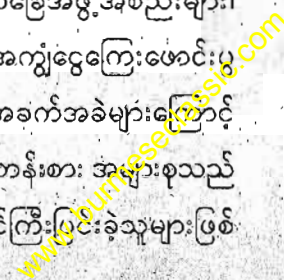

ကွန်မြူနစ်ဝါဒသည် ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် ကားလ်မာ့က်စ် (Karl Marx) ထူထောင်ခဲ့သော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးသိအိုရီများအပေါ်တွင် အခြေပြုထားပြီး အလုပ်သမားလူတန်းစားက နိုင်ငံတော်အာဏာ လွှဲပြောင်းရယူရေးဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အဆိုပါပစ္စည်းမဲ့ အာဏာရှင်စနစ်သည် စိတ်ကူးယဉ်ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒသို့ လမ်းခင်းပေးမည်ဖြစ်သည်။ အရင်းရှင်စနစ်၏ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များနှင့် မညီမျှမှုများကို ကွန်မြူနစ်ဝါဒဖြင့် အစားထိုးလဲလှယ်ရေးကို ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အဖြစ် ထားရှိသည်။ “တစ်ဦးချင်း ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိသမျှ ထုတ်လုပ်ခြင်းမှ တစ်ဦးချင်း လိုအပ်သရွေ့သို့”ဟူသော အခြေခံမူအပေါ် စီးပွားရေးဘဝကို ထူထောင်ထားသည့် “ဘုံဝါဒ”အခြေခံစနစ် ဖြစ်ပေသည်။

ကွန်မြူနစ် ဗဟိုစီမံကိန်းများသည် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်များမှ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်များအထိ ဆိုဗီယက်ယူနီယံကို စက်မှုနိုင်ငံအဖြစ် လျင်မြန်စွာ ရောက်ရှိစေသကဲ့သို့ အချို့နိုင်ငံများကို အင်အားကောင်းမွန်သည့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဖြစ်စေခဲ့သော်လည်း ရေရှည်တွင် စွမ်းရည်ကျဆင်းပြီး စီးပွားရေးရပ်တန့်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့လေသည်။ ဗဟိုစီမံကိန်း

သမားများသည် သံမဏိစက်ရုံ ကြီးများ၊ မော်တော်ကားစက်ရုံကြီးများ၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းကြီးများကဲ့သို့ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ တည်ထောင်ရန် ဦးစားပေး အလေးထားကြပြီး၊ အလုပ်သမားသန်းနှင့်ချီ၍ ခန့်ထားခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အများအားဖြင့် အရည်အသွေးနိမ့်ကျသော ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ညစ်ပတ်ပေရေသော ပတ်ဝန်းကျင်မျိုးကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့လေသည်။ အရှေ့ဥရောပရှိ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံများသည် မိမိတို့၏ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မတိုင်မီက ဂုဏ်ယူဝံ့ကြွားနိုင်ဖွယ် မရှိသော တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုထက် အိမ်နီးချင်း အနောက်ဥရောပအရင်းရှင်နိုင်ငံများ၏ တောက်တောက်ပြောင်ပြောင် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနှင့် စွမ်းအားကြီးမားမှုတို့က သာလွန်နေကြောင်း သိမြင်လာကြသည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များ၏ နှောင်းပိုင်းကာလတွင် ကုန်စည်ပြတ်လပ်မှုများကြောင့် ကွန်မြူနစ်အစိုးရအများအပြား ကျဆုံးသွားခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် မျှော်လင့်တကြီး မျှော်ခဲ့ရသည့် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေး၏ အသီးအပွင့်များမှာလည်း ချက်ချင်းလက်ငင်း သီးပွင့်မလာနိုင်သေးပေ။ နိုင်ငံပိုင် စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေး၊ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့အပေါ် ကန့်သတ်တားမြစ်ချက်များ ဖယ်ရှားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများသည် ဆိုးဝါးလှသော စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကို ခံစားခဲ့ကြရသည်။ ကွန်မြူနစ်စနစ်မှ အရင်းရှင်စနစ်သို့ ကူးပြောင်းရာတွင် ပြိုကွဲနေသော အောက်ခြေအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကိုးပွားလာသော အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ၊ အလွန်အကျွံငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှင့် အချင်းချင်းသဘောထားကွဲလွဲမှု စသည့် အခက်အခဲများကြောင့် ကြန့်ကြာ နှောင့်နှေးလျက်ရှိသည်။ အလုပ်သမားလူတန်းစား အများစုသည် တစ်ဖက်လုံး ဗဟိုဦးစီးစနစ်အောက်တွင် နေထိုင်ကြီးပြင်းခဲ့သူများဖြစ်

ဦးဟန်ထွန်း (ပြည်တွင်းအခွန်)

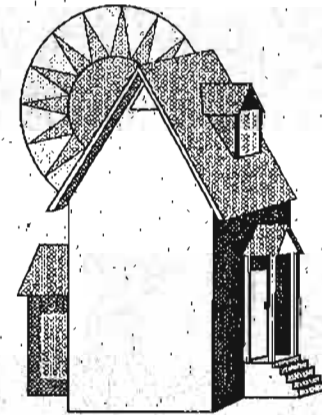
သဖြင့် အရင်းရှင်စနစ်၏ အခြေခံ အချက်အလက်များနှင့် ဒီမိုကရေစီကိုပင် နားလည်နိုင်စွမ်း မရှိကြချေ။ အရင်းရှင် စီးပွားရေးစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လက်ရှိအလုပ်အကိုင်များနှင့် လူမှုဖူလုံရေး ခံစားခွင့်တို့ကိုပင် စွန့်လွှတ်ရန် စနစ်လေးနေကြသည်။

အချို့နိုင်ငံများသည် “နှစ်မျိုးစပ် စီးပွားရေးစနစ်”ကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကြားကာလတွင် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် တဖြည်းဖြည်း ရှေ့သို့တိုး၍ ဆောင်ရွက်ဆဲ၌ ကတိမ်းကပါးဖြစ်သွားလျှင် ကယ်တင်နိုင်ရန် သက်စောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အစိုးရက ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သွားပေးဖြစ်သည်။ ထိုသို့နှစ်မျိုးစပ်စီးပွားရေးစနစ်ကို စီးပွားရေး အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းနေသည့် ဆွီဒင်နိုင်ငံကဲ့သို့ စကင်ဒီနေးဗီးယားနိုင်ငံများတွင် လက်ခံကျင့်သုံးလျက် ရှိပေသည်။ ထိုနိုင်ငံများတွင် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်၏ ကောင်းကျိုး ဖြစ်ထွန်းမှုများကို လွတ်လပ်သောဈေးကွက်၏ စွမ်းအားနှင့် ပေါင်းစပ်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

အခြားနိုင်ငံများသည် နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်သို့ အပြင်းကူးပြောင်း ချီတက်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ချိန်က အာဏာရခန့်သူများက အာဏာ ပြန်လည်ရယူရန် အုံကြွမှုဖန်တီးခြင်း၊ အာဏာသိမ်းခြင်းတို့ မပြုလုပ်နိုင်မီတွင် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကိုသာမက လူမှုအဖွဲ့အစည်းကိုပါ အရင်းရှင်လမ်းကြောင်းသို့ မြန်မြန်ရောက်အောင် လုံးပမ်းရခြင်းဖြစ်သည်။ လူသိရှင်ကြား မကျေနပ်မှုများနှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ စီးပွားရေး ချွတ်ခြံကျခဲ့မှုများကို ရင်းနှီး စွန့်စားခဲ့ရသော်လည်း စီးပွားရေးကို လွဲမှားစွာ ကိုင်တွယ်မိခဲ့သည့် အခြေအနေဆိုးကို ကျော်လွှားနိုင်ရန်

မှာ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးသို့ အပြီးတိုင်ကူးပြောင်းရမည့်နည်းလမ်းသာရှိသည်။ လွတ်လပ်သော ဖုန်ဈေးနှုန်း၊ လဲလှယ်ခွင့်ရှိသော ငွေကြေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ရေးတို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်အားလုံးကို လူနှင့် ဈေးကွက်တို့က ချမှတ်နိုင်ခွင့် ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ လောလောဆယ်တွင် ဆင်းရဲဒုက္ခများ တွေ့ကြုံခံစားရသည်မှာ အကြောင်းမဟုတ်ပေ။

၄၈

ပစိဖိတ်မျဉ်းဒေသစီးပွားရေး

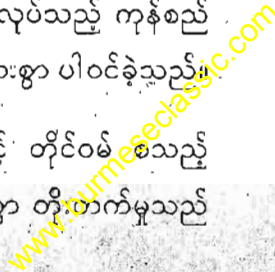
လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း သုံးထောင်ကျော်ကာလအတွင်း ကမ္ဘာ့လှုပ်ရှားမှု ဗဟိုဒေသသည် အကြိမ်ကြိမ် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်က ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် မြေထဲပင်လယ်ဒေသတစ်ဝိုက်တွင် ဗဟိုပြုခဲ့သည်။ ထိုဒေသရှိ အီဂျစ်၊ ဂရိနှင့် ရောမနိုင်ငံတို့သည် ပင်လယ်ရေကြောင်းဖြင့် ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝခဲ့ကြသည်။ အလားတူ အခြားကာလများ၌ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသတို့တွင် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဖွံ့ဖြိုးခဲ့သဖြင့် ထိုဒေသများသည် ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုနှင့် အင်အားကြီးမားမှုတို့၏ ဗဟိုဌာန ဖြစ်ခဲ့သည်။

သက္ကရာဇ် ၁၄၉၂ ခုနှစ် ကိုလံဘတ်၏ နယ်သစ်ရှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးမှ ပင်လယ်ခရီးစဉ်နောက်ပိုင်းတွင် ဥရောပသည် ကမ္ဘာသစ်သို့ ချဲ့ထွင်လာခဲ့သည်။ အင်္ဂလန်၊ ဖော်လန်၊ စပိန်နှင့် ပေါ်တူဂီ စသည့် “မဟာကုန်သည် နိုင်ငံများ” ခေါင်းထောင်လာခဲ့ရာ အတ္တလန္တိတ်သည် နိုင်ငံ

တကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက် အရေးပါသော ဗဟိုဒေသ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုသို့ ဗဟိုဒေသအဖြစ် စက်မှုတော်လှန်ရေးကာလ တစ်လျှောက်လုံးအထိ ရရှိခဲ့ရာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပတိုက် မြောက်ပိုင်းမှ ယင်းတို့၏ ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများသည် အတ္တလန္တိတ် အစွန်ဒေသ၌ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ခေတ်အမီဆုံးနှင့် အချမ်းသာဆုံး နိုင်ငံများအဖြစ် တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည့်နောက် ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် အာရှပစိဖိတ်ဒေသစီးပွားရေး အခြေအနေများ အံ့သြဖွယ် မြင့်တက်လာခဲ့ရာ အမေရိကတိုက်သားတို့သည် ပဏာမ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်ရန် ပစိဖိတ်ဒေသကို အာရုံပြောင်းလာခဲ့ကြသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါ၊ မက္ကစီကို၊ ချီလီ၊ ဩစတေးလျ၊ နယူးဇီလန်၊ တောင်ကိုးရီးယား၊ ဟောင်ကောင်၊ ထိုင်း၊ ထိုင်ဝမ်၊ စင်ကာပူ၊ တရုတ်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့သည် အဓိကကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနိုင်ငံများ ဖြစ်လာကြသည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံအားလုံးသည် ပစိဖိတ်မျဉ်းပေါ်တွင် တစ်တန်းတည်းတည်ရှိနေကြပေသည်။ (Pacific Rim) ကို “ပစိဖိတ်ခါးဗတ်” ဟုလည်း ပြန်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ကမ္ဘာလုံးမြေပုံအရ ကြည့်လျှင် ကမ္ဘာလုံးကို မျဉ်းကြောင်းပတ်၍ ဆွဲပါက တစ်တန်းတည်းကျနေသည့် နိုင်ငံ ဖြစ်နေပါသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန် နှစ်ကုန်ပိုင်းများတွင် အဆိုပါ နိုင်ငံများအကြား ကုန်သွယ်မှုမှာ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှု စုစုပေါင်းပမာဏ၏ ထက်ဝက်နီးပါးခန့် ရှိလာခဲ့သည်။ ပစိဖိတ်မျဉ်းဒေသနိုင်ငံများက ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန် ဆောင်မှုတန်ဖိုးမှာ ကမ္ဘာတွင် ပမာဏကြီးမားစွာ ပါဝင်ခဲ့သည်။

ဂျပန်၊ ဟောင်ကောင်၊ တောင်ကိုးရီးယားနှင့် ထိုင်ဝမ် စသည့် ပစိဖိတ်မျဉ်းဒေသနိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး လျင်မြန်စွာ တိုးတက်မှုသည်

အဓိကအားဖြင့် ပို့ကုန်ပေါ်တွင် အခြေပြုလျက်ရှိသည်။ စားသုံးကုန်ပစ္စည်းပမာဏ များပြားစွာကို အားကြီးမာန်တက် ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ကုန်သွယ်မှု ပမာဏပို၍ များပြားစေခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် တောင်ကိုးရီးယားသည် ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် ဗီဒီယိုပြစက်များကဲ့သို့ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရေးကို အလေးထား ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ ဥရောပနှင့် မြောက်အမေရိကရှိ စားသုံးသူများထံသို့ တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခဲ့သည်။

ပစိဖိတ်မျဉ်းဒေသတွင် ထိပ်တန်းရောက် အုပ်စုနိုင်ငံများ ချဲ့ထွင်ခဲ့ရာ အာရှမှ ကျားလေးကောင် (Asia's Four Tigers) ဖြစ်သည့် တောင်ကိုးရီးယား၊ စင်ကာပူ၊ ထိုင်ဝမ်နှင့် ဟောင်ကောင်တို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းလာခဲ့သည်။ တစ်ချိန်က ခေတ်နောက်ကျပြီး ဝင်ငွေနည်းသော နိုင်ငံများဖြစ်ကြသည့် အဆိုပါ ကျားလေးကောင်သည် ၁၉၈၀ ပြည့် လွန်နှစ်များတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် မြန်ဆန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သဖြင့် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံထဲမှ လက်ရွေးစင်အုပ်စုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့ရပြီး “စက်မှုနိုင်ငံသစ်များ” (Newly Industrialized Countries (NICs) ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအနက် လျင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည့် အခြားအုပ်စုတစ်ခုမှာ အာဆီယံ (Association of South East Asian Nations ASEAN) ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးမဟာမိတ်ဖွဲ့ထားသည့် အာဆီယံတွင် ဘရူနိုင်း၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ စင်ကာပူနှင့်ထိုင်း နိုင်ငံတို့ ပါဝင်ကြပြီး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပံ့ပိုးကူညီရန် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အာဆီယံနိုင်ငံများထဲတွင်

အထူးသဖြင့် ထိုင်းနှင့် မလေးရှားတို့၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ကမ္ဘာတွင်ပင် အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံများစာရင်းတွင် ပါဝင်လျက်ရှိပေသည်။

သို့ရာတွင် အဆိုပါနိုင်ငံများအနေဖြင့် စက်မှုနိုင်ငံကြီးများအဖြစ် ရောက် ရှိနေပြီဖြစ်သည့် ဂျပန်နှင့် အမေရိကန်ကို စီးပွားရေးအရ တန်းတူဖြစ်လာနိုင်ရန် များစွာကြိုးပမ်းရဦးမည်ဖြစ်ရာ ပစိဖိတ်ဒေသရှိ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာသော နိုင်ငံများသည် ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ရန် အကြိမ်ကြိမ် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများက ဘုံဈေး (Common Market) ထူထောင်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးအောင် ဆောင်ရွက်သည့်နည်းတူ စက်မှုနိုင်ငံသစ်ဖြစ်လာကြသည့် ပစိဖိတ်မျဉ်းဒေသနိုင်ငံများ သည်လည်း တစ်နေ့တခြား ကျယ်ပြန့်နေသည့် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအကျိုးခံစားခွင့်များကို ခွဲဝေခံစား ရရှိနိုင်ရန် ဒေသအတွင်း နိုင်ငံအချင်းချင်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး မဟာမိတ်များအဖြစ် ပိုမို လွတ်လပ်စွာ ဆက်ဆံသည့်ပုံစံသို့ ပြောင်းလဲကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။

၄၉

ဂျပန်အင်ကော်ပိုရိတ်

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် ဂျပန်နိုင်ငံသည် စီးပွားရေးအောင်မြင်မှုကို ထူးခြားအံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ရရှိခဲ့လေသည်။ အကြောင်းရင်းကို စိစစ် ရှာဖွေမည်ဆိုလျှင် မဟာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးများကို ဂျပန်အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက နိုင်ငံသားများ လက်တွဲညီစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပူးပေါင်းသည့် လုပ်ငန်းကြီးများကို Japan Inc ဟု ရည်ညွှန်း ပြောဆို ရေးသားလေ့ရှိကြသည်။ (Inc မှာ အမေရိကန်ကုမ္ပဏီများ၏ နောက်ဆက်တွဲ အတိုကောက် စာလုံးများဖြစ်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့များ ပူးပေါင်းထားခြင်း Incorporate ဖြစ်ပေသည်။) ဂျပန်၏ စီးပွားရေး အင်အားသည် ပြည်ပပို့ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးကို တွန်းအားပေး၍ ပြည်ပမှ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ တင်သွင်းခြင်းကို ရှောင်ရှားရေး ဟူသည့် ကုန်သည်ဆန်ဆန် မူဝါဒအပေါ် အခြေပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဂျပန်နိုင်ငံအပေါ် ယင်း၏ ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများက ဒေါသအမျက်ထွက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဂျပန်တို့၏ ပို့ကုန် အောင်မြင်ရခြင်းမှာ ဂျပန်နိုင်ငံ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းဝန်ကြီးဌာန (MITI- Ministry for International Trade and Industry) အနေဖြင့် အမျိုးသားရေးအားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုကို ထိရောက်စွာ ဦးဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ဂျပန်တို့သည် ပြည်ပသွင်းကုန်အပေါ် ရှုပ်ထွေးသည့် ကန့်သတ်တားဆီးမှုများ ချမှတ်ထားပြီး၊ ကမ္ဘာ့လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုစနစ်အပေါ် အမြတ်ထုတ်သည့်အနေဖြင့် ဂျပန် ပို့ကုန်အစီအစဉ်များ ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ပြင်ဖက်များက ဝေဖန်ထောက်ပြကြသည်။ ဂျပန်တို့ကမူ “ဂျပန်ပစ္စည်းတွေကို ပိုကောင်းအောင် လုပ်ထားတယ်။ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်မှာ ယှဉ်ရောင်းနိုင်တဲ့ ဈေးနဲ့ ရှိချို့သာသာ ရောင်းတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာက ဂျပန်ပစ္စည်းကို ဝယ်ကြတာ ဖြစ်တယ်။” ဟု ဂုဏ်တင် ပြောဆိုလေ့ ရှိကြသည်။ ရှေးဆိုရိုးစကားကို ကိုးကားပြပုံမှာလည်း ယဉ်လှသည်။ “ကြွက်ထောင်ခြောက်ကြီးကြီးတစ်ခု လုပ်ထားပါ၊ ကမ္ဘာကြီးက သင့်အိမ် တံခါးပေါက်အထိ သူ့ဘာသာ လမ်းဖောက်လာပါလိမ့်မယ်” ဟု ဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ အရည်အသွေး မြင့်မားရခြင်းမှာ ဂျပန် ကုမ္ပဏီအများစုသည် ကုန်ပစ္စည်း အသစ်အဆန်းများကို ရေရှည် အကျိုးစီးပွားအတွက် တီထွင် ထုတ်လုပ်ရေးကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်တတ်ကြသည်။ မော်တော်ကားထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများကဲ့သို့ အမေရိကန်ကုမ္ပဏီ အများအပြားသည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန်အတွက် သုတေသနပြုလုပ် စူးစမ်းခြင်းနှင့် တီထွင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် ပျက်ကွက်လျက် ရေတို အကျိုးအမြတ် ရရှိရေးကိုသာ ဦးတည်ခဲ့ကြသည်ဟု ဝေဖန်ပြောဆိုကြသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ပြည်ပမှ ဝင်လာသော နိုင်ငံခြားပစ္စည်း ရောင်းချခြင်းကို ဂျပန်လူမျိုးတို့၏အတွင်းစိတ်တွင် ကိန်းအောင်းနေသော ရိုးရာထုံးတမ်း ဓလေ့များက ဆန့်ကျင်လျက် ရှိကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျပန်စားသုံးသူ အများအပြားသည် နိုင်ငံခြားမှ ဝင်လာသည့် ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် စိတ်ချယုံကြည်နိုင်ခြင်း မရှိကြချေ။ အရည်အသွေး ညံ့ဖျင်းသည်ဟုပင် အယူအစွဲရှိနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံခြားပစ္စည်းဝယ်ယူသုံးစွဲရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အထပ်ထပ် တားဆီး ကာကွယ်မှုများလည်း ရှိနေသေးသည်။ ထိုတားဆီး ကာကွယ်မှုများသည် ဂျပန်စက်မှုလုပ်ငန်းအများအပြား၏ အပြန်အလှန်ပိုင်ဆိုင်ထားမှု (ဂျပန်ဘာသာဖြင့် “ကိုင်ရက်စု” ဟု ခေါ်သည်) စနစ်မှ ရှင်သန် ပေါက်ဖွားလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဂျပန်ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသည့် ဈေးသက်သာသော ကုန်စည်ကို ဝယ်ယူခြင်းမပြုဘဲ မိမိကုမ္ပဏီ အုပ်စုအတွင်းရှိ အခြားကုမ္ပဏီများမှ ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းကိုသာ ဝယ်ယူအသုံးပြုမည် ဖြစ်သည်။

ရေရှည်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံအများစု၏ ကုန်သွယ်မှု ပိုငွေများ ရရှိနိုင်ခြင်းမှာ စွမ်းဆောင်ရည် ထက်မြက်မှုနှင့် ကြိုးစား လုပ်ကိုင်မှုတို့ကြောင့် ဖြစ်လာရကြောင်း လေ့လာသိရှိနိုင်သည်။ နိုင်ငံများတွင် မတူညီသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ ရှိကြသဖြင့် ကုန်သွယ်မှုအတားအဆီး တစ်ခုခုရှိနေမည် သာဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ် ကုန်သွယ်မှုအား ကန့်သတ် တားဆီးမှုများ ထားရှိခြင်းနှင့် အခြားနိုင်ငံများအား ပုတ်ခတ် တိုက်ခိုက်ခြင်းအစား ပိုမိုအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရန် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဟင်းလင်းဖွင့်ထားသောကွင်းပြင်တွင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတိုင်းအား တန်းတူရည်တူ ပါဝင်ကစား ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့်သာ ပိုမိုတိုးတက် မြင့်မားနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းသင့်ကြပေသည်။

၅၀

နက်ဖ်တာ (NAFTA)

လွတ်လပ်စွာ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်နိုင်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးရှိပုံကို ပထဝီဝင်သဘာဝနှင့် အခြေခံစီးပွားရေး သိသိသာသာ ကွဲပြားခြားနားသည့်နိုင်ငံများတွင် ပို၍ ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်နိုင်သည်။ မြောက်အမေရိကတိုက်သည် အေးလွန်းသော အာတိတ်လွင်ပြင်မှ သမန္ဓေးပိုင်းကရစ်ဘီယန်ကမ်းခြေအထိ ပါဝင်လျက်ရှိရာ တစ်နိုင်ငံ၏ အားသာချက်ကို တစ်နိုင်ငံက အပြန်အလှန် အားပြု မှီခိုလိုပါက လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုဒေသအဖြစ် ထူထောင်ရန် မလွဲမသွေ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရေခဲသည်အထိ အေးမြလွန်းသော ယူကွန်းဒေသတွင် ငှက်ပျောပင်၊ ဆေးရွက်ကြီးပင်များ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် အဖိုးတန်လုပ်အားနှင့် သဘာဝရင်းမြစ်တို့ကို အချည်းနှီးကုန်ဆုံးစေမည့်အစား ကနေဒါနိုင်ငံသားတို့သည် အဆိုပါကုန်စည်များကို တောင်ဘက်ရှိ ယင်းတို့၏ ပူနွေးသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းခြင်းက ပိုမိုအကျိုးများမည် ဖြစ်သည်။

အလားတူပင် ထုတ်လုပ်ပြီး ကုန်ချောများကို မက္ကစီကိုမှ လည်းကောင်း၊ မော်တော်ကားများကို အမေရိကန်မှလည်းကောင်း၊ ဣင်းသွင်းမည်ဆိုပါက ကနေဒါနိုင်ငံသားတို့၏၊ စီးပွားရေးတိုးတက် ကောင်းမွန်နိုင်မည်မှာ သေချာပေသည်။ သို့ရာတွင် ဤယူဆတွေးတောချက်များမှာ ကနေဒါနိုင်ငံက ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို အမေရိကန်နှင့် မက္ကစီကိုနိုင်ငံများသို့ လွတ်လပ်စွာ တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခွင့်ရှိမှသာ သင့်တော်မှန်ကန်မည်ဖြစ်သည်။ ကနေဒါနိုင်ငံမှ သစ်များ၊ ဘတ်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ အားကစားပစ္စည်းများနှင့် မေပယ်ဖျော်ရည်တို့ကို တင်ပို့ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိမည်ဖြစ်ရာ မက္ကစီကိုမှ ငှက်ပျောသီးများ၊ ကုန်ချောပစ္စည်းများကိုလည်းကောင်း၊ အမေရိကန်မှ ဗာဂျီးနီးယားဆေးရွက်များနှင့် မော်တော်ကားများကိုလည်းကောင်း ပြန်လည် တင်သွင်းနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် သမိုင်းဝင် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုနိုင်ခြင်းကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့သည် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ကန့်သတ် တားမြစ်မှုအားလုံးကို ချွင်းချက်မရှိ ဖယ်ရှားပစ်ရန် သဘောတူခဲ့ကြလေသည်။ မက္ကစီကိုအစိုးရကလည်း မြောက်ဘက် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် အဖွဲ့အစည်းပုံစံ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရရှိလာနိုင်မည် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များကို သတိပြုမိလာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ “မြောက်အမေရိက လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုဒေသအဖွဲ့” (North American Free Trade Area. NAFTA) နက်ဖ်တာကို ထူထောင်ရန် စီမံချက်များ ချမှတ်ဖော်ဆောင်လာခဲ့သည်။

မြောက်အမေရိက နိုင်ငံသားတို့၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု အများအပြားမှာ သွင်းကုန်ခွန် စည်းကြပ်မှုမရှိဘဲ လွတ်ပေးထားပြီးဖြစ်သော်လည်း “နက်ဖ်တာ” စာချုပ်သည် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်ဖြစ်ပေါ်လာရေးနှင့်

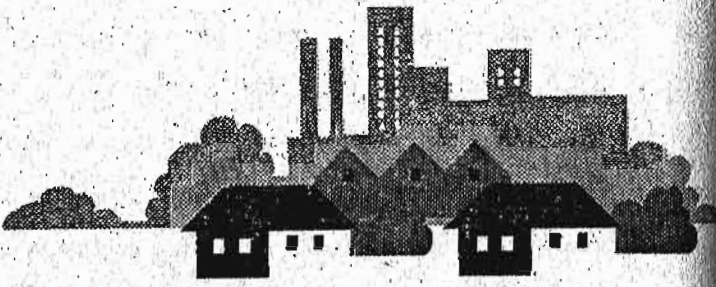
နယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်ထွန်းလာစေရေးအတွက် အားဖြည့်ပေးသည့် သဘောပင်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့မှ အလုပ်သမားများထံမှ အလုပ်အကိုင်များကို ပြောင်းရွှေ့ယူဆောင်ခြင်း မပြုသည့်အတွက် မက္ကစီကိုတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးလာမည်ဖြစ်ပြီး ထိုနိုင်ငံမှ အလုပ်သမားများအတွက် အလုပ်အကိုင်နေရာများ ပိုမိုရရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြောက်ဘက် (ကနေဒါ) သို့ နီးထွက်မည့် လူဦးရေလည်း လျော့ပါးသွားစေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ၏ နောက်ပိုင်းကာလတွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ဒါးလပ်စ်၊ ဟူစတန်၊ အော်စတင်၊ တက္ကဆက်ပြည်နယ်များမှ ကုမ္ပဏီများ၏ ပြည်ပသို့ပို့ကုန် မြင့်မားတိုးတက်လာသည့်နည်းတူ မက္ကစီကို စီးပွားရေးလည်း တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည်။ နှစ်ဘက်စလုံးတွင် အလုပ်အကိုင်သစ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပေသည်။

‘နက်ဖ်တာ’ကို ထူထောင်ရခြင်း၏ ရေရှည်ရည်မှန်းချက်မှာ ကမ္ဘာ့အနှံ့အပြား ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် ကန့်သတ်တားမြစ်မှုများကို ဖယ်ရှားနိုင်ရေးပင်ဖြစ်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ (EC) သည် မိမိတို့အဖွဲ့ပြင်ပမှ နိုင်ငံများအား ကုန်သွယ်မှု တားမြစ်ကန့်သတ်ချက်များကို တစ်ပြေးညီ ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ထားရှိကြသည်။ ‘နက်ဖ်တာ’ အဖွဲ့ကမူ မိမိတို့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံချင်း ကန့်သတ်တားမြစ်မှုများ ဖယ်ရှားရေးကိုသာ အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥရောပ ဘုံဈေးအဖွဲ့၏ ကျင့်သုံးပုံ နည်းစနစ်များကို ပုံတူကူးယူရန် မဟုတ်သကဲ့သို့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအချင်းချင်း တစ်နိုင်ငံမှ တစ်နိုင်ငံသို့ လွတ်လပ်စွာ ဝင်ထွက်သွားလာမှုမျိုးကိုလည်း လက်ခံကျင့်သုံးရန် မဟုတ်ပေ။

မြောက်ဘက်ရှိ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများက ကျင့်သုံးသည့် လွတ်လပ်စွာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၏ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းမှုများကြောင့် ကမ္ဘာ့အဖောက်

ခြမ်းရှိ အခြားနိုင်ငံများကလည်း လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှု အဖွဲ့အစည်းများ ထူထောင်ရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်အသက်သွင်းရန် စိတ်ဝင်စားလာခဲ့ကြသည်။ တောင်အမေရိကတိုက် တောင်ဘက်စွန်းဒေသ၏ “မာကိုဆာ” (Mercosur)၊ အင်ဒီးစာချုပ် (Andean Pact)၊ အမေရိက အလယ်ပိုင်း ဘုံဈေးနှင့် ကရစ်ဘီယံဘုံအဖွဲ့ (CARICOM) စသည့် ယခင်ရှိထားပြီး ဖြစ်သော စာချုပ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ပြန်လည်အသက်သွင်းဆောင်ရွက်လိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အန္တာတိကမူ မြောက်ပိုင်းရိုးစွန်းအထိ တည်ရှိနေသည့် ကမ္ဘာ့အနောက်ခြမ်းဒေသတွင် ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိသော ဈေးကွက်များ ပေါ်ထွန်းလာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၅၁

တတိယကမ္ဘာ

“တတိယကမ္ဘာ” ဟူသည့် အသုံးအနှုန်းသည် “ပထမ” နှင့် “ဒုတိယ” ကမ္ဘာများဖြစ် ကြသည့် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်ကျင့်သုံးသည့် အုပ်စုနှင့် ဗဟိုစီမံကိန်း စနစ်ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများ အုပ်စုဟူ၍ အုပ်စုနှစ်စု ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းအပေါ် အခြေပြုသည့်အယူအဆ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ပထမနှင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာနိုင်ငံအုပ်စုနှစ်စုလုံးမှာ စက်မှု စီးပွားရေး ထူထောင် နိုင်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်၍ ရှေ့တန်းသို့ ရောက်နေကြသည်။ ထိုသို့ ဖွံ့ဖြိုးပြီးကမ္ဘာတွင် အရှေ့နှင့် အနောက် ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် ဩစတေးလျ၊ နယူးဇီလန်၊ ဂျပန်၊ အမေရိကန်နှင့် ကနေဒါ နိုင်ငံတို့ ပါဝင် လျက်ရှိသည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲ သို့မဟုတ် အတန်အသင့်ဆင်းရဲသည့် နိုင်ငံများကို “တတိယကမ္ဘာ” ဟုခွဲခြား သတ်မှတ်ထားပြီး ယင်းတွင် အုပ်စုသုံးစု ကာဖြစ်ခဲ့ခြင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လျှပ်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ဆဲနိုင်ငံများ၊ ပုံမှန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဆဲ နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လုံးဝ မရှိသော ဆင်းရဲနေသည့် အရေအတွက်အနည်းငယ်သာ ရှိသော နိုင်ငံများဟူ၍ ဖြစ်သည်။

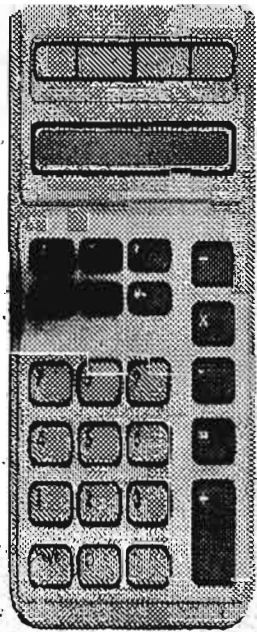
တတိယကမ္ဘာ၏ ထိပ်ဆုံးပိုင်းနေရာသို့ ရောက်ရှိနေသော လျင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဆဲ နိုင်ငံများကို “စက်မှုနိုင်ငံသစ်များ” (Newly Industrialized Countries. NIC) ဟုခေါ်ဝေါ်သည်။ NIC တွင် ဘရာဇီးလ်၊ အာဂျင်တီးနား၊ ဟောင်ကောင်၊ အစ္စရေး၊ စင်ကာပူ၊ တောင်အာဖရိက၊ တောင်ကိုရီးယား၊ ထိုင်ဝမ်၊ ထိုင်းနှင့် ယူဂိုစလားဗီးယား နိုင်ငံတို့ ပါဝင်သည်။ ထိုနိုင်ငံများသည် ဖွံ့ဖြိုးမှု ရှေ့တန်းရောက်နိုင်ငံများ နှင့် အဆင့် အတန်းတူ ဆက်သွယ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက် ရှိကြသည်။

ပုံမှန်ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများအစုမှာ အာဖရိက၊ အာရှနှင့် လက်တင် အမေရိကရှိ နိုင်ငံများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် ထင်ရှားသော နိုင်ငံ အချို့မှာ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်နှင့် အင်ဒိုနီးရှားတို့ဖြစ်ကြပြီး ထိုနိုင်ငံများ၌ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏ ထက်ဝက်ကျော် မှီတင်းနေထိုင်လျက်ရှိပေသည်။

ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံး နိုင်ငံများကို ဆာဟာရ သဲကန္တာရ တစ်ပိုင်း ဖြစ်သည့် အာဖရိက တိုက်တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ သဘာဝသယံဇာတ ရင်းမြစ် အနည်းအကျဉ်းသာရှိပြီး၊ ငွေကြေးခေါင်းပါးချို့တဲ့လျက်ရှိသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အလားအလာမရှိနိုင်ပေ။ ဆိုမာလီယာနှင့် ဆူဒန်နိုင်ငံ တို့တွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အခြေခံအားပြုရမည့် သဘာဝ သယံ ဇာတဟူ၍ ဘာမျှမရှိပေ။ တစ်ခါတစ်လေတွင် ထိုအဆင်းရဲဆုံး နိုင်ငံစုကို “စတုတ္ထကမ္ဘာ” ဟုပင် ခွဲခြားရည်ညွှန်းခေါ်ဆိုတတ်လေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်မှာ တတိယ ကမ္ဘာတွင် ရှိနေပေသည်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ တိုးပွားနှုန်းစာရင်း၏ ၉၀ ရာခိုင် နှုန်းသည်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲ တတိယကမ္ဘာမှ တိုးပွားနေခြင်း ဖြစ်သည်။ လူဦးရေ အများစုရှိနေပြီး လူဦးရေလည်း တများဆုံး တိုးပွားနေသည့် ဒေသတွင် ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် ကုန်စည်တန်ဖိုးမှာ တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း (၅၂၂ သံ) သာရှိသည်။ စင်စစ် တတိယကမ္ဘာတွင် သဘာဝ

သယံဇာတ အမြောက်အမြား ရှိနေပေသည်။ လက်တင်အမေရိက၊ အာရှ နှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသတို့မှ ရေနံသိုက်များသည် တတိယ ကမ္ဘာ ၏ရင်းမြစ်များ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် လောလောဆယ်၌မူ ထိုတတိယ ကမ္ဘာမှ ထွက်သော ကုန်ကြမ်းများကို ပိုမိုချမ်းသာကြွယ်ဝ၍ သာလွန် တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးပြီးဖြစ်သော နိုင်ငံများတွင် စားသုံးမှီဝဲရန် တင်ပို့ပေးနေရ သည်။

၅၂

ဆင်းရဲမွဲတေခြင်း၏ အရင်းခံများ

တတိယကမ္ဘာ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှုများသည် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး စီမံခန့်ခွဲမှုအုပ်ချုပ်ရာတွင် တလွဲတချော်ဖြစ်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ဟု အပြစ်ဖို့နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အခြားအဓိကကျသော အကြောင်းတစ်ရပ်မှာ လူဦးရေအဆမတန် တိုးပွားမှု (population explosion) ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် လူဦးရေ တိုးတက်မှု မှာ နှစ် ၂၀ အတွင်း နှစ်ဆဖြစ်လာခဲ့သည်။ မွေးဖွားမှုထိန်းချုပ်ရေး (birth control) အစီအစဉ်မရှိခြင်း၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ကောင်းမွန်လာခြင်းနှင့် သေနှုန်း လျော့နည်းခြင်းတို့ကြောင့် လူဦးရေ အဆမတန် တိုးပွားမှု ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

တတိယကမ္ဘာ၌ အဆိုးဝါးဆုံး ဆင်းရဲမွဲတေမှုက အိမ်ထောင်စု လူဦးရေများပြားအောင် တည်ထောင်ရန် မိဘများအား တိုက်တွန်းပေးခဲ့သည်။ သားသမီးများ အလုပ်လုပ်နိုင်လျှင် ဝင်ငွေပိုမိုလာလိမ့်မည်ဟု မိဘများက မျှော်လင့်အားထားခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ မရရှိနိုင်သဖြင့် အလုပ်လက်မဲ့ တလေးငယ်များနှင့် မိဘများ

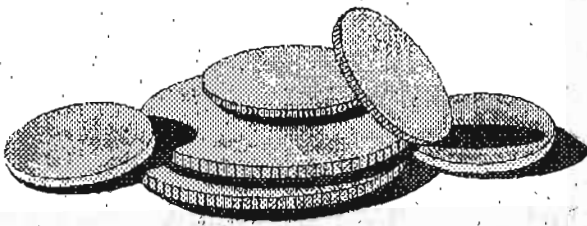
မှာ တတိယကမ္ဘာ၏ မြို့ကြီးများတွင် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေမရနိုင်ဘဲ စုပြုံအုံ့ခဲလျက်သာ ရှိနေရတော့သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ၌ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများသည် ဆင်းရဲမွဲတေခြင်းနှင့် လူဦးရေအဆမတန် ထူထပ်ခြင်း အဆက်မပြတ် သံသရာကို မျှော်လင့်ချက် ကင်းမဲ့စွာဖြင့် သိမြင်လာခဲ့ကြရသည်။ တတိယကမ္ဘာ၏ မြို့ကြီးများ၌ ဆင်းရဲသား အိမ်ထောင်စုများ ပိုမိုတိုးပွား ထူထပ်လာခြင်းကြောင့် စီးပွားရေး အခြေခံအဆောက်အအုံပေါ် သက်ရောက်မှုဒဏ် ပိုမိုဖိစီးလာခဲ့ရသည်။ ဘုံဘေး၊ ဆာပါလီနှင့် ရှန်ဟိုင်းမြို့ကြီးများကဲ့သို့ မြို့ပြလူဦးရေ ကြီးထွားလာခြင်းကြောင့် နောက်ဖေးလမ်းကြား တဲအိမ်များနှင့် ကျူးကျော် ရပ်ကွက်များ တိုးပွားလာခဲ့ရာ ဆင်းရဲခြင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်းစသည့် အနိဋ္ဌာရုံမြင်ကွင်းများ အထင်အရှားဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ မြို့ကြီးများမှာလည်း ကျန်းမာရေးနှင့် မညီညွတ်နိုင်တော့ဘဲ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ပေးဆပ်ရမည့် ကြေးမြီများ၊ အလွန်အကျွံ ငွေဖောင်းပွမှု၊ လူဦးရေ တိုးတက်လာမှု ဝရမ်းဗတာဖြစ်ခြင်းနှင့် အလုပ်လက်မဲ့ တိုးတက်နေခြင်းစသည့် အခက်အခဲပေါင်းစုံကြောင့် ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ၌ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများသည် စီးပွားရေး ချွတ်ခြံကျဘဝတွင် နစ်မြုပ်နေသွားစေရန် ကြိုးစားရုန်းကန် ခဲ့ကြရသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရန် ငွေကြေး မရနိုင်သဖြင့် အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်သည့် လမ်းများနှင့် ရေရရှိရေးကိစ္စများကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနိုင်မှုမရှိတော့ဘဲ ယိုယွင်းပျက်စီးလာခဲ့ရသည်။ တတိယကမ္ဘာမှ နိုင်ငံအစိုးရများအနေဖြင့် ငွေကြေးလည်ပတ်မှုရှိစေရန် အကြွေးထပ် ယူရသည့် နည်းဖြင့် ဖြေရှင်းကြရ သည်။ ထိုသို့ အကြွေးအထပ်ထပ် တင်လာခြင်းကြောင့်ပင် တတိယကမ္ဘာတွင်ရှိ အချမ်းသာဆုံးနှင့် အဆင်းရဲဆုံး နိုင်ငံများအကြား ပိုမိုကွာဟသော ခြားနားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

ဖြစ်သည်။

တတိယကမ္ဘာရှိ လက်တင်အမေရိက၊ အာဖရိကနှင့် အာရှတို့တွင် စီးပွားရေး ရပ်တန့်တုံ့ဆိုင်းလျက်ရှိနေစဉ်၌ ပစိဖိတ်မျဉ်းဒေသမှ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး တိုးတက်မြင့်မားလာခဲ့ရာ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် ပခုံးချင်းယှဉ်လာသည်အထိ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဆင်းရဲတွင်းမှ လွတ်မြောက်ရန် ကြိုးစားရုန်းကန်ခဲ့သည့် တတိယကမ္ဘာအုပ်စုဝင် နိုင်ငံအချို့ကို လေ့လာကြည့်ပါက လက်တွေ့အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သော စီးပွားရေး မူဝါဒများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိ နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်ဝမ်နှင့် ကိုရီးယားနိုင်ငံတို့ကဲ့သို့ ကုန်ချောများကို စွမ်းအားပြည့် ထုတ်လုပ်၍ ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခြင်းဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သည့် ငွေကြေးအမြောက်အမြားကို ရရှိခဲ့ကြပေသည်။

၅၃

တတိယကမ္ဘာ၏ ကြွေးမြီ

၁၉၇၀ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ရေနံလုပ်ငန်းများ တစ်ရှိုက်ထိုးဖွံ့ဖြိုးလာသောအခါ အရှေ့ အလယ်ပိုင်းဒေသမှ ရေနံသူဌေး အာရပ်နိုင်ငံများသည် လတ်တလော ရရှိလာသည့် ရေနံဒေါ်လာ (Petrodollars) ဝင်ငွေများကို လုံခြုံစိတ်ချစွာ သိမ်းဆည်းနိုင်ရန် အတွက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပရှိ ကမ္ဘာ့အဓိကရ ဘဏ်ကြီးများသို့ ဆက်သွယ်အပ်နှံလာခဲ့ကြသည်။

ဘဏ်အပ်နှံငွေများအတွက် ဘဏ်မှ အတိုးပေးရမည် ဖြစ်သဖြင့် အနောက်နိုင်ငံဘဏ်များ၏ ငွေသိုလှောင်ခန်းထဲသို့ ရောက်ရှိနေသည့် ငွေများကို အတိုးပေးမည့်သူများထံသို့ ထုတ်ချေးရန် လိုအပ်လာခဲ့သည်။ သို့မှသာ ဘဏ်အနေဖြင့် အတိုးမှ ဝင်ငွေရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရေနံဒေါ်လာ အပ်နှံငွေ လက်ခံရရှိထားသော ဘဏ်အများအပြားသည် တတိယကမ္ဘာမှ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ အလုံးအရင်းဖြင့် ငွေထုတ်ချေးရန် စဉ်းစားလာ ကြသည်။ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများသို့ ထုတ်ချေးငွေမှ အချိုးအဝက်ကို ထိုနိုင်ငံများက လိုအပ်မြဲဖြစ်သော ရေနံဝယ်ယူရာတွင် ပေးချေစေရန်ဖြစ်သည်။

ချေးငွေအတွက် အတိုးနှုန်းမှာ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းကိုပင် ကာမိစေနိုင်ဖွယ် မရှိအောင်နည်းလွန်းသည့် အတိုးနှုန်းရှင် (Floating interest rates) ဖြစ်သဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများက ငွေမချေးဘဲ မနေနိုင်အောင် ဆွဲဆောင်မှု ကောင်းခဲ့သည်။ ငွေချေးခြင်းမှာ သေချာပေါက်မရှုံးနိုင်သည့် အနေအထားမျိုး ဖြစ်၍ မက္ကစီကိုနှင့် ဘရာဇီးလ်တို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံများ အပါအဝင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်း ကောင်းမွန်နေသည့် လက်တင် အမေရိကနိုင်ငံများသည် ဒေါ်လာသန်းထောင်ပေါင်းများစွာကို ကြမ်းခင်း နှုန်းဖြင့်ချေးယူခဲ့ကြသည်။

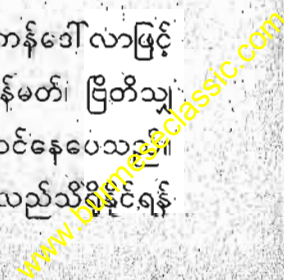
ငွေချေးသည့် နိုင်ငံများက ချေးငွေဖြင့် အခြေခံစီးပွားရေး အဆောက်အအုံများနှင့် စက်မှုကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ ထူထောင်ပြီး နောင် အခါတွင် ချေးငွေကို ပြန်ဆပ်နိုင်ရန် ပို့ကုန်များများ ထုတ်လုပ် တင်ပို့ ရောင်းချမည်ဟု ရည်မှန်းချက်ဖြင့် ရနိုင်သလောက် ငွေများများ ချေးယူ ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၉၆၀ ကျော်နှင့် ၁၉၇၀ ကျော်နှစ်များအတွင်း ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံ၏ အဖြစ်ကို နမူနာအဖြစ် ဖော်ပြလိုပါသည်။ ထိုအချိန်က ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံ သည် ကမ္ဘာတွင် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်း အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံများ စာရင်းဝင်ဖြစ် နေသည်။ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးမှာ စားသောက်ကုန်၊ အဝတ်အထည်နှင့် ကုန် ချောပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှု နှစ်စဉ်တိုးတက်ထုတ်လုပ်နိုင်သဖြင့် ပိုလျှံနေ သည်။ ဆင်းရဲသဖြင့် မဖွံ့ဖြိုးသည့်နိုင်ငံအခြေအနေမှ ကမ္ဘာတွင် အဌမအဆင့်ရှိ အကြီးဆုံးဈေးကွက် စီးပွားရေး နိုင်ငံအဆင့်သို့ တက်လှမ်း လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘရာဇီးလ်သည် စီးပွားရေးကို မျက်လှည့်ပြသလို လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်စရာဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဘဏ် အ တိုးနှုန်းများ အဆမတန်မြင့်တက်ခြင်း နှင့် ရေနံဈေးနှုန်းအတက် ကြမ်း ကြမ်း ဓာတ်လျှော့ခြင်းတို့ကြောင့် ရေနံတစ်သွင်းမှုအတွက် ပေးချေနိုင်ရန်

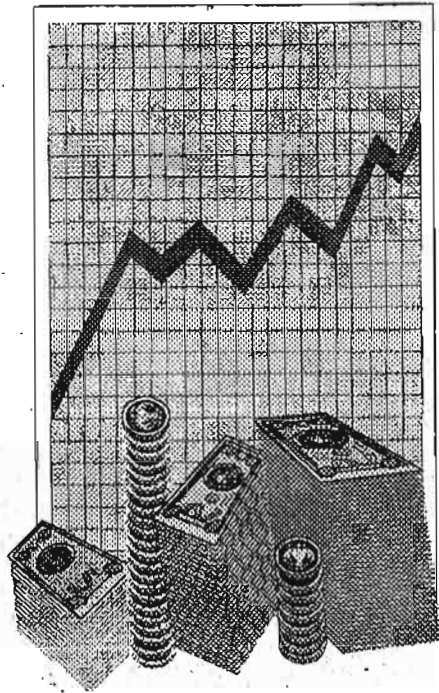
ငွေအမြောက်အမြားချေးယူရသည့် အဖြစ်သို့ ရောက်သွားသည်။ ထို့ပြင် စီးပွားရေး စီမံအုပ်ချုပ်မှုများ လွဲမှားခြင်းကြောင့် ငွေဖောင်းပွမှု သွက်သွက် လည်အောင်အရှိန်မြင့်ခဲ့ပြီး စီးပွားရေးအခြေအနေများ ရပ်တန့်သွားခဲ့ ရသည်။

တတိယကမ္ဘာမှ နိုင်ငံအချို့၏ ကြွေးမြီများမှာ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank) နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (International Monetary Fund) တို့ကဲ့သို့ အစိုးရများနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ အစည်းများထံမှ ချေးယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံအများစုကမူ မြောက် အမေရိက၊ ဂျပန်နှင့် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများတွင်ရှိသော ဘဏ်များမှ ချေးယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုချေးငွေများကို ကနဦး ချေးယူသူ များမှာ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရကအာမခံသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များဖြစ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ် များ၏ နှောင်းပိုင်းကာလတွင် မက္ကစီကို နိုင်ငံက ပေးဆပ်ရန်ရှိသော ကြွေးမြီဒေါ်လာ ၁၀၀ ဘီလျံ၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အခြားနိုင်ငံများရှိ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် များမှ ဖြစ်ပြီး ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ နိုင်ငံခြား အစိုးရအဖွဲ့များနှင့် အေဂျင်စီ (နိုင်ငံတကာအဖွဲ့) များမှ ဖြစ်သည်။ အဓိက ငွေချေးယူသူမှာ မက္ကစီကို နိုင်ငံ အစိုးရ ဖြစ်ပြီး အကြွေးထက်ဝက်ကျော်မှာ နှစ်ရှည်နှင့် နှစ်လတ်ချေးငွေများ ဖြစ်ကြသည်။ ကျန်အကြွေး ထက်ဝက် နီးပါးမှာ နှစ်တိုချေးငွေများဖြစ်၍ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပေးဆပ်ရ မည့် အကြွေးများဖြစ်နေပေသည်။

တတိယကမ္ဘာ၏ အကြွေးအားလုံးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် သာ ချေးယူထားကြခြင်း မဟုတ်ဘဲ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဂျာမနီမတ်၊ ဗြိတိသျှ ဖေါင်နှင့် အခြားငွေကြေး အမျိုးအစားများလည်း ပါဝင်နေပေသည်။ သို့ရာတွင် ကြွေးမြီ ကိန်းဂဏန်းများကို လွယ်ကူစွာ နားလည်သိရှိနိုင်ရန်

အတွက် ထုံးစံအတိုင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် ပြောင်းလဲဖော်ပြကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

၅၄

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြွေးမြီပြဿနာ

သင့်တွင် ဘဏ်သို့ ကြွေးအနည်းငယ် ပေးဆပ်ရန် ရှိပြီး အကယ်၍ ထိုကြွေးကိုမဆပ်နိုင် ပါက “သင်ဒုက္ခတွေ့မည်” ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အကယ်၍သာ သင်သည် ဘဏ်သို့ ပေးဆပ်ရန် ကြွေးပမာဏ အများအပြားရှိနေပြီး သင်ကလည်းမဆပ်နိုင်ပါက “ထိုဘဏ်ဒုက္ခရောက်မည်” ဖြစ်သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်လွန်နှောင်းပိုင်းကာလက တတိယကမ္ဘာသို့ ဇွှတ်ပို့မှု အမြောက်အမြား ထုတ်ချေးခဲ့သော ဥရောပနှင့် အမေရိကန်ဘဏ်များ အကြီး အကျယ် ဒုက္ခရောက်ခဲ့ကြသည်။ အာဂျင်တီးနား၊ ဘရာဇီးနှင့် မက္ကစီကို နိုင်ငံများ အပါအဝင် နိုင်ငံအချို့သည် ကြွေးပြန်မဆပ်နိုင်ခဲ့ကြပေ။ ဘဏ်ချေးငွေအမှုကိစ္စအများအပြားတွင် ကြွေးတင်နေသည့် နိုင်ငံများသည် ချေးငွေ အပေါ်ကျသင့်သည့် အတိုးကိုပင် မပေးဆပ်နိုင်ကြချေ။ ကြွေးရှင်အမေရိကန် ဘဏ်အချို့မှာ ပြန်မဆပ်သေးသည် ကြွေးများကြောင့် အရင်းအနှီးနှင့် သီးသန့် ထားရမည့် အရန်ငွေပင် မလုံမလောက် ဖြစ်ခဲ့ကြရသည်။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များက ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသည် လော့ဂ်တမ်း

ကစားသလို လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဆင်းရဲမဲ့တေမှုမှ လွတ်မြောက်ရှင်သန်ရန် မျှော်လင့်လျက် ဂျပန်နှင့် အနောက်နိုင်ငံဘဏ်များမှ ဒေါ်လာသန်း ထောင်ပေါင်းများစွာကို ချေးယူခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ လောင်းတမ်းကစား ရာတွင် အရှုံးနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အတိုးနှုန်းများ ဝီရေအလား တက်လာပြီး ဖွံ့ဖြိုးနိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ကမ္ဘာ့ဝယ်လိုအားလျော့နည်းသွား ပြီး ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းလည်း ကျဆင်းသွားသည်။ ကော်ဖီနှင့် သကြား တို့ကဲ့သို့ ကုန်ပစ္စည်းဈေးများ ထိုးကျသွားခြင်းကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ပြည်ပပို့ကုန်မှ ဝင်ငွေမှာ သိသိသာသာ လျော့နည်း ကျဆင်းသွားတော့ သည်။ သို့ဖြစ်၍ ချေးငွေအကြွေးတင်နေသည့် နိုင်ငံများသည် ဈေးနှုန်း မြင့်တက်လာသော ရေနံကို ဝယ်နိုင်ရန်နှင့် တင်ခဲ့သည့် ကြွေးမြီကို ပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်ရန် ပိုမိုများပြားသော ချေးငွေကို ထပ်မံချေးယူရ ပြန်လေသည်။

မူရင်းချေးငွေအချို့မှာ အစိုးရအရာရှိများနှင့် စီးပွားရေးသမား တို့၏ အိတ်ထဲသို့ ရောက်ကုန်ကြသော်လည်း လမ်းများ ဖောက်လုပ် ပြုပြင်ရေး စသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများအတွက် အမှန်ပင် သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် တတိယကမ္ဘာမှ နိုင်ငံများတွင် ကြွေးပေါ် ထပ်၍ ကြွေးတင်ဆီသကဲ့သို့ ကြွေးပမာဏ တိုးပွားလာခြင်းကြောင့် ကြွေးမြီပြဿနာမှာ ဝမ်းနည်းကြေကွဲစရာ ဖြစ်နေပေသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အမေရိကန် ဖက်ဒရယ်ရီဇာဗဏ် (U.S. Federal Reserve Bank) သည် ငွေဖောင်းပွမှု ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေး အစီအစဉ်ကြောင့် ချေးငွေအပေါ် အတိုးနှုန်းများ မြင့်တင်လာခြင်းဖြစ် သည်။ ကြွေးတင်နေသည့် တတိယကမ္ဘာသည် မိမိတို့ လောင်းကစားပွဲ တွင် ရှုံးနိမ့်ခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း ဝန်မခံပေ။ အကြွေးတင်နေသည့် နိုင်ငံမှာ

ထပ်မံ ချေးငွားရသဖြင့် ထပ်မံအကြွေးတင်ရလေသည်။ အထက်တွင် ဥပမာပေးခဲ့သည့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် ၁၉၈၀ ပြည့် လွန်နှစ်များ၌ စီးပွားရေးရှင်သန် လှုပ်ရှားနိုင်ရန် အတိုးနှုန်းမြင့်မား စွာ ပေးနေရသည်ကို ဂရုမထားနိုင်ဘဲ ထပ်မံချေးယူငွေ ပြုပင် အသက် ဆက်နေရလေသည်။ စင်စစ် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် ပြည်ပပို့ကုန် အမျိုး အမည်များစွာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တင်ပို့ရောင်းချနိုင်သော နိုင်ငံဖြစ် သည်။ ကော်ဖီမှ အစ လေယာဉ်ပျံအဆုံး၊ တင့်ကားမှအစ ရှားဖိနပ် အဆုံး ထုတ်လုပ်တင်ပို့ ရောင်းချနိုင်သဖြင့် နှစ်စဉ် ကုန်သွယ်ရေးပိုငွေ ဒေါ်လာ ၁၀ ဘီလျံမှ ၂၀ ဘီလျံ အထိ ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ ပြည်ပ ကုန်သွယ်ရေးမှ ပိုငွေအများစုကို ဒေါ်လာ ၁၀၀ ဘီလျံကျော် တင်နေသည့် ချေးငွေများအတွက် အတိုးပြန်ဆပ်ပေးနေရ၏။ မိမိနိုင်ငံအတွင်း ကျဆင်း နေသော စီးပွားရေးကို အားဖြည့် ကျားကန်ပေးနိုင်ရန် ပြန်လည် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံရမည့်ငွေများအား အတိုးဆပ်ရန် ပြည်ပသို့လွှဲပြောင်းပေးပို့ နေရ ခြင်းဖြစ်သဖြင့် မချိတင်ကဲ ခံစားရဖွယ်ဖြစ်နေပေသည်။

ပြည်ပချေးငွေအကူအညီ၏ ဖိစီးမှုကို ခံနေရခြင်းကြောင့် နောက် ထပ် ပြည်ပချေးငွေရယူရေးကို မစဉ်းစားရဲတော့သည့် ဘရာဇီးလ် အစိုးရ အဖွဲ့သည် ပြည်တွင်း၌ ငွေကြေးရှာဖွေနိုင်ရန် ကြိုးစားလာရပေသည်။ အစိုးရ ငွေချေး စာချုပ်များ ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်းဖြင့် “ပြည်တွင်းကြွေး” (domestic debt) သစ်ကို အားကိုးရတော့သည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံအတွင်း အစိုးရငွေချေးအာမခံ စာချုပ်များကို ဝယ်ယူကြစေရေးအတွက် မက်လုံး ပေး စည်းရုံးသည့်အနေဖြင့် အစိုးရက အတိုးနှုန်းများ ပေးရန် စီစဉ်ရ သည်။ အတိုးနှုန်းမှာ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းထက် မြင့်ပေးထားသည်။ နိုင်ငံ အတွင်း ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိမည်ဆိုပါက အစိုးရ စာချုပ် ကို အတိုး ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းပေးရန် သတ်မှတ်၍ ရောင်းချခြင်းဖြစ်၏။ အမှန်

တကယ်တွင်စာချုပ်ဝယ်ယူမြုပ်နှံသူမှာ အသားတင်အတိုး ၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရရှိခံစားနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

နောက်ဆုံးတွင် အာမခံစာချုပ်အပေါ် မြှင့်တင်ထားသည့် အတိုးကို ပေးနိုင်ရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ထမ်းများသည် နောက်ထပ်ငွေချေးအာမခံ စာချုပ်များ ထုတ်ရောင်းရပြန်တော့သည်။ အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်များမှာ တိုးတက်လာသော်လည်း ထိုအသုံးစရိတ်ကို ကာမိစေရန် အခွန်အကောက် ပြည့်မီအောင် ကောက်ခံမရသဖြင့် “ပြည်တွင်းကြေး” များသည်ထက် များလာလေသည်။

မူလချေးငွေအပြင် ထပ်ဆောင်းချေးယူငွေများကြောင့် ကြွေးမြီပြဿနာမှာ ဆိုးသည်ထက် ဆိုးလာခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ဘဏ်များက ဖြစ်စေ၊ တတိယကမ္ဘာမှ ကြွေးတင်နေသည့်နိုင်ငံများက ဖြစ်စေ နောက်ထပ် ချေးငွားရယူနိုင်ရန် ငွေကြေးမရှိတော့ကြောင်းကိုမူ ထုတ်ဖော်ဝန်ခံခြင်း မပြုကြချေ။ ကြွေးတင်နိုင်ငံများသည် မူလချေးယူထားငွေ “အရင်း” ကို ပြန်လည် ပေးဆပ်နိုင်ခြင်း မရှိရုံသာမက “အတိုး” မှန်မှန်ပြန်ဆပ်နိုင်သည့် အခြေအနေ ပင်မရှိကြပေ။ အရင်းနှင့် အတိုးနှစ်ရပ်ပေါင်းသည် တောင်ပေါ်မှ လိမ့်ဆင်းလာသော နှင်းခဲတုံးကြီးနှင့်တူနေပေသည်။ ငွေချေးယူသူများနှင့် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှ ငွေထုတ်ချေးသည့် ဘဏ်များပါ နှစ်ဘက်စလုံး ဒုက္ခပင်လယ်တွင်းသို့ လိမ့်ဆင်းခဲ့ကြပြီးဖြစ်နေတော့သည်။

၅၅

အလွန်အကျူးငွေဖောင်းပွခြင်း

အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၌ အလွန်အကျူး ငွေဖောင်းပွခြင်းဖြစ်ပေါ်စဉ် ငွေတန်ဖိုးမှာ သတိပေး ခေါင်းလောင်းသံအဆက်မပြတ် မြည်ကာကျဆင်းနေ၏။ ထိုစဉ်က ဟာသအဖြစ် ပြောစမှတ်တစ်ခု တွင်ခဲ့ဖူးသည်။ “တက္ကစီငွားစီးရတာ ဘတ်စ်ကားစီးတာထက် ငွေတန်သက်သာတယ်” ဟု ပြောကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဘတ်စ်ကားစီးပါက ခရီးစဉ်အစ ကားပေါ်တက်လိုက်သည်နှင့် ယာဉ်စီးခပေးရသည်။ ဘတ်စ်ကားပေါ် စရောက်ချိန်တွင် ငွေသည် တန်ဖိုးရှိနေသည်။ တက္ကစီကားငွားစီးလျှင် ခရီးဆုံးမှ ယာဉ်စီးခပေးချေရသည်။ ခရီးဆုံးရောက်ချိန်တွင် ငွေသည် တန်ဖိုးကျဆင်းပြီးဖြစ်နေခြင်းကြောင့် တက္ကစီခ ပေးရငွေမှာ ဘတ်စ်ကားခပေးရငွေထက်ပင် တန်ဖိုးလျော့နည်းနေသည်ဟု ငွေတန်ဖိုး ကျဆင်းမှု မြန်ဆန်လွန်းပုံ ကို ဟာသလုပ် ပြောကြခြင်းဖြစ်သည်။

အလွန်အကျူးငွေဖောင်းပွခြင်း (hyper-inflation) ဆိုသည်မှာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုဈေးများ ရုတ်တရက်ပေါက်ကွဲသလို ခုန်ပျံတက်

ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ စီးပွားရေးအခြေအနေ ထိန်းသိမ်းမရဖြစ်
 နေခြင်းကိုညွှန်ပြသည့် လက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အလွန်အကျွံ
 ငွေဖောင်းပွမှုမျိုး ကမ္ဘာအနှံ့အပြားတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဖူးသည်။ ကမ္ဘာစစ်ကြီး
 နှစ်ကြိမ်ကြား ၇၅မနီတွင်လည်းကောင်း၊ နောက်ပိုင်း၌ အစွဲရေးနှင့်
 အရှေ့ဥရောပဒေသ အချို့တွင်လည်းကောင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်
 သည်။ လက်တင်အမေရိကရှိ ကြေးထူထပ်သော နိုင်ငံအများအပြားတွင်
 အကျယ်ပြန့်ဆုံး ငွေဖောင်းပွမှု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုဒေသ၌ ယင်းသို့ အလွန်
 အကျွံငွေဖောင်းပွမှုဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းမှာ "အခွန် တိုးမြှင့်
 စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်းမပြုဘဲ နိုင်ငံရေးတင်းမာနေမှုများကို နှစ်သိမ်း
 ကျေနပ်စေရန် ကြိုးပမ်းရေးဟူသော အစိုးရ၏မူဝါဒများ" ကြောင့် ပင်ဖြစ်
 လေသည်။

ရေလိုက်လွဲနေသော အစိုးရသည် အသုံးစရိတ်များကို ကျခံ
 သုံးစွဲနိုင်ရန် ဘဏ္ဍာငွေကို တိုးမြှင့်ရယူသည့် ချေးငွေများဖြင့်လည်း
 ကောင်း၊ ငွေစက္ကူသစ်များ ထပ်မံရိုက်နှိပ်ခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း ဖြေရှင်း
 မည်ဆိုပါက စီးပွားရေးနယ်အတွင်း ငွေကြေးအသစ်များ ထပ်မံဝင်
 ရောက်တိုးပွားလာမည်ဖြစ်၍ ကုန်ဈေးနှုန်းတက်လာမည်ဖြစ်သည်။
 ငွေဖောင်းပွမှု လျော့နည်းပပျောက်စေရေး မျှော်လင့်ရည်မှန်းချက်များ
 သည် အလွန်အကျွံငွေဖောင်းပွခြင်းဟူသော မီးပုံကြီးအား ဓါတ်ဆီ
 လောင်းပေးလိုက်သလို ဖြစ်သွားသည်။

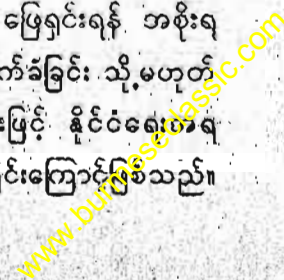
နောက်ဆုံးတွင် လုပ်ခ၊ လစာနှင့် ကုန်ဈေးနှုန်း သံသရာ လည်ပေ
 တော့သည်။ ကုန်ဈေးနှုန်းတက်လာခြင်းကြောင့် လုပ်ခတိုးပေးရန် တောင်း
 ဆိုမှုဖြစ်လာသည်။ လုပ်ခတိုးခြင်းကြောင့်ပင် ကုန်ဈေးနှုန်းတက်ရ ပြန်
 တော့သည်။ "ကုန်ဈေးနှုန်းသည် အမှန်တကယ်၌ ရပ်လျက်ရှိသည်" (The
 price is Right) ဟူသော စကားကိုသာ လက်စွဲပြုကာ လိုအပ်သော

ကုန်ပစ္စည်းများဝယ်မည်ဆိုပါက ပီဆိုတစ်သန်းဆုမဆိုထားနှင့် ပီဆိုကုဋေ
 ၁၀၀ (one billion) ထိပေါက်သည့်တိုင် နောက်တစ်လအတွက် အိမ်လခ
 ပေးရန် လုံလောက်နိုင် မည်မဟုတ်ပေ။

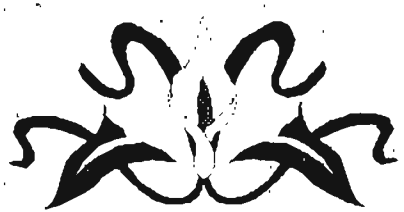
အလွန်အကျွံငွေဖောင်းပွမှုတွင် ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ခြင်းသည်
 ဆင်းရဲသားပြည်သူအများကို အထိနာစေခြင်းဖြင့် အဆုံးသတ်သည်။
 ဆင်းရဲသားတို့ ရရှိသည့် ဝင်ငွေအားလုံးနီးပါးမှာ နေ့စဉ်နေထိုင်စား
 သောက်ရေးစရိတ်အတွင်း ရောက်ရှိသွားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အချို့
 နိုင်ငံများသည် ငွေဖောင်းပွမှုဒဏ်ကို ခံစားရသက်သာစေရန် လစာနှင့်
 လူမှုဖူလုံရေး ထောက်ပံ့ကြေးကို ချိန်ဆညှိနှိုင်းပေးနိုင်ရန် ကြိုးစားကြသည်။
 သို့ရာတွင် ကုန်ဈေးနှုန်းကို မီအောင် လိုက်နိုင်ရေးမှာ ခဲယဉ်းလှသဖြင့်
 "ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း" (Purchasing Power) မှာ ကျဆင်းလျက်ရှိမည်သာဖြစ်
 ပေသည်။ လစာနှုန်းတိုးမြှင့်ပေးသည်ဆိုခြင်းမှာလည်း အမည်ခံသဘော
 သာဖြစ်နေပြီး ထိုလစာငွေ၏ဝယ်ယူနိုင်ခွင့်ရှိသည့် "အမှန်တန်ဖိုး" (real
 value) မှာ ကျဆင်းနေမည်ဖြစ်သည်။

အလွန်အကျွံငွေကြေးဖောင်းပွခြင်းကြောင့် ပုံသေဝင်ငွေ
 (fixed income) ရသူများကို အထူးပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်စေသည်။
 သက်ပြည့် ပင်စင် ဖြင့် အငြိမ်းစားယူထားသူတို့ ငြိမ်ငြိမ်မစားနိုင်ကြချေ။
 အကယ်၍သာ နေထိုင်စားသောက်စရိတ်တိုးမြှင့်လာလျှင် ထောက်ပံ့
 ကြေးဆု (Stipend) မှာ ဘာမျှတန်ဖိုးရှိတော့မည် မဟုတ်ပေ။

အလွန်အကျွံငွေဖောင်းပွခြင်းကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် စီးပွား
 ရေး နည်းလမ်းများဖြင့် ခပ်ကြမ်းကြမ်းကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန် အစိုးရ
 အဖွဲ့များက မလိုလားကြပေ။ အခွန်တိုးတက်ကောက်ခံခြင်း သို့မဟုတ်
 ပြီးခြံချွေတာရေး အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံရေးတရ
 ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မည့် အကျိုးဆက်များကို စိုးရိမ်မိကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

အစိုးရများသည် မိမိနိုင်ငံ၏ကြီးမားသော အလုပ်သမားအင်အားထူပြေလည်မှုရရှိစေရန် စွမ်းရည်ကျဆင်းနေသော နိုင်ငံပိုင် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပိတ်မပစ် ရရေးနှင့် အဆီယစ်နေသော အရာရှိအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို လျှော့မချရရေးတို့အတွက် ချေးငွေများရယူကြရသည်။ ကာဝန်ပိနေသောအစိုးရသည် စီးပွားရေး ဆက်လက်လှုပ်ရှားနေနိုင်စေရန်အတွက် လိုအပ်သော ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှု (Money Supply)ကို တိုးမြှင့်ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုတွင် အစိုးရငွေချေး အာမခံစာချုပ်များ ရိုက်နှိပ်ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် ငွေစက္ကူများ ထပ်မံရိုက်ထုတ်ခြင်းစသည့် နည်းလမ်းများ ပါဝင်ပေသည်။ စီးပွားရေးကဏ္ဍအား အစိုးရအနေဖြင့် ကွပ်ကဲစီမံနိုင်မှု လျော့ရဲသွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်တည်းမှာပင် လစာလုပ်ခနှင့်ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်ခြင်း သံသရာလည်း အရှိန်ပြင်းပြင်းလည်ပတ်ကာ ထိန်းကွပ်တားဆီးမရနိုင်အောင် ပြစ်သွားပေတော့သည်။

၅၆

ခြိုးခြံချွေတာရေး စီမံချက်၏ဒဏ်

တတိယကမ္ဘာ၏ စီးပွားရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဒုက္ခရောက်နေသည့် နိုင်ငံရှိ ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး ပြည်သူ့ပြည်သားအားလုံးက ခြိုးခြံချွေတာရေး စီမံချက်တာဝန်ကို မျှဝေခံယူကြရန်အတွက် တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်းအဖြစ် စဉ်းစားသင့်သည်ဟု ချမ်းသာသော နိုင်ငံများမှ ဘဏ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့များက သုံးသပ်ရှုမြင်ကြသည်။ တကယ့်ပြဿနာ အစစ်မှာ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများတွင် ချမ်းသာကြွယ်ဝသော လက်ရွေးစင် အထက်တန်းလွှာလူစုမှာ လက်ချိုးရေနိုင်သည့် အနည်းစုသာဖြစ်ပြီး၊ အဆင့်မမီသူ လူဆင်းရဲဦးရေက များပြားနေခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု ဒဏ်ကို လူဆင်းရဲအများစုက လိုမ့်ခံကြရသည်။

တတိယကမ္ဘာမှ အစိုးရအဖွဲ့များက တင်းကျပ်မှုတစ်ခုလုပ်လိုက်တိုင်း ချေးငွေကို ရယူထားကြသည့် လူချမ်းသာများ၏ ပခုံးထက်မှ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးသည် လူဆင်းရဲများခေါင်းပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကျရောက်လာတတ်သည်။ တတိယကမ္ဘာရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရအဖွဲ့

များသို့ ထုတ်ချေးခဲ့သည့် ချေးငွေ၏အကျိုးခံစားခွင့်ကို ထိုဆင်းရဲသား အများစုသည် မည်သည့်အခါကမျှ ရရှိခံစားခဲ့ကြဖူးခြင်း မရှိပေ။ သို့ရာ တွင် အကြွေးပေးဆပ်ရမည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကိုမူ ယင်းဆင်းရဲသား ကျောမွှဲ တို့အား ထမ်းခိုင်းစေလျက်ရှိသည်။

အကြွေးတင်နေသည့် နိုင်ငံများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) ကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာ ကူညီထောက်ပံ့ရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ တိုက်တွန်းမှုအရ ကြွေးမြီပြဿနာ ဖြေရှင်းနိုင်ရန် “တည်ဆောက်မှုပြုပြင် ညှိနှိုင်းရေး” (Structural Adjustment) စီမံကိန်း များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ကြရလေသည်။ ထိုစီမံချက်အရကြွေးတင်နိုင်ငံ များသည် ပြည်ပပို့ကုန် တိုးမြှင့်တင်ပို့နိုင်ရန်အတွက် ပြည်တွင်းစားသုံး ရန် ကုန်ပစ္စည်းများကို ထိန်းချုပ်လျှော့ချပေးရန်စီစဉ်ဆောင်ရွက်ကြရ သည်။ ဥပမာ-မိမိနိုင်ငံတွင်ထုတ်လုပ်သည့် ရှားဖိနပ်များနှင့် လိမ္မော်ဖျော် ရည်တို့ကို ပြည်တွင်း၌ ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် ရောင်းချပေးခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ပြည်ပသို့ ပို့ကုန်တိုးမြှင့်တင်ပို့ရောင်းချခြင်းမှရသည့် နိုင်ငံခြားငွေကို နိုင်ငံ ကတင်ရှိနေသည့် ကြွေးမြီပေးဆပ်ရန် သုံးစွဲလိုက်ရသည်။

ထိုသို့ ပြည်တွင်း၌ ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများတွင် ဆင်းရဲသားအများစု အတွက် မရှိမဖြစ်နေ့စဉ်လိုအပ်သည့် အခြေခံကုန် စည်များပါဝင်လေ့ရှိလေသည်။ ခြိုးခြံချွေတာရေးစီမံကိန်း အများအပြား တွင် စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများကို အစိုးရက အထောက်အပံ့ပေးနေခြင်းအား လျှော့ချ ရပ် ဆိုင်းရသည့် အစီအစဉ်များလည်းပါဝင်နေတတ်သည်။ အစိုးရအထောက် အပံ့ မရသဖြင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းများ၏ ကုန်ကျစရိတ် ပိုမို များပြားလာရ သည်။ ထို့ပြင်အစိုးရက ကုန်ဈေးနှုန်း ထိန်းချုပ် ကန့်သတ်မှုကို လွှတ်ပေး လိုက်သဖြင့် ငွေဖောင်းပွန်းနှင့်အပြိုင် ကုန်ဈေးနှုန်းများလည်း လွတ်လပ်

စွာ ခုန်တက်ခွင့်ရသွားတော့သည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင် လုပ်ခလျှော့ ချ ဖြတ်တောက်ရသည့်အဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြန်သည်။ အကယ်၍ ငွေတန်ဖိုးလျှော့ချရသည်ဆိုပါလျှင် လျှော့လောင်စာဆီတို့ကဲ့သို့ အခြေခံ စားသုံးကုန်ပစ္စည်းများ ပြည်ပမှ တင်သွင်းရာတွင် ငွေကြေးပိုမို သုံးစွဲရ တော့မည်ဖြစ်ပေသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေ အဖွဲ့ကချမှတ်ပေးသည့် စီမံကိန်းကဲ့သို့ “စီးပွားရေး ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်း” များ သည် ကြွေးမြီဖိစီးမှုဒဏ်ခံနေရသည့် စီးပွားရေး ဝဲဂယက်အတွင်းမှ ပြည်သူပြည်သားများ၏ဘဝကို နောက်ဆုံးတွင် ကျော်လွှားလွန်မြောက် အောင် ဆောင်ကြဉ်း ပေးနိုင်မည်သာဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စီးပွားရေး ခြိုးခြံချွေတာမှု ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ကာလအပိုင်းအခြားတစ်ခုအတွင်း ဆင်းရဲနိမ့်ကျနေသူတို့ ခံနိုင်ရည်ရှိရန်မှာ အလွန်အထူးခက်ခဲပဲပန်းလွန်း လှပေသည်။ တတိယကမ္ဘာမှ ဆင်းရဲသားတို့မှာ အသက်ရှင်နိုင်ရုံ အဆင့် အတန်းမျှသာ နေထိုင်စားသောက်ခဲ့ကြရသည်ဖြစ်၍ အခြေခံကုန်ပစ္စည်း တန်ဖိုးမြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် ဖိစီးခံရသည့်ဒဏ်ကို ချမ်းသာသူများ ထက်အဆများစွာ ပြင်းပြင်းထန်ထန်ခံစားကြရပေသည်။ ရေခဲသေတ္တာ အသစ်တစ်လုံး မဝယ်နိုင်ဘဲ နေထိုင်သွားရန် မခဲယဉ်းလှသော်လည်း၊ ရေခဲသေတ္တာထဲထည့်သည့် အစားအစာမရှိဘဲ ရပ်တည်နေနိုင်ရေးမှာ လွန်စွာခက်ခဲလှပေသည်။

၅၇

တတိယကမ္ဘာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် တတိယကမ္ဘာတွင်ရှိသည့် သန်းထောင်ပေါင်းများစွာသော ဆင်းရဲမွဲတေနေသူများနှင့် အာဟာရချို့တဲ့နေသူများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရဆဲ ပြဿနာ အခက်အခဲ အရပ်ရပ်ကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ဖွယ် ရှိမည်မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် လူဦးရေတိုးပွားနှုန်း လျင်မြန်စွာမြင့်တက်နေသည့်အတွက် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မရှိပါက ပိုမိုဆိုးဝါးသွားမည်မှာ သေချာနေပေသည်။

နိုင်ငံသားတို့၏ စားဝတ်နေရေးအခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စေရန် မဖွံ့ဖြိုးသေးသည့် တတိယကမ္ဘာမှ နိုင်ငံများအနေဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနိမ့်ကျ၍ ပြည်ပပို့ကုန်မှ ဝင်ငွေကျဆင်းခြင်း သံသရာလည်နေသော ရပ်ဆိုင်းလုနီး စီးပွားရေးကို ရှင်သန်လှုပ်ရှားလာအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ပထမအဆင့်အနေဖြင့် တတိယကမ္ဘာ၏ ကြွေးမြီများ လျှော့ချရေးနှင့်စီးပွားရေးနာလန်ထူလာစေရန် ငွေကြေးထပ်ဆောင်းထောက်ပံ့ပေးရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ အစီအမံမျိုးကို ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု

ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး နီကိုလပ်ဘရက်ဒီ (Nicholas Brady) က ဖော်ထုတ်တင်ပြခဲ့သည်။ ဘရက်ဒီသည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များအား တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများက ပေးဆပ်ရမည့် ကြွေးမြီအချို့အဝက်ကို လျှော့ပစ်ရန်နှင့် ကြွေးမြီသစ်များ ထပ်မံထုတ်ချေးပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဘရက်ဒီစီမံကိန်း၏ အခြေခံ ရည်မှန်းချက်မှာ တတိယကမ္ဘာတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရေးကို တွန်းအားပေးရန်ဖြစ်ပေသည်။

ဘရက်ဒီ စီမံကိန်းအရ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် ပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့တို့ကဲ့သို့ အရေးပါသော ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များနှင့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း တတိယကမ္ဘာတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ရန် “အဓိကရ စီမံကိန်းလုပ်ငန်း ချေးငွေများ” ထုတ်ချေးရေးကို တင်ပြခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဘဏ်ချေးငွေများ ဆက်လက်ထုတ်ပေး သွားရန်နှင့် ထိုသို့ ဆက်လက်ပေးရာတွင် “စာရင်းညှိချေးငွေ” (Adjustment Loan) ပုံစံဖြင့် ထုတ်ချေးရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စာရင်းညှိချေးငွေ ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့် ယခင်က ချေးယူထားသော ငွေအတွက် အတိုးနှင့်အရင်းကို ခုနှိမ်ရှင်းလင်းသွားရန် အစီအစဉ်ကို တင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘရက်ဒီ စီမံကိန်းသည် အခြေခံအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ အသားတင်ထောက်ပံ့ငွေ လွှဲပြောင်းပေးရေးကို တောင်းဆိုတင်ပြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

တတိယကမ္ဘာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမြှင့်တင်ပေးရန်အခြားနည်းလမ်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများက ကျောထောက်နောက်ခံပြုပေးခြင်းဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များမှဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့ ငွေတိုးမြှင့်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ပုံစံအားဖြင့် “အမေရိကဒေသတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်” က ကမ္ဘာ့အနောက်ဘက်ခြမ်း (Western Hemisphere) ရှိ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ အတိုးနှုန်းနည်းသော ချေးငွေထုတ်ချေးရေး အစီအစဉ်ထူထောင်ခဲ့သည်။

ထိုနည်းအတူ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများမှရန်ပုံငွေများကို “ဖွံ့ဖြိုးရေးချေးငွေ” ပုံစံဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများသို့ ပို့ဆောင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

ချမ်းသာသောငွေချေးသူ (မြို့ရှင်) နိုင်ငံအစိုးရများအနေဖြင့် ကြွေးမြီ လျှော့ပစ်ရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ရှိပြီးဖြစ်ရာ မည်သည့်အခါမျှ ပြန်လည် ပေးဆပ်ရန်မလိုကြောင်း လက်ခံသဘော တူညီမှုဖြင့် လျှော့ပစ်ရန်ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် အာဖရိကနိုင်ငံများသို့ ဖွံ့ဖြိုးရေး ချေးငွေအဖြစ်ထုတ်ပေးခဲ့သော ကြွေးမြီများကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် မလိုကြောင်း ၁၉၈၀ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ဆုံးဖြတ်၍ လျှော့ပစ်ခဲ့ဖူးလေ သည်။ အဆိုပါ ဒေသရှိ နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးလာနိုင်စေရန် အားပေးကူညီကြိုးပမ်းသည့်အနေဖြင့် ကြွေးမြီများလျှော့ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

တတိယကမ္ဘာ၏ ကြွေးမြီပြဿနာကို ကူညီဖြေရှင်းနိုင်သည့် နောက် ထပ်နည်းလမ်းမှာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် “လိုမီကွန်ဗင်းရှင်း” (Lome Convention) ကဲ့သို့ သီးသန့် အဖွဲ့အစည်း များ မှတစ်ဆင့် ကူညီပံ့ပိုးခြင်းဖြစ်သည်။ “လိုမီကွန်ဗင်းရှင်း” သည် ဥရောပ ဘုံစုချေးအဖွဲ့မှ ဖွံ့ဖြိုးရေးထောက်ပံ့မှုများကို တတိယကမ္ဘာရှိဆင်းရဲသော နိုင်ငံများသို့ ပို့ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ “ပဲရစ်ကလပ်” (Paris Club) သည်လည်း ကြွေးမြီပြဿနာ ကြုံနေရသည့် နိုင်ငံအစိုးရ အဖွဲ့များအား စီးပွားရေးပြန်လည်ပြီးမှောလာသည့်အချိန်ရောက်မှ ချေးငွေပြန်ဆပ်နိုင် ခွင့်ရရှိရန် ကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။

၅၈

စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီကို ကမ္ဘာ့စစ်ရေး နိုင်ငံရေး အငြင်း ပွားမှုများ ဖြေရှင်းပေးရန် အသုံးပြုနိုင်သကဲ့သို့ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြဿနာများကိုလည်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အုပ်စုများအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ပေသည်။

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေရည်မှန်းချက်များ ကြံစည်ဖော် ထုတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသည့် အုပ်စုများအနက် တက်ကြွစွာဆောင် ရွက်တတ်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်မှာ စီးပွားရေး ပူးပေါင်း ဆောင် ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးအဖွဲ့ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး ကဏ္ဍအားလုံး နီးပါးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိန်းဂဏန်း၊ အချက် အလက်၊ စာရင်းဇယား၊ စာရွက်စာတမ်းများကို OECD က စုဆောင်း ပြုစုဖြန့်ချိလျက်ရှိသည့်ပြင် စီးပွားရေး မူဝါဒများအတွက် နီးနှောဖလှယ် ခြင်း၊ အထောက်အကူပြုခြင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အကျိုးဆောင်စီစဉ် ပြုနိုင်ပေးလျက်ရှိသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပဲရစ်မြို့တွင် ဌာနချုပ်ရုံးဖွဲ့စည်း ထား သည့် OECD တွင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ထိပ်ဆီးနိုင်ငံများ ပါဝင်ကြသည်။

အနောက်ဥရောပ နိုင်ငံအများစု၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါ၊ ဂျပန်၊ ဩစတေးလျနှင့် နယူးဇီလန်တို့ပါဝင်လျက်ရှိပေသည်။ OECD အဖွဲ့အား နိုင်ငံပေါင်း ၂၄ နိုင်ငံပါဝင်သည့် အုပ်စု အဖြစ် "G-24" (Group - 24) ဟုလည်း တစ်ခါတစ်ရံ ရည်ညွှန်းလေ့ရှိပေသည်။

နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို စီးပွားရေး ထိပ်သီးနိုင်ငံများအခါအားလျော်စွာပြုလုပ်သည့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများမှ လည်း အထောက်အကူပြု တွန်းအားပေးလျက် ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ထိပ်သီးနိုင်ငံ ခုနစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဂျပန်၊ ဂျာမနီ၊ အီတလီ၊ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်နှင့် ကနေဒါ တို့ပါဝင်သော "G-7" ထိပ်သီး တွေ့ဆုံပွဲသည် လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ G-7 သည် စီးပွားရေး ကိစ္စသက်သက်အတွက် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း အချိန်အနည်း ငယ်အတွင်းမှာပင် နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စကို တိုးချဲ့ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း လာခဲ့သည်။ အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများတွင် စီးပွား ရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်ရေး စသည့်ကိစ္စရပ် အစုံအလင်ကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြခြင်း ဖြစ် လေသည်။

နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံ၍ စီးပွားရေးရာ ကိစ္စများကို ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး အဖြေရှာကြခြင်းမှာ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အမှန် ပင် လိုအပ်လှပေသည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပြဿနာများသည် စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး သဘောကွဲလွဲမှုများနှင့် ခွဲခြားမရအောင် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားလာစေမည့် ကူဝိတ်နိုင်ငံ ကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ရန် အီရတ်တို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အဓိက အားဖြင့် စီးပွားရေးရာစေ့ဆော်ချက်အရ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့လုံခြုံရေးသည် စီးပွားရေးကို တောင့်တင်းခိုင်မာတည်

ငြိမ်အောင် ဖန်တီးနိုင်မှုအပေါ် တည်မှီလျက်ရှိသည်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်း ကျင် ညစ်ညမ်းမှု၊ ကုန်သွယ်ရေး မညီမျှမှုနှင့် တတိယကမ္ဘာ၏ကြွေးမြီ ပြဿနာစသည့်ပြဿနာပေါင်းစုံတို့ကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းအနေဖြင့် အရာခပ်သိမ်းပြီးစီးအောင် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအုပ်စုများ၊ အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် ပူးပေါင်း လက်တွဲဖြေရှင်းနိုင်မှုအပေါ် များစွာ တည်မှီနေမည်သာဖြစ်ပေသည်။

၅၉

ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲများ

ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲသည် စစ်ရေးအရ တိုက်ခိုက်ကြသည့် စစ်ပွဲနှင့်မတူသော်လည်း စစ်ပွဲနှစ်မျိုးစလုံးမှာ ပြည်သူပြည်သားလူအများတို့ ဒုက္ခရောက်ကြရသည်သာဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်သို့ နိုင်ငံတိုင်းကဝင်ရောက်လိုကြသည်။ သို့ရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ အင်အားကောင်းသည့် ပြည်ပနိုင်ငံ၏ ဈေးကွက် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ရင်ဆိုင်ခြင်းထက် မိမိနိုင်ငံ၏နယ်ခြားကို ပိတ်ထားလိုက်ခြင်းက ပိုမိုအဆင်ပြေကြောင်း ကိုယ်တွေ့ကြုံရတတ်ပေသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ကုန်သွယ်မှုအတားအဆီး တစ်ခုထူထောင်လိုက်သည်နှင့် အခြားနိုင်ငံများကလည်း ကုန်သွယ်မှုအတားအဆီးများ ချမှတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် လက်တုံ့ပြန်ကြမည်ဖြစ်၍ လတ်တလောအတွင်း ကုန်သွယ်မှုစစ်ပွဲအသွင်သို့ ကူးပြောင်းရောက်ရှိသွားနိုင်ပေသည်။ ကုန်သွယ်ရေး အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရသည့် အလုပ်မှာ ကြိုးတန်းပေါ် လမ်းလျှောက်ရသလို အတိမ်းအစောင်းရှိ၍ မရသော အလုပ်ဖြစ်သည်။ အဆင်မသင့်လျှင် တစ်ကမ္ဘာလုံး ပုံနှံ့သွားမည့် စီးပွားရေးတိုက်ပွဲများဖြစ်သွားနိုင်သကဲ့သို့ မီးကုန်ယမ်းကုန်

ကျမည် စစ်ရေးတိုက်ပွဲကြီး ဖြစ်သွားနိုင်သည်။

ကမ္ဘာတွင်ကုန်သွယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုက်နာရန်ပြဌာန်းထားသည့် ဥပဒေများရှိသည်။ ယင်းကို ဂတ် (GATT) ဟုခေါ်သည်။ GATT သည် "အကောက်ခွန်နှင့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေသဘောတူညီချက်" (General Agreement on Tariffs and Trade) ကို အတိုကောက်ခေါ်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အမှန်မှာ သဘောတူညီချက် သက်သက်မဟုတ်ဘဲ ဥပဒေ ကဲ့သို့ လိုက်နာစောင့်ထိန်းရသည့် ပဋိညာဉ်ဖြစ်သည်။ GATT အဖွဲ့အစည်း များ၏ ရုံးမှာ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဂျီနီဗာရေအိုင်ကြီး၏ ကမ်းစပ်တွင် တည်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့စက်မှုနိုင်ငံအများစု အပါအဝင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၁၀၀ ကျော်ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ဂတ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အကြား နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုကို ကြီးကြပ်ရသည့်ပြင် အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းညှိနှိုင်းရန် ဆွေးနွေးပွဲများကိုလည်း တာဝန်ယူစီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးလျက် ရှိပေသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း လုံးနှင့် ဆိုင်သော နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုကို ပြဌာန်းပေးရန်နှင့် အားပေးကူညီနိုင်ရန် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များရရှိအောင် ပုံမှန်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ဂတ်အဖွဲ့သည် သွင်းကုန်ခွဲတမ်းသတ်မှတ်ခြင်း၊ သွင်းကုန်ခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်း စသည့် ကုန်သွယ်မှုတားဆီးကန့်သတ်မှု ပြဌာန်းချက်များ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စောင့်ကြပ်ထိန်းသိမ်းပေးရသည်။ ဂတ်အဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာရန် အတင်းအကျပ် အရေးယူဆောင်ရွက်ခွင့် မရှိသော်လည်း ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများက စီးပွားရေးအရ လက်တုံ့ပြန်အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ဂတ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ မလွှဲမရှောင်သာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ဖြေရှင်းပေးကြရမည်။

သေနတ်မကိုင်သော ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးလို ဖြစ်နေသော်လည်း ဂတ် အဖွဲ့အနေဖြင့် ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများ လျှော့ချရေး ကြီးကြပ် ဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် အထိုက်အလျောက် အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ၏ နှောင်းပိုင်းကာလ ဂျပန်နှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု တို့၏ ကုန်သွယ်ရေး မမျှမတဖြစ်မှု ပမာဏလွန်စွာ ကြီးမားနေခြင်းကို လျှော့ချ ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြရာ၌ ကိစ္စရပ်အများအပြားကို ဂတ်အဖွဲ့ကြီးက ဝင်ရောက် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ရလေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် တားဆီးကန့်သတ်ချက်များ အား ရောင်းဝယ်သည့် ကုန်စည်များ၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်း အောက်လျော့နည်းသည့် ပမာဏအထိသာ အကျိုးသက် ရောက်စေနိုင်တော့သည်အထိလျှော့ချပစ်ရေးကို အောင်မြင်စွာ ညှိနှိုင်းဖျန် ဖြေပေးနိုင်ခဲ့သည်။

ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး အငြင်းပွားမှုများကို ဂတ်အဖွဲ့၏ ဘက်စုံ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးမှုဖြင့် ဖြေရှင်းရန် မလိုလားပါက နှစ်ဘက် အငြင်း ပွားသူ ကာယကံရှင်ချင်း တွေ့ဆုံ၍ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူ စေစပ် ဖြေရှင်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိတော့လျှင်မူ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ကိုယ့်သဘောနှင့်ကိုယ် ထင်ရာစိုင်းမိပေလိမ့် မည်။ ကိုယ့်ဘာသာကုန်သွယ်မှု အတားအဆီး အကန့်အသတ်များထားရှိ ခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာနှင့် အဆက်ဖြတ်လိုက်သလိုဖြစ်သွားပေမည်။ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းမှ နောက် ပြန်ဆုတ်သွားရာ ရောက်မည်ဖြစ်ပေသည်။

၆၀

ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များ

အနီးအနားရှိ ဘဏ်မှ မိမိဒေသအတွင်း လူနေအိမ်များနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ထူထောင်နိုင်ရန်အတွက် ချေးငွေများ ထပ် ဆောင်းထုတ်ပေးမည်ဆိုပါက ထိုဒေသရှိလူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုလုံး အနေဖြင့် ပိုမိုတိုးတက်လာသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု များကြောင့် အကျိုးကျေးဇူးခံစားနိုင်ကြမည်ဖြစ်ပေသည်။ အလားတူပင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များက ငွေကြေးလိုအပ်နေသော နိုင်ငံများသို့ ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများ ထုတ်ပေးမည် ဆိုပါက ထိုနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများအားလုံးအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးချေးငွေများသည် ချမ်းသာသော နိုင်ငံများထံမှ ငွေကြေးချို့တဲ့ သော နိုင်ငံများသို့ ရန်ပုံငွေများ ကူးပြောင်းသွားစေရန် ဆောင်ကြဉ်း ပေးမည်ဖြစ်ပေသည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘဏ်များသည် အမြတ်အစွန်းရရှိရေးအတွက် ထူထောင်ထားသည့် ရိုးရိုးဘဏ်များ မဟုတ်ချေ။ ထိုဘဏ်များအနေဖြင့် ထုံးစံအတိုင်း အပ်ငွေများ လက်ခံခြင်းမပြုဘဲ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် နိုင်ငံ များထံမှ မတည်ငွေရင်း ထုတ်ချေးငွေများဖြင့် ရန်ပုံငွေတစ်ရပ် တည်

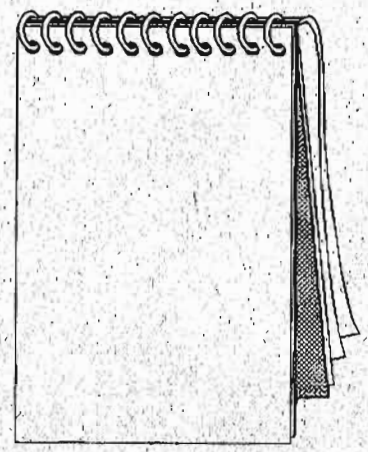
ထောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုရန်ပုံငွေများကို ငွေကြေးလိုအပ်သော နိုင်ငံများသို့ အတိုးနှုန်းသက်သာစွာဖြင့် ထုတ်ချေးပေးသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဘဏ် ချေးငွေများသည် ဆိုင်းငံ့ကာလ ၂ နှစ်မှ ၇ နှစ်အတွင်းမူလ ချေးယူ ငွေ (အရင်း) ကိုပြန်လည် ပေးဆပ်ရန် မလိုပေ။ ထိုဆိုင်းငံ့ကာလအတွင်း စီမံကိန်းလုပ်ငန်းတစ်ခုခု၊ ရေအား လျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေးဆည်တစ်ခုခုကို ဝင်ငွေရရှိသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိ အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ် သည်။ ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များအနက် “အမေရိကန်နိုင်ငံများ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်” (Inter- American Development Bank. IADB) သည် အကြီးကျယ်ဆုံး ဘဏ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ အနောက်ဘက်ခြမ်း နိုင်ငံများက ကနဦး ငွေပင်ငွေရင်း စိုက်ထုတ် ထူထောင် ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဝါရှင်တန် ဒီ. စီ. တွင် အခြေစိုက်ထားသည့် IADB သည် လက်တင် အမေရိက မှ ဆင်းရဲသော နိုင်ငံများတွင် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးအတွက် ချေးငွေများ ထုတ်ပေးခဲ့သည်။

“အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်” (Asian Development Bank. ADB) ကိုအာရှနှင့် ပစိဖိတ် ဒေသစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စောင့်ရှောက်ကူညီရန် ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။ ADB ရုံးချုပ်မှာ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ (မနီလာမြို့) တွင်တည်ရှိပြီး၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ပါကစ္စတန်၊ ထိုင်းစသည့်နိုင်ငံများမှ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စီမံကိန်းများအတွက်ချေးငွေများ ထုတ်ပေးခဲ့သည်။

“အာဖရိက ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်” (African Development Bank AfDB) သည် အငယ်ဆုံး ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး အိုင်ဗရိကို့စ်နိုင်ငံ အဘစ်ဂျန် (Abidjan) မြို့တွင် အခြေစိုက်ထားသည်။ ဘဏ်၏ချေးငွေများ ကို အာဖရိကတိုက်ရှိ အဆင်းရဲဆုံးဒေသများတွင် အများပြည်သူ သုံးစွဲနိုင် သည့် လုပ်ငန်းများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စိုက်ပျိုးရေး

စီမံကိန်းများတွင် အဓိကအသုံးပြုသည်။

ဥရောပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ် (European Investment Bank E.I.B) သည် အနောက်ဥရောပ ဒေသအတွင်းစီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ (ဥပမာ-ချန်နယ်ရေလက်ကြား ရေအောက် ဥမင်ရထားလမ်း) တည် ဆောက်ရေး အတွက် ရန်ပုံငွေထူထောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အရှေ့ ဥရောပနိုင်ငံများသည် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးနယ်သို့ ဝင် ရောက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီးနောက် “ ဖြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဥရောပဘဏ် ” (European Bank for Reconstruction and Development EBRD) ကို လန်ဒန်၌၁၉၉၀ပြည့်နှစ်တွင် ထူထောင်ခဲ့လေ သည်။ ဝီလန်၊ ဟန်ဂေရီ၊ ချက်ကိုစလိုဗေကီးယား၊ အက်စတိုးနီးယား၊ လတ်ဗီယားနှင့် လစ်သူနီးယားစသည့် နိုင်ငံများသို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ထောက်ပံ့ငွေ အဖြစ်ငွေအလုံးအရင်းဖြင့် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

၆၀

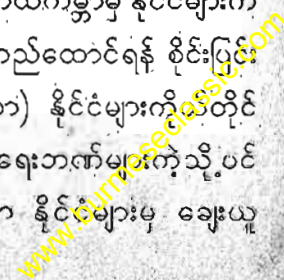
ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့

ပိုလန်နိုင်ငံ၏ ကြွေးမြီပင်လယ်ဝေနေသော ဗဟိုစီမံကိန်း စီးပွားရေး စနစ်အား ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲလျက် ရှိစဉ်အတွင်း “သွေးစည်း ညီညွတ်ရေး” (Solidarity) အစိုးရ အဖွဲ့သစ်သည် အနောက်နိုင်ငံများထံမှ ချေးငွေအမြောက်အမြား လက်ခံ ရရှိခဲ့သည်။ ထိုချေးငွေများတွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) တို့ထံမှ ဖွံ့ဖြိုးရေး ချေးငွေနှင့် ကူညီ ထောက်ပံ့ငွေများ ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ အဆိုပါ ငွေကြေးဆိုင်ရာ “ညီအစ်မ” အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့သည် ဝါရှင်တန် ဒီစီမြို့တော်၏ လမ်းမတစ်ဘက်တစ်ချက်တွင် ရုံး ဖွင့်လှစ်ထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့သည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ကြီးကြပ်စောင့်ရှောက်မှုပေးခြင်းနှင့် ချိတ်နေသော စီးပွားရေးဘဝကို ပုံစံကူညီနိုင်ရန် အရန်သင့်စောင့်လင့်နေခြင်း စသည့်နည်းလမ်း အသွယ်သွယ်ဖြင့် အကျိုးဆောင်လျက်ရှိကြသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (International Bank for Reconstruction and Development.IBRD) ကို ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank)ဟုအလွယ်တကူရည်ညွှန်းလေ့ရှိပြီး ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဆင်းရဲနိမ့်ကျသော နိုင်ငံများအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အကူအညီပေးရန် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (International Monetary Fund. IMF) သည် စီးပွားရေးအကျပ်အတည်း ဆိုက်ရောက်နေသည့် နိုင်ငံများအား လိုအပ်သည့် အကြံဉာဏ်များပေးရေးနှင့် ယာယီရန်ပုံငွေ အကူအညီပေးခြင်းတို့ကို အဓိက ဦးစားပေးဆောင်ရွက်လျက် ရှိပေသည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးဖွံ့ဖြိုးရေး ဘဏ်ကြီးတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် လိုအပ်နေသော နိုင်ငံများအား အကူအညီပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ တည်ထောင်ထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ဝါရှင်တန် ဒီစီ၌ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကို တည်ထောင်ခဲ့ရာ ပထမဦးဆုံး ဆောင်ရွက်မှုအဖြစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အပြီး စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ခံခဲ့ရသော ဥရောပတိုက်ပြန်လည် ထူထောင်ရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ရန်ပုံငွေများကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အခြားနိုင်ငံများထံမှ ရှာဖွေစုဆောင်းပေးခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အဆိုပါ ပထမဆုံး ထုတ်ချေးငွေများဖြင့်စစ်ကြောင့် ပျက်သုဉ်းခဲ့ရသော ဟော်လန်၊ ဒိန်းမတ်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့ကိုပြန်လည် ထူထောင်ပေးခဲ့ရလေသည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ချေးငွေအများစုကို တတိယကမ္ဘာမှ နိုင်ငံများက ရယူသုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကို စတင်တည်ထောင်ရန် စိုင်းပြင်းခဲ့ကြသည့် (ယခုအခါ ချမ်းသာကြွယ်ဝနေသော) နိုင်ငံများကိုဆိုက် မတည်ငွေ ထည့်ဝင်ခဲ့ကြသည်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များကဲ့သို့ပင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည်လည်း ချမ်းသာကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများမှ ချေးယူ

ရရှိသည့် ရန်ပုံငွေဖြင့် ရပ်တည်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုရန်ပုံငွေများကို ကမ္ဘာ့အရင်းအနှီးဈေးကွက်သို့ သက်သာသောနှုန်းထားဖြင့် ပြန်လည် ထုတ်ချေးမည်ဖြစ်သည်ကို မူလငွေရှင်နိုင်ငံများက သိရှိနားလည်ကြပြီး ဖြစ်သည်။ -ထိုသို့ ငွေရှင်နိုင်ငံများက နားလည်ယုံကြည်မှုရှိခြင်းကြောင့် သာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှလိုအပ်သော ရန်ပုံငွေရရှိရန် လွယ်ကူစွာဆင်ပြေနေ ခြင်းဖြစ်သည်။

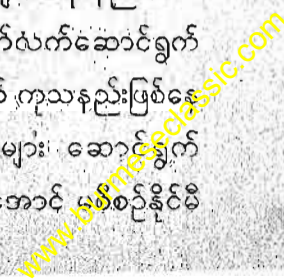
ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးအဆင်မပြေဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို ရှာဖွေစိစစ်ရန် လိုအပ်ပါက ကမ္ဘာ့ဘဏ်သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေ အဖွဲ့ (IMF) ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ အားကိုး ညှိနှိုင်းခဲ့ရသည်။ ထိုသို့ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကြွေးမြီ တာဝန်ပီနေသော နိုင်ငံများ၏စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းများကို ထိ ရောက်စွာ ပြုပြင်စီမံပေးသွားနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်တည်ရှိ ရာ ဝါရှင်တန်ဒီစီမှ လမ်းမ၏တစ်ဘက်ခါးလွယ်ခုတ်နေရာတွင် ဖွင့်လှစ် တည်ထောင်ထားသော IMF အဖွဲ့သည်လည်း ဂျပန်၊ ပြင်သစ်၊ အမေရိ ကန် စသည့် ချမ်းသာသောအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများက ထည့်ဝင်သည့် ရန်ပုံငွေ ဖြင့်ပင် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ IMF အဖွဲ့သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးကိစ္စများကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ပေးရသည့်အပြင်၊ စီးပွားရေး အခက်အခဲကြုံတွေ့နေရသည့် နိုင်ငံများအတွက်လည်း "အန္တရာယ် ကာကွယ်ရေးပိုက်ကွန်" (Safety Net) အဖြစ်တာဝန်ယူ စောင့်ရှောက် မှုပြုလျက်ရှိသည်။

လက်လျှော့ရတော့မည့် နောက်ဆုံးအချိန်ရောက်မှ ဆရာဝန် ခေါ်ပြသကဲ့သို့ စီးပွားရေး မျက်ဖြူဆိုက်မှ သတိပြန်လည်အောင်လုပ် ပေးရန် IMF ကို ထိုးအပ်သည့် အဖြစ်မျိုးများလည်း ကြုံခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် အခြားနိုင်ငံများမှ ကူညီထောက်ပံ့ မှုများ မယူမီ

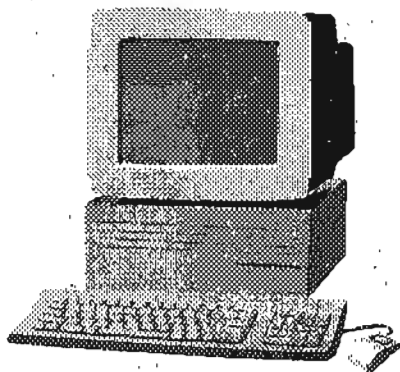
IMF အနေဖြင့် "တည်ဆောက်မှု ညှိနှိုင်းရေး" (Structural Adjust- ment) စီမံကိန်းကို အရေးပေါ် ချမှတ်ဆောင်ရွက် ပေးလေ့ ရှိသည်။ (တည်ဆောက်မှုညှိနှိုင်းခြင်း ဆောင်ရွက်ပုံကို "ခေါင်းစဉ်အမှတ် (၅၆) မြိုးခြံချွေတာရေးစီမံချက်၏ဒဏ် "ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ရှင်းလင်းဖော် ပြထားပါသည်")

IMF ၏ စီမံကိန်းများကို လက်ခံလိုက်ခြင်းသည် ထိုနိုင်ငံအနေ ဖြင့် စီးပွားရေး အခြေအနေ ဆိုးဝါးမှုကို လူသိရှင်ကြား ထုတ်ဖော်ပြသရန် အပြင်းအထန် စတင်ပြင်ဆင်နေခြင်းဖြစ် သည်ဟု ကြိုတင်သဘော ပေါက် နိုင်ပေသည်။ ထို့ပြင် မကြာမြင့်သောကာလတွင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အခြားနေရာဌာနတို့မှ နှစ်ရှည်ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ချေးငှားမှုများ ရရှိတော့ မည် ဖြစ်သည်ဟုလည်း ချင့်ချိန် တွက်ဆနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

IMF သမားတော်ကြီးပေးသည့်ဆေးသည် များသောအားဖြင့် အဝင်ဆိုးသော "ဆေးခါးကြီး" တစ်ခွက်လိုဖြစ်နေတတ်သည်။ ဥပမာ- ကြွေးမြီစီးခံနေရသည့် အစိုးရအဖွဲ့အား အရုံးပေါ်နေသော ကုန်ထုတ် လုပ်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ယခင်ပေးနေကျ ငွေကြေးအကူအညီ အထောက်အပံ့များ ဖြတ်တောက်လျှော့ချပစ်ရန် IMF က တိုက်တွန်း ညွှန်ကြားတတ်သည်။ (အားကုန်မော ပန်းနေသူအား အစာအာဟာရ လျှော့ကျွေးခိုင်းသလိုဖြစ်သည်။ သေချင်သေပါစေ အကုန်ခံကျွေး မနေနဲ့ "ပူ" မျိုးဖြစ်သည်။) ထို့ပြင်အခြေခံလူသုံးကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှု တို့၏ ဈေးနှုန်းမြင့်တင်ရေးကဲ့သို့ ငွေဖောင်းပွမှုတိုက်ဖျက်ရေး နည်းလမ်း များကိုလည်း မလျှော့တမ်းတင်းတင်းကျပ်ကျပ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက် သွားစေသဖြင့် IMF ၏ ကုသချက်မှာ ဓာတ်ကြမ်းတိုက် ကုသနည်းဖြစ်နေ ပေသည်။ စီးပွားရေးတည်ဆောက်မှု ညှိနှိုင်းရေးများ ဆောင်ရွက် နေစဉ်အတွင်း နှစ်ရှည် ချေးငွေထောက်ပံ့မှုများ ရရှိအောင် မှီစဉ်နိုင်မိ

ကာလ၌ IMF အနေဖြင့်အရေးပေါ်ယာယီထုတ်ချေးငွေများဖြင့် စတင် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စီစဉ်ပေးလေ့ရှိပေသည်။

၆၂

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောကမှ အဂတိမှုများ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် တာဝန်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်အကြီး အကဲများအနေဖြင့် အဂတိလိုက်စားခြင်းကို အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း နည်းလမ်း တစ်သွယ်အဖြစ် ယူဆနေပေသည်။ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကို ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးဖြင့် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် တံစိုး လက်ဆောင်မပေးလျှင် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန် ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိနိုင်မည် မဟုတ် ပေ။ ကုမ္ပဏီဥက္ကဋ္ဌကြီးအချို့သည် လုပ်ငန်း ဆိုင်ရာ ကန်ထရိုက်စာချုပ် များကို လက်မှတ်ရေးထိုးမီအချိန်တွင် ဆွစ်ဇာလန်ဘဏ်တွင် ဖွင့်လှစ် ထားသောသူတို့၏လျှို့ဝှက်ဘဏ်စာရင်းသို့ လာဘ်ငွေကို ပေးသွင်းထား ပြီး ဖြစ်စေချင်ကြသည်။ အချို့သော ပစ္စည်းဝယ်ယူရေး အရာရှိများသည် ငွေကြေးကဲ့သို့တန်ဖိုးရှိသော တံစိုးလက်ဆောင်မပေးလျှင် ကုန်ဖိုးငွေ ချေရန် ငွေပေးအမိန့်တောင်းခံလွှာအား ခေါက်ထားလိုက်ကြမည်ဖြစ် သည်။

ထိုသို့ မသမာမှုဖြင့် ငွေကြေးတံစိုးလက်ဆောင်ကို ချခံစွာ

လက်ခံရယူနေကြသူများက သူတို့ရရှိသည့်လစာမှာ အလွန်နည်း နေကြသဖြင့် မိမိတို့၏ဝင်ငွေကို လာဘ်လာဘဖြင့်ဖြည့် ဆည်းရခြင်း ဖြစ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ စားသောက်ဆိုင်တွင် စားပွဲထိုးအလုပ်မှာ လစာနည်းသော်လည်း လာရောက် စားသောက်ကြသူများထံမှ ကြား ပေါက်ဝင်ငွေ (Tips) နေ့စဉ်ရရှိနိုင်သဖြင့် စားပွဲထိုးအလုပ်ကိုလုပ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဥပမာပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အတော်အတန်ရိုးသားပြောင့်မှန်လိုသော နိုင်ငံသား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမလုပ်လျှင် အခြားနိုင်ငံများနှင့်ယှဉ်ပြိုင်၍ စီးပွားရေးလုပ်ရန် မဖြစ်မြောက်နိုင်ဟု ယူဆတတ်ကြသည်။ ရိုးသားစွာ စီးပွားရှာစေလိုသည့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ပြည်ပတွင် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်နေကြသော မိမိနိုင်ငံသားများအား လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမပြုကြရန် တားမြစ်သည့်ဥပဒေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြဌာန်းပေးထားရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဥပဒေဖြင့် ပြတ်ပြတ်သားသား တားမြစ်ထားသည်ကို မိမိနိုင်ငံများနှင့် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ကြသော နိုင်ငံခြားသားများ သိရှိနားလည်ထားမည်ဆိုပါက လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကိစ္စအားကြိုတင်ဟန့်တားရာ ရောက်စေနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် ဆက်ဆံရာ ၌ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူပြုလုပ်ခြင်းအား တားမြစ်သည့် "နိုင်ငံခြား အဂတိ လိုက်စားမှုအက်ဥပဒေ (Foreign Corrupt Act) ကို ပြဌာန်းထားသည်။

အဂတိလိုက်စားမှုဆန့်ကျင်တားမြစ်ရေး ဥပဒေပြဌာန်းချက်များ ထားရှိခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ထိခိုက် နစ်နာရန် အကြောင်းမရှိပေ။ မိမိနိုင်ငံပြင်ပတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများ နှင့်ပတ်စပ်ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ကြခြင်းဖြင့် လာဘ်

ပေးလာဘ်ယူပြုရခြင်းကို ရှောင်ကွင်းနိုင်ပေသည်။ သက်ဆိုင် ရာ နိုင်ငံမှ ဒေသခံတာဝန်ရှိသူများနှင့် မိသားစုချင်း ရင်းနှီးခင်မင်မှု ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်လည်း အဂတိမှုကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဒေသခံ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အကျိုးတူ ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အလားအလာများကို ပိုမိုကျွမ်းဝင်စွာသိမြင်ခွင့်ရရှိနိုင်မည့်အပြင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူနည်းဖြင့် ဝင်ရန်မဖြစ်နိုင်သော အလုပ်ကိစ္စများကိုပင် ဖြစ်မြောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

၆၃

ငွေဖြူအောင်လျှော်ဖွပ်ခြင်း

ကမ္ဘာ့ရာဇဝတ်ကောင် ဒုစရိုက်သမားတို့သည် မိမိတို့ ရရှိထားသော ငွေမည်းများ (dirty money) ကို ငွေဖြူဖြစ်အောင် အစဉ်မပြတ် လျှော်ဖွပ်လိုကြပေသည်။ ငွေဖြူအဖြစ် ရောက်ရှိမှသာ ထိုငွေများ၏ ရာဇဝတ်မကင်းသော နောက်ကြောင်းရာဇဝင်ကို ခြေရာဖျောက်ကာ လွတ်လပ်ကျယ်ပြောသည့် စီးပွားရေး လောကထဲသို့ ဝင်ရောက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ငွေကြေးခဝါချခြင်း (money laundering) ဆိုသည်မှာ တရားဥပဒေမဲ့ ရှာဖွေရရှိခဲ့သည့် ငွေကြေးပမာဏအများအပြားကို တရားဥပဒေနှင့်အညီ ရရှိထားသည့် (လူရိုသေ ရှင်ရိုသေ) ငွေအဖြစ် ရောက်ရှိစေရန် အသွင်ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ မူးယစ်ဆေးဝါးကုန်သည် တစ်ဦးတွင် လုပ်ငန်းမှ ငွေကြေးအမြောက်အမြားရရှိပါက ထိုငွေကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရာတွင်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်တိုင်သုံးစွဲရန် ဖြစ်စေ အသုံးပြုလိုမည် ဖြစ်ပေသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်း ချသူ တစ်ဦးအနေဖြင့် ဇိမ်ခံကား ဝယ်ယူရေးနှင့် နေအိမ်တိုက်ခန်းများ ဝယ်ယူရေးတို့ကို တရားဝင် ဆောင်ရွက်ရန်

မလွယ်ကူပေ။ သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင် အသိုက်အဝန်းမှ သင်္ကာမကင်း ဖြစ်လာနိုင်မည့် အရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပေမည်။ ဥပဒေပြင်ပမှ ရရှိထားသော တရားမဝင်ငွေကို နောင်အနာဂတ် ကာလ၌ သုံးစွဲနိုင်ရန် ဘဏ်စိုက်တစ်ခုခုသို့ အပ်နှံခွင့် ရရှိရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

ငွေကြေးခဝါချရာတွင် အဓိက သော့ချက်မှာငွေမည်းများ၏ နောက်ကြောင်းရာဇဝင်ကို သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေဘက်တော်သား အရာရှိများ သတိမမူမိစေဘဲ တရားဝင်ဘဏ်ငွေ စာရင်းတစ်ခုခုသို့ ထည့်သွင်းနိုင်ရေးပင်ဖြစ်သည်။ တရားဝင်ဘဏ်စာရင်းသို့ ရောက်ရှိသွားမည် ဆိုပါက အာဏာပိုင်များ၏ ဟန့်တားနှောက်ယှက်မှု ကင်းရှင်းစွာဖြင့် ထိုငွေများကို ကမ္ဘာတစ်လွှားအလိုရှိ ရာ ဒေသသို့ လွှဲပြောင်းပေးပို့နိုင်ခွင့် ရရှိသွားမည် ဖြစ်ပေသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ်ငွေလွှဲပို့မှုများသည် ဘဏ်တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ အီလက်ထရွန်းနစ် နည်းဖြင့် သတင်းပေးပို့ အကြောင်းကြားမှု မျှသာ ဖြစ်ပေသည်။ ဘဏ်ငွေလွှဲပို့ အကြောင်းကြားချက် အရ သက်ဆိုင်ရာ လွှဲပို့ငွေ ပမာဏကို စာရင်းတစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ ပို့ဆောင်ရေးသွင်းမှတ်သားရုံသာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကွန်ပျူတာစနစ် အသုံးပြု၍ နိုင်ငံတကာ ငွေလွှဲပို့မှု ပမာဏသက်သက်သည်ပင် တစ်နေ့တာ အတွင်း ဒေါ်လာသန်းပေါင်း တစ်သန်း (\$1 trillion) ကျော်ရှိနိုင် သဖြင့် ထိုမျှများမြောက်လှသည့် လွှဲပို့ငွေ ပမာဏအတွင်း ငွေမည်းလွှဲပို့ ငွေကို စိစစ်ထိန်းကွပ်ရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တရားမဝင်လွှဲငွေ များသည် တရားဝင်လွှဲငွေပင်လယ်ပြင်ကျယ်အတွင်း မှန်ဝါး ပျောက်ကွယ် လျက်သာ ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

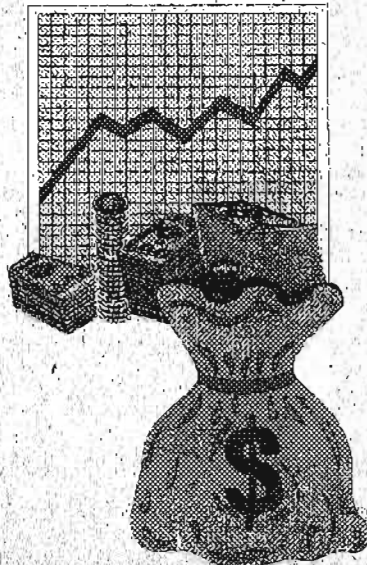
လူသုံးများသော ငွေဖြူဖွပ်နည်း တစ်နည်းမှ ငွေပမာဏ ကြီးမားစွာ အပ်နှံလျှင် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များထံသို့ သတင်း

ရောက်ရှိသွားမည်ဖြစ်သဖြင့် ငွေပမာဏ အနည်းအကျဉ်းစီ အလီလီခွဲ၍ ဘဏ်သို့ အပ်နှံသည့် နည်းဖြစ်သည်။ အချို့ကမူ ငွေမည်းများကို ငွေဖြူများနှင့် ရောနှော၍ တရားဝင် ဥပဒေနှင့်အညီ ထူထောင်လုပ်ကိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် ထည့်သွင်းသုံးစွဲကာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှ ဘဏ်သို့ အပ်ငွေအဖြစ် ငွေဖြူအသွင်ပြောင်းယူကြသည့် နည်းကိုလည်း သုံးစွဲကြသည်။ စားသောက်ဆိုင် တစ်ဆိုင်တွင် အကြွေးဝယ်ကတ်ပြား (Credit Card) များလက်ခံ ခြင်းမပြုသဖြင့် ငွေသားဖြင့် ရောင်းရသည့် ငွေစက္ကူ အများအပြားကို ဘဏ်သို့ နေ့စဉ် အပ်နှံစုဆောင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အပ်နှံငွေများဖြင့် ငွေမည်းများကို ငွေဖြူဖြစ်အောင် အကာအကွယ်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ၊ အခြားသော တရားမဝင် နည်းဖြင့် ငွေလွှဲပြောင်း မှုပြုရာတွင်ဖြစ်စေ ရွေးချယ်အသုံးပြုတတ်သည့် ငွေကြေးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာပင်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အမေရိကန် ငွေစက္ကူကျောစိမ်းများ (U.S. greenbacks) ၏ထက်ဝက်ကျော် ပမာဏကို အမေရိကန် စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ရှာဖွေမတွေ့ရှိနိုင်သောကြောင့်ပင် အဆိုပါငွေများ မြေအောက်လောကသို့ ရောက်ရှိနေသည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ အရှေ့ဖျားမှ မူးယစ် ဆေးဝါး ဘုရင်များ၊ အရှေ့ဥရောပ မြေအောက် စီးပွားရေး သမားများ၊ လက်တင် အမေရိက မှောင်ခိုငွေကုန်သည်များ အားလုံးသည် ယင်းတို့၏ ဒုစရိုက် လှုပ်ရှားမှု လုပ်ငန်းများအတွက် အမေရိကန် ဒေါ်လာကိုပင် အသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။

အထူးသဖြင့် ၂၀ တန်နှင့် ၁၀၀ တန် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ငွေစက္ကူများကို လဲလှယ်သုံးစွဲရန် လွယ်ကူအဆင်ပြေခြင်းကြောင့် ဒုစရိုက်စီးပွားရေးသမားများက ပိုမိုနှစ်သက်စွာ အသုံးပြုကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒေါ်လာ ၂၀တန် နှင့် ၁၀၀ တန် ငွေစက္ကူအား မည်သည့် ဒေသတွင်မဆို သင်္ကာမကင်းဖြစ်စေရာ မလိုဘဲ လဲလှယ်အသုံးပြုနိုင်ပေ သည်။ ငွေစက္ကူအရွယ်အစားအရ လည်းကောင်း၊ အမေရိကန် ပြည် ထောင်စု၏ စီးပွားရေး အခြေအနေအရ လည်းကောင်း၊ အမေရိကန် ဒေါ်လာသည် ကမ္ဘာ့မြေအောက် စီးပွားရေးလောကသားများ အကြိုက်ဆုံးဘဝသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

၆၄

ဆွစ်ဇာလန်ဘဏ်ငွေစာရင်း

ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံသည် ဘဏ်ငွေစာရင်းအား လုံခြုံလျှို့ဝှက်စွာ ထားနိုင်ရေးကို ဥပဒေ ပြဌာန်း၍ အာမခံချက်ပေးနိုင်သည့် နိုင်ငံ အနည်းငယ်တွင် တစ်နိုင်ငံအဖြစ် ပါဝင်သည်။ ဆွစ်ဘဏ်တွင် ငွေအပ်နှံ ထားသူတစ်ဦးသည် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ တရားဥပဒေများအရ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည့် အမှုကိစ္စမျိုးကို မကျူးလွန်မိသမျှ ကာလပတ်လုံး ဆွစ်ဘဏ်သည် အဆိုပါ ငွေအပ်နှံထားသူ၏ အမည်နာမစသည့်သက်သေခံ အထောက်အထား အချက်အလက်များကို မည်သူ့ကိုမျှ ထုတ်ဖော် အသိပေးမည် မဟုတ်ပေ။

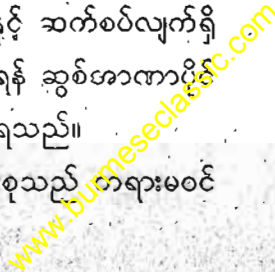
ဥပမာအားဖြင့် ဥတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားနေစဉ်တွင် စစ်ဘေးဒဏ် သင့်ခဲ့ရသော ဂျာမနီ၊ အီတလီနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့မှ မိသားစုများသည် မိမိတို့၏ စုဆောင်းမှုများကို ဆွစ်ဘဏ်တွင် အပ်နှံထားခြင်းကြောင့် လုံခြုံမှု အပြည့်အဝ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ဥရောပနိုင်ငံသား အများအပြားသည် ငွေရေးကြေးရေး လုံခြုံစိတ်ချမှု ရရှိခြင်း သင်္ကေတအဖြစ် ဆွစ်ဇာလန်

နိုင်ငံ ဇူးရစ်၊ ဘတ်ဆဲလ်၊ လူဂါနိုနှင့် ဂျီနီဗာစသည့် မြို့များတွင် ဘဏ် စာရင်းတစ်ခုပွင့်လှစ်ထားရန် ယနေ့တိုင်ယုံကြည်စွာ လက်ခံ ဆောင်ရွက် လျက်ရှိကြသည်။

ဆွစ်ဘဏ်တွင် တရားဝင် နံပါတ်အညွှန်းဖြင့် ငွေစာရင်းပွင့်ရန် ကိစ္စမှာ အလွန်လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ဆဲဖြစ်သည်။ ဆွစ်ဇာလန် နိုင်ငံသို့ သွားရောက်၍ ပုံစံအချို့တွင် ဖြည့်စွက်ရေးသား ပြီး ငွေအပ်နှံ လိုက်ရုံသာဖြစ်သည်။ ဆွစ်ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်တို့သည် အားကိုး အားထား ပြုနိုင်သည့်အပြင် စိတ်ချယုံကြည်ထိုက်သော သူများအဖြစ်သာမက အဓိကအားဖြင့် လုံခြုံလျှို့ဝှက်မှုရှိသူများအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခံထား ကြရပေသည်။ ထိုအရည်အချင်းများကြောင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံအား ကမ္ဘာ့ ဘဏ်လုပ်ငန်းများ၏ အချက်အချာ ဌာနအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံသည် ငွေဖြူဖွပ်ရန် အတွက် အဓိက ကျသော နိုင်ငံအဖြစ်သို့လည်း ရောက်ရှိနေပေသည်။

ဆွစ်ဘဏ်ငွေစာရင်းသည် ငွေဖြူဖြစ်အောင် လျှော်ဖွပ် ရေး အစီအစဉ် အတွက် လွန်စွာ အသုံးဝင်လှပေသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံရှိ ထင်ရှားသော ဘဏ်တစ်ဘဏ်၏ငွေစာရင်း သို့ တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ဝင်ရောက်ခဲ့ဖူးသော ငွေကို ကမ္ဘာမည်သည့် ဒေသ ကမဆို လက်ခံနိုင်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့် လွန် နှစ်များတွင် နိုင်ငံတကာမှ မူးယစ်ဆေးဝါးကုန်ကူးသူ များ၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများ ကို ဆွစ်ဘဏ်အချို့က အလွယ်တကူ လိုက်လျော ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာ ကြသဖြင့် ပြည်ပရှိ တရားမဝင် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိ သည့် ဘဏ်ငွေစာရင်းအချို့ကို ဖော်ထုတ်စစ်ဆေးရန် ဆွစ်ဘဏ်အဖွဲ့တို့က မတတ်သာသည့် အဆုံးတွင် ဆုံးဖြတ်လိုက်ရသည်။

ဆွစ်ဘဏ်တွင် ငွေစာရင်းပွင့်ထားသူ အများစုသည် တရားမဝင်

ရရှိထားသည့် ငွေမည်းများကို ငွေဖြူဖြစ်အောင် လုပ်ရန် ဘဏ်စာရင်းကို အသုံးပြုလိုသူများ မဟုတ်ပေ။ မိမိတို့ တရားဝင် ရရှိသည့်ငွေကို လုံခြုံမှု ရှိ ရန်အစိုးရတို့၏ ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်မှုနှင့် မိမိတို့ နိုင်ငံ၏ အခွန်စည်းကြပ် ခြင်းတို့မှ လွတ်ကင်းနိုင်ရန် သက်သက် အတွက်သာ ဆွစ်ဘဏ်တွင် ထားကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဆွစ်ဘဏ်တွင် စာရင်းဖွင့်ထားသူ တစ်ဦးဦးအား ထိုသူနေထိုင်ရာ နိုင်ငံတွင် အခွန်ရှောင်တိမ်းကြောင်း စွပ်စွဲခံရခြင်းကြောင့် ထိုသူစာရင်းဖွင့်ထားသည့် ဘဏ်မှ ငွေစာရင်းကို ထုတ်ဖော်ပြသလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၌ အခွန်ရှောင်တိမ်း ခြင်းကို တရားဥပဒေမဲ့ ပြုမူသည့် ရာဇဝတ်ပြစ်မှု အဖြစ် မသတ်မှတ်ချေ။ တရားမကြောင်း စွဲဆိုနိုင်သည့် တရားမမှုအဖြစ်သာ သတ်မှတ်ထားသည်။

နိုင်ငံခြားသားများသည် ဆွစ်ဘဏ်ဥပဒေကို မချိုးဖောက်သမျှ ကာလ ပတ်လုံးစိုးရိမ်ရန် မလိုဘဲ ဆွစ်ဘဏ်ငွေစာရင်းတွင် ငွေများအပ်နှံ ထားခွင့် ရှိပေသည်။ ဆွစ်ဘဏ်များ၏လုံခြုံလျှို့ဝှက်မှုအာမခံချက်ရှိခြင်းကြောင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ အရောင် အသွေးမျိုးစုံ ဒုစရိုက်သမား များစွာ တို့က အကြိုက် တွေ့ကြခြင်း လည်းဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော အီရန် - ကွန်ထရာ အရှုပ်တော်ပုံတွင် အမေရိကန် နိုင်ငံ CIA အဖွဲ့နှင့်အီရန် လက်နက်ကုန်သည် များသည် ငွေအချို့ အဝက်ကို ဆွစ်ဇာလန် ဘဏ် များတွင် စာရင်းဖွင့်ထားသည့် စီအိုင်အေ အေးဂျင့်များ၏ ငွေစာရင်းကို အသုံးပြု၍ အပေးအယူပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

ဖိလစ်ပိုင် သမ္မတ မာဒီနာကိုစ်သည်လည်း ၁၉၇၀ ခုနှစ် များမှ ၁၉၈၀ ခုနှစ်များအထိ ကာလအတွင်း တရားမဝင် ရရှိထားသော ငွေကြေးများစွာကို ဆွစ်ဘဏ်များတွင် အပ်နှံထားခဲ့သည်။ မားကိုစ် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ဖိလစ်ပိုင် အစိုးရက အဆိုပါ ငွေများကို လွှဲပြောင်း ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ရာ နောက်ဆုံးတွင် ဆွစ်ဘဏ်အာဏာပိုင်တို့ သဘောတူ လိုက်လျောခဲ့ရလေသည်။ ဆွစ်ဘဏ်လုပ်ငန်း၏ လျှို့ဝှက်မှုကို မတော်

တရော်အသုံးပြုမှုများ ဖြစ်ပွားပေါ် ပေါက်ခဲ့ပြီးနောက် ဆွစ်အစိုးရသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မသမာမှုများနှင့် ဆက်နွယ်ပတ်သက်သည့်မည်သည့် ငွေစာရင်းကိုမဆို စစ်ဆေးဖော်ထုတ်မည် ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ထားရလေသည်။

၆၅

အခွန်သုခဘုံ

“အခွန်သုခဘုံ” (Tax Haven) ဟူသော ဝေါဟာရ၏ နိမိတ်ပုံကို ထင်ဟပ် ဖော်ပြမည်ဆိုလျှင် ဒုစရိုက်မူ ကျူးလွန်သူ ရာဇဝတ်ကောင်များ ရေကူးကန်နံဘေး အုန်းပင်တန်းများအောက်တွင် ငှက်ပျောအရက် သောက်ကြရင်း စုဝေးထိုင်နေကြပုံကို မြင်ယောင်ဖွယ်ရှိပေသည်။

အမှန်စင်စစ် “အခွန်သုခဘုံ” ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတကာ ဒုစရိုက် သမားများ ဝင်ထွက်ကျက်စားရာ မဟုတ်ပေ။ စီးပွားရေးအချက်အချာ ကျမှုထက် အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံမှုနှုန်း လျော့နည်း သက်သာမှု ရှိစေ ခြင်းဖြင့် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်ကြီးများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များကို ဆွဲဆောင်ရန် ဖန်တီးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထင်ရှားသော “အခွန် သုခဘုံ” များကို ကရစ်ဘီယန် ပင်လယ်နှင့် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်းရှိ ကျွန်းနိုင်ငံများ၊ ဥရောပနှင့်ဗဟိုအမေရိကရှိနိုင်ငံငယ်များတွင်တွေ့ရသည်။

ကေမန်ကျွန်းစု (Cayman Islands)၊ မင်းကျွန်းစု (Isle of Man) တို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံငယ်များစွာတို့သည် မိမိနိုင်ငံသို့ လာရောက်၍ လုပ်ငန်း

ထူထောင်သူ နိုင်ငံခြားသားများထံမှ အခွန်အနည်းအကျဉ်း ရရှိရန် သို့မဟုတ် လုံးဝအခွန် မကောက်ရန် လိုလားကြသည်။ ထိုအခွင့်အလမ်း မျိုးမှာ မက်မော်ဖွယ်ကောင်းသဖြင့် အချို့သော ကုမ္ပဏီများနှင့်တစ်ဦးချင်း ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်တို့သည် လက်လွတ် မခံလိုကြပေ။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှ ကုမ္ပဏီများသည် အခွန်နှုန်းသက်သာမှု နှင့် ဥပဒေအရ ကန့်သတ်မှု နည်းပါးခြင်း အကျိုးကျေးဇူးကိုခံစားနိုင်ရန် ကုမ္ပဏီရုံး စိုက်ရာ ဒေသ အဖြစ် ဒဲလာဝဲယာ ပြည်နယ် (Delaware) ကိုရွေးချယ်၍ မှတ်ပုံ တင်ကြသည်။ အလားတူပင် နိုင်ငံတကာ စည်းမျဉ်းများ တင်းကျပ်ခြင်း မရှိသည့်အပြင် အခွန်နှုန်းလည်း သက်သာမှုရှိသည့် နယ်သာလင် အင်တီးလက်စ် (Netherlands Antilles) ကဲ့သို့ ကျွန်းကလေးများတွင် နိုင်ငံတကာ ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းခွဲများကို ဖွင့်လှစ် ထားကြလေသည်။

ဥရောပနှင့် မြောက်အမေရိကတို့မှ ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ယူရိုဘွန်းစာချုပ် ဈေးကွက်အတွက် ဘွန်းစာချုပ်များ ထုတ်ဝေ ရောင်းချ နိုင်ရန် “နယ်သာလင်အင်တီးလက်စ်” တွင် ဖွင့်လှစ်ထားသော လုပ်ငန်း ခွဲရုံးများကို အသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။ အဆိုပါ “ကမ်းလွန်ဒေသ” (off shore) လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများသည် ကုမ္ပဏီများစွာအား နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီး ဈေးကွက်များ၌ စည်းကမ်းချက် အနည်းဆုံးနှင့် အခွန် အသက်သာဆုံး နည်းလမ်းဖြင့် ရင်းနှီးမှုများ တိုးချဲ့လုပ်ကိုင် လာနိုင် အောင် အထောက်အကူ ပြုခဲ့လေသည်။

အခွန်သုခဘုံများ၌ ကုမ္ပဏီထူထောင်ရာတွင် အမည်ထင်ရှား ထုတ်ဖော်ရန် မလိုအပ်သဖြင့် အချို့ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးချင်း လုပ်ငန်းရှင်များ က ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ အခွန်သုခဘုံများရှိကုမ္ပဏီများ၏စာရင်းသို့ ဝင်လာသည့် ဝင်ငွေနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းများကိုလည်း ကုမ္ပဏီ လုပ်ငန်းရှင်နှင့် သက်ဆိုင်သောနိုင်ငံသို့ အကြောင်းကြားရမည် မကြားရ

မည်ကို အဆိုပါလုပ်ငန်းရှင်၏ ဆန္ဒသဘောအတိုင်း ဆောင်ရွက် နိုင်ခွင့် ရှိပေသည်။ လုပ်ငန်းရှင်အမြဲနေထိုင်ရာ နိုင်ငံ၌ တရားဥပဒေ နှင့် မညီဟု သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ကိစ္စရပ်အချို့အား အခွန်သူခဘုံ၌ တရား ဥပဒေနှင့် မညီသော ပြစ်မှုအဖြစ် မသတ်မှတ်ချေ။

အခွန်သူခဘုံ နိုင်ငံများသည် ငွေဖြူဖွပ်ခြင်းကဲ့သို့ ဗုစရိုက် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအချို့ကို ဆွဲဆောင်လျက် ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သော် လည်း ကမ္ဘာပေါ်ရှိ “အခွန်သူခဘုံ” နိုင်ငံများ၏ ဆောင်ရွက်မှုများစွာ သည် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေစည်းမျဉ်းများနှင့် ညီညွတ်အောင် ကြိုးပမ်းဆောင် ရွက်လျက်ရှိကြပေသည်။

၆၆

နိုင်ငံတကာ ဒုစရိုက်သမားများ လွတ်မြောက်ခြင်း

ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သောကမ္ဘာကျော်ပီးရထားဓားပြတိုက် မှုကြီးမှ ဉာဏ်ကြီးရှင်ဓားပြများသည် အဖမ်းအဆီးမရှိ လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်သွားနိုင်မည့် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံ ရီယိုသို့ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်။ ဘရာဇီးလ် နှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့သည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ထွက်ပြေးသူ တရားခံ များကို အပြန်အလှန် လွှဲအပ်ရေးစာချုပ်ချုပ်ဆိုထားခြင်း မရှိသဖြင့် ဗြိတိန် အာဏာပိုင်တို့ ဘာမျှ မတတ်နိုင်ပေ။ သို့ရာတွင် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသည် တရားခံပြေးအချို့ကို တရားရုံးတွင်ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းကြစေရန် အထွက် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်များလည်း ရှိပေသည်။ ကမ္ဘာစီးပွားရေးလောကရှိ နိုင်ငံ အများအပြားသည် ရာဇဝတ်ပြစ်မှု အားလုံးအတွက် ကျူးလွန်သူ ဒုစရိုက်သမားတိုင်းအား ပြန်လည် လွှဲအပ်မှု မပြုကြပေ။

လူသတ်မှု ကျူးလွန်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်ကောင်

ဖြစ်လာသူအတွက် တိမ်းရှောင်ခိုအောင်းရန် နေရာမရနိုင်ပေ။ ကမ္ဘာနိုင်ငံ တိုင်းက လူသတ်မှုကို ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအဖြစ် လက်ခံသတ်မှတ်ထားကြခြင်းကြောင့် လူသတ်သမားကို လွတ်မြောက်ခွင့် ပေးမည်မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံတကာ မူးယစ်ဆေးဝါး တရားမဝင်ရောင်းဝယ်သူ ဒုစရိုက်သမားဖြစ်လျှင် နိုင်ငံတိုင်းက မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်သုံးစွဲခြင်းကို ပြစ်မှုအဖြစ် လက်ခံအတည် ပြုထားကြသဖြင့် ထိုသူကို အရေးယူနိုင်ရန် လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ပေသည်။ ကိုလံဘီယာနှင့်မက္ကစီကို တို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံများသည် မူးယစ်ဆေးဝါး ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို တရားရုံးတွင် ရင်ဆိုင်ပြေရှင်းစေရန် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုနိုင်ငံများသည် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် တရားမဝင်ကုန်စည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ကျူးလွန်သည့် တရားခံပြေးများအား အပြန်အလှန် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ကြရန် သဘောတူ စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားကြပြီးဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် တစ်နိုင်ငံလျှင် ဥပဒေတစ်မျိုး ပြဌာန်းထားသည်ဖြစ်ရာ ကမ္ဘာစီးပွားရေးဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုနေသူ ဒုစရိုက်သမားများကို ထိရောက်စွာ ဖော်ထုတ်လွှဲပြောင်းရယူ အပြစ်ပေးနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာ ပိုင်များ၌ အခက်အခဲဖြစ်နေကြသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားငွေဝယ် ယူရောင်းချခြင်းအား တရားဥပဒေနှင့်ညီသော လုပ်ငန်းအဖြစ် ခွင့်ပြုထားသော်လည်း အခြားနိုင်ငံတွင်ကျပ်တည်းစွာ တားမြစ်ထားသည့် လုပ်ငန်းဖြစ်နေနိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ခိုအောင်းနေသော ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရသူ တစ်ဦးအား ဖမ်းဆီးလွှဲပြောင်းပေးရန် တောင်းဆိုမှု အချို့ကို တောင်းဆို ခံရသည့် နိုင်ငံက လျစ်လျူပြုထားတတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိတို့နိုင်ငံတွင် ပြစ်မှုမြောက်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသည့် ကိစ္စတစ်ရပ်ကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအဖြစ် စွပ်စွဲကာ ပြန်လည်လွှဲအပ်ပေးရန် တောင်းဆိုမှုမျိုး

အားသက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် လိုက်လျော ဆောင်ရွက်ပေးလိုခြင်း မရှိကြပေ။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အခွန်ရှောင်တိမ်းမှုအား ပြင်းထန်စွာ အရေးယူ အပြစ်ပေးသော်လည်း ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင်မူ ထိုပြစ်မှုမျိုး ကျူးလွန်သူအား ဖမ်းဆီးလွှဲပြောင်းပေးရန် သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားခြင်း မရှိပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော အမေရိကန် နိုင်ငံသားတစ်ဦးအား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အခွန်တိမ်းရှောင်မှုဖြင့် အမှုဖွင့်စွပ်စွဲထားစေကာမူ သာမန်အားဖြင့် ဆွစ်ဇာလန်အစိုးရသည် ထိုသူကို ဖမ်းဆီးလွှဲအပ်ပေးလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

မိမိနိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေအရ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း စွပ်စွဲထားသော်လည်း အခြားနိုင်ငံတွင် အလားတူဥပဒေပြဌာန်းထားခြင်း မရှိပါက ထိုနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိနေသော နိုင်ငံတကာ ဒုစရိုက်သမားကို အရေးယူစွဲဆိုရန် များစွာခက်ခဲမည်သာဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာ ခိုင်မှ အတွင်းလူများကိုယ်တိုင် စတော့ရှယ်ယာရောင်းဝယ်ခြင်းကို နိုင်ငံအချို့တွင် တရားဥပဒေဖြင့် ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားသော်လည်း ဗြိတိန်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံတို့တွင် စီးပွားရေးအလေ့အကျင့်ရအောင် ပြုလုပ်ခြင်း အဖြစ် လက်ခံခွင့်ပြုထားပေသည်။

ဟောင်ကောင်တွင် အများပြည်သူကြားသိနိုင်ရန် မလွယ်ကူသော အတွင်းရေးသတင်းများ ရောင်းဝယ်ခြင်းကို (အသရေဖျက်မှု နိုင်ငံတော်လျှို့ဝှက်ချက် ပေါက်ကြားမှု စသည့် ပုဒ်မများနှင့် ငြိစွန်း၍ ပြဿနာရှိကောင်း ရှိနိုင်သော်လည်း) ခွင့်ပြုလေ့ရှိသဖြင့် သတင်းနှင့် စီးပွားဖြစ်လျက်ရှိပေသည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့်

ဥပဒေစည်းမျဉ်း အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကွဲပြားလျက်ရှိနေပေရာ အချို့သော နိုင်ငံတကာ ဒုစရိုက်သမားတို့အတွက် ဖမ်းဆီးစွဲဆို အပြစ်ပေးခံရခြင်း မရှိဘဲ လွတ်မြောက်ခွင့် ရနေကြဦးမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

၆၇

မှောင်ခိုဈေးကွက်

လုံးဝတရားမဝင်သော သို့မဟုတ် တစ်ဝက်တစ်ပျက် တရားဝင် ဖြစ်နေသောကုန်စည်များနှင့်ပန်ဆောင်မှုများသည်ကမ္ဘာမှောင်ခိုဈေးကွက် များ၌ နေ့စဉ်မပျက် အရောင်းအဝယ်ဖြစ်လျက် ရှိနေပေသည်။ မျိုးတုံး တော့မည့် အန္တရာယ် ဆိုက်ရောက်နေသော ရှားပါးတိရိစ္ဆာန်များ နှင့် နိုင်ငံတကာသုံး ငွေကြေးများမှ အစပြု၍ ပြည့်တန်ဆာလုပ်ငန်းနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးတို့အထိ မှောင်ခိုကူးသန်းရောင်းဝယ်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ငွေကြေးဆိုင်ရာ တားမြစ်ကန့်သတ်ချက်များချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းထား သည့် နိုင်ငံများတွင် မှောင်ခိုငွေလဲလှယ်လုပ်ငန်းများ စိုပြေရှင်သန်နေ မည်သာ ဖြစ်သည်။ တရားဝင် ငွေလဲနှုန်းသည်အမှန်ငွေတန်ဖိုးနှင့်ကာရန် မညီပါက တရားဝင် ငွေလဲဌာနများ၏ပြင်ပတွင်ငွေကြေးအရောင်းအဝယ် ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာမည်သာဖြစ်ပေသည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံထုတ် သတင်းစာများ၌ မှောင်ခိုငွေလဲနှုန်းများအား အစိုးရ၏တရားဝင်ငွေလဲနှုန်း များနှင့် ယှဉ်တွဲဖော်ပြပေးသည်ကို ဘဝင်မကျစရာ ဖတ်ရှုနေကြရသည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး လောကတွင်လည်း တစ်ဝက်တစ်ပျက် တရားဝင်ဖြစ်သော "မီးခိုးရောင်ဈေးကွက်" (gray market) ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများ ပြည့်နှက်လျက် ရှိပေသည်။ တရားသဖြင့် နည်းမှန်လမ်းမှန် ရှာဖွေရရှိထားသော်လည်း ပင်ရင်းနိုင်ငံ အာဏာပိုင်များ မသိရှိနိုင်စေရန် အတွက်တမင်သက်သက် ကြေညာဖော်ပြရန် ဖျက်ကွက်သော ငွေများကို လွှဲပြောင်းပေးပို့ခြင်း၊ အပ်ငွေအဖြစ် လက်ခံခြင်းများ (ဘဏ်များ၌) ဆောင်ရွက်ပေးလျက် ရှိပေသည်။ ဥပမာပြရလျှင် သာမန်အားဖြင့် တရားဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာလေ့ရှိကြသော အီတလီ၊ ပြင်သစ် နှင့် လက်တင် အမေရိကန် နိုင်ငံသားများသည် မိမိတို့ပြည်တွင်း၌ စီးပွားရေး မငြိမ်မသက်ဖြစ်မှုများနှင့် ငွေလဲလှယ်မှု တားမြစ်ချက်များ ဖြစ်ပေါ်ချိန်များတွင် နိုင်ငံရပ်ခြားရှိ ဘဏ်များတွင် ဖွင့်လှစ်ထားသည့် ငွေစာရင်းများသို့ မိမိတို့၏ ငွေများကို လွှဲပြောင်းပေးပို့ထားလေ့ရှိကြပေသည်။

"မီးခိုးရောင်ငွေများ" (gray money) သည် တရားဝင်ဖြစ်ထွန်းလာသည့် ငွေများဖြစ်သော်လည်း ထိုငွေများကို လွှဲပြောင်းပေးပို့ရာ၌ လျှို့ဝှက်စွာ ဆောင်ရွက်နေကြသည့် မှောင်ခိုစီးပွားရေး လောကတစ်ခုကို ဖန်ဘီးလာကြခြင်းသည် မမှန်မကန်ပြုခြင်းပေါင်းစုံ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် တံခါးကျယ်ကျယ်ဖွင့်ပေးလိုက်သလို ဖြစ်နေပေသည်။ ဥပမာဆောင်ရလျှင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပတို့တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ဒုစရိုက်ဂိုဏ်းတို့မှ တရားမဝင်ရရှိလာသော ငွေပမာဏများစွာသည် မီးခိုးရောင် စီးပွားရေးနယ်ပယ်ထဲသို့ လှိမ့်ဝင်သွားပေသည်။ အဆိုပါ တရားမဝင် ရရှိလာသည့် ငွေများသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးလောကရှိ တရားဝင်ငွေကြေးပမာဏ များစွာထဲသို့ ဝင်ရောက်ပုန်းအောင်းကာလျှို့ဝှက်လှုံ့မြို့မှုကို ရယူထားခြင်းဖြစ်သည်။ မီးခိုးရောင်ငွေကြေးလွှဲပြောင်းပေးမှုပမာဏမှာ တစ်နှစ်လျှင်ဒေါ်လာသန်းပေါင်းတစ်သန်း (\$ 1 trillion) ကျော်

ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ထိုငွေပမာဏသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများအပြား၏ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး ပမာဏထက် ပိုမိုများပြားလျက်ရှိသဖြင့် ကမ္ဘာ့ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများက စောင့်ကြပ်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း လုံးဝမရှိတော့ပေ။ မှောင်ခိုဈေးကွက်မှ လာသော အဆိုပါ ငွေမည်းများသည်လည်း မီးခိုး ရောင်ငွေကြေးလွှဲပြောင်းပေးမှုများကြားတွင် မမြင်သာနိုင်အောင် ကွယ်ပျောက်လျက်ရှိနေပေတော့သည်။

၆၈

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး

ကမ္ဘာ့လူသားတို့၏ ပယောဂဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာတစ်ရပ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်၏ တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်မှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အထင်အရှား ပြောဆိုပြသနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ သို့ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းကို အကြောင်းရှာကြည့်လျှင် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းစေမည့် "စွန့်ပစ္စည်းများ" ကိုစင်ကြယ်သန့်ရှင်းအောင်ထိန်းသိမ်း ပြုပြင်ခြင်းသည် လွန်စွာ ကုန်ကျစရိတ်ကြီးမားမည် ဖြစ်၍ နိုင်ငံများ၊ ကုမ္ပဏီကြီးများသည် အဆိုပါ စွန့်ပစ္စည်းများကို ရေပြင်နှင့်လေထုထဲသို့ သာ ပြီးစလွယ် စွန့်ထုတ်ပစ်ကြရသည်။

ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကို မည်သူမျှ မလိုလားမနှစ်သက်ကြ ပေ။ သို့ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးဆိုသည်မှာ အခြားသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်မှုများနည်းတူ စီးပွားရေးအရ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုကို စွန့်လွှတ်ရမည့် အကြောင်းအချက်များ ပါပင်

ပတ်သက်လျက် ရှိနေပေသည်။ ကုမ္ပဏီများ၊ နိုင်ငံများနှင့် စားသုံးသူများ အပါအဝင် အားလုံးဝိုင်းဝန်း၍ စဉ်းစားရမည့် အချက်မှာ သဘာဝ ပတ် ဝန်းကျင် သန့်ရှင်းကျန်းမာနေစေရန် အတွက် မိမိတို့မည်သည့် အတိုင်း အတာအထိ ပေးဆပ်ရန် အသင့်ရှိကြပြီဆိုသည့် အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရမည့်အချက်သည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာ တစ်ရပ်အဖြစ် မလွဲမသွေ ရောက်ရှိနေပေသည်။

စက်မှုနိုင်ငံများသည် ကမ္ဘာနှင့် ကမ္ဘာ့သယံဇာတပစ္စည်းများကို လူတို့ ဖန်တီးပြုလုပ်နိုင်သော ကုန်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ သဘောထား ကျင့်သုံးလျက်ရှိကြ၏။ ထိုသူတို့သည် အခြေခံစီးပွားရေး ခံယူချက်ကို မသိကျိုးကျွန်ပြုနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ မြေလုပ်အားလေစသည်တို့သည် ရှားပါးကုန်စည်များဖြစ်ကြပြီး ယင်းတို့၏ တန်ဖိုးသည် စီးပွားရေးလုပ် ဝန်းများအားလုံး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအားလုံးတို့နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ သန့်စင်သော လေနှင့် ရေတို့သည် အကန့်အသတ်မရှိဟု ယူဆခဲ့ကြသော်လည်း လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်း နှင့် အထိန်းအကွပ်မရှိ တိုးတက်နေသော စက်မှုလုပ်ငန်းများကြောင့် လျင်မြန်စွာ လျော့ပါးကုန်ခမ်းလျက် ရှိပေသည်။ လေနှင့် ရေတို့ကိုလည်း အခြားရှားပါးသည့် သယံဇာတ ပစ္စည်းများကဲ့သို့ ဂရုပြုသုံးစွဲကြရန် လိုအပ်ပေသည်။

အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် စားသုံးသူလူထုအဖွဲ့အစည်းများက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသော်လည်း စီးပွားရေးအရ မက်လုံးပေးမှုများ၏ အရေးပါသော ဖိအားပေးမှုများကြောင့် အစိုးရ အာဏာပိုင်များနှင့် ကုမ္ပဏီများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မလျော်ကန်သော ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် မူဝါဒများကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံး

ကြရလေ့ရှိနေပေသည်။ အကယ်၍သာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုအား မိမိကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းစေမှုအတွက် လျော်ကြေးပေးရန် အကျပ်ကိုင်မည် ဆိုပါက ထိုကုမ္ပဏီသည် မိမိလုပ်ငန်းမှ စွန့်ပစ္စည်းများအား လေထုနှင့် ရေပြင်သို့ စွန့်ထုတ်နေခြင်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်စိစစ်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။ အလားတူပင် အစိုးရအာဏာပိုင်တို့အား မိမိတို့၏ စီးပွားရေးကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို အစီရင်ခံရန် စာရင်းတွက်ချက်ပြုစုရာ၌ သဘာဝ သယံဇာတများ ကုန်းဆုံးလျော့ပါးမှုတန်ဖိုးကို ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် မဖြစ်မနေ တောင်းဆိုမည် ဆိုပါက “သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး” (Enviromental GDP) ကို တွက်ချက်ဖော်ပြရမည်ဖြစ်သဖြင့် အဆိုပါအစိုးရအဖွဲ့သည် မိမိနိုင်ငံ၏ အဖိုးတန်သစ်တောများ ပြုန်းတီးမှုနှင့် တွင်းထွက်ဓာတ်သတ္တု ပစ္စည်းများ တူးဖော်ထုတ်လုပ်သုံးစွဲမှုတို့ကို ပြန်လည်ဝေဖန် စိစစ်လိမ့် မည် ဖြစ်ပေသည်။

အခြားသော ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အခန်းကဏ္ဍများနည်းတူ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကဏ္ဍအား အမျိုးသားရေး ကန့်သတ်တားဆီးမှုများဖြင့် ကန့်သတ်ထား ၍ မရပေ။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ထထကြွကြွ ဆောင်ရွက်မည် ဆိုပါက ကျန်နိုင်ငံအများအပြားသို့ အကျိုးသက်ရောက် သွားစေနိုင်မည်ဖြစ်ပေ သည်။ သစ်တောများ ပြုန်းတီးခြင်း ဖြစ်စေ၊ အိုဇုန်း အလွှာ ပါးလာခြင်း ဖြစ်စေ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေမည့် မည်သည့်ကိစ္စရပ် မဆို သဘာဝအားဖြင့်ပင် နိုင်ငံတကာ၏ အရေးကိစ္စ ဖြစ်နေပေသည်။

ခေတ်မီစက်မှုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် သတိပြုဆောင်ရွက်ရေးတို့အတွက် တာဝန်ယူစေရမည်ဖြစ်သည်။ တတိယကမ္ဘာမှ လူသားတို့သည် ကမ္ဘာကြီး

ပူဇွေးလာခြင်းနှင့် သစ်ဒတာများ ပြုန်းတီးခြင်းတို့၏ဒဏ်ကို ခံစားနေကြ ရပေသည်။ ကမ္ဘာကြီးပူဇွေးလာမှုကြောင့် သမုဒ္ဒရာရေမျက်နှာ ပြင် မြင့်တက်လာသည့်ဒဏ်ကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအနိမ့်ပိုင်းဒေသမှပထမ ဆုံး ခံကြရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ကုန်ကျ စရိတ်သည် အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် များစွာ ကြီးမား လေးလံမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် သဘာဝသယံ ဇာတများ ကုန်ဆုံးလျော့နည်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အပြင် ဒေသအများအပြားမှာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းလျက်ရှိနေပေသည်။

သန့်ရှင်းကြံ့ခိုင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အားချမ်းသာကြွယ် ဝသည့် စီးပွားရေးအခြေအနေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြိုင်ဆိုင်စေရန် မလိုအပ်ချေ။ စင်စစ်တွင်မူ စီးပွားရေးခေတ်နောက်ကျနေသည့် နိုင်ငံများတွင် အဆိုးဝါး ဆုံး ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုများဖြစ်ပေါ် လျက်ရှိနေပေသည်။ (ဥပမာ- အရှေ့ဥရောပမှ ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင်နိုင်ငံများ)

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမည်ဆို ပါက စက်မှုစီးပွားရေး ရှေ့တန်းရောက် နိုင်ငံများဖြစ်ကြသည့် ကနေဒါ နှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံတို့တွင် ကမ္ဘာ့ဇာသန့်စင် ဆုံး လေနှင့် ရေကို တွေ့ရှိနိုင်ဆဲ ဖြစ်ပေသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို နိုင်ငံတကာ အမြင်ဖြင့် ရှုမြင်မည်ဆိုပါက သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်စောင့် ရှောက်ခြင်းသည် အနာဂတ် ကမ္ဘာ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်း တစ်ရပ် ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြတ်သားစွာ တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်သည်။

၆၉

ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းခွင့်

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး လောက၌ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အခက်ခဲဆုံး ပြဿနာမှာ “တိုးပွားနေသော လူဦးရေအတွက် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်မပျက်စီးစေဘဲ လူတို့၏ နေထိုင်မှု အဆင့်အတန်း မြှင့်မားအောင် မည်သို့မြှင့်တင်ရမည်” ဆိုသည့် အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန် နိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံအများအပြားသည် သတ်မှတ်ထားသည့် ဒေသအတွင်း စုစုပေါင်း ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပမာဏအား ကန့်သတ်ထားနိုင်ရန် စနစ်သစ်တစ်ရပ်တီထွင်ချမှတ်၍ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ ထိုစနစ်အရ ဒေသအတွင်းရှိ စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ကုမ္ပဏီများအား “ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းခွင့်” (pollution rights) များကိုအချင်းချင်း ရောင်းဝယ်ခွင့် ပြုထားပေသည်။

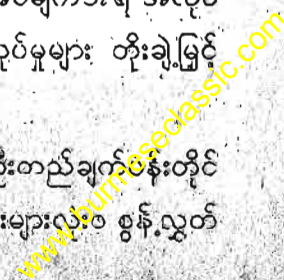
အဆိုပါ စနစ်ကို သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့များကလည်း လိုလိုလားလား ထောက်ခံလာကြပြီဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရန်နှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းရန်ဟူသော ဆန်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေကြသည့် ရည်မှန်းချက်နှစ်ရပ်ကို

ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ပိုမိုနီးစပ်သည့် အလားအလာကောင်းများ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိလာကြပေသည်။

ညစ်ညမ်းမှု လျော့နည်းသွားစေရန် အတွက် စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုများကို လျော့ချရာတွင် နိုင်ငံအများအပြားအနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံသားတို့၏ စားဝတ်နေရေး အခြေခံ လိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးနေသည့် စက်ရုံများကို ပိတ်ပစ်ရန် ဇွတ်တင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ ညစ်ညမ်းမှုကို ညီတူညီမျှ လျော့ချနိုင်ရန် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုလုပ်ငန်းများမှ စွန့်ပစ်ထုတ်လွှတ်မှုများကို အမိန့်အာဏာဖြင့် ကန့်သတ်ပေးခြင်းမှာ တရားမျှတသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကန့်သတ်မှု ပြုရာ၌အစိုးရ အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် စီးပွားရေးအရ ထိရောက် အသုံးဝင်မှု ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည် ဖြစ်စေ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူအားလုံးသို့ “ညစ်ညမ်းခွင့်” များမလွှဲမသွေ ယေးအပ်ရန် လိုမည်ဖြစ်ပေသည်။

ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေသည့် လုပ်ငန်းများအားလုံးကို ညစ်ညမ်းပစ္စည်းစွန့်ပစ် လွှင့်ထုတ်မှု လျော့ချစေမည့်အစား “ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းခွင့်” စီမံကိန်းသည် အဆိုပါလုပ်ငန်းများတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိနေသည်ကို ဦးစွာ နားလည် လက်ခံရမည် ဖြစ်ပေသည်။ အကယ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှု ကန့်သတ်တားဆီးရေး အစီအစဉ်များဆောင်ရွက်လာမည်ဆိုပါကအချို့လုပ်ငန်းများသည် အလိုအလျောက် ရပ်စဲ သွားကြမည်ဖြစ်ပြီး၊ အချို့မှာ စီးပွားရေး လိုအပ်ချက်အရ အလုပ်အကိုင်များ ဖန်တီးထားရှိရန်နှင့် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုများ တိုးချဲ့မြှင့်တင်ရန် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြမည် ဖြစ်သည်။

“ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းခွင့်” စီမံကိန်း၏ ဦးတည်ချက်ပန်းတိုင်မှာ ညစ်ညမ်းမှု အများဆုံး ဖြစ်စေနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများလုံးစွန့်လွှတ်

ရပ်စဲသွားရန် သို့မဟုတ် အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ လျော့ကျသွားစေရန် ဖြစ်ပေသည်။ သမားရိုးကျ နည်းလမ်းများဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှု ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေး စီမံရာတွင် အစိုးရ အာဏာပိုင်များသည် ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းရည်ကောင်းမွန်သည့် စက်ရုံများကို ဖြစ်စေ၊ စွမ်းရည် ညံ့ဖျင်းသည့် စက်ရုံများကို ဖြစ်စေ ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှုကို ညီတူညီမျှ လျော့ချစေခြင်းဖြင့် ညစ်ညမ်းမှုပမာဏကို လျော့ကျစေမည် ဖြစ်ပေသည်။ စက်ရုံများကို ညစ်ညမ်းမှု ပမာဏညီမျှစွာ လျော့ချရန် အတင်းအကျပ် ဆောင်ရွက်စေခြင်းအားဖြင့် အစိုးရသည် စွမ်းရည်ကောင်းမွန်သည့် စက်ရုံများ အားလုံးနှင့် ညံ့ဖျင်းသည့် စက်ရုံများအားလုံးကို “ညစ်ညမ်းခွင့်” ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ “ညစ်ညမ်းခွင့်” ကို လွှဲပြောင်းရောင်းချနိုင်ခွင့်ပြုမည်ဆိုပါက ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည် ညံ့ဖျင်းသည့် စက်ရုံသည် ညစ်ညမ်းခွင့်အတွက် ငွေပေးချေအသုံးပြုရန် ခက်ခဲနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်ကောင်းမွန်သည့် စက်ရုံက မိမိရရှိသည့် ညစ်ညမ်းခွင့်အပြင် အဆိုပါ စွမ်းရည် ညံ့ဖျင်းသည့် စက်ရုံမှ လွှဲပြောင်းရောင်းချမည့် “ညစ်ညမ်းခွင့်” ကို ဝယ်ယူ၍ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ “ညစ်ညမ်းခွင့်” မှာ စက်ရုံလုပ်ငန်းရှင် တစ်ဦးထံမှ အခြား တစ်ဦးထံသို့ လွှဲပြောင်းရောက်ရှိသွားမည် ဖြစ်သော်လည်း စုစုပေါင်း ညစ်ညမ်းမှု ပမာဏမှာ တိုးတက်လာမည် မဟုတ်ပေ။

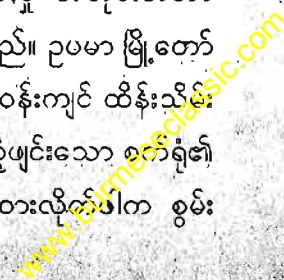
ထိုနည်းလမ်းအတိုင်း နိုင်ငံတကာ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု တားဆီးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ညစ်ညမ်းခွင့်ကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ဒီကာရိုမြို့၏ ကောင်းကင်းယံသို့ လွှင့်တက်သွားသည့် စက်ရုံမှ အခိုးအငွေ့များသည် ကီးဘက်ပြည်နယ်၌ အက်ဆစ်မီး အဖြစ် ရွာချလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဘာစလီမြို့မှ ပင်လယ်ထဲသို့

စွန့်ပစ်လိုက်သော အညစ်အကြေးသည် မြောက်ပိုင်းပင်လယ်ပြင်၌ ညစ်ညမ်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုသည် တိုင်းပြည်နိုင်ငံတို့၏နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်ချက်ကို အရေးထားလိမ့်မည်မဟုတ်ချေ။ နိုင်ငံတကာသဘော တူညီစွာ ပူးပေါင်းလက်တွဲမှုဖြင့်သာ တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု စုစုပေါင်း ပမာဏကို ထိန်းသိမ်း ကန့်သတ်ထားနိုင်လိမ့် မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် “ညစ်ညမ်းခွင့်” များကို သုံး၍ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး လောကတစ်ခုလုံးသို့ ကုန်စည်ချင်း ဖလှယ်သည့် စနစ်သဖွယ် ပြန့်ပြူး ရောင်းချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအနေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကုမ္ပဏီအဖွဲ့အစည်း အနေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ညစ်ညမ်းနိုင်ခွင့်မရှိပေ။ ညစ်ညမ်းမှုကို ပမာဏကန့်သတ်ချက်ဖြင့်သာ ခွင့်ပြုမည်ဆိုပါက လူတိုင်းအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည်သာဖြစ်သည်။ အကန့်အသတ်မရှိ ကျယ်ပြောနေသည့် စီးပွားရေးကမ္ဘာအား မဆို စလောက်သာ ထိခိုက်နစ်နာစေနိုင်သော “ညစ်ညမ်းခွင့်” ကို လူသား အားလုံး အကျိုးစီးပွားအတွက် ရောင်းချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ “ညစ်ညမ်းခွင့်” ကို ကုန်စည်ချင်း ဖလှယ်သည့် နည်းအတိုင်း ကျင့်သုံးရေး၏ အနှစ်သာရ မှာ ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင် ပိုမိုညစ်ညမ်းလာစေရန် လုံးဝမဟုတ်ပေ။ ပတ်ဝန်း ကျင် ညစ်ညမ်းမှုကို အတိုင်းအတာ ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် အသုံးပြု၍ စွမ်း ဆောင်မှု ပိုမို မြင့်မားစွာဖြင့် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်နိုင်ရန်သာ ဖြစ်သည်။

အချို့ကိစ္စများတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု အတိုင်းအတာ စုစုပေါင်းကို အမှန်တကယ်ပင် လျော့ချပစ်နိုင်ပေသည်။ ဥပမာ မြို့တော် အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတကာ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း ရေးအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့်ဖြစ်စေ စွမ်းဆောင်ရည် ညံ့ဖျင်းသော စက်ရုံ၏ ညစ်ညမ်းခွင့်များကို ဝယ်ယူ၍ သုံးစွဲခြင်း မပြုဘဲထားလိုက်ပါက စွမ်း

ဆောင်ရည်ရှိသော ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုကို အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်ပြီး၊ စုစုပေါင်း ညစ်ညမ်းမှုအဆင့်ကို လျော့ချပစ်နိုင် မည်ဖြစ်ပေသည်။

၇၀

သဘာဝအတွက် ပေးဆပ်ခြင်း

သစ်တောများ၊ တိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တောများကဲ့သို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော အစိတ်အပိုင်းများကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက်ဘဏ်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကြွေးမြီထူပြောသော နိုင်ငံတို့သည် “သဘာဝအတွက် အကြွေးပေးဆပ်ရေး သဘောတူညီမှု” (Debt-for-Nature Swap) ကို သုံးပွင့်ဆိုင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်။

ဆင်းရဲသော နိုင်ငံများသည် နိုင်ငံခြားကြွေးမြီများပေးဆပ်ရန်ပင် ဘဏ္ဍာငွေချို့တဲ့လျက်ရှိရာ ဖိမ်ခံကိစ္စရပ်များဟု ဆိုနိုင်သော သဘာဝသစ်ပင်ပန်းမာလင်ဥယျာဉ်ခြံများနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တောများ ထူထောင်ရန်အတွက် ငွေကြေးကျခံသုံးစွဲရန် အခက်အခဲရှိနေပေသည်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ကြွေးမြီထူပြော၍ ဆင်းရဲလျက်ရှိသော နိုင်ငံများအတွက် အလွန်သင့်တော်ကောင်းမွန်သည့်နည်းလမ်းတစ်ရပ်ကို တီထွင်ကြံဆခဲ့ကြသည်။ ကိုလံဘီယာ နှင့် ပီရူးနိုင်ငံတို့တွင် သစ်တောများ၊ စိမ့်မြေများနှင့် တော

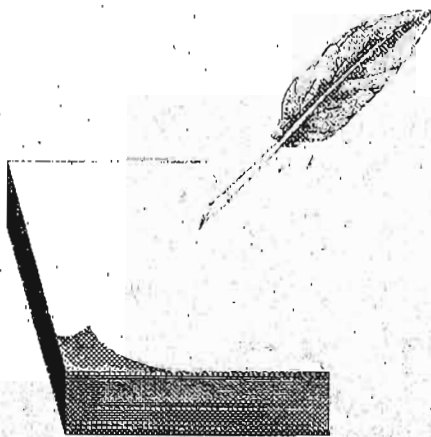
တိရစ္ဆာန်တို့ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ဒေသများစသည့် အဖိုးတန်သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိရေးအတွက် အပြန်အလှန်အားဖြင့် ထိုနိုင်ငံများတွင် တင်ရို နေသော ကြွေးမြီများကို ကြားဝင်ပေးဆပ်ခဲ့သည်။

ဆင်းရဲသော ကြွေးတင်နိုင်ငံများ အနေဖြင့် ပြန်လည်ပေးဆပ် နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ယုံစားနိုင်ဖွယ် မရှိသဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေးဈေး ကွက်တွင်တတိယကမ္ဘာမှ ချေးငွေများကို မူလတန်ဖိုးထက် လျော့သည့် တန်ဖိုးဖြင့် လျော့နှုန်းပေးကာ ရောင်းချနိုင်ပေသည်။ အခြားသော ဘဏ္ဍာ ရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများကဲ့သို့ 'အကြွေး' ကိုလည်းလွတ်လပ် သော ဈေးကွက်တွင် ဝယ်ယူနိုင်ရောင်းချနိုင်ပေသည်။ ဘဏ် တစ်ဘဏ် သည် မိမိထုတ်ချေးထားသော ချေးငွေကို အခြားဘဏ်တစ်ဘဏ်သို့ လွှဲပြောင်းရောင်းချနိုင်သည်။ အလားတူပင် "ဘွန်းစာချုပ်" (bond) များနှင့် အခြားသော ငွေချေးသက်သေခံစာချုပ်စာတမ်းများကိုလည်း တစ်ဦး မှ တစ်ဦးသို့ လွှဲပြောင်းရောင်းချနိုင်လေသည်။ ချေးငွေကို ဝယ်ယူထား သူသည် ငွေချေးယူထားသူထံမှ ချေးငွေပြန်လည်ရရှိလိမ့်မည်ဟု မြှော် လင့်ကြမြဲဖြစ်သည်။ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများသို့ ထုတ်ချေးထားသည့် ချေးငွေများမှာ ပြန်လည်ရရှိရန် အတော်ပင် မသေချာလှသဖြင့် အဆိုပါ ချေးငွေကို မူလတန်ဖိုး၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိသောဈေးဖြင့် ပြန်လည် ရောင်းချကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် ဒေါ်လာသန်း ၁၀၀ တန်ပြန်ရရန် မသေချာသော ချေးငွေကို ဒေါ်လာ ၁၀ သန်းပေး၍ ဈေးချိုချိုဖြင့်ဝယ်ယူနိုင်ကြလေသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် ထိုသို့ဈေးချိုချိုဖြင့် ဝယ်ယူခဲ့သော အကြွေးကို ကြွေးစာရင်းပယ်ဖျက် ရှုမ်းလင်းနိုင်ရန် ကြွေးတင်သော နိုင်ငံသို့လွှဲပေးလိုက်သည်။ ဤသို့ဖြင့်

ထိုနိုင်ငံတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့် များကို ရယူနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့များသည် "သဘာဝအတွက် အကြွေး ပေးဆပ်ရေး သဘောတူညီမှု" အစီအစဉ်ကို လိုလိုလားလား ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက် လျက်ရှိကြသည်။

"သဘာဝအတွက် ပေးဆပ်ခြင်း" ကို သုံးပွင့်ဆိုင် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရာတွင်သုံးဦးသုံးဖလှယ်စလုံးအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်ပေသည်။ ကြွေးတင်သည့်နိုင်ငံမှာ ကြွေးမြီလျော့နည်းသွားသည့်အပြင် သဘာဝ သစ်တောဥယျာဉ်ဖြင့် စိုပြေသာယာခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာဘဏ်များ အနေ ဖြင့်လည်း ဆုံးရှုံးသွားမည့် ချေးငွေအချို့အဝက်ကို ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။ ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့များသည်လည်း အနာဂတ် မျိုးဆက်သစ်များအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေကောင်းများ ကို လက်ဆင့်ကမ်းပေးရန် ထိန်းသိမ်းနိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့ကြပေသည်။

၇၁

ပတ်ဝန်းကျင်အတွက် ဆုလာဘ်နှင့် ပြစ်ဒဏ်

အာဖရိကမှ မျိုးတုံးတော့မည့် လူဝံများ၊ အမေရိကန်သစ်တော့ မှ ပြုန်းတီးပျက်စီးလျက်ရှိသည့် အပင်ကြီး၊ အပင်သေးများစသည့် ကမ္ဘာ့ သဘာဝသယံဇာတများအတွက် စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ (Economic sanctions) နှင့် မက်လုံးပေးမှုများ (incentives) ကြောင့် မျှော်လင့်အားတက်စရာဖြစ်လာရပေသည်။

အဖိုးတန်သစ်တော့များနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တို့သည် သက်ရှိ ရှင်သန်လျက်ရှိခြင်းက ပိုမိုတန်ဖိုးကြီးမားကြောင်း သတိပြုမိလာကြ သဖြင့် လူတို့၏သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဖျက် သဘောအမြင်များလည်း ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။

မကြာသေးမီ ကာလအထိ စီးပွားရေးတိုးတက်လာစေရေး ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် သစ်တော့များ၊ မြစ်ချောင်း များနှင့် တောတိရစ္ဆာန်များကို ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ကြသည်။ များစွာသော

စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရများမှာ ရေရှည်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုသည် အသစ်တိုးပွားလာနိုင်သော သယံဇာတများနှင့် စိမ်း လန်းစိုပြေသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့အပေါ်တွင် အဓိကအားဖြင့် အခြေပြုလျက်ရှိကြောင်းကို သတိမမူမိခဲ့ကြပေ။

အမေရိကန်မိုး သစ်တော့ကို လွဲမှားသော စီးပွားရေးလမ်းညွှန် မူဝါဒကြောင့် ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း ထိတ်လန့်ဖွယ်ကောင်း လောက်အောင် ပျက်စီးပြုန်းတီးစေခဲ့သည်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတွင် ညှိဖျင်း သော အခွန်အကောက်ဥပဒေများအရ တောင်သူလယ်သမားများကို အမေရိကန်သစ်တော့အတွင်း တိုးဝင်ရန် မက်လုံးပေးခဲ့သည်။ တောင်သူ လယ်သမားများသည် သီးနှံစိုက်ပျိုးရန် နှင့် ကျွဲ၊ နွား စားကျက်ချရန် မိုးသစ်တော့အတွင်း ဧရိယာအများအပြားကို စီးရီးရီးရီး မြေရိုင်းဖော်ထုတ် ခဲ့ကြသည်။ ထိုမူဝါဒများသည် စီးပွားရေးတန်ဖိုးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက် ဆုံးရှုံးမှု အကျိုးဆက်တို့အရ ငြင်းခုံပြောဆိုဖွယ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ပမာဏ ကြီးမားလှသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ်များလေထုအတွင်းသို့ ရုတ်တရက်ထုတ်လွှတ်မိခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ခုလုံး ပိုမိုပူနွေးလာရ သည့် ပြဿနာအပါအဝင် ဝေဖန်ပြောဆိုမှုများ ဝယ်ကံထခဲ့သည်။

အစဦးပိုင်းတွင် ဘရာဇီးလ် အစိုးရသည် မိုးသစ်တော့များ အရေးကိစ္စသည် မိမိနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာဇာတာအရ ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆင်ခြင်ပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အမေရိကန်သစ်တော့အကြီး အကျယ် ပျက်စီးပြုန်းတီးမှုအတွက် နိုင်ငံတကာမှ ကန့်ကွက်ပြောဆို တိုက်တွန်းမှုအရ ဘရာဇီးလ် အစိုးရသည် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို အန္တရာယ်ပေးသည့် မိမိ၏ မူဝါဒများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ခဲ့ သည်။ မိုးသစ်တော့ ပျက်စီးဆုံးပါးမည့် အရေးမှာလည်း ရပ်ဆိုင်းသွား တော့သည်။

ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးစေရန်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ဆောင်ရွက်မှုအား နိုင်ငံတကာမှ နိုင်ငံရေးအရ ဖိအားပေးမှုများဖြင့် လတ်တလော ပြုပြင်ပြောင်းလဲ နိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း ရေရှည်ပြုပြင် ပြောင်းလဲစေရန် မှာ သဘာဝ သယံဇာတများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းလာစေနိုင်မည် စီးပွားရေးအရ တန်ဖိုးကို သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံက သတိမူမိလာစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သစ်တောနှင့် တိရစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်းကဲ့သို့ ပစ္စည်းများတင်ပို့ရောင်းချခြင်း စသည်တို့မှ ဝင်ငွေရရှိအောင် စီစဉ်ခြင်းဖြင့် အဖိုးတန် သဘာဝ သယံဇာတများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု၏အမှန်တန်ဖိုးကိုနိုင်ငံအများအပြားကသိရှိနားလည်လာကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆင် နှင့် လူဝဲတို့ကို သတ်ဖြတ်ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေရှာမည့် အစားတောတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တောများဖန်တီးထားရန် နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သစ်တောများအတွင်းမှ ရာသီအလိုက် သစ်သီး၊ သစ်ဖု နှင့် အပင်ငယ်များကို ဆွတ်ခူးရောင်းချခြင်းဖြင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိ နိုင်ပေသည်။ ဆေးဘက်ဝင် ပစ္စည်းနှင့် အစားအစာတို့ကို သစ်တောများမှ ထုတ်ယူရောင်းချခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သော ဝင်ငွေသည်ပြဿနာအငြင်းအခုံဖြစ်စေမည့် သစ်ပင်များကို မီးရှို့ခြင်းမှ ရမည့် ဝင်ငွေထက် ပိုမိုနိုင်ပေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် စိုပြေစိမ်းလန်းခြင်းကြောင့် တစ်ကမ္ဘာလုံး အသက်ဝဝရှုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အစိုးရအဖွဲ့ သို့မဟုတ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကုမ္ပဏီများ၏ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုအနှောင့်အယှက်ပြုသည့်ဆောင်ရွက်မှုများအား ထိရောက်စွာ ဟန့်တားနိုင်သည့် အခြားနည်းလမ်းတစ်ရပ်မှာ သပိတ်မှောက်ထားခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုတားမြစ်ကန့်သတ်ခြင်းတို့ကဲ့သို့ စီးပွား

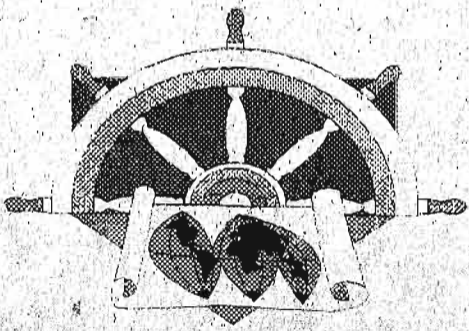
ရေး ဖိတ်ဆို အရေးယူနည်းကို ကျင့်သုံးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် သက်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီ၏ ကုန်ပစ္စည်းများအား စားသုံးသူတို့က သပိတ်မှောက်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခြင်းသည် လွန်စွာထိရောက်နိုင်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ရေလုပ်ငန်းကုမ္ပဏီက ထုတ်လုပ်ရောင်းချသည့် ပင်လယ်ငါးကို ဝယ်ယူခြင်းမပြုဘဲ သပိတ်မှောက်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းကြောင့် လင်းပိုင်များ အကြောင်းမဲ့ သေကျေပျက်စီးစေသည့် တရွတ်ဆွဲပိုက်ဖြင့် ငါးဖမ်းဆီးမှုကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ကြရလေသည်။

အစိုးရ အဖွဲ့များအနေဖြင့်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေရန် လုပ်ဆောင်နေသည့် နိုင်ငံများမှ တင်သွင်းမည့် ကုန်စည်များကို သပိတ်မှောက်၍ ကုန်သွယ်ရေးကန့်သတ် တားဆီးမှုများ ချမှတ်ခြင်းဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံကိုလည်း ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများ ပြဌာန်းလာစေရန် တွန်းပို့ရာ ရောက်ပေသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံအများကသာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးအောင် ဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံအား ညီညွတ်ပြတ်သားစွာ ဖိအားပေးကြမည်ဆိုပါလျှင် အဆိုပါနိုင်ငံအနေဖြင့် ကြာရှည်တင်းခံနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များသည်ပတ်ဝန်းကျင်အားမလျော်ကန်သောနည်းလမ်းဖြင့် ဖျက်ဆီးနေမှုများ ကို သတိပေး ဟန့်တားရာတွင် ထိရောက်နိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း သဘောတူညီချက်များ ချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်သည့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအရ ဖိအားပေးမှုများဖြင့် ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်မည်ဖြစ်ပေသည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂသို့ ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များကို တင်ပြ၍ အတည်ပြု ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်မည် ဆိုပါက ပိုမိုထူးခြားစွာ

အကျိုးသက်ရောက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အထွေထွေ ညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အများအားဖြင့် မဖြစ်မနေ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် တင်းကျပ်သော ပြဌာန်းချက်များ မဟုတ်စေကာမူ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ ထောက်ခံမှုများ ရရှိမည်ဆိုပါက တိုက်ရိုက်အတင်းအကျပ် တိုက်တွန်း ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည် မဟုတ်တော့ပေ။

ပတ်ဝန်းကျင် ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရာ၌ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသည့် နိုင်ငံများအားလုံး ပါဝင် ဆွေးနွေးသည့် နိုင်ငံတကာ ညီလာခံတစ်ရပ် ကျင်းပ၍ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းကာ ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ မည်သည့်နည်းဖြင့်မဆို ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး အနာဂတ်အလားအလာများသည် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ဖန်တီးတည်ဆောက်သည့် ဆီလျော်မှုရှိသော စီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အခြေအနေများပေါ်တွင် မူတည်နေမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဝေါဟာရရှင်းလင်းချက်များ

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပေါ်လာတတ်သည့် စီးပွားရေး ဝေါဟာရ အချို့ကို လွယ်ကူအဆင်ပြေစွာ ပြန်လည်လေ့လာနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ Current Account (သာမန် ရငွေပေးငွေစာရင်း)၊ Leveraged buyout (ကုတ်အားသုံးဝယ်ယူမှု)၊ Perestroika (ပယ်ရိုစထရိုက်ကာ) စသည့် ဝေါဟာရများမှာ တစ်ခါတစ်ရံ အတော် ကြိုးစား၍ ပြန်လည်စဉ်းစားကြည့်ရတတ်ပါသည်။ တစ်ကြိမ်ဖတ်ရှုမှတ် သားပြီးဖြစ်သော်လည်း ကြာလျှင် မေ့သွားတတ်သဖြင့် အခါအားလျော်စွာ ပြန်လည် ဖတ်ရှုရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

(မူရင်းစာအုပ်ပါ "အင်္ဂလိပ်အက္ခရာစဉ်" အတိုင်းဖော်ပြအပ်ပါသည်။)

American Depository Receipt (ADR)

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုခု၏ အစုရှယ်ယာကို ဝယ်ယူလိုပါလျှင် လွယ်ကူအဆင်ပြေစေရန် ဘဏ်များက ဆောင်ရွက်ပေးကြသည်။ ဘဏ်သည် အဆိုပါ အစုရှယ်ယာကို ဝယ်ယူပြီးနောက်ဘဏ်၌ပင် သိမ်းဆည်းပေးထားပြီး ထိုသို့ လက်ခံသိမ်းဆည်းထားကြောင်း အထောက်အထားအဖြစ်

ထုတ်ပေးသည့် ပြေစာကို ADR ဟုခေါ်သည်။ ADR လက်ဝယ်ရှိပါတ် နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများနှင့် အမြတ်ခွဲဝေပေးငွေများကို အမေရိကန် ဒေါ်လာဖြင့်ပင် ရန်ပုံငွေရှိပေသည်။

ADR အများစုကို ဈေးကွက်များ၌လွယ်လွယ်ကူကူ ဝယ်ယူနိုင်သည်။

Arbitrage

တစ်မျိုးတစ်စားတည်းဖြစ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုခု၏ ဈေးနှုန်း သည် ဈေးကွက်တစ်နေရာမှ တစ်နေရာ ကွာခြားမှုရှိနေလျှင် ဈေး သက်သာသည့် ဈေးကွက်မှ ထိုကုန်ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူ၍ ဈေးနှုန်း မြင့်တက်နေသည့် ဈေးကွက်သို့ သွားရောက်ရောင်းချမည်ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို "ဘက်မျှစေခြင်း" ဟုခေါ်သည်။ ဤနည်းမှာ ရိုးရိုးရှင်း ရှင်းပင်ဖြစ်ပြီး လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ်များစွာကပင် အမြတ်အစွန်း ရရှိရေးနှင့် ဈေးကွက်များတွင် အလုပ်ဖြစ်ရေးအတွက် ကျင့်သုံးခဲ့ ကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် တန်ဖိုးကျနေသော ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ် ယာများကို ဝယ်ယူထားပြီး ထိုကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းများအားပြန်လည် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ခြင်းကြောင့် အစုရှယ်ယာတန်ဖိုး ပြန်လည် မြင့်တက်လာသည့်အခါတွင် ဝယ်ထားခဲ့သည့် အစုရှယ်ယာကို ပြန်လည် ထုတ်ရောင်းခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းလျက်ရှိကြ သည်။

Asset

"ရရန်ပိုင်ခွင့်"သည်လက်ကျန်ရှင်းတမ်းစာရင်းတွင်အပေါင်းလက္ခဏာ ဖြစ်၍ ပေးရန်တာဝန်များ (liabilities)သည် အနုတ်လက္ခဏာ ဖြစ်သည်။

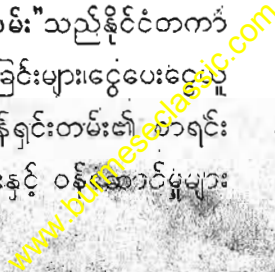
- ကုမ္ပဏီအများအပြား၏ ရရန်ပိုင်ခွင့်များတွင်
- ငွေသား၊ အာမခံစာချုပ်စာတမ်းများစသည့် ဘဏ္ဍာရေးရရန်ပိုင်ခွင့်များ (Financial assets)
- အဆောက်အဦး၊ စက်ကိရိယာ စသည့် ပုံသေရရန်ပိုင်ခွင့်များ (Fixed assets)
- နာမည်ကောင်း (goodwill)၊ ကုန်ပစ္စည်းအမှတ်တံဆိပ်၊ အမည်နာမ (brand name) ၊ မူပိုင်ခွင့်အရေးများ (Patents and Copy-rights)၊ စသည့် မြင်မဲ့ရရန်ပိုင်ခွင့်များ (Intangible assets)
- ဟူ၍ အမျိုးမျိုးအစားစား ပါဝင်လျက်ရှိသည်။

Asset Stripping

"ရရန်ပိုင်ခွင့်နှုတ်ခြင်း" ဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ တန်ဖိုးကျဆင်းသည့် အခါတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုလုံးကို လွှဲပြောင်းရောင်းချသည်ထက် ငွေ ပိုမိုရရှိနိုင်စေရန် ကုမ္ပဏီ၏ ရရန်ပိုင်ခွင့်များအား တစ်ပိုင်းတစ်စိ ဖဲ့ရောင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုအား အပိုင်သိမ်းယူလိုသည့် အခါတွင် "ရရန်ပိုင်ခွင့်များနှုတ်ရောင်းခြင်း" သည် သော့ချက်နည်းလမ်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဖဲ့ရောင်းရငွေဖြင့် ကုမ္ပဏီက ပေးရန်တင်ရှိ နေသော ကြွေးမြီများကို ပေးဆပ်ရှင်းလင်းနိုင်ပေသည်။

Balance of Payment

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ "ပေးငွေလက်ကျန်ရှင်းတမ်း"သည်နိုင်ငံတကာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းများ၊ ငွေပေးငွေယူ များ၏ စုစုပေါင်းကို ဖော်ပြသည်။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း၏ စာရင်း နှစ်ဘက်သည် ညီမျှနေရသည်။ ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ

လွှဲပြောင်းသည့် ပမာဏနှင့် ညီမျှစေမည့် ငွေပေးငွေယူ လွှဲပြောင်းမှုကို စာရင်း၏အခြားတစ်ဘက်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးရသည်။ ဥပမာ- နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ပို့ကုန်ပို့လှူသည်ဆိုပါက ပြည်ပသို့ တင်ပို့သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ငွေရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းကို သာမန် ရငွေပေးငွေစာရင်းဖြင့် ဖော်ပြ၍ ထိုပမာဏကို ငွေပေးငွေယူ ပမာဏဖြင့် ညီမျှအောင် ညှိနှိုင်းရသည်။ ငွေပေးငွေယူ ပမာဏကို ငွေလုံးငွေရင်းစာရင်း ဖြင့် ဖော်ပြသည်။

Balance Sheet

“လက်ကျန်ရှင်းတမ်း” စာရင်းတွင် ကုမ္ပဏီ၏ရရန်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ပေးရန်တာဝန်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားရသည်။ ထိုရှင်းတမ်းသည် စာရင်းပြုစုသည့် အချိန်ကာလရှိ ကုမ္ပဏီ၏ အခြေအနေကို ချက်ချင်းသိမြင်စေနိုင်သည်။ ကုမ္ပဏီတွင် ရရန်ပိုင်ခွင့်များသည် ပေးရန် တာဝန်များထက် ပိုမိုများပြားပါက အစုဝင်ထားသူများ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကြမည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များနှင့် ပေးရန်တာဝန်များ “ခြားနားချက်” သည် အစုဝင်များ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Shareholders Equity) ဖြစ်သည်။

Bankruptcy

ကုမ္ပဏီများသည် ပေးဆပ်ရမည့် ကြွေးမြီများကို မပေးဆပ်နိုင်ပါက “လူမွဲအဖြစ်ခံယူ (ဒေဝါလီခံ)ကြောင်း” ကြေညာရသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် လူမွဲအဖြစ် မကြေညာမီ ကုမ္ပဏီအား ပြန်လည်ပြုပြင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အရေးပေးလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ နောက်

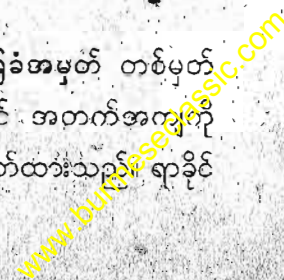
ဆုံး အခွင့်အရေးပေးခြင်းကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် Chapter Eleven ဟုခေါ်၍၊ ဗြိတိန်တွင် Receivership ဟုခေါ်ဆိုသုံးစွဲသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်သော်လည်း မအောင်မြင်ပါက ကုမ္ပဏီ၏ ရရန်ပိုင်ခွင့်များကို ထုခွဲရောင်းချ၍ မြီရှင်များအား ပေးနိုင်သမျှ ပေးဆပ်ရမည်။

Barter

ကုန်စည်ချင်းဖလှယ်သည့် ရောင်းဝယ်မှု(ဘာတာစနစ်) သည် ကုန်သည်များအား ငွေကြေးအမျိုးအစားချင်း မတူသဖြင့် လဲလှယ်ရန် အခက်အခဲဖြစ်နေမှုကို ပြေလည်စေနိုင်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် ငွေကြေးအသုံးပြုရန် ပိုမို၍ လွယ်ကူအဆင်ပြေသဖြင့် ကုန်စည်ချင်း ဖလှယ်ရန် မလိုအပ်ပေ။ အချို့နိုင်ငံများတွင် ငွေလဲနှုန်း (Exchange rates) ကို အစစ်အမှန်အသုံးပြုနိုင်ခြင်း မရှိဘဲ ဟန်ပြသတ်မှတ်ထားကြသဖြင့် ထိုနိုင်ငံသုံး ငွေကြေးသည် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်များ၌ မည်သို့မျှ လဲလှယ်ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ထိုနိုင်ငံများတွင် ကုန်စည်ချင်းဖလှယ်နည်းကို သုံးရသည်။ အမေရိကန်ဒေါ်လာ၊ ဂျာမန်မတ်ငွေတို့ကဲ့သို့ ငွေမာ (Hard Currency) ချို့တဲ့သော နိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ရာ၌ ကုန်စည်ချင်းဖလှယ်နည်းကို အသုံးပြုရပေသည်။

Basis Point

တစ်ရာခိုင်နှုန်း၏ ၁၀၀ ပုံတစ်ပုံကို အခြေခံအမှတ် တစ်မှတ်ဟုသတ်မှတ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်ဈေးကွက်တွင် အတက်အကျကို အလွန်သေးငယ်သော အပိုင်းကိန်းဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည်။ ရာခိုင်

နှုန်းသို့မဟုတ် အပိုင်းကိန်းဂဏန်းဖြင့် ပြော၍မဖြစ်နိုင်ချေ။ ဘွန်းစာချုပ်မှ ပေါ်ထွက်နိုင်မည့် အကျိုးကျေးဇူးသည် တစ်ရာခိုင်နှုန်း၏ ၁၀၀ပုံတစ်ပုံမျှအထိ သေးငယ်သည့် ပမာဏမျှသာပြောင်းလဲတတ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်တစ်ခု၏ အကျိုးအမြတ်သည် တစ်ရာခိုင်နှုန်း၏ လေးပုံတစ်ပုံဖြင့်တက်လာသည်ဆိုပါက အခြေခံအမှတ် ၂၅ မှတ်တိုးသည်ဟုသာ ပြောဆိုသုံးစွဲသည်။

Bear Market / Bull Market

ဝက်ဝံသည် အော်ဟစ်၍ ဖျက်ဆီးပစ်ရန်တာစူလေ့ရှိသဖြင့် ကျဆင်းနေသော ဈေးကွက်ကို ဝက်ဝံဈေးကွက် ဟုတင်စားသည်။ နွားရိုင်းသည် ရှေ့တိုးရန်သာ ရုန်းကန်တတ်သဖြင့်တက်ရိပ်ပြု၍ အလားအလာကောင်းနေသော ဈေးကွက်ကို နွားရိုင်းဈေးကွက် ဟုတင်စားသည်။

Bearer Bond

ကိုင်ဆောင်သူ ဘွန်းစာချုပ် များသည် လွှဲပြောင်းရောင်းချရန် အလွယ်ကူဆုံး အာမခံစာချုပ်အမျိုးအစားဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ သူလျှိုများနှင့် ဥစရိုက်သမားများသည် မေးခွန်းတစ်စုံတစ်ရာ မေးမြန်းခံရန် မလိုဘဲ ငွေအဖြစ်ပြောင်းလဲရန် ရောင်းချနိုင်သဖြင့်ကိုင်ဆောင်သူ ဘွန်းစာချုပ်အမျိုးအစားကို နှစ်သက်ကြသည်။ နိုင်ငံတကာ ငွေချေးအာမခံစာချုပ် အများစုကိုလည်း ကိုင်ဆောင်သူဘွန်းစာချုပ်အဖြစ်ထုတ်ဝေရောင်းချကြသည်။ ကိုင်ဆောင်သူဘွန်းစာချုပ်လက်ဝယ်ရှိသူသည် သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်ကာလကျော်လွန်လျှင် စာချုပ်၏တန်ဖိုးအပြည့်အဝနှင့် ရသင့်သောအတိုးငွေကို ရခွင့်ရှိသည်။

Big Bang

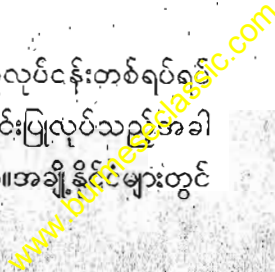
၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီးနောက် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြောင်းလဲမှုကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အချိန်တန်သောအခါ၌ နိုင်ငံတကာဘဏ်လုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းအများအပြားမှာ အပြိုင်အဆိုင်လုပ်မှုများတိုးပွားလာခြင်းကြောင့် အရှုံးကြီးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ Big Ben သည်လန်ဒန်ရှိ ကမ္ဘာကျော် နာရီဝင်၏အမည်ဖြစ်ပြီး စတော့ရှယ်ယာလုပ်ငန်း၌ အကွဲကြီးကွဲခွဲပုံကို Big Bang ဟု သရော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

Bilateral trade agreements

နှစ်နိုင်ငံ ကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီချက်များကို ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် တစ်စုံတစ်ရာအနေအထားအထိ နားလည်မှုရရှိလာစေရန် ရည်ရွယ်၍ နှစ်နိုင်ငံ ညှိနှိုင်းပြုလုပ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများကမူ ကုန်သွယ်မှု တားဆီးကန့်သတ်မှုများ ဖယ်ရှားနိုင်ရန်မှာ နှစ်နိုင်ငံတည်းသာမက ဘဲ အခြားနိုင်ငံများလည်း ပါဝင်၍ နိုင်ငံစုံသဘောတူညီမှု ပြုလုပ်နိုင်မှသာ ဖြစ်မြောက်နိုင်မည်ဟုဝေဖန်ကြသည်။

Black market, black economy

ကုန်စည်တစ်မျိုးမျိုး သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတစ်ရပ်ရပ်ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်း၊ ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ခြင်းပြုလုပ်သည့်အခါတွင် မှောင်ခိုဈေးကွက် ပေါ်ပေါက်မည်ဖြစ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင်

မှောင်ခိုဈေးကွက်ကို ဖြိုပြုလိုခြင်း ရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ပြေပြစ်အောင် သည်းခံဆောင်ရွက်ကြရသည်။ ငွေလဲလှယ်နှုန်းကို ဟန်ပြုအဖြစ်သာ သတ်မှတ်၍ ငွေကြေးလဲလှယ်မှုကို ထိန်းချုပ်ထားသည် နိုင်ငံများ တွင် မှောင်ခိုငွေလဲနှုန်းသည်ဈေးကွက်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဈေးနှုန်းမှန်ကို ပြသသည်။ မှောင်ခို စီးပွားရေး တွင် တရားဥပဒေနှင့် မညီသော တရားဝင်မဟုတ်သည့် မြေအောက်လွှဲပြောင်းရောင်းဝယ် မှုများအားလုံးအကျုံးဝင်ပေသည်။

Bond

ဘွန်းစာချုပ်သည် အကြွေးပေးဆပ်ရန်ရှိကြောင်း အထောက်အထားအဖြစ်ထုတ်ပေးသည့် စာရွက်တစ်ခုဖြစ်၍ လွှဲပြောင်းနိုင်ခွင့်လည်းရှိသည်။ ကုမ္ပဏီများ၊ အစိုးရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက အချိန်ကာလ အကန့်အသတ်ဖြင့်ငွေချေးယူနိုင်ရန် စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ် ဟုခေါ်တွင်သည့် စာရွက်ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများ အကြားဝယ်ယူရောင်းချနိုင်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်ထားသူသည် ဘွန်းစာချုပ်ကို ပြန်လည်ပေးအပ်သည့်အချိန်တွင် မူလအရင်းငွေကိုပြန်လည်လက်ခံရယူခွင့်ရှိသည်။ ဘွန်းစာချုပ်အများစုမှာ အတိုးပေးရန် နှုန်းသတ်မှတ်ထားသဖြင့် မူလအရင်းငွေအပြင်ရသင့်သော အတိုးငွေကိုလည်း ရနိုင်သေးသည်။ ဘွန်းစာချုပ်အတိုးနှုန်းကို စာချုပ်၏မူလရောင်းချစဉ် တန်ဖိုးအပေါ် ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ပေးလေ့ရှိပြီး၊ ရသင့်သောအတိုးကို ကာလအပိုင်းအခြားသတ်မှတ်ချက်အလိုက် အချိန်မှန်မှန်ထုတ်ပေးသည်။ ဘွန်းစာချုပ် အမျိုးမျိုးရှိရာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုငွေတိုက်စာချုပ် ကဲ့သို့ ဘွန်းစာချုပ်များသည် ပုံသေဝင်ငွေသတ်မှတ်ထားသည့် အာမခံစာချုပ်အမျိုးအစားများဖြစ်သည်။ နှုန်းရှင်စာချုပ်

များ (floating - rate notes)မှာ သတ်မှတ်ကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် အတိုးနှုန်းကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်လေ့ရှိသည်။ Zero coupon ဘွန်းစာချုပ်များမှာ အတိုးနှုန်းသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် အတိုးပေးခြင်းမရှိသော်လည်း မူလကပင် လျှော့နှုန်း (discount) ဖြင့် ထုတ်ဝေရောင်းချခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ သက်တမ်းကာလပြည့်၍ စာချုပ်ကိုပြန်လည်ပေးအပ်ပါက ဝယ်ယူခဲ့စဉ်က တန်ဖိုးထက်ပိုမိုမြင့်မားသော တန်ဖိုးငွေကို ပြန်လည်ရရှိဖြစ်သည်။

Bourse

ပိုက်ဆံအိတ် ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော ပြင်သစ်ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက် များကို ရည်ညွှန်းသုံးစွဲသည်။

Bridge Loan

စပ်ကူးမတ်ကူးချေးငွေ သည် နှစ်ရှည်ချေးငွေမရရှိနိုင်သေးမီကာလတွင်း ငွေချေးယူမည့်သူအား ထုတ်ချေးထားသော ကာလတိုချေးငွေ ဖြစ်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (International Monetary Fund. IMF) နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နေရာချထားရေးဘဏ် (Bank for International Settlement) တို့သည် ဆင်းရဲသော နိုင်ငံများသို့ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အခြားသောငွေချေး မည်သူများထံမှ နှစ်ရှည်ချေးငွေရရှိရန် ဆောင်ရွက်ဆဲကာလ၌ စပ်ကူးမတ်ကူးချေးငွေထုတ်ပေးလေ့ရှိသည်။ နှစ်ရှည်ချေးငွေရရှိသည့်အခါတွင် စပ်ကူးမတ်ကူးချေးငွေကို ချက်ချင်းပြန်လည်ပေးဆပ်ရသည်။

Broker

အိမ်ရာမြေအကျိုးဆောင်ကဲ့သို့ပင် ဝယ်ယူနှင့်ရောင်းသူကိုတော့ ဆိုင်ပေးသည့် ပွဲစား သည်ငွေရေးကြေးရေး အလွဲအပြောင်းပြုလုပ် ရာတွင် ကြားလူ အဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြီး အရောင်းအဝယ်ဖြစ်သည့် အာမခံစာချုပ်များ၏ တန်ဖိုးအပေါ်မူတည်၍ ကော်မရှင်ရရှိသည်။ ရောင်းသူ (dealer) မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများသို့ ရောင်းချပေးရန် အာမခံစာချုပ်ကဲ့သို့ ပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူစုဆောင်းထားသူဖြစ် သည်။ အချို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်များသည် ပွဲ စားတစ်ပိုင်းရောင်းသူတစ်ပိုင်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်တတ်ကြသည်။

Bundesbank

ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ ဗဟိုဘဏ် ဖြစ်သည်။ ဂျာမန်ငွေကြေးခိုင်မာရေး အတွက် စောင့်ရှောက်ပေးလျက်ရှိပြီး ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ကူမှု ကို ထိန်းကွပ်ပေးလျက်ရှိသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးမြို့တော် ဖရန်ဖတ် (Frankfurt) တွင် တည်ရှိသည်။

Call option

ခေါ်ယူအခွင့်ထူး ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလအပိုင်း အခြားအတွင်း သတ်မှတ်ထားသည့် ဈေးနှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာ တစ်မျိုး၏ ဈေးသည် တိက်လိမ့် မည်ဟု ခန့်မှန်းထင်မြင်မိပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် အဆိုပါ စတော့ရှယ်ယာနှင့် သက်ဆိုင်သော “ခေါ်ယူအခွင့်ထူး” များကို ဝယ်ယူထားမည်ဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာ စာချုပ်များ ဈေးတက် သွားပါက “ခေါ်ယူအခွင့်ထူး” ၏ဈေးလည်းတက်မည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာ “ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် စတော့ရှယ်ယာများ၊ ကုန် ပစ္စည်းများ၊ အနာဂတ်ရောင်းဝယ်မှုများနှင့် နိုင်ငံခြားသုံးငွေကြေး များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် “အခွင့်ထူး” များကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ထားနိုင်သည်။

Capital gains tax

“အခြေပစ္စည်း(အရင်းအနှီး)မှမြတ်စွန်းငွေ”သည် စတော့ရှယ်ယာ နှင့် အိမ်ရာမြေကဲ့သို့ ရပိုင်ခွင့်များ (assets) ၏ တိုးမြှင့်လာသော တန်ဖိုးမြင့်တက်လာပါက “အခြေပစ္စည်းမှ မြတ်စွန်းငွေ” ပေါ်ထွက် လာမည်ဖြစ်သည်။ အခြေပစ္စည်းမှ မြတ်စွန်းငွေကို အတိုးရငွေများ၊ အမြတ်ဝေစုရငွေများ နှင့် လုပ်ငန်းဝင်ငွေများကဲ့သို့သော ဝင်ငွေ များအပေါ် စည်းကြပ်သည့် နှုန်းနှင့်မတူသောနှုန်းဖြင့် အခွန်စည်း ကြပ်လေ့ရှိသည်။

Capital markets

“အရင်းအနှီးဈေးကွက်”သည် ဘွန်းစာချုပ်များနှင့် အခြားနှစ် ရှည်ငွေဈေး စာချုပ်စာတမ်းများကဲ့သို့ အာမခံစာချုပ်များ ရောင်း ဝယ်သည့် “ဖလှယ်ရေးဌာန” (Exchange) တစ်ခု သို့မဟုတ် ဖလှယ်ရေးဌာနများ အစုအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အရင်းအနှီး ဈေးကွက်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ငွေတိုက် ဘွန်းစာချုပ်များ (U.S Treasury bonds) သည် လွှဲပြောင်းရန် လွယ်ကူမှုအလွန် ကောင်းမွန်နေသဖြင့် ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အကြိုက်တွေ့ကြ သည်။ အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ်များကို အချိန်မရွေး စိတ်ကြိုက်များများ စားစား ဝယ်ယူရောင်းချနိုင်သည်။ အရင်းအနှီးဈေးကွက် အများစု

မှာ တရားဝင်ဖွင့်ထားသည့် “ဖလှယ်ရေးဌာန” များတွင် အရောင်းအဝယ်မဖြစ်ကြဘဲ နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်ကြီး တစ်ရပ်လုံးသို့ အီလက်ထရွန်နစ် နည်းပညာဖြင့် ချိတ်ဆက်ထားသောဘဏ်များ၏ အရောင်းအဝယ် ခန်းမများတွင် ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။

Cash crops/ food crops

“အစာဝတ်နေသူ တစ်ဦးအား ငါးတစ်ကောင်ပေးလိုက်ပါက တစ်နေ့စာ စားဖို့ရသွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသူအား ငါးမျှားတံ တစ်ချောင်းပေးမည်ဆိုပါက နောက်ထပ် အစာဝတ်နိုင်မည် မဟုတ်” ဟု ဆိုရိုးရှိသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများတွင် လယ်သမား၏ မိသားစု စားသုံးရန်သာ စိုက်ပျိုးသည့် သီးနှံကို “စားသုံးသီးနှံ” ဟုခေါ်သည်။ “ငွေပေါ်သီးနှံ” ကို စားသုံးရန် မဟုတ်ဘဲ ဝတ်ဆင်ရေး၊ နေထိုင်ရေး နှင့် အခြားလိုအပ်သော ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူနိုင်သည့် ငွေရရှိရန် ရောင်းချသည့် သီးနှံဖြစ်သည်။

Cash flow

သတ်မှတ်ကာလအတွင်း ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ဝင်လာသော ငွေနှင့် ထွက်သွားသော ငွေတို့အား လွယ်ကူမြန်ဆန်စွာ စစ်ဆေးနိုင်သည့် စာရင်း “ငွေသားစီးဆင်းမှု” ပင်ဖြစ်သည်။ ငွေသားစီးဆင်းမှုကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ အမှန်ဝင်ငွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ငွေသားစီးဆင်းမှုတွင် “တန်ဖိုးလျော့” (depreciation) ကဲ့သို့ စာရင်းအင်းပညာဆိုင်ရာ ကိရိယာတန်ဆာ ပလာများ မပါဝင်ပေ။ ထိုကိရိယာ တန်ဆာပလာများသည် အခွန် လျော့နည်းပေး ဆောင်ရစေရန် အတွက် ကုမ္ပဏီ၏ စာရင်းများတွင်

အမြတ်ငွေ ပမာဏကို လျော့နည်းသွားစေမည်ဖြစ်သည်။ “ငွေသားစီးဆင်းမှု” သည် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာ ပညာခန်းများကို ဖယ်ထုတ်၍ ကုမ္ပဏီ၏ အမှန်ဝင်ငွေကို ဖော်ထုတ်လေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်။

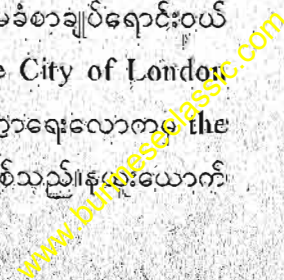
Centrally planned economies

“ဗဟိုစီမံကိန်းစီးပွားရေး” စနစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်အားလုံးကို ဗျူရိုကရက် အရာရှိကြီးများက ချမှတ်ပေးသည်။ နိုင်ငံတော်က မည်သူသည် မည်သည့်ကုန်စည်ကို မည်မျှထုတ်လုပ်ရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ရန် အခွင့်အာဏာရှိပေသည်။ ကုန်ဈေးနှုန်းများနှင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအား ခွဲဝေသတ်မှတ်မှုကိုလည်း ဗဟိုအာဏာပိုင် အဖွဲ့က အဆုံးအဖြတ် ပေးသည်။

ပိုမိုဆီလျော်မှုတမူရှိသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရလဒ်မှာ လေလွင့်ဖြုန်းတီးမှုများ တိုးတက်များပြားလာပြီး ထိရောက်အောင်မြင်မှု မရှိပေ။ “ဗဟိုစီမံကိန်း စီးပွားရေး” ကို “လမ်းညွှန်စီးပွားရေး” (Command economy) သို့မဟုတ် “စီမံကိန်း စီးပွားရေး” (Planned economy) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

The City, Wall Street, Bahnhofstrasse

လန်ဒန်မြို့တွင် အဓိကဘဏ်များနှင့် အာမခံစာချုပ်ရောင်းဝယ်ရေးဌာနများ တည်ရှိသည့်ရပ်ကွက်ကို The City of London (မြို့တော်လန်ဒန်)ဟုခေါ်သည်။ ဗြိတိသျှဘဏ္ဍာရေးလောက၏ the City (မြို့တော်)ဟုပင် လွယ်လွယ်ခေါ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။နယူးယောက်

မြို့တွင် ဘဏ္ဍာရေးရပ်ကွက်တည်ရှိရာ အရပ်ကို Wall Street ဟု ခေါ်သည်။ ကျားမနီနိုင်ငံ၊ ဇူးရစ်မြို့တွင် ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းရပ်ကွက် ကို Bahnhofstrasse ဟုခေါ်၍၊ ကျပ်နိုင်ငံတို့ကျိမြို့တွင် Kabuto-Cho ဟု အမည်ပေးထားသည်။ ဗင်းနစ်မြို့သည် တစ်ချိန်က ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေး ဗဟိုဒေသဖြစ်ခဲ့ရာ ဘဏ်များသည် Rialto တွင် စုဝေး လျက်တည်ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် “ရှိတ် စပီးယား” ၏ “ဗင်းနစ်မြို့က ကုန်သည်” ပြဇာတ်တွင် “Railto မှာ ဘာသတင်းထူးသေးသလဲ” ဟု ထည့်သွင်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

Classical Economies

ရှေးရိုးစဉ်လာ ဂန္ထဝင်စီးပွားရေးပညာ ၏ အခြေခံအယူအဆမှာ စီးပွားရေးသည် သာတူညီမျှမှုကိုအမြဲဦးတည်နေရမည်ဟုဖြစ်သည်။ ထိုအယူအဆကို ၁၈ ရာစုနှင့် ၁၉ ရာစု ခေတ်များက အဒမ်စမစ် (Adam Smith) ဝေးဗစ်ရီကာဒို (David Ricardo) နှင့် ဂျွန်စတူး အတ်မီးလ် (John Stuart Mill) တို့က စတင်ဖော်ထုတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ လူ့အမြောက်အများက အလုပ်အကိုင်ကို ရှာဖွေနေကြမည် ဆိုလျှင် လူအားလုံး အလုပ်အကိုင်ရရှိသည့် အချိန်ထိ “လုပ်ခ” များ ကျဆင်းနေမည်ဟု ယူဆကြသည်။ ၂၀ ရာစုသို့ ရောက်သော အခါ ဂျွန်မေးနတ်ကိန်းစ် (John Maynard Keynes) ကလုပ်ခများ ကျဆင်းခြင်း လုံးဝမရှိသလောက် ဖြစ်နေသည်ဟုထောက်ပြခဲ့သည်။ ဂန္ထဝင်စီးပွားရေး ပညာရှင်များက အလုပ်အကိုင် အပြည့်အဝ ခန့် ထားပြီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူ၍ လုပ်ခကျဆင်းမည်ဟု တွက်ချက်ခဲ့ ခြင်းဖြစ်ဖွယ်ရှိပေသည်။

Commodity

ကုန်ကြမ်း ပစ္စည်းကို ရည်ညွှန်းသုံးစွဲလေ့ရှိသည်။ ရွှေသတ္တုနှင့် လက်ဖက်ခြောက်တို့ကဲ့သို့ အခြေခံအဆင့် ထုတ်လုပ်သည့် ကုန် ပစ္စည်းမျိုးကိုလည်း ဆိုလိုသည်။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများသည် တစ်မျိုး တစ်စားတည်းလိုဖြစ်သဖြင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များတွင် လွယ်ကူစွာ ဝယ်ယူရောင်းချနိုင်သည်။ ဥပမာ- ရုရှားပြည်ထောင်စု ဆိုက်ဘေးရီးယားပြည်နယ်မှ ထွက်သော ရွှေသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နီဗားဒါးပြည်နယ်မှ ထွက်သည့်ရွှေနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများကို အလျင်အမြန် ပို့ဆောင်ပေး အပ်နိုင်ရန် အတွက် နေရာတွင်ပင် လက်ငင်းလွှဲပြောင်းရောင်းဝယ်နိုင်သည်။ အခွင့်ထူးများ ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကြိုတင်ငွေချေစနစ်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ရောင်း ဝယ်နိုင်သည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်နိုင်သည့် အခြားကုန်ကြမ်း ပစ္စည်းများမှာ သိုးမွေး၊ ငွေ၊ သံဖြူ၊ ပလက်တီနမ်၊ ဓာမဲသား၊ ရေနံ စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

The Common Market, European Community

စားသုံးသူ လူဦးရေ သန်း(၃၀၀)ကျော်ရှိနေသော ဥရောပတိုက် မှ တုံ့ဈေးသည် ကမ္ဘာတွင် တစ်ခုတည်းသော အကြီးဆုံးကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး အုပ်စုတစ်ခုဖြစ်လာသည်။ ယခင်က “ဥရောပစီးပွား ရေးအဖွဲ့” (European Economic Community EEC) ဟု အမည်တပ်ခဲ့ပြီး ယခုအခါ ဥရောပသမဂ္ဂ (European Community EC) ဟု ခေါ်ဆိုသည့် တုံ့ဈေးသည် ဥရောပတိုက်၏ အကြီး ဆုံးနှင့် အချမ်းသာဆုံး စီးပွားရေးလောကအဖြစ် စုစည်းနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

Communism

မာ့ကွစ် (Marx) ၏ အဆိုအမိန့်အရ "အစွမ်းကုန်အလုပ်လုပ်၍ ဆန္ဒရှိသမျှ ခံစားရန်"ဖြစ်သည်။ ကွန်မြူနစ် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ပန်းတိုင်မှာ လုံးဝ သာတူညီမျှ ရှိရေးဖြစ်သည်။ ဤစိတ်ကူး အယူအဆသည် ကားလ်မာ့ကွစ် (Karl Marx) ကဲ့သို့ စီးပွားရေး တွေးခေါ်ပညာရှင်များက ၁၉ ရာစု ကာလအတွင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စက်မှုတော်လှန်ရေးခေတ်၏ အစောပိုင်းကာလတွင် အရင်းရှင်တို့၏ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် မတရားပြုမှုများကို တော်လှန်ပြောင်းလဲရန် ကြိုးပမ်းရှာဖွေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မာ့ကွစ် တွေ့ရှိသည့် အဖြေမှာ ပစ္စည်းမဲ့တော်လှန်ရေးဖြစ်ပြီး၊ ကမ္ဘာ့အလုပ် သမားများ သွေးစည်းညီညွတ်ရန်နှင့် လူတိုင်းအညီအမျှဖြစ်မည့် လောကနိဗ္ဗာန်ကို တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်သည်။

Comparative advantage

"နှိုင်းဆအကျိုး" သီအိုရီသည် လက်တွေ့ဆန်သော အယူအဆ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခု၌ သာလွန်ကောင်းမွန်မည်ဆိုပါက အခြားနိုင်ငံများက အလားတူ ဆောင်ရွက်မှုမျိုးကို ပိုတူကူးမလုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် နိုင်ငံတိုင်းသည် မိမိအကောင်းဆုံး ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည့် အလုပ်ကိုသာ အလေးထား လုပ်ကိုင်ရန်ဖြစ်ပေသည်။ "နှိုင်းစာအကျိုးသီအိုရီ" (Theory of comparative advantage) အရ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ဝိုင်အရက် ချက်လုပ်ရာတွင် ကောင်းမွန်နေပါက စားသုံးသူအားလုံးအတွက် ဝိုင်အရက်ကိုသာ ထုတ်လုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ အခြားနိုင်ငံများက ပေါင်

မုန့် သို့မဟုတ် ဒိန်ခဲထုတ်လုပ်ရန်အတွက် အချိန်ကို အသုံးပြုသင့် မည်ဖြစ်သည်။ မိမိတို့ ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို ရောင်း ဝယ်ကူးသန်းခြင်းဖြင့် နိုင်ငံအသီးသီးသည် အကောင်းဆုံးအစား အစာများကို စားသုံးရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်နေရာတည်းတွင် အမျိုး စုံထုတ် လုပ်ခြင်းထက် ပိုမိုကောင်းမွန်မည် ဖြစ်ပေသည်။

Consumer price index (CPI)

ငွေဖောင်းပွမှုကို မျက်ခြေမပြတ် စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်ရန် အတွက် အစိုးရ အဖွဲ့များသည် အချို့သော ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင် မှုများ၏ ဈေးနှုန်းကို စစ်တမ်းကောက်ယူလေ့လာကြသည်။ ထိုသို့ လေ့လာမှုမှ သာမန်အလယ်အလတ်တန်း လူတစ်ဦး၏ စရိတ်သည် တစ်လလျှင် မည်ရွှေ့မည်မျှ မြင့်တက်လာသည်ကို ခန့်မှန်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အငြိမ်းစားလစာနှင့် လူမှုဖူလုံရေး ထည့်ဝင်ငွေစသည့် ပုံသေဝင်ငွေကို ပြန်လည်ဖြင့်ဆင် သတ်မှတ်ရာတွင် စားသုံးသူ ဈေးနှုန်းအညွှန်း (CPI) ကို အသုံးပြုတွက်ယူနိုင်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ၏ နေထိုင်စားသုံးမှု စရိတ် (Cost of living) ကို တွက်ချက်တိုင်း တာရာတွင် CPI အပေါ်တွင် အခြေပြုနိုင်သဖြင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် လက်လီဈေးနှုန်းအညွှန်း (retail price index) ဟုခေါ်၍ အခြားနိုင်ငံ များတွင် နေထိုင်စားသုံးစရိတ်အညွှန်း (Cost of living index) ဟုခေါ်သည်။

Convertible bond

ဘွန်းစာချုပ်များ အခြားငွေချေး အာမခံစာချုပ်များကို ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူတို့ ဝယ်ယူချင်အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အချို့သော

စာချုပ်ထုတ်ဝေသူ ကုမ္ပဏီများက “ပြောင်းလဲခွင့်” သို့ မဟုတ် ထိုကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာကဲ့သို့ တန်ဖိုးရှိသော အရာတစ် မျိုးမျိုးဖြင့် လဲလှယ်နိုင်ခွင့်ပေးကြရသည်။ ဘွန်းစာချုပ် သက်တမ်း မကုန်လွန်မီ ကာလတွင် ပြောင်းလဲခွင့်ရှိသော ဘွန်းစာချုပ် ပိုင်ရှင် သည် ဘွန်းစာချုပ်ကို သတ်မှတ်ထားသော အစုရှယ်ယာပမာဏဖြင့် လဲလှယ်ရောင်းချနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ “အခွင့်ထူး” ရရှိထားခြင်း ဖြစ်သဖြင့် အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ်ကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာများကို သင့်လျော်လုံလောက်သည့် တန်ဖိုးရှိနေမှသာ ပြောင်းလဲရန် ဆုံးဖြတ်နိုင်သဖြင့် ပြောင်းလဲမည့်ကာလ၌ဖြစ်ပေါ်သည့် အစုရှယ်ယာတန်ဖိုးအပေါ် မူတည်၍ အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်သည်။

Corporate finance

ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် အစိုးရအဖွဲ့သည် ငွေချေးယူရန် လိုအပ်လာပါက အသင့်တော်ဆုံးနှုန်းထားများဖြင့် အကောင်းဆုံး ဘဏ္ဍာရေး အကူအညီရယူနိုင်ရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ်များကို ဆက် သွယ်ကြရသည်။ ဤသို့ ဘဏ်၏ အကြံဉာဏ် ရယူခြင်းဖြင့် ငွေချေးယူသည့် အတွက် အကုန်အကျသက်သာနိုင်ပေသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်သည် မိမိထံ ဆက်သွယ်လာသော ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် အစိုးရအဖွဲ့၏ “တာဝန်လွှဲအပ်ထားသော ငွေရေးကြေး ရေး အကြံပေး” အဖြစ် ငွေချေးသူအတွက် အဖြစ်နိုင်ဆုံး စရိတ် အကုန်အကျအနည်းဆုံး ချေးငွေများ ရရှိစေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေး ရသည်။

Correction

ဈေးကွက်သည် တက်ဈေးဖြစ်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားရာမှ မည်သို့မျှ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်မှု မသိရဘဲ ဈေးကျသွားခြင်း ကို ဈေးကွက်ယာယီ “အမှားပြင်ဆင်ချက်” ဟုခေါ်သည်။

Cum, Ex

Cum သည် လက်တင်ဘာသာအရ “အတူပူးတွဲ၍” ဟုအဓိပ္ပါယ် ရသည်။ ဘွန်းစာချုပ်တွင် “ဝရမ်း” ပူးတွဲပါရှိပါက (Cum) ဟုခေါ် သည်။ အလားတူပင် စတော့ရှယ်ယာတစ်ခု၌ ရရန်ကျန်ရှိသည့် အမြတ်ဝေစု (Dividend) ပူးတွဲပါရှိပါက “Cum dividend” ဟုခေါ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ် သို့မဟုတ် စတော့ရှယ်ယာတို့တွင် ဝရမ်း သို့မဟုတ် အမြတ်ဝေစုကို သီးခြားခွဲထုတ်ပြီးဖြစ်ပါက လက် တင်ဘာသာဖြင့် “ပူးတွဲမပါ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော “EX” ကို အသုံးပြုသည်။ သို့ဖြစ်၍ စတော့ရှယ်ယာကို “EX” အဖြစ် ရောင်း ချသည်ဆိုလျှင် ထိုစတော့ရှယ်ယာပိုင်ရှင် ရရှိနိုင်ခွင့်ရှိသောအမြတ် ဝေစုကို ယခင်ပိုင်ရှင် လက်ထက်ကပင် ထုတ်ယူရရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း သိသာနိုင်ပေသည်။

Currency

Mark, Yen, Dollar (Buck), Pound စသည့် ပုံနှိပ် ထားသောငွေသည် အဆင့်မြင့်စက်မှု စီးပွားခေတ်၏ “ငွေကြေး” များဖြစ်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ဗဟိုဘဏ်က လှပသော စက္ကူပေါ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည့် ကတိစကားသာဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် Federal Reserve ဘဏ်က “ဒေါ်လာကို ခြွေ ဖြင့် လဲလှယ်နိုင်ခွင့် ရှိသည်” ဟုသော ကတိစကားကို ထည့်သွင်း

ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၇၃ ခုနှစ် မှ စတင်၍ ထိုကတိ စကားမှာ ပျက်ပြယ်ခဲ့လေသည်။ ယခုအခါတွင် အဓိကကျသော ငွေကြေး အများစုမှာ ဈေးကွက်မှ လူများက ပေးလိုသည့် တန်ဖိုး အထိုင်းသာ တန်ကြေးရှိနေပေသည်။ နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံခြားငွေ ရောင်းဝယ်ရေး ဈေးကွက်များသည် ငွေဖောင်းပွမှုဖြစ်လာ၍ တန်ဖိုး ကျဆင်းရန် အလားအလာရှိသည့် ငွေကြေးကို တန်ဖိုးချပစ်ရာ၌ စာနာမှု ညာတာမှု ကင်းမဲ့ကြလေသည်။

Current Account

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ သာမန်ရငွေပေးငွေစာရင်းသည် သတ်မှတ် ထားသော ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်း ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု ပမာဏကို ပြသသည်။ သာမန်ရငွေပေးငွေစာရင်းတွင် ဝိဒီယိုပြစက်များ တင်သွင်းခြင်းကဲ့သို့ မျက်စိဖြင့် မြင်တွေ့နိုင်သော ကုန်သွယ်မှုများသာမက ပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းမှ ရရှိလာ သော အမြတ်ဝေစုကဲ့သို့ ရငွေများနှင့် ဝန်ဆောင်မှု ရငွေတို့ ပါဝင် သည့် မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော ကုန်သွယ်မှုများကိုပါ ထည့်သွင်းဖော် ပြထားသည်။ ထို့ပြင် သာမန်ရငွေ ပေးငွေစာရင်းတွင် ပြည်ပသို့ သွားရောက်၍ အလုပ်လုပ်ကိုင်သူများထံမှမိခင်တိုင်းပြည်သို့ ပြန်လည် ပေးပို့သည့် ပုဂ္ဂလိကလွှဲပို့ငွေများနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ သို့ ပေးပို့သည့် ငွေများ၊ နိုင်ငံခြားချေးငွေအတွက် အတိုးပေးငွေ များကဲ့သို့ အစိုးရ၏ တရားဝင်လွှဲပို့ငွေများကိုလည်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားနိုင်သည်။

Datsu - sara

မိမိကိုယ်ပိုင် ရွေးချယ်သည့်လမ်းအတိုင်း လျှောက်လှမ်းရန် ကုမ္ပဏီမှ နှုတ်ထွက်သည့် အနောက်နိုင်ငံများ၏ အလေ့အထကို လက်ခံကျင့်သုံးသည့် ဂျပန် မန်နေဂျာများအားပေးသည့် ဂျပန်ဝေါ ဟာရသစ် ဖြစ်သည်။ ကံကျွေးချမြေရှင် ပဒေသရာဇ်ခေတ်က မိမိ အရှင်သခင်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိသော ဓလေ့ထုံးတမ်းသည် ဂျပန် တို့၏ ခေတ်မီ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးလာသည့် ကာလတိုင်အောင် နည်း အမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်လက်ရှင်သန်လျက် ရှိသည်။ အလုပ် သမားများ သည် အလုပ်ရှင် တစ်ဦးထံ၌သာ သစ္စာစောင့်သိလျက် စွဲမြဲစွာ လုပ်ကိုင်တတ်ကြသည်။ ယင်းအစဉ်အလာနှင့် ဆန့်ကျင်လျက် "Datsu - sara" သည် "ခွဲထွက်လာသူ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပေသည်။

Debenture

"ဒီဗင်ချာစာချုပ်" သည် ထုတ်ဝေရောင်းချသည့် စီးပွားရေးလုပ် ငန်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာမှတစ်ပါး အခြားအာမခံချက်ပေးထားခြင်းမရှိချေ။ အကြွေးပေးရန် ရှိကြောင်း ဝန်ခံချက် (IOU) စာချုပ်သာဖြစ်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ လူပေါင်းစုံအနေဖြင့် ရောင်းချဝယ်ယူလဲလှယ်နိုင်ပေ သည်။ ဒီဗင်ချာ စာချုပ်ဝယ်ယူထားသူ အနေဖြင့် မိမိငွေ ပြန်လည် ရရှိရန်မှာ စာချုပ်ထုတ်ဝေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဖွဲ့အစည်း၏ "ကတိသစ္စာ နှင့် ဂုဏ်သိက္ခာ" အပေါ်တွင် တည်ရှိလျက် ရှိသည်။ အချို့ဒီဗင် ချာများမှ အခြားသော အဆင်ပြေမြဲရှင်များသို့ ပေးချေရန် ရှိသည့် ငွေများ ပေးချေပြီးနောက်မှသာ ဒီဗင်ချာ လက်ဝယ်ရှိသူအား ငွေပေးချေလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ "အဆင့်နိမ့်" ဒီဗင်ချာများသည် ပိုမိုစွန့်စားရသည့် အားလျော်စွာ အတိုးနှုန်းများများ ရငွေပိုမိုတတ် သည်။

Debt ratio , Debt / Equity ratio

ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ ကောင်းမကောင်း ကို ထိုကုမ္ပဏီက ပေးရန် ကြွေးမြီမည်မျှရှိ၍ ကုမ္ပဏီက ပိုင်ဆိုင်မှု မည်မျှရှိထားသည်ကို နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာကြည့်ခြင်းဖြင့်သာ အမှန်ကန်ဆုံး သိနိုင်ပေသည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် အစုဝင်များထည့်ဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် တွင် အကြွေးမည်မျှ တင်နေသည်ကို နှိုင်းဆကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ “ကြွေးမြီအချိုး” အမျိုးမျိုးကွဲပြားစွာ ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း အခြေခံသဘောမှာ အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ကြွေးမြီအချိုးကြီးမားနေလျှင် ကုမ္ပဏီသည် ချေးငွေပမာဏများပြားစွာချေးယူထားပြီး အချိန်တန်လျှင် အတိုးပေးရမည့် ဒုက္ခကိုရင်ဆိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ချေးငွေများ ပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အစုဝင်များမှ အရင်းအနှီး ထပ်မံဖြည့်တင်းထည့်ဝင်၍ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Equity) ပမာဏကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်းနည်းလမ်းများဖြင့် “ကြွေးမြီအချိုး”ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ပေသည်။

Default

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် မြီရှင် (creditor) များ သို့ ပေးဆပ်ရန်ငွေကို အချိန်မီ မပေးဆပ်နိုင်ပါက “ပျက်ကွက်သည်” ဟု သတ်မှတ်ရသည်။ ငွေးချေးသက်သေခံလက်မှတ် များနှင့် ဘွန်းစာချုပ်များအတွက် ပေးရမည့် အတိုးငွေသည် ပျက်ကွက်နေသည့် ငွေချေးယူသူ (နိုင်ငံ၊ ကုမ္ပဏီ) က ပထမဦးစွာ ဥပေက္ခာပြုခံရလေ့ရှိသည်။ (အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ်နှင့် လက်မှတ် များအတွက် ပေးရမည့် အတိုးငွေသည် ဦးစားပေးအဆင့်စာရင်းဝင်သော ကြွေးမြီ မဟုတ်သဖြင့် နောက်ပိုင်းမှ ပေးရန် စဉ်းစားခံရမည့် ကြွေးမြီ

အမျိုးအစားဖြစ်သည်။)

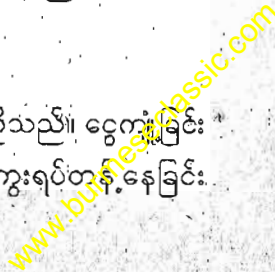
အကယ်၍ ပြေလည်အောင် စီစဉ်နိုင်ခြင်း မရှိပါက ငွေချေးယူထားသူက အတိုးမဆိုထားနှင့် မူလချေးယူခဲ့သည့်အရင်း(Principal) ကိုပင် ပြန်ဆပ်ရန် ငြင်းဆိုနိုင်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ပျက်ကွက်သည့် အဆင့်အတန်းရောက်ရှိမည် ဆိုပါက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ပြုရန်နှင့် နောက်ထပ် ချေးငွေများ ရရှိနိုင်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများကို စွန့်လွှတ်ရာ ရောက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

Deficit

အစိုးရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံသည် ဝင်ငွေမရရှိဘဲ သုံးနေလျှင် အရှုံးပေါ်မည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးတွင် အဓိက အရှုံးနှစ်မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ “ရငွေသုံးငွေ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြခြင်း” နှင့် “ကုန်သွယ်မှု အရှုံး” ဖြစ်ပေါ်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်တွင် အစိုးရ အသုံးစရိတ်ကို ကာမိအောင် အခွန်ကောက်ခံမရရှိပါက လိုငွေပြမည်ဖြစ်သည်။ ဘတ်ဂျက် လိုငွေပြခြင်းကို ကုစားရန်မှာ အစိုးရအနေဖြင့် ငွေချေးအာမခံ ဘွန်းစာချုပ်များ ရိုက်နှိပ်၍ အများပြည်သူသို့ ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဘတ်ဂျက်လိုငွေ ပမာဏကို ရှာဖွေဖြည့်ဆည်းလေ့ ရှိသည်။ “ကုန်သွယ်မှုအရှုံး” ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမှာလည်း “သွင်းကုန်” များ ဝယ်ယူသုံးစွဲမှုက “ပို့ကုန်” တင်ပို့ ရောင်းချခြင်းမှ ရငွေ ပမာဏထက် ပိုမို များပြားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

Deflation

ငွေရှားပါးခြင်းကို “ငွေကျုံ့ဝင်ခြင်း” ဟုခေါ်ဆိုသည်။ ငွေကျုံ့ခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လည်ပတ်မှု နှေးကွေးရပ်တန့်နေခြင်း

ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ငွေဖောင်းပွမှု မြင့်မားလျှင်ဖြစ်စေ၊ ကုန်သွယ်မှု အနှုံးကြီးမားလျှင်ဖြစ်စေ၊ အစိုးရသည် အခွန်အတုပ် တိုးမြှင့်စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်းနှင့် အစိုးရအသုံးစရိတ်ကို ဖြတ် တောက်လျော့ချခြင်း နည်းလမ်းများဖြင့် စီးပွားရေး တည်ငြိမ်စေရန် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ငွေကျုံ့ဝင်မှု ဖြစ်ပေါ်စဉ်တွင်မူ သုံးစွဲနိုင် အား လျော့နည်းမည်ဖြစ်၍ ကုန်ဈေးနှုန်းများ အတက်ရပ်သွားပြီး သွင်းကုန်လည်း လျော့နည်းသွားသည်။ ငွေကျုံ့ဝင်ခြင်းသည် ငွေ တန်ဖိုးတက်စေပြီး ကုန်ဈေးနှုန်းကျဆင်းသွားမည်ဖြစ်၍ ငွေဖောင်း ပွခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်လေသည်။

Demand

ဝယ်ယူစားသုံးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော စီးပွားရေးကဏ္ဍကို ဝယ်လိုအား ဟုခေါ်သည်။ ဝယ်လိုအားသည် သတ်မှတ်ထားသော ဈေးနှုန်းတစ်ခု၌ စားသုံးသူများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက ဝယ်ယူ ကြမည့် အခြေအနေကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဘောဂဗေဒပညာရှင် များသည် ဝယ်လိုအားနှင့်ရောင်းလိုအား မျဉ်းကွေးများ (Demand and supply Curves) ကို ပုံပြဇယား (Graph) ရေးဆွဲ၍ ပြသရှင်းလင်းရန် အားသန်ကြသည်။ ကုန်ပစ္စည်း၏ ဈေးနှုန်းပြောင်း လဲသည့်အခါတွင် စားသုံးသူနှင့် ထုတ်လုပ်သူများ၏ အပြုအမူများ လည်း ပြောင်းလဲ သွားတတ်သည်ဆိုသော ရိုးရှင်းသည့် သဘော တရားကို ရှင်းလင်းပြခြင်းဖြစ်သည်။ ရောင်းလိုအားနှင့် ဝယ်လို အား၏ အခြေခံသဘောမှာ ကုန်ဈေးနှုန်းများမြင့်တက်သွားသော အခါ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင် မှုများ ပိုမိုရောင်းချရန် ဈေးကွက်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စားသုံးသူများ အနေဖြင့် ဝယ်ယူ

စားသုံးနိုင်မှု လျော့နည်းလျက် ရှိသည်။ (ရောင်းလိုအားက ဝယ်လို အားထက် ပိုမိုနေသည်။)

ကုန်ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းသွားပါက ဝယ်ယူစားသုံးမှုမြင့်တက် လာသော်လည်း ရောင်းချရန် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဈေး ကွက်သို့ ရောက်ရှိလာမှု လျော့နည်းသွားသည်။ (ရောင်းလိုအား ထက် ဝယ်လိုအားက ပိုမိုနေသည်။)

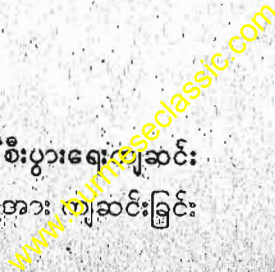
ကုန်ဈေးနှုန်း သတ်မှတ်မှု တစ်ခုခုတွင် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်း လိုအား မျှတနေမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်စဉ်ကို ကုန်စည်နှင့် ဝန် ဆောင်မှု အမျိုးအမည်အားလုံး နီးပါးတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။

Depreciation

အချိန်ကြာမြင့်လာသည်နှင့်အမျှ ပုံသေပိုင် ပစ္စည်း (asset)များ ၏ တန်ဖိုးယုတ်လျော့သွားခြင်းကို “တန်ဖိုးလျော့” ဟုခေါ်သည်။ အခွန်စည်းကြပ်သည့် အရာရှိများသည် ကုမ္ပဏီ၏ စာရင်းများတွင် အဆောက်အအုံများနှင့် စက်များ၊ လုပ်ငန်းသုံးယာဉ်များ၊ ရုံးသုံး ပိတ္တူစက်များ စသည့် မတည်ရင်းနှီး ပစ္စည်းတန်ဖိုးကိုလျော့ခွင့်ပြု သည်။ ကုမ္ပဏီများက ထိုသို့ လျော့သည့်တန်ဖိုး (value) ကို စရိတ် (cost) အဖြစ် ဖော်ပြကြပြီး အခွန်ရုံးသို့ တင်ပြကြေညာသည့် ဝင်ငွေ မှ နှုတ်ပယ်ခွင့် ရရှိကြသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် အခွန်လျော့နည်း သက်သာနိုင်စေရန် အချိန်စောနိုင်သမျှ စော၍ ပမာဏများနိုင်သမျှ များများ တန်ဖိုးလျော့ရန် လိုလားကြသည်။

Depression

အချိန်ကြာရှည်စွာ စီးပွားရေးတုံ့နေခြင်းကို “စီးပွားရေးကျဆင်း ခြင်း” ဟုခေါ်သည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝယ်လိုအား ကျဆင်းခြင်း

ပင်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီများ လှုံ့ဖွဲ့အဖြစ် ခံယူကြရပြီး အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေလည်း တိုးတက်လာသည့် အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်လာ သည်။ ကမ္ဘာနှင့်ချီ၍ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကုန်သွယ်မှုစစ်ပွဲကြောင့် ၁၉၃၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီးပွားပျက်ကပ်ကြီး ဆိုက် ရောက်ခဲ့ရာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ အပြန် အလှန် မှီတွယ်ချိတ်ဆက်လျက်ရှိနေကြောင်း သိသာထင်ရှားစေခဲ့ သည်။ “စီးပွားရေးကျဆင်းမှု မဖြစ်ပေါ်စေရန် အစိုးရများသည် ငွေကြေးအထောက်အကူပြုပမာဏ (Money Supply) ကို တိုးမြှင့် ခြင်း၊ အစိုးရ အသုံးစရိတ်ကို တိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်း စသည့် လိုအပ်သော အားပြည့်ပေးမှုများကို စီမံဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

Deregulation

ပြိုင်ဆိုင်မှုကို အားပေးရန်နှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုပိုမို တိုးတက်လာ စေရန် အတွက် ကုမ္ပဏီများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ အပေါ် သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များ လျော့ချခြင်း ဖြစ်သည်။ “ကန့်သတ်ချက်များ လျော့ချ” စဉ်ကာလတွင် လေ ကြောင်း ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း၊ ကုန်လမ်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်း၊ တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း စသည့် စနစ်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ၏ အခနှုန်းနှင့် ဈေးကွက်ဖန်တီးမှုတို့အား စားသုံးသူ များအပေါ် ကျရောက်လာမည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို လျစ်လျူပြု ၍ လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခွင့် ပြုထားပေသည်။

Devaluation

ငွေကြေးတန်ဖိုးကို အစိုးရက သတ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်ပါက တစ်ချိန်ချိန်တွင် ထိုတန်ဖိုးအတိုင်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများ ဆက်

လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း မရှိတော့သည့်အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက် လာတတ်သည်။ ငွေကြေးဈေးကွက်တွင် အဆိုပါ ငွေကြေးများကို ပုဂ္ဂလိက ငွေကုန်သည်များက ထုတ်ရောင်းမည်ဖြစ်ရာ သက်ဆိုင် ရာ အစိုးရအနေဖြင့် ငွေတန်ဖိုး ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် အတွက် ဈေးကွက်တွင် ရောင်းချသည့် မိမိငွေကြေးကို မိမိကိုယ် တိုင် ပြန်လည်သိမ်းကျုံး ဝယ်ယူရသည်။ အစိုးရက ဆက်လက် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းမရှိပါက ငွေတန်ဖိုးချကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာရ ပေမည်။ ငွေလဲနှုန်းကို အရှင်မျှော် ထားပါက “ငွေတန်ဖိုးချခြင်း” အတွက် ကြေညာရန် မလိုအပ်တော့ဘဲ အားနည်းသော ငွေကြေး၏ တန်ဖိုးသည် တဖြည်းဖြည်း တန်ဖိုးလျော့သွားမည်သာ ဖြစ်သည်။

Diminishing returns

ကုန်စည် ထုတ်လုပ်ရာတွင်ဖြစ်စေ တစ်စုံတစ်ခုကို ဝယ်ယူသုံးစွဲ ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ နှောင်းပိုင်းကာလထက် အစပိုင်းကာလ၌ ပိုမိုကောင်း မွန်ကြောင်းတွေ့ရတတ်သည်။ အစကောင်းသော်လည်းအနှောင်းပိုင်း တွင် ညံ့သွားတတ်သည့် သဘောဖြစ်သည်။ စက်ရုံတစ်ရုံတွင် စက် သစ်များ တပ်ဆင်လိုက်ပါက ကုန်ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းအားသည်မြန်ဆန် စွာ တိုးတက်လာသည်။ အလားတူ စက်များ ထပ်မံ တိုးချဲ့တပ်ဆင် ပါက ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား ပိုမိုတိုးတက်လာသော်လည်း ပထမ အကြိမ်တပ်ဆင်စဉ်က ကဲ့သို့ မြန်မြန်ဆန်ဆန် တိုးတက်လာမည် မဟုတ်ချေ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အသစ်ပြုလုပ်တိုင်းတွင် အကျိုးအမြတ် ပြန်လည် ရရှိမှုမှာ လျော့နည်းကျဆင်းသွားတတ်သည်။ ဤသို့ဖြစ် လေ့ ဖြစ်ထရှိခြင်းကို “အကျိုးအမြတ်ကျဆင်းခြင်း ဥပဒေသ” (Law of diminishing return) ဟု ခေါ်သည်။

Discount rate

ဗဟိုဘဏ်များက ကျန်ဘဏ်များနှင့် အခြားသော ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ ထုတ်ချေးငွေအပေါ်တွင် သတ်မှတ်ရယူသည့် အတိုးနှုန်း (interest rate) ကို လျှော့နှုန်း (discount rate) ဟုခေါ်သည်။ လျှော့နှုန်းအတက်အကျသည် ချေးငွေဈေးကွက်၏ဦးတည်ရာအလားအလာကို တိကျစွာ ပြည့်လျက်ရှိသဖြင့် ဗဟိုဘဏ်၏ လျှော့နှုန်းပြင်ဆင်ချက်ကို အမြဲဂရုပြုကြရသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ဗဟိုဘဏ်ဖြစ်သည့် Federal Reserve Bank က အခြားဘဏ်များသို့ ထုတ်ချေးငွေအပေါ် ရယူသည့် အတိုးနှုန်းကို လျှော့နှုန်းဟုခေါ်၍ ဗဟိုဘဏ်မှအပ အခြားဘဏ်အချင်းချင်းကာလတို ချေးငွေအပေါ်ရယူသည့် အတိုးနှုန်းကိုမူ Fed Funds ဟုခေါ်သည်။

Dividend

ကုမ္ပဏီ၏ အစုဝင်များသို့ ထုတ်ပေးသည့် (အမြတ်) ငွေကို "အမြတ်ဝေစု" ဟုခေါ်သည်။ ကုမ္ပဏီတွင် အမြတ်အစွန်းရရှိပါက အစုဝင်များသို့ အမြတ်ငွေကို တိုက်ရိုက်ခွဲဝေပေးနိုင်သကဲ့သို့ ထိုအမြတ်ငွေကို ကုမ္ပဏီ၌ပင် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အစုဝင်များအတွက် အကျိုးအမြတ်ရရှိစေမည်သာဖြစ်သည်။ "အမြတ်ဝေစု" အဖြစ် ခွဲဝေပေးခြင်း မရှိလျှင် ထိုအမြတ်သည် ကုမ္ပဏီ၏ တန်ဖိုးကို တိုးတက်လာစေသဖြင့် အစုရှယ်ယာတို့၏ ဈေးနှုန်းသည်လည်း ထိုက်သင့်အားလျော်စွာ မြင့်တက်လာမည်ဖြစ်သည်။ "အမြတ်ဝေစု" များသည် စတော့ရှယ်ယာ သို့မဟုတ် အခြားငွေချေးအာမခံစာချုပ်များအဖြစ်လည်းအသွင်ပြောင်းလဲနိုင်ပေသည်။

Division of labour

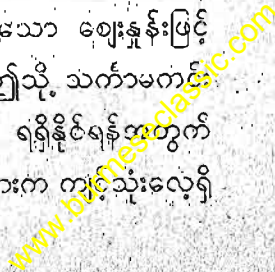
ခေတ်မီနိုင်ငံတိုင်းသည် "အလုပ်တာဝန်ခွဲဝေမှု" အခြေခံဥပဒေသအပေါ်တွင် ရပ်တည်လျက်ရှိကြသည်။ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းကမျှ လိုအပ်သမျှ ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းစွာ ခိုင်ခံ့ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်၍ အလုပ်သမားထုအတွင်း အလုပ်တာဝန်ကို ကျွမ်းကျင်မှုစာလျောက် ခွဲဝေပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ "အလုပ်တာဝန်ခွဲဝေမှု" ဖြင့်သာ လုပ်ငန်းတိုင်းကို ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

Dow Jones industrial average

"ဒေါင်ဂျွန်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပျမ်းမျှကိန်း" သည် အမေရိကန်ရှိ ထိပ်တန်း ကုမ္ပဏီ ၃၀ ၏ စတော့ရှယ်ယာဈေးနှုန်းများကို အကျဉ်းချုပ် ပြုစု ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပျမ်းမျှကိန်း (အညွှန်းကိန်း) သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်၏ ရှေ့အလားအလာကို ညွှန်ပြချက်အဖြစ် အများဆုံး ဂရုပြုစောင့်ကြည့်ခံရလျက်ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီ ၃၀ တွင် IBM (ကွန်ပျူတာကုမ္ပဏီ)၊ AT& T (ဆက်သွယ်ရေး ပစ္စည်း လုပ်ငန်းကုမ္ပဏီ) နှင့် General Motors (မော်တော်ကားထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီ) တို့ပါဝင်သည်။

Dumping

ကုန်စည်၏ တန်ဖိုးရင်းထက် လျော့နည်းသော ဈေးနှုန်းဖြင့် ရောင်းချခြင်းကို "ပုံတိုက်ခြင်း" ဟုခေါ်သည်။ ဤသို့ သင်္ကာမကင်းဖွယ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကို ဈေးကွက်အပိုင် ရရှိနိုင်ရန်အတွက် အင်အားကောင်းသည့် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူများက ကျင့်သုံးလေ့ရှိ

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးပွင့်ဆိုချက်များ

သည်။ ပြိုင်ဖက်များအား စီးပွားရေးခွင်အတွင်းမှ မောင်းထုတ်ပစ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဝင်ရောက်လာပြီး ဈေးကွက်အပိုင် ရလာသည့် အခါတွင် ကြိုက်ဈေးဖြင့် အမြတ်များများ တင်ရောင်းနိုင်ရန် စွန့်စားခြင်းဖြစ်သည်။

Earning

ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ "ဝင်ငွေ" သည် ထိုကုမ္ပဏီ၏ အမြတ်အစွန်းပင်ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း ရငွေမှ ကုန်ကျစရိတ်အားလုံးကို နုတ်ပယ်ပြီး ကျန်ငွေဖြစ်သည်။ ထို "ဝင်ငွေ" ကို "အသားတင်ဝင်ငွေ" ဟုလည်းခေါ်သည်။ လူတစ်ဦးချင်း အနေဖြင့် ဆိုပါက အချိန်ပိုလုပ်ခနှင့် ဆုကြေးရငွေတို့အပါအဝင် ကိုယ့်အိမ်သို့ ယူဆောင်သွားနိုင်သော ငွေကို "ဝင်ငွေ" ဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။

Econometrics

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သီအိုရီများ ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များနှင့် ပုံသေနည်းများအား သိပ္ပံနည်းကျကျ အသုံးပြုခြင်းကို "အီကိုနိုမက်ထရစ်" ဟုခေါ်သည်။ အီကိုနိုမက်ထရစ် ပညာရှင်တို့သည် လက်တွေ့ဘဝအခြေအနေများနှင့် ပုံစံတူစေမည့် ရှုပ်ထွေးသော သင်္ချာပုံစံနမူနာများကို အသုံးပြု၍ အတိုးနှုန်း၊ အခွန်အခ၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စသည့် အကြောင်းအချက်များ ပြောင်းလဲမှုကြောင့် စီးပွားရေး ကဏ္ဍအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို တွက်ချက် ဆန်းစစ်ကြည့်ကြသည်။

Economics of scale

တစ်ချိန်တည်းတွင် အမျိုးအစားတူ ပစ္စည်းအများအပြားကို ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ရရှိလာသော အကျိုးကျေးဇူးကို "တွက်ခြေ

ကိုက်စီးပွားရေး" ဟုခေါ်သည်။ Ford မော်တော်ကား ကုမ္ပဏီသည် ဈေးနှုန်းသက်သာသည့် T မော်ဒယ်ပုံစံ မော်တော်ကား အမြောက်အမြားထုတ်လုပ်ရာတွင် ဤအယူအဆကို လက်တွေ့အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်းကြောင့် ကနဦး ရင်းနှီးစရိတ် မြန်မြန် ကျေနိုင်ပြီး ပစ္စည်းတစ်ခုချင်းကို ထိရောက်စွာ ထုတ်လုပ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ECU, European Currency Unit

ဥရောပသမဂ္ဂအတွင်း ငွေစာရင်း ပြုစုရာတွင် အဆင်ပြေစေမည့် တစ်ခုတည်းသော ငွေကြေးတန်ဖိုးစနစ် ထားရှိရန် ဥရောပအဖွဲ့က "ဥရောပငွေကြေးယူနစ်" စနစ်ကိုထိထွင်ခဲ့သည်။ ECU ၏ တန်ဖိုးကို ဥရောပအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အမျိုးမျိုးသော ငွေကြေးအားလုံး၏ တန်ဖိုးအပေါ် အခြေပြု၍ သတ်မှတ်ထားသည်။

Elasticity

သတ်မှတ်ထားသော အခြေအနေတစ်ရပ်တွင် ပြောင်းလဲနိုင်မည့် သို့မဟုတ် ဆန့်ထွက်နိုင်မည့် ပမာဏကို ဆိုလိုသည်။ ဥပမာ ဝယ်လိုအား၏ ဈေးနှုန်း ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းရည် မှာ ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုသည် ယင်း၏ ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲမှုအရ ဝယ်လိုအား ပြောင်းလဲမှုမည်မျှ ဖြစ်ပေါ်သည်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ ဝယ်လိုအား အမြင့်ဆုံး "ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းရည်" ရှိသည့် ဈေးဝယ်သူ တစ်ဦးသည် (ရှည်ရှည်ဝေးဝေး စဉ်းစားမနေဘဲ) ရောင်းချသည့် ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူမည် ဖြစ်သည်။ "ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းရည်" ကို ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအားကဲ့သို့ စီးပွားရေး ပညာဆိုင်ရာ အကြောင်းကိစ္စများတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။

Equilibrium

ရှေးကျသော ဂန္ထဝင်ဘောဂဗေဒ ပညာရပ်သည် စီးပွားရေး တစ်ရပ်တွင် အင်အားအရပ်ရပ်သည် “ညီမျှသည့်အခြေအနေ” ဆီသို့ ဦးတည်ရွေ့လျားနေသည်ဟူသော သဘောတရားပေါ်တွင် အခြေပြု ခဲ့သည်။ ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခု၏ ဈေးနှုန်းသည် မမြင့်လွန်း မနိမ့်လွန်း ဖြစ်နေလျှင် ရောင်းလိုအားနှင့် ဝယ်လိုအား တူညီနေမည်ဖြစ်၍ “ညီမျှသည့် အခြေအနေ” တစ်ရပ်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူပင် လုပ်ငန်းသည် မနည်းလွန်းမများလွန်းဖြစ်နေပါက ငွေဖောင်းပွမှုနှင့် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှုသည် “ညီမျှသည့် အခြေအနေ” တွင် ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ “ညီမျှသည့် အခြေအနေ” တွင် ငွေစုဆောင်းမှု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အခြားသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကြောင်း အချက်များလည်း အကျုံးဝင်လျက်ရှိသည်။

Equity

“ပိုင်ဆိုင်ခွင့်” သည် ပိုင်ရှင်ဖြစ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာ လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်ထားသူသည် ကုမ္ပဏီ တွင် “ပိုင်ဆိုင်ခွင့်” ရှိသည်။ အိမ်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးသည်နေအိမ် အဆောက်အအုံနှင့် အိမ်ရှိပစ္စည်း များကို “ပိုင်ဆိုင်ခွင့်” ရှိနေသကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ လက် ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် “ပိုင်ဆိုင်ခွင့်” ကဏ္ဍ၌ ရရန်ပိုင်ခွင့်များမှ ပေးရန် တာဝန်များ နှုတ်ပယ်ပြီးနောက် အစုဝင်များပိုင်ဆိုင်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာကို ဖော်ပြထားသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ အသားတင်တန်ဖိုး သည် ရရန်ပိုင်ခွင့်မှ ပေးရန်တာဝန်နှုတ်ပြီး ကျန်တန်ဖိုးဖြစ်၍ ယင်း အသားတင် တန်ဖိုးသည် အစုဝင်များ၏ “ပိုင်ဆိုင်ခွင့်” ပင်ဖြစ်သည်။

Eurodollar

“ယူရိုဒေါ်လာ” ဆိုသည်မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ပြင်ပ ဒေသများရှိ ဘဏ်များ၌ စာရင်းဖွင့်ထားသော ဒေါ်လာငွေများဖြစ် သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက စတင်တီထွင်ခဲ့သော ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ဒေါ်လာအမြောက်အမြား လက်ဝယ်ရှိသူ (အထူးသဖြင့် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု) တို့သည် မိမိတို့၏ ငွေကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အာဏာပိုင်တို့၏ ဩဇာအာဏာမှ ကင်း လွတ်စေရန် လန်ဒန်တွင် ဘဏ်စာရင်းဖွင့်ခဲ့ကြသည်။ “ယူရို” ဟူသော ရှေ့ဆက်စကားရပ်ကို သက်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးထုတ်ဝေသည့် နိုင်ငံ၏ ပြင်ပ၌ ထားရှိသော မည်သည့်ငွေကြေးအတွက် မဆို တွဲစပ်အသုံး ပြုနိုင်သည်။ ဥရောပ ငွေကြေးများကို ဥရောပတိုက်တွင်သာ အပ်နှံရန် လိုအပ်သည် မဟုတ်ပေ။ ပြင်သစ်ပရန့်ငွေကို ကနေဒါရှိ ဘဏ်စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းအပ်နှံပါက “ယူရိုပရန့်” ဟုလည်းကောင်း ဂျပန်ယန်းငွေကို ဖောင်ကောင်ရှိ ဘဏ်စာရင်းတွင် ထားပါက “ယူရိုယန်း” ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

Euromarkets

“ယူရိုဈေးကွက်” သည် စတော့ရှယ်ယာများ၊ ငွေချေးသက်သေခံ ဘွန်းစာချုပ်များနှင့် အခြားသော ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်း များကို ကန့်သတ်တားမြစ်မှု မရှိဘဲ ရောင်းဝယ်နိုင်သော ဈေးကွက် ကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှ ၁၉၈၀ ပြည့် လွန်နှစ်များကြား လန်ဒန်မြို့တွင် အခြေပြု၍ ဖြစ်ထွန်းကြီးထွားခဲ့ သည်။ ဥပမာအားဖြင့် “ယူရိုဘွန်းစာချုပ်ဈေးကွက်” တွင် ယူရိုဒေါ်လာ များသာမက ပင်ရင်းနိုင်ငံ၏ ပြင်ပဘဏ်စာရင်းများသို့ ရောက်ရှိ

နေသော ငွေကြေးအမျိုးအစားမျိုးအတွက် ပမာဏကြီးမားလှသော အရင်းအနှီး ဈေးကွက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ “ယူရိုဈေးကွက်” များသည် ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် အစိုးရတို့၏ ကြီးကြပ်ထိန်းချုပ်မှုများမှ လွတ်လပ်ခွင့် ရရှိခဲ့သည့်အတွက် ဒေသဆိုင်ရာဈေးကွက် အသီးသီးထက်ပင် ပိုမိုမြန်ဆန်စွာ လူကြိုက်များလာခဲ့သည်။ အမေရိကန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများကိုယ်တိုင် ယူရိုဈေးကွက်များတွင် ငွေချေးယူခြင်းသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ချေးယူရသည်ထက် အတိုးနှုန်း ဝရိတ်စက အကုန်အကျသက်သာမှု ရှိကြောင်း သိရှိလက်ခံခဲ့ကြသည်။ (Euromarket ကို ဥရောပဈေးကွက်ဟု ပြန်ဆိုပါက၊ ဥရောပတိုက်တွင် တည်ရှိသောဈေးကွက်ဟု အယူအဆလွှဲသွားနိုင်ပါသည်။ ယူရိုဒေါ်လာ၊ ယူရိုဘွန်းတို့ကဲ့သို့ပင် ပင်ရင်းနှိုင်ငံမဟုတ်သည့်ပြင်ပနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိနေသော ငွေကြေး၊ ငွေချေးအာမခံစာချုပ် စသည့် ပင်ရင်းနှိုင်ငံအုပ်ချုပ်မှုမှ လွတ်ကင်းသည့် ငွေအရင်းအနှီးများ ရောင်းဝယ်သည့် ဈေးကွက်ဖြစ်၍ “ယူရိုဈေးကွက်” ဟု ပင် ပြန်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။)

Exchange rates

ကမ္ဘာ့ငွေကြေး အမျိုးမျိုး၏ တန်ဖိုးကို “ငွေလဲနှုန်း” ဖြင့်သိနိုင်ပေသည်။ ငွေကြေးသည် အခြားသော လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ပင် ဝယ်ယူသုံးစွဲသူတို့က ပေးသည့် ဈေးအပေါ် မူတည်၍ တန်ဖိုး ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ငွေလဲနှုန်းများကြောင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာတစ်ဒေါ်လာလျှင် ပြင်သစ်ဖရန်.ငွေ မည်မျှနှင့် ညီမျှသည်၊ ဗြိတိသျှပေါင်ငွေ တစ်ပေါင်သည် အမေရိကန် ဒေါ်လာမည်မျှနှင့် ညီမျှသည်ကို သိနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

Federal Reserve

“ဖက်ဒရယ်ရီဇာဗ်” သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ဗဟိုဘဏ် ဖြစ်သည်။ ငွေကြေး ထုတ်ဝေထောက်ကူမှုကို စီမံဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ဘဏ်စနစ်ကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသည်။ ကျန်ဘဏ်များကို ခိုင်ခံ့၍ ငွေထုတ်ချေးပေးသည်။ ဖက်ဒရယ်ရီဇာဗ်ဘဏ် သည် တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်သာ ကွန်ဂရက်လွှတ်တော် သို့ အစီရင်ခံရခြင်းမှအပ အခြားမည်သည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းကိုမျှ တာဝန်ယူဖြေရှင်းပြန် ကြားရန် တာဝန်မရှိဘဲ မိမိလုပ်ငန်းတာဝန်ကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိပေသည်။ ဖက်ဒရယ်ရီဇာဗ် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် ပုဂ္ဂိုလ်ခုနစ်ဦးကို သမ္မတက ရွေးချယ်ခန့်ထားသည်။

Fiscal Policy

နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကဏ္ဍအပေါ်ခြယ်လှယ်ခန့်ခွဲနိုင်စေရန်အတွက် အစိုးရ၏ အခွန်အတုပ် ကောက်ခံခြင်းနှင့် အသုံးစရိတ်ခွဲဝေခြင်း နည်းလမ်းများ ကျင့်သုံးမှုကို “ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒ” ဟု ရည်ညွှန်းခေါ်ဆိုသည်။ အစိုးရသည်စီးပွားရေး အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ရန် အစိုးရအသုံးစရိတ်ကို တိုးမြှင့်ခွဲဝေခြင်းဖြင့် အလုပ်အကိုင်နေရာများ ဖန်တီးဖော်ထုတ်ပေးနိုင်သည့်ပြင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကိုလည်း တိုးတက်လာစေနိုင်သည်။

Flight capital

မိမိတို့နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေသို့မဟုတ်ပြဌာန်းသည့် ဥပဒေတို့သည် မိမိတို့ ကြိုးပမ်းရှာဖွေထားသည့် အရင်းအနှီးများ

ကို ရှေ့လာမည့် နှစ်များတွင် တန်ဖိုးမဲ့သွားစေနိုင်မည်ဟု စိုးရိမ် ထိတ်လန့်မှုများကြောင့် ပြည်ပသို့လွှဲပြောင်းပေးပို့သည့် ငွေကို "ပျံသန်းသွားသည့် အရင်းအနှီး" များဟု ရည်ညွှန်းပြောဆိုသုံးစွဲ ကြသည်။ လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံသားတို့သည် မိမိတို့နိုင်ငံတွင် အလွန်အကျွံ ငွေဖောင်းပွမှု ဖြစ်မည်ကို စိုးရိမ်ကြသဖြင့် ဒေါ်လာငွေ များ ဝယ်ယူထားကြသည်။ ထို့ပြင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းကြိမ်ကွပ်ကဲရေး ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုဖောက်ဖျက်ကာ ဥရောပနှင့် မြောက် အမေရိကရှိ ဘဏ်များသို့ ပေးပို့အပ်နှံကြသည်။ ပြည်ပသို့ ငွေကြေး လွှဲပြောင်းပေးပို့မှုကို တားမြစ်လေလေ "ပျံသန်းသွားသည့် ငွေကြေး အရင်းအနှီးများ" ဖြစ်စေရန် တွန်းအားပေးရာ ရောက်လေလေဖြစ် တတ်ပေသည်။

Floating rate note (FRN)

"အတိုးရှင် ချေးငွေလက်မှတ်" (FRN) ဆိုသည်မှာ ငွေချေး သက်လေခံ စာချုပ်စာတမ်းတစ်မျိုးဖြစ်ပြီး အတိုးနှုန်းကိုကာလအပိုင်း အခြားအလိုက် ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ပေးသည်။ FRN ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင် ထားသူရရှိမည့် အတိုးနှုန်းကို "လန်ဒန်ဘဏ်ချင်းပေးသည့် အတိုး နှုန်း" (London Interbank Offered Rate LIBOR) အပေါ် ဖိုးရှ် တွက်လေ့ရှိသည်။ အတိုးနှုန်းများ အပြောင်းအလဲဖြစ်ပေါ်သည့် အခါ တွင် မူသေ အတိုးနှုန်းသတ်မှတ်ထားသည့်ငွေချေးအာမခံစာချုပ် များ၏ တန်ဖိုးသည် အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲသွားနိုင်သော်လည်း FRN တန်ဖိုးမှာ အတော်အတန် တည်ငြိမ်မှု ရှိနိုင်ပေသည်။ မလွဲ မရှောင်သာ၍ အတိုးနှုန်းကို လိုက်လျောညီထွေ ပြောင်းလဲရသည့် တိုင် FRN ၏ မူရင်းတန်ဖိုးမှာ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိဘဲအတိုးပေးငွေ ပမာဏသာ ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပေသည်။

Foreign Exchange

ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေး နယ်ပယ်တွင် ရှိနေကြသည့် ငွေကြေးအမျိုးမျိုး အတွက် ရောင်းဝယ်ရန် ဈေးကွက်ကို "နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်မှု" ဟု ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ငွေကြေးအချင်းချင်း ရောင်းဝယ် မှု ပြုရာတွင်အခြားလူသုံးကုန် ပစ္စည်းများကဲ့သို့ပင် ရောင်းဝယ်ကြ ခြင်းဖြစ်သည်။ ငွေကြေးတစ်မျိုး၏ တန်ဖိုးကို အခြားငွေကြေးတစ်မျိုး ဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရောင်းဝယ်မှု ကို ကမ္ဘာ့တစ်ဝှန်း အီလက်ထရွန်းနစ် နည်းစနစ်ဖြင့်ချိတ်ဆက်ထားသော ဘဏ်များတွင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

Forward Markets

နောင်အနာဂတ်ကာလ ရက်စွဲဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများကို ဖြစ်စေ ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများကို ဖြစ်စေ ဝယ်ယူနိုင်ရန် အတွက် "ကြိုတင်ရောင်းချေးကွက်" ကို ထူထောင်ဖွင့်လှစ်ထား သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျူဆိုက်ပျိုးသူ လယ်သမားသည် ရှေ့လာမည့် နှစ်တွင် ခိုတ်သိမ်းမည့် ဂျူကို လက်ရှိပေါက်ဈေးဖြင့် ရောင်းချရန် ကြိုတင် ပဋိညာဉ်စာချုပ်ပြုလုပ်ထားနိုင်သည်။ ရောင်းသူ နှင့် ဝယ် သူတို့သည် ကုန်ပစ္စည်းကို အမှန်တကယ်အပေးအယူ မလုပ်နိုင် မီ တွင် သတ်မှတ်သဘောတူထားသည့် ဈေးနှုန်းအတွက် အာမခံ ချက်ကို နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ရယူထားနိုင်ကြသည်။ ကြိုတင်ရောင်းဝယ် ပဋိညာဉ် (forward contract)သည်ရောင်းသူဝယ်သူ နှစ်ဦးနှစ် ဘက် အဆင်ပြေစေရန် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း အနာဂတ်ရောင်းဝယ်ပဋိညာဉ် (Future contract)မှာမူလ သတ်မှတ်ဈေးနှင့် မူသေသတ်မှတ်ရက် အတိုင်း ရောင်းဝယ်သည့်

ပစ္စည်းကို လွှဲပြောင်းကြရသည်။ ကြိုတင်ရောင်းချေးကွက်တွင် ကုန်စည်အမျိုးမျိုး၊ ငွေကြေးအမျိုးမျိုး၊ ငွေချေးအာမခံ စာချုပ်နှင့် အခြားငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်း အမျိုးမျိုးတို့ကို ရောင်းဝယ်လျက်ရှိသည်။

Free-market economy

“လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စီးပွားရေး” တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဈေးကွက်က ပေးနိုင်သည်။ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူများက မှန်ကန်သော ကုန်စည်ကို မှန်ကန်သော ဈေးနှုန်းဖြင့် စားသုံးသူများသို့ ပေးအပ်ရန် ဖိအားပေးတင်းကျပ်ထားသည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။ ဤအချက်မှာ ဗဟိုစီမံကိန်းစီးပွားရေး နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောဖြစ်သည်။ ဗဟို စီမံကိန်း စီးပွားရေးတွင် ဈေးနှုန်းနှင့် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ ပဓာနကျသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို နိုင်ငံတော်က သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးသည်။

Friedman , Milton

“ဈေးကွက်က ဆုံးဖြတ်ပါစေ” ဟူသော အယူအဆဖြင့် ချီကာဂိုတက္ကသိုလ်မှ ဘောဂဗေဒပညာရှင် “မီလ်တန်ဖရိုဒ်မင်း” သည် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်ဝါဒကို ထူးထူးခြားခြားမြှင့်တင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ဖရိုဒ်မင်းသည် လွတ်လပ်သောကုန်သွယ်မှု နှင့် အရင်းရှင်စနစ် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံး ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြစ်ထွန်းလာစေရန် လှုံ့ဆော်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ “ လွတ်လပ်စွာ ဈေးချယ်နိုင်ရေး” သည် ဖရိုဒ်မင်းဘောဂဗေဒ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ဖြစ်သည်။ စားသုံးသူများအား လိုချင်သည့် အရာဝယ်ခွင့်ပြု၍ ထုတ်လုပ်သူများအား ရောင်းချင်သည့်

နေရာတွင် ရောင်းခွင့်ပြုနိုင်မည်ဆိုပါက ကမ္ဘာကြီးသည် လူတိုင်းအတွက် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ပိုမိုပေးစွမ်းနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်သည်။

Futures

“အနာဂတ်” ရောင်းဝယ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ကုန်ပစ္စည်းဖြစ်စေ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းဖြစ်စေ နောင်အချိန်တွင် ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသည့် မူသေအချိန် ၊ မူသေဈေးနှုန်းဖြင့် ရောင်းဝယ်ရန် သဘောတူချုပ်ဆိုသည့်စာချုပ်ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်စာချုပ်များတွင် အချိန်နေ့ရက်တစ်ပြေးညီ သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သဖြင့် ထိုစာချုပ်များကိုလည်း ငွေလဲလှယ်ရာ ဌာနများတွင် ရောင်းဝယ်နိုင်သည်။ ငွေကြေးဆိုင်ရာ အနာဂတ်များ ကို ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များမှစတင်၍ ချီကာဂိုမြို့တွင် ရောင်းဝယ်ခဲ့ကြသည်။

G-7

အချမ်းသာဆုံးစက်မှုနိုင်ငံများ ပါဝင်သည့် G-7သည် အကြီးမားဆုံးတံခါးဖွင့် စီးပွားရေးနိုင်ငံ ခုနစ်နိုင်ငံအုပ်စုဖြစ်သည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အထွေထွေ ရည်မှန်းချက်များ အခက်အခဲ ပြဿနာများကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန် နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ရန် ပုံမှန်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြသည်။ ထိုအုပ်စုတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဂျပန်၊ ဂျာမနီ ၊ ပြင်သစ် ၊ ဗြိတိန် ၊ အီတလီ နှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့ ပါဝင်ကြသည်။ အဆိုပါနိုင်ငံများမှ အကြီးအကဲများသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုခု၏ အပန်းဖြေစခန်းများနှင့် မြို့တော်များတွင် တွေ့ဆုံကြလေ့ရှိသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ(E.C)မှ လည်းကိုယ်စားလှယ်စေလွှတ်၍ တက်ရောက်သည်။

Game Theory

“ကစားနည်း သီအိုရီ” ဆိုသော်လည်း ကစားသင့်သောကိစ္စ မဟုတ်ချေ။ ပြဿနာ အခက်အခဲများကို အဆင့်မြင့်နည်းပညာဖြင့် ရှုမြင်သုံးသပ်သည့်နည်းလမ်းဖြစ်ပြီး ၊ စစ်ပွဲများနှင့် ကူးသန်းရောင်း ဝယ်မှုများ အပါအဝင်ဆန် ကျင်ကွဲလွဲမှု ပဋိပက္ခအားလုံးကို ပုံသေ နည်းတွင် ထည့်သွင်းတွက်ချက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုဆုံးကစား နည်းသီအိုရီမှာ စစ်ပွဲများကို “ သုညထွက်ပစ္စာ ” (Zero - sum) အဖြစ် ရှုမြင်သုံးသပ်သည်။ တဘက်မှ ရှုံးနိမ့်မှုများသည် အခြားတစ်ဘက် ၏ အောင်နိုင်မှုများ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါ စစ်ပွဲ၏ အရှုံးများနှင့် အနိုင်များကို ပေါင်းလျှင် သုညအဖြေထွက်သည်။ ကုန်သွယ်မှု စစ်ပွဲများမှာ သုညထွက်ပစ္စာကစားနည်းထက် ပို၍ဆိုးသည်။ အနိုင် နှင့် အရှုံးပေါင်းခြင်း၏ အဖြေမှာ သုညထက်နည်းနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်မှုစစ်ပွဲတွင် နှစ်ဘက်စလုံး၌ အရှုံးထွက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အကျိုးရှိ အသုံးဝင်နိုင်သည့် ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုခု ကို ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များသို့ တင်ပို့ရောင်းချခွင့် လက်လွှတ်ဆုံးရှုံး မည်ဆိုပါက အခြားတစ်ဘက်ရှိ စားသုံးသူများအတွက်လည်း ထိ ခိုက်နစ်နာမည်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

GATT

အကောက်ခွန် နှင့် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေသဘောတူညီ မှုအဖွဲ့ကို ‘ ဂတ်အဖွဲ့ ’ ဟု အတိုကောက်ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် အမည်အပြည့်အစုံမှာ General Agreement on Tariffs and Trade ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွင် ပဓာန ကျ သော အခန်းမှ ဦးဆောင်နေသည့် နိုင်ငံများက ကုမကထပြု၍ ဖွဲ့

စည်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ၊ ဂျီနီဗာ ရေအိုင်ကြီး၏ ကမ်း စပ်တစ်နေရာတွင် ရုံးစိုက်ထားသည်။ သဘောတူမှုတစ်ရပ် အဖြစ် သာမက အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ကိုကိုင်တွယ်ညှိနှိုင်းလမ်းညွှန်ပေးသည့်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ “ဂတ်အဖွဲ့” ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကုန်စည်များ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း များနှင့် အကြံအစည်များအား ကမ္ဘာတစ်လွှားကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာ တွင် ကန့်သတ် တားဆီးမှုများကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် ဖြစ်သည်။ လူ တိုင်းအား ထိခိုက်နစ်နာစေမည့် ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲများ ကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံအချင်းချင်း ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းအဖြေရှာရန် ဂတ်အဖွဲ့ကို အားကိုး အားထားပြုနိုင်သည်။

GDP , GNP

ပြည်တွင်း စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး (GDP) နှင့် တစ်မျိုး သားလုံး၏ စုစုပေါင်း အသားတင်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး (GNP) တို့သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်မှုအခြေအနေ ကို တိုင်းတာဖော်ပြပေးခြင်းဖြစ်သည်။ GDPသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ် ဆောင်ရွက်နိုင်မှု ပမာဏကို ဖော်ပြသည်။ GNP သည် နိုင်ငံတစ် နိုင်ငံ၏ ပြည်ပပို့ကုန် ၊ ပြည်ပသွင်းကုန်နှင့် နိုင်ငံရပ်ခြားရှိ စီးပွား ရေး လုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေတို့ကိုသို့ နိုင်ငံပြင်ပတွင် ဆောင်ရွက်လုပ် ကိုင်မှုများ အပါအဝင် ဖွဲ့ဆိုကျယ်ပြန့်ပြည့်စုံသော အချက်အလက် များကိုပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြသည်။ သို့ရာတွင် GDP နှင့် GNP တို့သည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်မှုအားလုံးကို အကုန်

အစင် ပြည့်စုံအောင် ဖော်ပြနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ စေတနာ့ ဝန်ထမ်း လုပ်ငန်းများ ၊ အိမ်မှုကိစ္စအခမဲ့ ဆောင်ရွက်မှုများ ၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ဆုံးပါးမှုများနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါး တရားမဝင် ရောင်းဝယ်မှုများစသည့် မဖော်ပြနိုင်သော လုပ်ဆောင်မှုများ၏ တန်ဖိုးများသည်လည်း နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင်ပါဝင်နေမည်ဖြစ် ရာ ယင်းတို့ကို GDP , GNP တို့၌ ထည့်သွင်းတွက်ချက်ဖော်ပြ နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ GDP , GNP တို့သည် စီးပွားရေးပမာဏကို ခန့်မှန်းနိုင်ရုံသာ သိနိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း ရရှိနိုင်သမျှ စာရင်း အင်း၊ အချက်အလက်များအနက် GDP , GNP တို့သည်သာ အတိ ကျဆုံးစာရင်းများ ဖြစ်နေပေသည်။

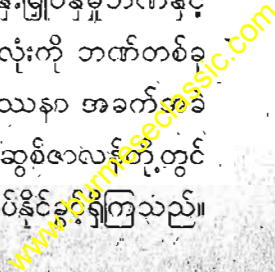
Gearing

မိမိကိုယ်ပိုင် ငွေရင်းထက် ပိုမိုကြီးမားသည့် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင် နိုင်ရန် သူတစ်ပါးထံမှ ငွေချေးခြင်း ၊ အကြွေးဝယ်ခြင်းကို “ ဂီယာ ထည့်ခြင်း”ဟု ရည်ညွှန်းခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခု အနေ ဖြင့် “ဂီယာထည့်ခြင်း” ကို ကုမ္ပဏီ၏ အစုဝင် မတည်ငွေရင်းနှင့် ကုမ္ပဏီကရယူထားသော ကြွေးမြီတို့ကိုအချိုးချ၍ နှိုင်းယှဉ်ကြည့် နိုင်သည်။ ယင်းနှိုင်း ယှဉ်ချက်ကို ကြွေးမြီအချိုး (debt ratio) ဟုလည်း ခေါ်သည်။ စက်ဘီးတစ်စီးတွင် ခြေနှင့်ဂီယာဘီးကို ကြီး ကြီးတပ်ထားခြင်းကြောင့် ချိန်းကြိုးနှင့် ဆက်ထားသော နောက်ဘီး၏ လည်ပတ်နှုန်းကို ပိုမို လျင်မြန်စေသကဲ့သို့ စတော့ရှယ်ယာ အစုဝင် များ၏ ရန်ပုံငွေ ပိုမို တိုးတက်လာစေရန် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ကြွေးမြီ ပိုမိုတိုးမြှင့်ရယူခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြွေးမြီမှာ အနှောင်အဖွဲ့မကင်းပေ။ အချိန်တန်လျှင်ပေးရမည့် အတိုးကို အချိန်မီ မပေးနိုင်ပါက ကုမ္ပဏီ

တွင် အကျပ်အတည်းများ ကြုံတွေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။ ဈေးကွက် သည် ဂီယာ ထည့်ခြင်းအချိုး ၁:၁ အထိသာ အများအားဖြင့် လက်ခံ လေ့ရှိသည်။ ကြွေးမြီပမာဏသည် အစုဝင်တို့၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Equity) ထက် မပိုသော အခြေအနေဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အချို့ သော လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများတွင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ထက် ကြွေးမြီ နှစ်ဆ ပိုသော ၂:၁ အထိ လက်ခံတတ်ကြသည်။ ဂီယာထည့်အချိုးမှာ တစ် နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ ကွဲပြားမှု ရှိပေသည်။

Glass - Steagall

ဂျပန်၊ ဗြိတိန် နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့တွင် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် (Commercial bank) များအား ငွေချေးအာမခံ စာချုပ် ထုတ်ဝေခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်း ပြုလုပ်ခွင့် မပေးချေ။ ထို့ပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ် (Investment bank) များအား အပ်ငွေလက်ခံ ခြင်း နှင့် ချေးငွေထုတ်ချေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခွင့် မပြုပေ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် “ဂလပ်စ်-စတီးဂေါ့လ်အက်ဥပဒေ” ပြဌာန်းပြီးနောက် ၁၉၃၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှ စတင်၍ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်များ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုကို တစ်သီးတစ်သန့်စီ ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အလွန်အမင်း စွန့်စားမှုဖြင့် လုပ်ဆောင်ရသော ငွေချေးအာမခံ စာချုပ်စာတမ်းများ ရောင်းဝယ်ခြင်းကြောင့် ရှိစုမဲ့စု အပ်နှံထားသည့် ဘဏ်အပ်နှံငွေများ ဆုံးရှုံးမသွားစေရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဗြိတိန် နိုင်ငံမှ အပ ကျန်ဥရောပနိုင်ငံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် လုပ်ငန်းနှစ်မျိုးစလုံးကို ဘဏ်တစ်ခု တည်းက ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ ပြဿနာ အခက်အခဲ မပေါ်ခဲ့ချေ။ အလားတူပင် ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ နှင့် ဆွစ်ဇာလန်တို့တွင် လည်း ဘဏ်များသည် ဘဏ်လုပ်ငန်းမျိုးစုံကို လုပ်နိုင်ခွင့်ရှိကြသည်။

Golden parachute

ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ စီမံခန့်ခွဲသူ (မန်နေဂျာ)များသည် ကုမ္ပဏီအား အတင်းအကျပ် လွှဲပြောင်းယူမှု ဖြစ်ပေါ်လာမည်ကို စိုးရိမ်ကြသဖြင့် ယင်းတို့အား အလုပ်မှ ထုတ်ပယ်မည်ဆိုပါက ပုံမှန်လစာအပြင် ပမာဏ ကြီးမားသော လျော်ကြေးလစာနှင့် ဆုကြေးများ ပေးရန် စီစဉ်ထားတတ်ကြသည်။ ထိုသို့ စီမံထားခြင်းကြောင့် အလုပ်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရပါက ငွေထုပ်ပိုက်ပြီး သက်တောင့်သက်သာ ဆင်းသွားနိုင်မည် ဖြစ်၍ “ရွှေလေထီး”ဖြင့် ခုန်ချခြင်းဖြစ်သည်။ မန်နေဂျာများ အကျမနာအောင် စီမံထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်အစုဝင်တို့မှာ မန်နေဂျာတို့ကို ပေးရသည့် ငွေအတွက် အနာခံကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

Green mial

ကုမ္ပဏီကို လွှဲပြောင်း သိမ်းပိုက်ရန် သို့မဟုတ် တုတ်အားသုံး ဝယ်ယူ ရန် ကြိုးပမ်းလာသူတို့အား ငွေကြေးဆုလာဘ်များများ ထိုးကျေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ကုမ္ပဏီ သိမ်းပိုက်မည့် အစီအစဉ်ကို ပြောင်းလဲသွားစေနိုင်ပေသည်။ ကုမ္ပဏီကိုအတင်းအကျပ် သိမ်းပိုက်ရန် ကြိုးစားအားထုတ်သူတို့၏ အစုရှယ်ယာများကို မက်လောက်သည့် ဈေးနှုန်းပေး၍ ပြန်လည်ဝယ်ယူခြင်းကဲ့သို့ ငွေကြေးမက်လုံး ပေးမှု များ (financial incentives) ကို အစိမ်းရောင်ချောစာ ပေးပို့ခြင်း ဟု ရည်ညွှန်းလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ အစုရှယ်ယာများ ပြန်လည်ဝယ်ယူ နိုင်ပါက သိမ်းပိုက်လိုသူ၏ လက်ဝယ်တွင် သိမ်းပိုက်ခွင့်ရနိုင်မည့် အစုရှယ်ယာ ပမာဏရှိနိုင်တော့မည် မဟုတ်သဖြင့် သိမ်းပိုက်ရန် ကြံကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

Hedge

မသေချာမရေရာမှုများကို ကာကွယ်တားဆီးပေးထားသဖြင့် ကွန်းခိုရာ ဟု ဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်တွင် မလိုလားအပ်သော အပြောင်းအလဲ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားမှု တစ်ခုအား ထိခိုက်နစ်နာမှု မရှိနိုင်စေရန် ကွန်းခိုရာ အဖြစ်တစ်စုံတစ်ရာသော အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တစ်ခုခုကို ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ရောင်းချခြင်း ဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာ ဝယ်ယူထားသူ တစ်ဦးသည် အဆိုပါ စတော့ရှယ်ယာဈေး ကျဆင်းသွားလိမ့်မည်ဟု တွေးမြင်မိပါက နောင်ခါတွင် ကြိုတင်သဘောတူ ထားသည့် ဈေးနှုန်းဖြင့် ရောင်းချ ခွင့် ရရှိနိုင်သော အခွင့်အရေးပေးမည့် “အခွင့်ထူး” (Option) ကို ဝယ်ယူ ထားနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ အခွင့်ထူး ဝယ်ယူထားခြင်းသည်ပင် ကွန်းခိုရာ ရှာခြင်းဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ငွေဖောင်းပွမှု ဒဏ်မှ ကာကွယ်နိုင်ရန် အိမ်ရာမြေနှင့် ရွှေတို့ကဲ့သို့ ရပိုင်ခွင့်စစ်စစ် (real asset) ဝယ်ယူထားတတ်ကြသည်။

High net worth individual

ဘဏ်များတွင် စိတ်ချလက်ချ ချေးငွေထုတ်ပေးနိုင်လောက် အောင်ရပိုင်ခွင့်များစားစား ရှိပြီး၊ ပေးရန်တာဝန် အနည်းအကျဉ်း သာ ရှိသော လူပုဂ္ဂိုလ်များကို အသားတင်တန်ဖိုးကြီး ပုဂ္ဂိုလ် ဟု သတ်မှတ်သည်။ ဘဏ်အများစုက လိုလိုလားလားငွေထုတ်ချေးလိုသူ များ ဖြစ်သည်။

Hot money

အလွန်တိုတောင်းသော ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်းသာ ဘဏ် သို့ အပ်နှံသည့် ငွေကို ငွေပူ ဟုခေါ်သည်။ အဘိုးရရှိရန်အတွက်

အချိန်တို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်များနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဌာန တာဝန်ခံများသည် ငွေပူများ ပြန်ထုတ်ယူပြီး အတိုးနှုန်း ပိုမိုရရှိနိုင်သည့် နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။

Hyperinflation

ကုန်ဈေးနှုန်းများ ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရအောင် တက်သွားခြင်းသည် အလွန်အကျွံငွေဖောင်းပွခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တစ်နှစ်အတွင်း ရာနှုန်း ၁၀၀၀ ကျော်အောင် (၁၀ -ဆကျော်) တက်သွားတတ်သည်။ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်း ဆိုက်ရောက်နေသည့် နိုင်ငံများတွင် ဖြစ်ပွားတတ်သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ဂျာမနီတွင် လည်းကောင်း၊ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက လက်တင်အမေရိကတွင် လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဖူးသည်။

Import substitution

“သွင်းကုန် အစားထိုးရေး” သည်စားသုံးသူများအား ပြည်တွင်း၌ ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည်ပမှ တင်သွင်းမှုအစားထိုး လက်ခံသုံးစွဲရန် ဖိအားပေးသည့် အစိုးရ၏ မူဝါဒ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထိုမူဝါဒကို ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက အကြွေးလည်ပင်းခိုက်နေသည့် လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံများတွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ တန်ဖိုးကြီးလှသည့် သီးသန့်နိုင်ငံခြားသုံးငွေကို ခြီးခြံချွေတာရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံအများစုမှာ ပြည်ပမှ တင်သွင်းရမည့် ကွန်ပျူတာများ၊ လယ်ထွန်စက်များ၏ အကူအညီမပါဘဲ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ထိထိရောက်ရောက် မှုဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမှာ အခက်အခဲတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏

စီးပွားရေး ကဏ္ဍတွင် ကုန်ထုတ်ကိရိယာ ချို့တဲ့မှုကို ကြုံတွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုစနစ်တွင် သွင်းကုန်အစားထိုးရေး ကဲ့သို့ ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးကြောင့် ပြည့်တွင်းထုတ်ကုန်ကိုသာ ဝယ်ယူအသုံးပြုရမည် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်သို့ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်း တင်ပို့ရောင်းချရာတွင်လည်း အရည်အသွေးမမီသော ကုန်ပစ္စည်းများသာ ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

Income Policy

ငွေဖောင်းပွမှု ထိန်းချုပ်ရေး အစီအစဉ်တွင် စားသုံးသူများ၏ အမှန်သုံးစွဲနိုင်မည့် ဝင်ငွေကို လျော့ချခြင်းအား ဝင်ငွေမူဝါဒ ဟု ခေါ်သည်။ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများ၌ ငွေဖောင်းပွမှု ဖရမ်းဗတာဖြစ်ချိန်တွင် စားသုံးသူများ၏ အသုံးစရိတ်ကို လျော့ချစေသည့် နည်းလမ်းအား အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ကုန်ဈေးနှုန်း တည်ငြိမ်စေရေးအတွက် စားသုံးသူများ သုံးစွဲနိုင်သည့် ဝင်ငွေကို လစာလုပ်ခများ တိုးမြှင့်ပေးခြင်း မပြုသည့်နည်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြစ်သည်။

Inflation

“ငွေဖောင်းပွခြင်း” ဆိုသည်မှာ ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်သည့် ရာခိုင်နှုန်းပင်ဖြစ်သည်။ စားသုံးသူ ဈေးနှုန်း အညွှန်းတိန်း (Consumer Price Index) ဖြင့်လည်း တိုင်းတာလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံတိုင်းရှိ ဗဟိုဘဏ် အာဏာပိုင်များက ငွေဖောင်းပွခြင်း ကို ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ အကြီးမားဆုံး မိစ္ဆာကောင်အဖြစ် သဘောထားကြသည်။ ငွေဖောင်းပွခြင်းကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်လည်း ဗဟိုဘဏ်များက အစွမ်းကုန်

ကြီးစားအားထုတ်ကြသည်။ စီးပွားရေးပြုလဲခါနီးအချိန်ရောက်သည့် တိုင် ငွေဖောင်းပွမှု ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် စီစဉ်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရ သည်။ ငွေဖောင်းပွခြင်းသည်စီးပွားရေး လောကသားအားလုံးကို ထိခိုက်နှစ်နာစေသည်။ နှစ်နာသူများတွင် စားသုံးသူများ၊ ထုတ်လုပ် သူများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အို အငြိမ်းစားများအားလုံး ပါဝင်လျက်ရှိ သည်။

Insider trading

ကုမ္ပဏီ၏ အတွင်းလူများသည် ကုမ္ပဏီ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် အခြားလျှို့ဝှက်ချက်များကို ဦးဦးဖျားဖျား သိနိုင်ခွင့်ရှိကြသည်။ ထိုသူတို့သည် ကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာများ နှင့် အခွင့်ထူးများကို ရောင်းဝယ်ကြရာ၌ အတွင်းသတင်း အချက် အလက်များ သိရှိထားခြင်းကြောင့် အကျိုးအမြတ်ပိုမိုရရှိနိုင်ကြသည်။ ဟောင်ကောင်၊ ပြင်သစ်၊ ဆွစ်ဇာလန် စသည့်နိုင်ငံအချို့တွင် အတွင်း လူများ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ခြင်း ကို ပြစ်မှုတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ် လေ့မရှိပေ။ အတွင်းလူများသည် ကုမ္ပဏီနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်း အချက်အလက်များ ရရှိရန် ရှေ့တန်းတွင် နေရာယူထားကြသူများ အဖြစ်သာသဘောထားကြသည်။ ဤသို့ "လျှင်သူစားတမ်း" သဘော ကို လက်ခံထားနိုင်သဖြင့် အတွင်းလူများသည် ပြင်ပမှ အနည်း အကျဉ်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထက် အလျင်ဦးစွာ ရောင်းဝယ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို ရကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတကာမှ ပြင်း ပြင်းထန်ထန် တိုက်တွန်းပြောဆိုမှုများကြောင့် ယခုအခါတွင် "အတွင်းလူများ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ခြင်း" အား ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အသီးသီးရှိ အဓိကရ ဈေးကွက်ကြီးများတွင် တရားဝင် ခွင့်မပြုကြ တော့ပေ။

Institutional investors

အာမခံလုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် အငြိမ်းစားလစာ ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့အစည်းများသည် အင်စတီကျူးရှင်းအဖွဲ့များ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့များတွင် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များ၌ အချိန်အပိုင်းအခြားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သော ဒေါ်လာ၊ ယန်း၊ မတ်၊ ပေါင်ငွေ စသည့် ငွေကြေးသန်းပေါင်းများစွာ ရှိကြသည်။ ထိုအဖွဲ့များ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် နိုင်ငံအစိုးရများ အပါအဝင် နိုင်ငံ တကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဈေးကွက်ရှိ ကျန်ပြိုင်ဘက်များအား စိုးရွံ့တုန်လှုပ်သွားစေနိုင်သည်။ ကမ္ဘာတွင် ပမာဏအကြီးမားဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုနိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းသည် ရံဖန်ရံခါ ဂျပန် နိုင်ငံမှ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ငွေစုဆောင်းမှုရာခိုင်နှုန်း ကြီးမားသဖြင့် ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ ဈေးကွက်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရ မည့် ငွေပမာဏက တောင်ပုံရာပုံ ရှိနေပေသည်။

Interbank market

ဘဏ်တစ်ဘဏ်မှ အခြားဘဏ်များသို့ ထုတ်ချေးငွေအပေါ် ရယူလိုသည့် အတိုးနှုန်းသည် ဈေးကွက်တွင် အနိမ့်ဆုံးနှုန်းဖြစ်လေ့ရှိ သည်။ ဘဏ်အချင်းချင်း သတ်မှတ်သည့်အတိုးနှုန်းသည် အခြားငွေ ချေးသည့် လုပ်ငန်းများအတွက် စံပြုရမည့် နှုန်းအဖြစ် သတ်မှတ် လက်ခံကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လန်ဒန်ဘဏ်အချင်းချင်းပေးသည့် အတိုးနှုန်း (London Interbank Offered Rate LIBOR) ကို ကမ္ဘာတစ်လွှားရှိ ချေးငွေများနှင့် အာမခံစာချုပ်များအပေါ် အတိုးနှုန်း သတ်မှတ်ရာ၌ အခြေပြုလေ့ရှိသည်။

International Development Association (IDA)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအသင်း (IDA) သည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ လက်ရုံးအသင်းကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲ ဆုံးနိုင်ငံများသို့ အတိုးပံ့ နှစ်ရှည်ချေးငွေကဲ့သို့ ချေးငွေများရက်ရော စွာ ထုတ်ပေးသည့် အသင်းကြီးဖြစ်သည်။ IDA ၏ ချေးငွေများမှာ ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် မမျှော်လင့်နိုင်သော ချေးငွေများဖြစ်သည်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝသော နိုင်ငံများမှ ထည့်ဝင်လှူဒါန်းငွေများကို ထုတ်ချေးခြင်းဖြစ်သည်။

International Finance Corporation (IFC)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးကော်ပိုရေးရှင်းသည်လည်း ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ လက်ရုံးအဖွဲ့ကြီး တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ ရှိ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများသို့ ငွေထုတ်ချေးခြင်းနှင့် (အစုရှယ်ယာဝယ်ယူ ခြင်းဖြင့်) ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အချို့အဝက်ကိုရယူသည့်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

International Monetary Fund (IMF)

ကမ္ဘာ့ကြွေးမြီထူသော နိုင်ငံများ၏ ပြဿနာများမှာ အလွန်ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အခြားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ချေးငွေထုတ်ပေးသူများအနေဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးအဖွဲ့ (IMF) မှ သတ်မှတ်ပေးသည့် စည်းကမ်းတင်းကျပ်သော စီးပွားရေး စီမံကိန်း အစီအစဉ်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူမှ သာလျှင် ချေးငွေအသစ်ထပ်မံ ထုတ်ချေးကြမည်ဖြစ်သည်။ IMF သည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ငွေလဲနှုန်းများကို ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်းရန် ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်း

ဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါတွင် ကြွေးမြီပြဿနာ ရင်ဆိုင်နေရသော နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး ပြန်လည်ပြုပြင် တည်ဆောက်မှုနှင့် ကာလတို ချေးငွေများ ထုတ်ချေးခြင်းကို ရှေ့တန်းမှ ကမကထပြုပေးလျက် ရှိသည်။

Investment

ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်များက “ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု” ဟူသော စကားရပ်ကို စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ၊ စက်ကိရိယာ၊ နေအိမ်အဆောက်အအုံ မော်တော်ယာဉ် စသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု မတည်ရင်းနှီးပစ္စည်းများ ဝယ်ယူခြင်းကဲ့သို့ သီးသန့်စီးပွားရေးရာ လုပ်ဆောင်မှုအဖြစ် သုံးစွဲကြသည်။ ဤသဘောသွားအရ “ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု” ကို စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေသည့် “အင်အား” အဖြစ်လည်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

Investment bank

ဘဏ္ဍာရေးလောက၏ အရှင်သခင်များ ဖြစ်ကြသည့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ် များသည် စတော့ရှယ်ယာနှင့် ဘွန်းစာချုပ်များကဲ့သို့ ငွေချေးသက် သေခံလက်မှတ်များ အသစ်ထုတ်ဝေရောင်းချရန်နှင့် အဆိုပါ ငွေချေးလက်မှတ်များကို မိမိအတွက်နှင့် မိမိ၏ဖောက်သည်များအတွက် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရန် ကာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းမှာ အလွန်စွန့်စားရင်းနှီးရသည့် လုပ်ငန်းမျိုးဖြစ်သဖြင့် ၁၉၃၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်လုပ်ငန်းဟူ၍

ခွဲခြားထားရှိရန် ဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့ရသည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘဏ်များသည် ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်ထုတ်ချေးခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ရောင်းဝယ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခွင့် မရှိဘဲ အုပ်ငွေလက်ခံခြင်းနှင့် ငွေထုတ်ချေးခြင်း လုပ်ငန်းကိုသာ ဆောင်ရွက်ရသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်များကို ကုန်သည်ဘဏ်များ (Merchant Banks) ဟုခေါ်သည်။ ကျန် ဥရောပနိုင်ငံများတွင်မူ အထွေထွေဘဏ်များ (Universal Banks) သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘဏ်လုပ်ငန်း နှစ်မျိုးစလုံးကို လုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိကြသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဘဏ်များကို အာမခံစာချုပ်တိုက်များ (Securities House) ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

Invisible hand

“မမြင်ရသောလက်” အယူအဆကို ၁၈ ရာစု ဘောဂဗေဒပညာရှင် အဒမ်စမစ် (Adam Smith) က ဖော်ထုတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်များကို စွက်ဖက်ခြယ်လှယ်မှု မရှိဘဲ သူ့အတိုင်းထားလျှင် ဈေးကွက်သည် အကျိုးအမြတ်ထွန်းဆုံးလမ်းကို သူ့ဘာသာ ရွေးချယ်မည် ဖြစ်ကြောင်း အဆိုပြု ရှင်းလင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်များ၏ မမြင်ရသောလက် ဆိုသည်မှာ အကျိုးအမြတ် ခံစားလိုကြသည့် သန်းပေါင်းများစွာသော စားသုံးသူများနှင့် ထုတ်လုပ်သူများက ဖန်တီးပေးသည့် ဆီလျော်မျှတသော ဆုံးဖြတ်ချက်များမှ ပေါ်ပေါက်လာသော ရလဒ်ကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ စားသုံးသူများနှင့် ထုတ်လုပ်သူများသည် မည်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကမျှ လမ်းညွှန်ခြင်း ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း ပြုပေးရန် မလိုဘဲ သင့်လျော်မှုန်ကန်

သည် အဆုံးအဖြတ်များကို သူ့သဘောနှင့်သူ ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။

Invisible Tade

“မမြင်ရသော ကုန်သွယ်မှု” တွင် ဘဏ်လုပ်ငန်းများ၊ အာမခံလုပ်ငန်းများ၊ အကောင်အထည်မရှိသော ရုပ်ရှင်ပျော်ဖြေမှုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား အစီအစဉ် စသည်တို့ကဲ့သို့ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခြင်း၊ ပြည်ပမှ တင်သွင်းခြင်းများ ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံခြား၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားခြင်းများမှ ရရှိလာသော အတိုးငွေများနှင့် အမြတ်ခွဲဝေပေးငွေများလည်း ပါဝင်သည်။ မမြင်ရသော ကုန်သွယ်မှုတွင် အဓိက အရေးပါသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်မှာ ခရီးသွားလုပ်ငန်း (Tourism) ပင်ဖြစ်သည်။ ဂျာမနီနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့တွင် မမြင်ရသော ကုန်သွယ်မှု၌ အရှုံးပေါ်လျက်ရှိ၏။ ယင်းနိုင်ငံသားများ ပြင်ပနိုင်ငံများသို့ သွားရောက်လှည့်လည်ရာတွင် ကျခံသုံးစွဲခဲ့သမျှ ငွေကြေးများသည် ကုန်သွယ်မှုအရှုံးကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။

Joint Venture

“ဖက်စပ်လုပ်ငန်း” တွင် အခြားကုမ္ပဏီ တစ်ခုခုကို အပိုင်သိမ်းနိုင်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီနှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသော ကုမ္ပဏီများ ပူးတွဲပါဝင်ကြသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံခြားဈေးကွက်တစ်ခုသည် သာမန်နည်းဖြင့် ဝင်တိုးရန် မလွယ်ကူနိုင်ပါက အဆိုပါ ဈေးကွက်ရှိနိုင်စွမ်း ဖြစ်သော ကုမ္ပဏီ ပုဂ္ဂိုလ် တို့အား ဖက်စပ်ပါဝင်ရန် လိုလားတတ်ကြသည်။ ဒေသခံများ ဖက်စပ် ပါဝင်မည်ဆိုပါက ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတများနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို အဆိုပါ ဒေသခံ ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်သူများထံမှ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

Junk Bonds

ဈေးကွက်တွင် အရှိန်အဝါ နည်းပါးသေးသည့် ကုမ္ပဏီများသည် လုပ်ငန်းတိုးချဲ့ရန် သို့မဟုတ် အခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုခုအား ဝယ်ယူ သိမ်းပိုက်နိုင်ရန်ငွေအရင်းအနှီးရရှိစေရေးအတွက် အတိုးနှုန်း မြင့်မား သော ငွေချေး အာမခံဘွန်းစာချုပ်များကို ထုတ်ဝေရောင်းချရတတ် သည်။ အဆိုပါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဆင့်ထက်နိမ့်ကျသော ဘွန်း စာချုပ်များကို Junk bonds (အဆင့်နိမ့်ဘွန်းစာချုပ်) ဟု ခေါ် လေ့ရှိသည်။ အဆိုပါ စာချုပ်မျိုးကို ထုတ်ဝေရောင်းချသည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုဘဏ်များအနေဖြင့် အကျိုးအမြတ်များသော အာမခံ စာချုပ်များ (high-yield securities) ဟု အမည်ပေးထား ကြသည်။

Keiretsu

ဂျပန်ဘာသာ ဝေါဟာရတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပြည်ပသွင်းကုန်များ တင်သွင်းရောင်းဝယ် သုံးစွဲမှုကို ထိရောက်စွာ ကန့်သတ်တားဆီး နိုင်ရန်အတွက် ကြားခံ လက်လီလက်ကား ဖြန့်ချိသူများ၊ သစ္စာရှိ သော လက်လီဈေးသည်များ စသည့် အလွှာပေါင်းစုံ ပါဝင်သည့် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ အချင်းချင်း တင်းကျပ်စွာ စည်းရုံးဖွဲ့စည်း ထားခြင်းကိုဖော်ပြသည့် ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။

Keynesian Economics

ဂျွန်မေးနတ်ကိန်းစ် (Jonh Maynard Keynes)သည် ကမ္ဘာ့ စီးပွားပျက်ကပ် ကာလအတွင်း ထင်ရှားကျော်စောခဲ့သည့် ဗြိတိသျှ ဘောဂဗေဒပညာရှင် တစ်ဦးဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကို တိုက် ဖျက်ရန် အစိုးရ အသုံးစရိတ်များ ပိုမိုကျခံ သုံးစွဲရေး အယူ အဆအား ဖော်ထုတ်ခဲ့ခြင်းဖြင့် ခေတ်မီ ဘောဂဗေဒပညာနယ်ပယ်တွင်

အရေးပါဆုံး ဖြစ်သည့် ရှေ့ပြေးအယူအဆ တစ်ရပ်ဖြစ်လာသည်။ “ကိန်းဘောဂဗေဒ” သည်စီးပွားရေးကို ထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲ နိုင်ရန် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်များ အသုံးပြုခြင်းအပေါ် အဓိသဟာ ပြုသည်။ စီးပွားရေး ကျဆင်းချိန်တွင် လိုငွေပြနေသည့်တိုင် အစိုးရ အနေဖြင့် အသုံးစရိတ် ပိုမိုသုံးစွဲပေးရန် ဖြစ်သည်။ စီးပွားတိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးမှု လွန်စွာ မြန်ဆန်နေသည့် ကာလတွင် အစိုးရ အသုံးစရိတ် ကို လျော့ချ၍ ပိုငွေပြနိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးသမား အများစုက စီးပွားရေး ရှင်သန်စေရန် လိုငွေပြနေသည့်တိုင် အသုံးစရိတ် သုံးစွဲခြင်းကို လက်ခံကြသော်လည်း စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု မြန်ဆန်ချိန် တွင် အသုံးစရိတ်လျော့ရေးကိုမူ ဆန့်ကျင်ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။

Laffer Curve

“လက်ဖာမျဉ်းကွေး” သည် အခွန်အကောက် လျှော့ချခြင်းနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်မှု တိုးမြှင့်ခြင်းတို့၏ ဆက်စပ်မှုကို ဖော်ပြသည့် ပုံပြမျဉ်း (Graph) ဖြစ်သည်။ နိုးရှင်းသော အယူအဆဖြစ်၍ ထိုအယူ အဆကို ရော်နယ်ရီဂင်သမ္မတ ဖြစ်စေအချိန်က အမေရိကန် ပြည် ထောင်စုတွင် ကြိုက်နှစ်သက်သူများခဲ့သည်။ အစိုးရက အခွန် အကောက် လျှော့ချခြင်းကြောင့် အစိုးရကို အားပေးထောက်ခံသူများ ရရှိလာမည်ဟု တွက်ဆခဲ့သည်။ အခွန်အကောက် လျှော့ပေးခြင်း ကြောင့် စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်မှုများတိုးတက်လာမည်ဖြစ်၍ အခွန်အတုပိုမို ကောက်ခံရရှိလာမည်ဟု တွက်ဆခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် သမ္မတရီဂင်အစိုးရမှာ အမျိုးသားကြွေးမြီ နှစ်ဆ တိုးတက်လာခြင်းသာ အဖတ်တင်ခဲ့လေသည်။

Leading Economic Indicators

အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်မှု ဦးတည်ချက်များ၊ ချမှတ်ရာတွင် အစိုးရများက ပြုစုသည့် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကို စီးပွားရေး ဦးတည် ပြည့်နှံချက် များ ဟု သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ လက်လီရောင်းချမှုများ၊ စက်မှုထွက်ကုန်များ၊ အိမ်ရာစီမံကိန်းများနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများစသည်တို့အပေါ် အခြေပြုရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်မှု ကိန်းဂဏန်းများကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီးသည့် စီးပွားရေး အခြေအနေပြ ကိန်းဂဏန်းများ၊ အချက်အလက်များကိုမူ စီးပွားရေးအား နည်းမှုပြည့်နှံချက်များ ဟုခေါ်သည်။

Letter of Credit

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှုတွင် ပြည်ပမှ ကုန်ပစ္စည်းမှာယူတင်သွင်းသူက ပြည်ပနိုင်ငံမှ ပေးပို့သည့် ကုန်အတွက် ပေးချေရန် ငွေကြေးအသင့်ရှိကြောင်း အာမခံချက်ပြသနိုင်ရန် ငွေလွှဲစာတမ်းကို အသုံးပြုကြရသည်။ ပြည်ပမှ ကုန်တင်ပို့သူသည် အဆင့်အတန်းမီသည့် ဘဏ်တစ်ခုခုက လိုအပ်သော ငွေလွှဲစာတမ်း စီစဉ်ပေးနိုင်မှသာ ကုန်စည်များကို တင်ပို့ပေးမည်ဖြစ်သည်။ L/C ဟုလည်း သုံးနှုန်းသည်။

Leveraged buyout

ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို လွှဲပြောင်းသိမ်းပိုက်နိုင်ရန် ချေးယူထားသည့် ငွေကို အသုံးပြုခြင်းမှာ ကုတ်စားသုံးဝယ်ယူခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ ဝယ်ယူသူသည် ငွေရင်းအနည်းငယ်မျှသာ သုံးစွဲ၍ ကုမ္ပဏီကို ဝယ်ယူရန် ချေးငွေ ကြွေးမြီများစွာ ရယူသုံးစွဲသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ

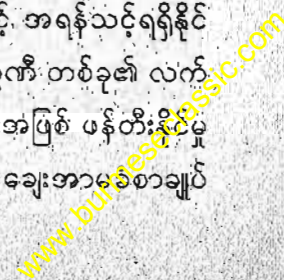
သက်ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီ၏ အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့ကို အတိုက်အခံပြုကာ ဝယ်ယူရတတ်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ကုတ်စားသုံးဝယ်ယူမှုများ အတော်အတန် ခေတ်စားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ငွေကြေးအဆမတန်ပေး၍ ဝယ်ယူရသည့် ကိစ္စများတွင် ချေးယူခဲ့သည့် ကြွေးမြီအတွက် အတိုးမြောက်မြားစွာ ပေးနိုင်ရန် ရုန်းကန်ရသည် ဖြစ်ရာ အဆင်မသင့်ပါက ဒေဝါလီခံသွားရနိုင်ပေသည်။

Liabilities

“ပေးရန်တာဝန်” ဆိုသည်မှာ ကြွေးမြီ သို့မဟုတ် အခြားတစ်စုံတစ်ရာ တာဝန်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း စာရင်းတွင် ပေးရန် တာဝန်သည် လက်ယာဘက်ခြမ်းတွင် ဖော်ပြသည်။ ရရန် ပိုင်ခွင့်ကိုမူ လက်ဝဲဘက်ခြမ်းတွင် ဖော်ပြသည်။ ပေးရန်တာဝန်ထက် ပိုသော ရပိုင်ခွင့် ပမာဏသည် အစုဝင်တို့၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ဖြစ် သည်။ လက်ဝဲပေးရန် တာဝန်များ ဆိုသည်မှာ တစ်နှစ်ထက် မပို သော ကာလအတွင်း ပေးချေရမည့် ငွေဖြစ်ပြီး ထိုထက်ပိုမိုသည် ကာလတွင်ပေးရန် တာဝန် များသည် နှစ်ရှည်ကြွေးမြီများဖြစ်သည်။

Liquidity

“ငွေဖြစ်လွယ်မှု” ဆိုသည်မှာ အရန်သင့်ငွေကြေးထုတ်ပေး နိုင်မှုကို ဆိုလိုသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ပံ့မှု (Money Supply) တွင် ဗဟိုဘဏ်၏ စီမံမှုဖြင့် အရန်သင့်ရရှိနိုင်သော ရန်ပုံငွေကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီ တစ်ခု၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် ကြွေးမြီပေးဆပ်ရန် ငွေသားအဖြစ် ဖန်တီးနိုင်မှုဖြင့် ငွေဖြစ်လွယ်မှုကို ဖော်ပြထားသည်။ ငွေချေးအာခေစာချုပ်

ဈေးကွက်တွင် စာချုပ်၏ ရောင်းဈေးကို ပြင်ဆင်လျှော့ပေါ့ရခြင်း မရှိဘဲ တန်ဖိုးပမာဏ အများအပြားကို လွယ်လင့်တကူ ဝယ်ယူ ရောင်းချနိုင်သော စာချုပ်အား ငွေဖြစ်လွယ်သောစာချုပ်ဟုခေါ်သည်။

Lombard Rate

ဂျာမနီနိုင်ငံ ဗဟိုဘဏ် (Bundes bank) နှင့် အခြားသော ဗဟို ဘဏ်များက အခြားဘဏ်များသို့ အရန်ငွေအဖြစ် ထုတ်ချေးသည့် ငွေအပေါ် ရယူသည့် အတိုးနှုန်းကို လွန်းဘတ်နှုန်း ဟုခေါ်သည်။ ငွေချေးယူသည့် ဘဏ်များသည် လွန်းဘတ်နှုန်း ပြင့် ချေးငွေ ရရှိ နိုင်ရန် အစိုးရငွေချေး ဘွန်းစာချုပ်များကိုပါ တစ်ဆင့်ယူရောင်းချ ပေးနိုင်ရေးကို စီစဉ်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။ လွန်းဘတ်ဟူသော အမည်မှာ ဥရောပ၏ အစောပိုင်းကာလ ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်များ သည် အီတလီ နိုင်ငံမြောက်ပိုင်း မီလန်မြို့ဝန်းကျင်ရှိ လွန်ဘာဗီယာ ဒေသမှ လာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သဖြင့် ယင်းဒေသအမည်ကို အစွဲပြု ခေါ်ဝေါ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

Macro Economics

စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အလုပ်လက်မဲ့ အခြေအနေ၊ ငွေဖောင်းပွမှု၊ အစိုးရ အသုံးစရိတ် စသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ယေဘုယျ အချက်အလက်များကို ကျယ်ပြန့်စွာ လေ့လာခြင်းကို မဟာဗျူဟာစီးပွားရေးပညာ ဟုခေါ်သည်။ ပုဂ္ဂလိက တစ်ဦးချင်း စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်ချင်းကို လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းအား "အနုစိတ်စီးပွားရေးပညာ" ဟု သတ်မှတ်သည်။

Marx, Karl

ကွန်မြူနစ် ဝါဒ၏ ဖခင်၊ ဂျာမနီစီးပွားရေး တွေးခေါ်ပညာရှင်နှင့် လူမှုရေးသုတေသီ ကားလ်မာ့က်စ်သည် ကွန်မြူနစ်ဝါဒနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် ပထမဆုံးသော အဓိကကျမ်းတစ်စောင်ဖြစ်သည့် Das Kapital ခေါ် "အရင်းကျမ်း" ကို ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ ထိုကျမ်းတွင် အရင်းရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းပြီး ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေး စနစ်ပေါ်ပေါက် ခြင်းကို ကြိုတင်ဟောကိန်းထုတ်ရေးသားခဲ့သည်။ "လုပ်နိုင်သမျှ စွမ်းအားရှိသမျှလုပ်၍ လိုအပ်သမျှ ရရှိခဲ့စားရေး" ဟူသည့် အတွေး အခေါ်ကို အခြေပြုသည်။ မာ့က်စ်၏ အရင်းရှင်စနစ်အပေါ် အနိဋ္ဌာရုံ အမြင်များသည် ၁၉ရာစုတွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ သူကြုံတွေ့ ခဲ့ရသော ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် မမျှမတဖြစ်မှုများမှ အခြေတည် လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အရင်းရှင် အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားများနေရာ တွင် အလုပ်သမားများကို အစားထိုးနိုင်ရေးအတွက် "ပစ္စည်းမဲ့ အာဏာရှင်စနစ် ထူထောင်ရေး" ကို ကြွေးကြော်ခဲ့သည်။ သူ၏ ကွန်မြူနစ်တော်လှန်ရေးသည် သူ့မျှော်လင့်ထားသည့် စက်မှုထွန်း ကားသော အနောက်နိုင်ငံများတွင် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိဘဲ ရုရှား နိုင်ငံတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စတာလင်ခေတ်၏ အစွန်းရောက်မှုများက မာ့က်စ်၏ ဝါဒကို ပုံပြောင်းသွားစေခဲ့သည်။

Mean, Median

Mean ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ပျမ်းမျှရှာနည်းဖြင့် တွက်ချက်ရရှိ သည့် ရလဒ်ကို ဆိုလိုသည်။ median ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ကိန်း စဉ်တစ်ခုတွင် အလယ်ဗဟိုရှိ ကိန်းကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ median

၏ အထက်တွင်ရှိသည့် ကိန်းအရေအတွက် နှင့် အောက်တွင်ရှိ ကိန်းအရေအတွက် တူညီသဖြင့် အလယ်ဗဟိုတွင်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀မာ- 2, 4, 6, 8- ကိန်းများ ပေါင်း၍ ပျမ်းမျှ တွက်ကြည့်လျှင် 5 သည် mean ဖြစ်သည်။ a,b,c,d,e တွင် c သည် median ဖြစ်သည်။

Mercantilism

နိုင်ငံအား ချမ်းသာကြွယ်ဝပြီး အင်အားတောင့်တင်းစေရန် ကုန်သွယ်မှု ရှင်းတမ်း၌ အမြတ်ထွက်စေသည့် မူဝါဒသည် “ကုန်သည်ဝါဒ” ဖြစ်သည်။ ပြည်ပသွင်းကုန်ထက် ပြည်ပပို့ကုန် ပိုမိုရေးကို အထူးအလေးထားသည်။ ကုန်သည်ဆန်ဆန် စီးပွားရေးတွင် ပြည်တွင်းစားသုံးရန် အတွက်မဟုတ်ဘဲ ပြည်ပပို့ရန် ကုန်စည်ကို ထုတ်လုပ်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ဂျပန်နိုင်ငံကဲ့သို့ ကုန်သည်ဆန်ဆန်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများသည်ပြည်တွင်း စားသုံးသူများအတွက် ကုန်စည်နည်းပါးသော်လည်း ပြည်တွင်း ငွေစုဆောင်းမှုနှင့် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့တွင် တိုးတက်မြင့်မားလာခဲ့သည်။

Merchant banking

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်လုပ်ငန်းကို ကုန်သည်ဘဏ်လုပ်ငန်းဟု ဖော်ပြသုံးနှုန်းသည် ငွေချေးအာမခံ စာချုပ်ရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီများကို အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်ဟုခေါ်ဝေါ်ပြီး အင်္ဂလန်တွင် ကုန်သည်ဘဏ်ဟု ခေါ်သည်။

Mergers and Acquisitions

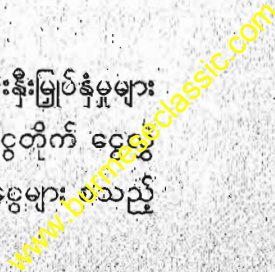
ကုမ္ပဏီများကို ဝယ်ယူခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ ပူးပေါင်းခြင်း စသည့် ဆောင်ရွက်မှုများကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြသည့် စကားရပ်များဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ဘဏ္ဍာရေးဖန်တီးရှာဖွေ နိုင်မှုများကြောင့် ကုမ္ပဏီများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် တန်ဖိုးကျဆင်းနေသည့် ကုမ္ပဏီများကို ဝယ်ယူ၍ ပါရှိလာသော လုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းခြင်း၊ အချို့ကို အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ပြန်လည် ခွဲစိတ် ရောင်းချခြင်း ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

Monetarism

ငွေကြေး ထုတ်ဝေထောက်ကူမှု (Money Supply) အား ပြောင်းလဲပေးခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သည်ဟူသော ယူဆချက်အပေါ် အခြေပြုသည့် စီးပွားရေး သဘောတရားကို ငွေကြေးဝါဒ ဟုခေါ်သည်။ ငွေကြေးဝါဒီများက ငွေဖောင်းပွခြင်းကို ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ကူမှု အားလျှော့ချခြင်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ စီးပွားရေး အရှိန်လွန်ကဲစွာ ပြင်းထန်နေလျှင် ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ကူမှုကို လျှော့ချခြင်းဖြင့် အတိုးနှုန်းများ မြင့်တက်လာကာ စီးပွားရေး အရှိန်လျော့ကျသွားစေမည်ဖြစ်သည်။

Money market

“ငွေကြေးဈေးကွက်” တွင် တာလတို ငွေကြေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပါဝင်သည်။ ဘဏ်အချင်းချင်း အပ်ငွေများ၊ အစိုးရငွေတိုက် ငွေလွှဲစာချုပ်များ၊ ငွေကြေးကို စိတ်မချသဖြင့် ခေတ္တအပ်နှံငွေများ စသည့်

အချိန်ပိုင်း အပ်ငွေများ ပါဝင်သည်။ ဤသို့ ကာလတို ချေးယူခြင်း၊ ထုတ်ချေးခြင်း လုပ်ဆောင်မှုတွင် ငွေကြေးရောင်းဝယ်မှုကို အတိုးနှုန်း အပေါ် မူတည်၍ ဆောင်ရွက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ငွေ၏ တန်ဖိုးသည် အခြားသော ရှားပါးကုန်စည်များကဲ့သို့ပင် ဝယ်လိုအား ရောင်းလိုအား အပေါ်တွင် မူတည်နေပေသည်။

Money Supply

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ကူမှုတွင် ငွေစက္ကူ၊ ငွေအကြွေများ၊ ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ငွေကြေး ထုတ်ဝေ ထောက်ကူမှုကို ဘောဂဗေဒပညာ၌ M1 ဟု သင်္ကေတ ပြုထားရာ ယင်းတွင် လှည့်လည်သုံးစွဲနေသော ငွေစက္ကူများ၊ ငွေအကြွေများနှင့် ဘဏ်တိုက်တွင်ရှိ ငွေများ ပါဝင်သည်။ ထိုငွေများ မှာ အချိန်မရွေး ထုတ်ယူနိုင်သည့် အခြေအနေတွင် အသင့်ရှိသည်။ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ကူမှုတွင် အခြားသင်္ကေတ သတ်မှတ်ချက် များမှာ M3 နှင့် M4 တို့ဖြစ်ပြီး၊ ထိုငွေ အမျိုးအစားသည် အချိန် ဆိုင်းအပ်ငွေများနှင့် နှစ်ရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် ငွေကြေးများကဲ့သို့ အဆင့်သင့်ထုတ်ယူနိုင်ခြင်း မရှိသည့် ငွေများဖြစ်သည်။ (Money Supply ကို ငွေပမာဏဟုလည်း ပြန်ဆိုခဲ့ဖူးသည်။ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ၏ ဗဟိုဘဏ်က ငွေကြေးရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေပေးသည့်ပမာဏ နှင့် အခြားဘဏ်များသို့ ထုတ်ချေးသည့်ပမာဏများ ဖြစ်ပါသည်။)

Monopoly

စီးပွားရေး ကဏ္ဍတစ်ခုတွင် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှု တစ်မျိုးမျိုး ကို လုံးဝထိန်းချုပ်ထားခြင်းသည် လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်တစ်မျိုးကို တစ်ဦးတည်း ထုတ်လုပ်သူသည် ထိုကုန်စည်

ဈေးနှုန်းကို လက်ဝါးကြီးအုပ် ချုပ်ကိုင်၍ အကန့်အသတ် မရှိ မြှင့်ချင်တိုင်း မြှင့်နိုင်သည်။ လက်တွေ့တွင် လက်ဝါးကြီးအုပ်ထား နိုင်မှုမှာ လွန်စွာနည်းပါးလျက် ရှိသည်။ စားသုံးသူများသည် အစားထိုး ဝယ်ယူ သုံးစွဲနိုင်သည့် ကုန်စည်ကို ရှာဖွေနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ၁၉၇၀ ပြည့် လွန်နှစ်များက အိုပက် (OPEC) ခေါ် ရေနံရောင်းချသည့် နိုင်ငံများ က ရေနံဈေးနှုန်းကို ထူးကဲစွာ မြှင့်တင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် လက်ဝါးကြီးအုပ် ထားနိုင်သည့် အဆင့်သို့ ရောက်လုနီးဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စားသုံး သူများအတွက် ရေနံအစားထိုး လောင်စာကို တွေ့ရှိနိုင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုကို တားမြစ်ရန် ဥပဒေများ ပြဌာန်းထားသည်။

Moody's, Standard & Poor's

ငွေချေးရန် ကြိတ်နှုန်းအဆင့် သတ်မှတ်ပေးသည့် ကမ္ဘာတွင် အကြီးမားဆုံးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းအဖွဲ့ကြီး နှစ်ဖွဲ့၏ အမည်များဖြစ် သည်။ Moody ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အကျိုးဆောင်လုပ်ငန်းနှင့် Stan- dard & Poor's တို့သည် အမေရိကန်နိုင်ငံ နယူးယောက်တွင် အခြေ စိုက် ဖွင့်လှစ်ထားကြသည်။ ထိုအဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့သည် ကုမ္ပဏီများ၊ နိုင်ငံ များနှင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အခြားသော ငွေချေးယူသူများ၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကောင်း မကောင်းကို မျက်ခြေမပြတ် လေ့လာဆန်းစစ် လျက်ရှိကြသည်။ ချေးယူငွေကိုပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်ရန်အလားအလာ အကောင်းဆုံး ငွေချေးသူကို AAA(အေသုံးလုံး) အဆင့်သတ်မှတ် ပေးသည်။ ၇၂ပုန့်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ IBM ကုမ္ပဏီနှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံတို့သည် အေသုံးလုံး အဆင့်ရှိထားသည်။

Multilateral trade Agreements

ဂတ် (GATT) အဖွဲ့၏ လမ်းညွှန်မှုအရ ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများသည် အထွေထွေကုန်သွယ်မှု မူဝါဒ တစ်ရပ်အပေါ် သဘောတူညီကြမည်ဆိုပါက စားသုံးသူများသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အကောင်းဆုံးကုန်ပစ္စည်း အမျိုးအစားကို အသင့်တော်ဆုံး ဈေးနှုန်းဖြင့် ရွေးချယ်ဝယ်ယူသုံးစွဲခွင့် ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ “ဘက်စုံ ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီမှု” ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ ကုန်သွယ်မှုတားမြစ် ကန့်သတ်ချက်များကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် ဖြစ်သည်။ ဥရောပဘုံဈေးသည် ကမ္ဘာတွင် အောင်မြင်မှု အရှိဆုံးဘက်စုံ ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီမှု၏ သာဓကပင်ဖြစ်သည်။

Multinationals

နိုင်ငံအများအပြားတွင် တစ်ပြိုင်တည်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသည့် ကုမ္ပဏီများကို “နိုင်ငံစုံစီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းကြီးများ” ဟုခေါ်သည်။ တစ်ချိန်က နိုင်ငံစုံ ကုမ္ပဏီကြီးများသည် အရင်းရှင်နယ်ချဲ့ စနစ်ကို ကိုယ်စားပြုခြင်းဖြစ်သည်ဟု မနှစ်မြို့နိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ယခုအခါတွင် အရင်းအနှီးနှင့် အလုပ်အကိုင်များ ယူဆောင်လာရန် လိုအပ်နေသည့် နိုင်ငံများက လက်ကမ်းကြိုဆိုလျက်ရှိသည်။ ဥရောပ ဘုံဈေးအဖွဲ့ကဲ့သို့ ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများ ပယ်ဖျက်ထားခြင်းသည် ကုမ္ပဏီတစ်ခုအနေဖြင့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံအများအပြားသို့ မိမိထုတ်ကုန် ပစ္စည်းအား ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့နိုင်ခွင့် ရရှိလာသည်။ နိုင်ငံစုံ ကုမ္ပဏီအဖွဲ့အစည်းများသည် တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင် နိုင်ငံအများအပြားသို့ မိမိ၏ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းဖြန့်ဖြူးရောင်းချနိုင်သည့် တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဈေးကွက် နေရာရရှိမှု အကျိုးကျေးဇူးကို ခံစားလျက်ရှိသည်။

Mutual Fund

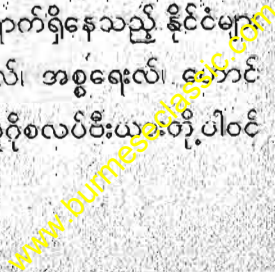
“စုပေါင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရန်ပုံငွေ” ဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုတည်းတွင် ငွေအားလုံးကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းကြောင့် ရင်ဆိုင်ရမည့် စွန့်စားမှုကို ရှောင်လွှဲရန် ဘွန်းစာချုပ်၊ စတော့ရှယ်ယာမျိုးစုံကို စုဆောင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြစ်သည်။ စုပေါင်းရန်ပုံငွေတွင် အစုရှယ်ယာတစ်ခုစီသည် ဖြန့်ဝေရင်းနှီး မြှုပ်နှံထားမှုများ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ စုပေါင်းရန်ပုံငွေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း သည် ပြည်ပနိုင်ငံ များ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် ဈေးကွက်များ၏ သတင်းအချက်အလက်ကို အကဲဖြတ်ရန် အခက်အခဲရှိသည့် တစ်ဦးချင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အတွက် အထူးသင့်လျော်သည့် နည်းလမ်းဖြစ်သည်။

Net assets

“အသားတင်ရပိုင်ခွင့်” ဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ ရပိုင်ခွင့်အားလုံးမှ ပေးရန်တာဝန် အရပ်ရပ်ကို နှုတ်ပယ်ပြီးနောက် ကုမ္ပဏီပိုင် အဖြစ်ကျန်ရှိသည့် ရပိုင်ခွင့်ဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်ထားသူများသည် အသားတင် ရပိုင်ခွင့်ကို မိမိတို့အတွက် ကုမ္ပဏီ၏ ဝေစုဟု သဘောထားကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အသားတင်ရပိုင်ခွင့်ကို အစုဝင်များ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ဟုလည်းခေါ်သည်။

Newly Industrialized Countries (NIC)

“စက်မှုနိုင်ငံသစ်များ” (INC) သည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံအဆင့်သို့ တက်လှမ်းနိုင်မည့် လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ရောက်ရှိနေသည့် နိုင်ငံများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းနိုင်ငံများတွင် ဘရာဇီးလ်၊ အစ္စရေးလ်၊ ဟောင်ကောင်၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ တိုင်ဝမ်၊ ထိုင်း နှင့် ယူဂိုစလပ်ဗီးယားတို့ပါဝင်ကြသည်။

Offshore banking

“အဝေးရောက်ဘဏ်လုပ်ငန်း”ဆိုသည်မှာ ပင်ရင်းနိုင်ငံ၏ ကန့်သတ် တားမြစ်မှုများ စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် ကင်းကွာနေသော ဘဏ်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု အားလုံးကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ အဝေးရောက် ဘဏ်လုပ်ငန်းကို ယှဉ်ပြိုင်လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ရန်အတွက် အစဉ်အလာဘဏ်လုပ်ငန်းများမှလည်း ဘဏ်နှင့် ဆက်သွယ်သူများ အတွက် အခွန်လွတ်ကင်းနိုင်မည့် ငွေစာရင်း ဖွင့်လှစ်ပေးရန် စီစဉ် ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ အဝေးရောက် ဘဏ်လုပ်ငန်းများသည် လန်ဒန်၊ လူဇင်ဘတ်၊ စင်ကာပူ နှင့် ဟောင်ကောင်တို့၌ ရှိနေသည်။

Open market operations

“ပြင်ပဈေးကွက်လှုပ်ရှားမှု” ကို ဗဟိုဘဏ်များက ငွေချေးအာမခံ စာချုပ်များ ရောင်းချခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်းပြုရာတွင် အသုံးပြုသည်။ နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးထုတ်ဝေ ထောက်ကူမှု အခြေအနေ (Money Supply) ကို ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန် အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်၏ ငွေသိုလှောင်ခန်းတွင် ထားရှိသည့် ငွေများသည် Money Supply ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် မှတ်ယူနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ သို့ရာတွင် ဗဟိုဘဏ်မှ ထိုငွေများဖြင့် ပြင်ပဈေးကွက်တွင် ငွေချေး အာမခံစာချုပ်များကို ဝယ်ယူလိုက်ပါက နိုင်ငံအတွင်း Money Supply အဖြစ် ငွေကြေး ထုတ်ဝေပေးမှု ပိုမိုများပြားလာမည်ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ဗဟိုဘဏ်မှ ငွေချေးအာမခံ စာချုပ်များကို ပြင်ပဈေးကွက်တွင် ထုတ်ရောင်းလိုက်ပါက နိုင်ငံအတွင်း လှည့်လည်သုံးစွဲနေသော ငွေကြေးများသည် ဗဟိုဘဏ်၏ ငွေသိုလှောင်ခန်းသို့ ဝင်ရောက်လာမည်ဖြစ်၍ Money Supply ပမာဏ လျော့ကျသွား

မည်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်က ပြင်ပဈေးကွက်တွင် ရောင်းဝယ်သည့် စာချုပ်များသည် များသောအားဖြင့် အစိုးရက ထုတ်ဝေထားသည့် ငွေချေးစာချုပ်များသာ ဖြစ်သည်။

Organization of Petroleum Exporting Countries (OPEC)

“အိုပက်အဖွဲ့” (OPEC) ကို ကမ္ဘာ့ရေနံထုတ်လုပ်သူအများစု၏ မူဝါဒများ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ကမ္ဘာ့ရေနံပြဿနာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းမှာ “ရေနံတင်ပို့သည့်နိုင်ငံများအဖွဲ့(အိုပက်)” က ရေနံထုတ်လုပ်မှု ကန့်သတ်ရန်နှင့် ရေနံဈေးနှုန်း မြှင့်တင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အိုပက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှာ ဆော်ဒီအာရေဘီးယား ၊ အီရန် ၊ အီရတ် ၊ ကူဝိတ် ၊ အာရပ်စော်ဘွားများပြည်ထောင်စု၊ ကွာတာ ၊ ဗင်နီဇွဲလား ၊ နိုင်ဂျီးရီးယား ၊ လစ်ဗျား ၊ အင်ဒိုနီးရှား ၊ အယ်ဂျီးရီးယား ၊ ဂါဘွန် နှင့် အီကွေဒိုး နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည်။

Over-the -Counter (OTC)

ကောင်တာပေါ်တင်ရောင်းသည် ဟု ခေါ်သော အစုရှယ်ယာများကို အဓိက စတော့ရှယ်ယာ လဲလှယ်ရောင်းဝယ်ရေး ဌာနများတွင် ရောင်းချခြင်း မရှိပေ။ အစိုးရအသိအမှတ်ပြုထူထောင်ထားသည့် ရောင်းဝယ်ရေးဌာနတို့တွင် ရောင်းချရန် ငွေကြေးဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များကို မမီနိုင်သည့် ကုမ္ပဏီငယ်များအတွက် OTC စတော့ရှယ်ယာများဖြစ်သည်။ OTC စတော့ရှယ်ယာများကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် NASDAQ တွင်လည်းကောင်း၊ ဗြိတိန်တွင် “စာရင်းမဝင်စာချုပ်ဈေးကွက်” (Unlisted Securities Market-

USM) တွင်လည်းကောင်း၊ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် OTC နှင့် တိုကျိုဒုတိယ တန်းစတော့ရှယ်ယာလဲလှယ် ရောင်းဝယ်ရေးတွင် လည်းကောင်း ရောင်းဝယ်ကြသည်။

Par

ဆိုဗျေး၏ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအပြည့် တန်ဖိုးရှိသော ဘွန်းစာချုပ် သို့မဟုတ် ပုံသေဝင်ငွေရ စတော့ရှယ်ယာကို ရောင်းဝယ်လျှင် ပါ (Par) ဈေးဖြင့် ရောင်းဝယ်သည်ဟု ခေါ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ်အများစု၏ Par သည် ဒေါ်လာ ၁၀၀၀ ဖြစ်၍ ပုံသေဝင်ငွေရ စတော့များ၏ Par သည် ဒေါ်လာ ၁၀၀ ဖြစ်သည်။ ဘွန်းစာချုပ် နှင့် ရှယ်ယာများ ပေါက် ဈေးသည် Par မဖြစ်ပေ။ အတိုးနှုန်းများ မြင့်တက်ခြင်း ကျဆင်းခြင်း ကိုလိုက်၍ Par အထက်သို့ မဟုတ် Par အောက်ရောင်းဝယ်ကြရသည်။

Per capita

လက်တင်ဘာသာစကားဖြစ်၍ 'တစ်ဦးချင်း' သို့မဟုတ် 'လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးစီ' ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ နိုင်ငံချင်း နှိုင်းယှဉ်ရာ တွင် လွန်စွာအသုံးဝင်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံ ကို ကမ္ဘာ့ကြွေးမြီအများဆုံးနိုင်ငံဟု သတ်မှတ်လျှင် မှားယွင်းမည် ဖြစ်သည်။ ဘရာဇီးလ်သည် လူဦးရေသန်း ၁၂၀ ရှိသဖြင့် အာဂျင် တီးနားနိုင်ငံမှာ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံထက် စုစုပေါင်းကြွေးမြီပမာဏ လျော့ နည်းသော်လည်း လူဦးရေအချိုးအစားအရ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံသား တစ်ဦးချင်းစီ၏ ကြွေးမြီပမာဏမှာ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်း စီထက်ပို၍များပြားနေသည်။

Per capita GNP

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို တိုင်းတာသတ်မှတ်ရန် အသင့်တော်ဆုံးနည်းလမ်းမှာ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ် မှုတန်ဖိုး (Per capita GNP) ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန်ပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်စည် နှင့် ဝန်ဆောင်မှုထုတ်လုပ်သည့် တန်ဖိုး စုစုပေါင်းအရ ထိုနိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီက မည်မျှ ထုတ်လုပ်သည်ကို တွက်ချက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နှိုင်းယှဉ်ချက်များအရ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ တစ်ဦးချင်းထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးသည် ဒေါ်လာ ၁၈၅၀၀ ဖြစ်၍ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ တစ်ဦးချင်း ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးသည် ဒေါ်လာ ၂၃၃၀၀ ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သော်လည်း (လူဦး ရေနည်းသည့်) ဂျပန်နိုင်ငံက တစ်ဦးချင်းထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးပိုမိုခဲ့သည်။

Perestroika

ရုရှားဘာသာစကားဖြစ်၍ "စီးပွားရေးပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်း" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေမှာ ဘျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးကြောင့် ပြိုလဲ ပျက်စီးတော့မည့် အခြေအနေသို့ သိသာထင်ရှားစွာ ရောက်ရှိလာ ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆိုဗီယက်ကွန်မြူနစ်ပါတီ အကြီးအကဲဖြစ်သူ မီခေးလ်ဂိုဗားချော့ (Mikhail Gorbachev) သည် ပယ်ရီစထရိုက် ကာ ခေါ် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လမ်းစဉ်ချမှတ်တိုက်တွန်း ခဲ့သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုထိရောက် လာစေရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြုပြင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကုန်စည်ဖန်တီးမှုထုတ်လုပ်ရမည့် ရင်းမြစ်များကို

မည်သို့ ဖြန့်ဝေပေးရမည် စသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ဈေးကွက်က ဆုံးဖြတ်ပေးမည့် စနစ်သို့ ရှေ့ရှုသွားရန် မျှော်မှန်းခြင်းဖြစ်သည်။

Poison Pill

ကုမ္ပဏီအားလွှဲပြောင်းသိမ်းယူရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လာသည့် အခါတွင် ထိုသို့ ကြိုးပမ်းသူများအား ခုခံကာကွယ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်မှာ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ နည်းဗျူဟာကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းဗျူဟာကို အဆိပ်ပါသောဆေးလုံး ဖြင့်ကုသကာကွယ်ခြင်း ဟု/တင်စားခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကုမ္ပဏီတွင် ကြွေးမြီများ ထူးကဲများပြားလာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် ကုမ္ပဏီ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေဆိုးဝါးမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသဖြင့် ကုမ္ပဏီကို သိမ်းယူလိုသူများ စိတ်ဝင်စားမှု လျော့နည်းသွားနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ အဆိပ်ပါသော ဆေးလုံး ဖြင့် ကာကွယ်နိုင်ပါက ကုမ္ပဏီကို မူလပိုင်ရှင်များ၏ လက်တွင် ဆက်လက်တည်မြဲစေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြောင့် နောင်တွင်ပြုပြင်ကုစား မရနိုင်တော့ဘဲ ကုမ္ပဏီပျက်စီးသွားမည့် အန္တရာယ်ကိုလည်း ကြုံတွေ့ရတတ်ပေသည်။

Preferred Stock

“ဦးစားပေး စတော့ရှယ်ယာ” ဆိုသည်မှာ အမြတ်ဝေစုကို ပုံသေ ရခွင့်ရှိသည့် ပိုင်ဆိုင်မှု အမျိုးအစားဖြစ်သည်။ ဦးစားပေး စတော့ရှယ်ယာသည် သာမန်စတော့ရှယ်ယာများထက် ဦးစားပေးခြင်း ခံရသော်လည်း ကုမ္ပဏီအစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရာတွင် မဲဆန္ဒပေးခွင့် မရှိပေ။ ကုမ္ပဏီ အရှုံးပေါ်၍ ဒေဝါလီခံရပါက ဦးစားပေး

စတော့ရှယ်ယာ ပိုင်ရှင်က သာမန်စတော့ရှယ်ယာပိုင်ရှင် ထက် မိမိ၏ အစုငွေကို ဦးစွာ ပြန်လည်ရခွင့်ရှိသည်။

Prime rate

ဘဏ်များကမိမိတို့ ယုံကြည်စိတ်ချမှုအရှိဆုံးဖောက်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများသို့ ထုတ်ချေးငွေအပေါ်ရယူသည့် “မူလအတိုးနှုန်း” ကို Prime rate ဟုခေါ်သည်။ ဘဏ်မှ အခြားသူများသို့ ထုတ်ချေးငွေ အပေါ်ရယူသည့် အတိုးနှုန်းမှာ ပိုမိုများပြားပြီး မူလအတိုးနှုန်း အပေါ် အခြေပြု၍ သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မူလ အတိုးနှုန်းကျဆင်းပါက ကျန်အတိုးနှုန်းများလည်း လိုက်ပါကျဆင်းသည်။

Principal

“အရင်း” သည် ချေးငွေ၏ မူလတန်ဖိုးဖြစ်သည်။ ငွေချေးယူသူသည် အရင်းကို ပေးဆပ်ပြီးဖြစ်လျှင် ကြွေးမြီကျေပြီးဖြစ်သည်။ အချို့ ငွေချေးယူသူများမှ အရင်းကို အကျေမပေးဆပ်ရသေးပါက ကျန်အရင်းပေါ်တွင် ကျသင့်အတိုးကို အရစ်ကျပေးဆပ်ရသည်။ တတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံများသို့ ထုတ်ချေးသည့် ချေးငွေအချို့မှ အရင်းကို လုံးဝပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်းမရှိချေ။ သို့ဖြစ်၍ ငွေထုတ်ချေးသူများက အတိုးကို ရနိုင်သလောက်ရအောင် ကြိုးပမ်းလေ့ရှိကြသည်။

Private Placement

ပုဂ္ဂလိက အစီအစဉ်သည် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် သို့မဟုတ်ကြွေးမြီအာမခံ စာချုပ်အနည်းအကျဉ်းကို ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်းဖြစ်၍ အများနှင့် ဆိုင်သော အစီအစဉ်ကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်မှုမရှိပေ။ ထိုအာမခံစာချုပ်မျိုးကို ပြင်ပဈေးကွက်တွင် ရောင်းဝယ်ခြင်းမပြုဘဲ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအုပ်စုငယ်များသို့သာ ပုဂ္ဂလိကအစီအစဉ်ဖြင့် ရောင်းချလေ့ရှိသည်။

Privatization

အစိုးရပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည်မရှိသော၊ အစိုးရ၏ အရင်းအနှီးများ ကုန်ခမ်းစေသော သံမဏိစက်ရုံကဲ့သို့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းမျိုးမှာ ယခင်ကပြည်သူပိုင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းမျိုးဖြစ်တတ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ကဏ္ဍအဖြစ်ထားရှိလျှင် ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ယူဆပါက ထိုစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း၏ အစုရှယ်ယာများကိုပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့အား ရောင်းချလေ့ရှိသည်။

Productivity

“လူတစ်ဦးချင်းထုတ်လုပ်နိုင်မှု”ဖြစ်သည်။ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် လူအင်အား၊ အရင်းအနှီး သို့မဟုတ် မြေယာပမာဏနှင့် နှိုင်းယှဉ်တွက်ချက်သည်။ လူတို့လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် အလုပ်ကို စက်များ၊ အသုံးပြုဆောင်ရွက်ပါက ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်မည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ လူတို့သည် ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ အလုပ်လုပ်မည်ဆိုပါကလည်း ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်မည် ဖြစ်သည်။ လူအင်အား အတူတူ ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ထိရောက်စွာ ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ပါက ကုန်စည်များ ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

Purchasing Power Parity (PPP)

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံစီ၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးအစားတူပမာဏတူ အုပ်စုတစ်စု၏ တန်ဖိုးသည် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံများ၏ ငွေကြေးတန်ဖိုးကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင်အခြေခံအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းကို နိုင်ငံခြားငွေကြေး ဈေးကွက်များက သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး အဆိုပါငွေကြေးသည် သက်ဆိုင်ရာပင်ရင်းနိုင်ငံ၌ အမှန်တကယ် ကုန်စည်မည်မျှ ဝယ်ယူနိုင်မည် ဆိုသည့်အချက်က သတ်မှတ်ခြင်း မဟုတ်ချေ။ ငွေကြေး တစ်မျိုး၏ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းကို အခြားမျိုးမတူသောငွေကြေးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ရာ၌ “ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းညီမျှနှုန်း” (PPP) နှင့် တိုင်းတာခြင်းက ပိုမိုမှန်ကန်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်သည့် ဈေးကွက်တွင် ဒေါ်လာ တစ်ရာဖြင့် ယန်းငွေမည်မျှ ဝယ်ယူရရှိနိုင်သည်ဆိုသည် အချက်မှာ ယန်းငွေ၏ တန်ဖိုးကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေါ်လာတစ်ရာဖိုးရှိ ယန်းငွေသည် ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့တွင် အမှန်တကယ် မည်မျှ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းရှိသည်ကို ဖော်ပြခြင်း မဟုတ်ပေ။ PPP သည် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း တစ်မျိုးကဲ့သို့ပင် ငွေကြေးတစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး၏ တန်ဖိုးကို နှိုင်းယှဉ် ပြနိုင်သည်။

Quota

“ခွဲတမ်း”ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ကာလအတွင်း တင်သွင်းခွင့်ပြုသည့် သွင်းကုန်အရေအတွက် ကန့်သတ်ချက်ဖြစ်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့သည် လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှုကို ခွင့်ပြုလိုပါက သွင်းကုန်ခွဲတမ်းကို သတ်မှတ်ထားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကန့်သတ်ထားခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည့် အရည်အသွေး မရှိသော ပြည်တွင်း ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူများကို အကာအကွယ်ပေးရာ ရောက်သည်။ အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သည့် ပြည်ပသွင်းကုန်များကို ပြည်တွင်းစားသုံးသူများက ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခွင့် မရရှိသဖြင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို နိမ့်ကျစေနိုင်ပေသည်။

Rational expectations

ခေတ်သစ်ဘောဂဗေဒ၊ ပညာရပ်များသည် “ဆီလျော်သော မျှော်လင့်မှုများ” သဘောတရားပေါ်တွင် အခြေပြုလျက်ရှိသည်။ အကယ်၍ ရနိုင်သမျှသော သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည့်စုံစွာ သိရှိနားလည်ခွင့် ရမည်ဆိုပါက လူတို့သည် အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှုဖြင့်သာ လှုပ်ဆောင်ကြမည် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ သို့ရာတွင် များစွာသော စားသုံးသူများနှင့် ထုတ်လုပ်သူများသည် ဆီလျော်သော အပြုအမူကို အစဉ်အမြဲ ဆောင်ရွက်လေ့မရှိချေ။ သို့ဖြစ်၍ ဆီလျော်သော မျှော်လင့်မှု သဘောတရား အပေါ် အခြေပြုထားသည့် ဘောဂဗေဒ သဘောတရားများသည်လည်း ကမောက်ကမ ဖြစ်သွားလေ့ရှိပေသည်။

Reaganomics

၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် အမေရိကန်သမ္မတ ရော်နယ်ရီဂင် ချမှတ်ခဲ့သော အမေရိကန် စီးပွားရေး စီမံကိန်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အခွန်အကောက်များ လျော့ချပစ်ရေး စီမံကိန်းဖြစ်သည်။ ပြိုင်ဘက် သမ္မတလောင်းဂျော့ဘုရှ်က “ဂန္ထီရဘောဂဗေဒ” ဟု အမည်တပ်ခဲ့သည်။ ရီဂင်ဘောဂဗေဒ အရ အခွန်အကောက် လျော့ချဖြတ်တောက်လိုက်ခြင်းကြောင့် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်များ လျော့ကျသွားမည်ဖြစ်ပြီး အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေလည်း ဦးမော့လာစေမည် ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့တွင် သမ္မတရီဂင် လက်ထက်၌ လူမှုရေး အသုံးစရိတ်များ လျော့ချပြီး အစိုးရ၏ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်များ တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ ရီဂင်ဘောဂဗေဒ တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏အမျိုးသားကြွေးမြီမှာ ဒေါ်လာသန်းသုံးသောင်းအထိ နှစ်ဆတိုးသွားခဲ့သည်။

Real Values

ငွေဖောင်းပွမှုကို ချိန်ဆသည့် တန်ဖိုးကို “အမှန်တန်ဖိုး” ဟု ရည်ညွှန်းသုံးစွဲသည်။ ငွေဖောင်းပွမှု ဖြစ်ပေါ်စဉ်တွင် ကုန်ဈေးနှုန်းများ မြန်ဆန်စွာ မြင့်တက်လာလေ့ရှိသဖြင့် တန်ဖိုးတစ်ခုနှင့်တစ်ခု နှိုင်းယှဉ်ရန် မလွယ်ကူပေ။ ငွေဖောင်းပွမှုနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကို ညှိနှိုင်းချိန်ဆပြီးမှသာလျှင် အမှန်တန်ဖိုး ကို နှိုင်းယှဉ်ရနိုင်ပေသည်။

Receivables

“ဥပပေါက်မီ ကြက်ကလေးအကောင်ရေကို ရေတွက်ခြင်း ဖြစ်သည်” လက်ကုန်ရှင်းတမ်းတွင် ကုမ္ပဏီကရရန်ရှိသည့် တစ်ခုခုကို ယင်းအတွက် အမှန်တကယ် ငွေမချေရသေးသော်လည်း ကုမ္ပဏီ၏ ရပိုင်ခွင့်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ ထိုရပိုင်ခွင့်ကို “ရရန်ရှိ” ဟု ခေါ်သည်။ ရရန်ရှိအတွက် ပေးချေရမည့် ငွေအပြေအကြေးပေးပြီး နောက် အဆိုပါ ရရန်ရှိသည် လက်ငင်းရပိုင်ခွင့် ဖြစ်လာသည်။

Recession

စီးပွားရေး အထ နှေးကွေးမှု အချိန်ရှည်ကြာစွာဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် စီးပွားရေး အရှိန်သေရပ်တန့်စေခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နိုင်ငံတွင် စီးပွားရေး ရပ်ဆိုင်းခြင်းသည်အခြားနိုင်ငံများသို့ ကူးစက်ပြန့်ပွားသွားလေ့ရှိသည်။ စီးပွားရေး ရပ်ဆိုင်းခြင်း၏ ရှေးဦးလက္ခဏာများမှာ အိမ်ရာလုပ်ငန်းများ၊ လက်လီအရောင်းအဝယ်များ စသည့် စီးပွားရေးရာ ညွှန်ပြချက်များ ကျဆင်းသွားခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး အပြည့်အဝ ရပ်ဆိုင်းသွားမည်ဆိုပါက အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေရုတ်ခြည်းမြင့်မားလာပြီး အတိုးနှုန်းများ ကျဆင်းသွားမည် ဖြစ်သည်။

Repurchase agreements

နောင်တစ်ချိန်တွင် ပြန်လည်ရောင်းချရန် သဘောတူညီချက် ပါဝင်သော ဘွန်းစာချုပ်ဝယ်ယူခြင်းကို "ပြန်ဝယ်သဘောတူ" ဟုခေါ်ဆိုသည်။ ဈေးကွက်တွင် ရီပို (Repo) ဟုခေါ်လေ့ရှိသည်။ အဆိုပါ ပြန်ဝယ်သဘောတူ စာချုပ် တန်ဖိုးကို ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသည်။ ကာလတို ဘဏ်အပ်ငွေကဲ့သို့ ဝယ်ယူသည်စာချုပ်ကို အချိန်တိုကာလ အတွင်းသာ ကိုင်ဆောင်ထားရသည်။ ဗဟိုဘဏ်များက ဘဏ်အတိုးနှုန်းကို လျှော့ချလိုသည့် အခါတွင် ဘွန်းစာချုပ်များကိုပြန်ဝယ်သဘောတူချက်ဖြင့် ပြင်ပဈေးကွက်များ၌ ဝယ်ယူကြသည်။ ထိုသို့ဝယ်ယူခြင်းကြောင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု (Money Supply) ပမာဏကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်တွင် ငွေကြေးပိုမိုများပြားစေရန် ပန်တီးနိုင်းလျှင် အတိုးနှုန်းလျော့ကျစေမည် ဖြစ်သည်။ ကုန်သည်များသည် ဗဟိုဘဏ်က ထိုသို့ ရီပိုစာချုပ် ဝယ်ယူသည်ကို သတိပြုမိပါက အတိုးနှုန်း လျော့ကျမည့် အလားအလာအဖြစ် တွက်ဆကာ ဘွန်းစာချုပ်ကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဝယ်ယူထားလေ့ရှိကြသည်။

Rescheduling

ငွေချေးယူထားသူများက ချေးငွေကို ချက်ချင်းပြန်ဆပ်နိုင်ခြင်း မရှိသည့်အခါတွင် ငွေချေးထားသူများအတွက် အချိန်လုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်စေရန် ငွေထုတ်ချေးသည့် ဘဏ်များက အစီအစဉ်ပြန်လည်ချမှတ်ပေး လေ့ရှိသည်။ အစီအစဉ်ပြန်လည်သတ်မှတ်မှုကို တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများသို့ ထုတ်ချေးငွေအတွက် တွေ့ကြုံရတတ်သည့် အခက်အခဲများကို ပြေရှင်းရာတွင် တွယ်ကျယ်စွာ အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဤသို့ ပြန်လည် စီစဉ်ခြင်းဖြင့် ကြွေးမြီ လုံးဝ မပေးဆပ်နိုင်ကြောင်း သဘောတူလိုက်ရမည့် အခြေအနေကို ကြိုတင်ရှောင်ရှားခြင်းဖြစ်သည်။

ဘဏ်များက အစီအစဉ်ပြန်လည် ချမှတ်ပေးခြင်းမပြုပါက ငွေချေးယူသူသည် ပျက်ကွက်သည့် အဆင့်သို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်ပြီး ဘဏ်များအနေဖြင့်လည်း ကြွေးမြီကို အဆုံးခံကာ လျှော့ပစ်ရမည် ဖြစ်သည်။

Saving

ငွေစုဆောင်းမှုသည် မသုံးစွဲသော ဝင်ငွေဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက အီတလီနှင့် ဂျပန် လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ဝင်ငွေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံကို စုဆောင်းနေစဉ်တွင် အမေရိကန်တို့က ယင်းတို့၏ ထက်ဝက်ခန့် ကိုသာစုဆောင်းခဲ့ကြသည်။ ငွေစုဆောင်းမှုသည် စီးပွားရေးတွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာခြင်းဖြစ်သဖြင့် ငွေစုဆောင်းမှုတိုးမြှင့်လာခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ရေရှည်တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ဖြစ်စေသည်။

Savings and Loan (S & L)

ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ငွေထုတ်ချေးခြင်းသည် နေအိမ်များ၊ ရုံးအဆောက်အအုံများကဲ့သို့ အိမ်ရာမြေများ ဝယ်ယူရန်အတွက် ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ အပ်နှံငွေများမှာအဓိကအားဖြင့် ဒေသခံ စားသုံးသူများကမှ အပ်နှံခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် စွန့်စားရလွန်းသော အိမ်ရာမြေရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ထုတ်ချေးရန် အဆင့်နိမ့်သော ဘွန်းစာချုပ်များ (Junk Bonds) ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်းဖြင့် ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် ကြွေးမြီထူပြောကာ အခက်အခဲကြုံခဲ့ရပူးလေသည်။

Securities

“အာမခံစာချုပ်စာတမ်းများ” သည် များသောအားဖြင့် စက္ကူပေါ်တွင် ပုံနှိပ်ထားသော ငွေကြေးဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများဖြစ်ပြီး တန်ဖိုးတစ်စုံတစ်ရာ ထိုက်တန်သည့် စာရွက်အပိုင်းအစများဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးလောကတွင် စတော့ရှယ်ယာများ (Stocks)၊ တွန်းစာချုပ်များ (bonds)၊ ဘဏ်စာချုပ်များ (notes)၊ အပ်ငွေထက်သေခံလက်မှတ်များ (Certificates of deposit)၊ အိတ်စာချုပ်များ (bills) စသည်တို့ကို အာမခံစာချုပ်စာတမ်းများအဖြစ် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ ကြွေးသက်သေခံလွှာ IOU သည်လည်း အာမခံစာတမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိုလက်မှတ်ကို လက်ဝယ်ရရှိထားသူသည် (ငွေကြေး) တန်ဖိုး တစ်စုံတစ်ရာကို ရပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ထိုစာရွက်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားရသည်။

Short selling

အာမခံစာချုပ်ဈေးကွက်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့သည် မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင် မဟုတ်သော အာမခံစာချုပ်စာတမ်းများကို နောင်အချိန်တွင် ပြန်လည်ဝယ်ယူမည်ဟု ကတိဝန်ခံချက်ဖြင့် ရောင်းချခွင့်ရှိသည်။ ဤသို့ ရောင်းချခြင်းကို ခေတ္တရောင်းခြင်း ဟုခေါ်သည်။ ခေတ္တရောင်းသူများသည် နောင်အချိန်တွင် မိမိတို့ ဝယ်ယူမည့် စာချုပ်များကို ခေတ္တငှားရမ်း ရယူနိုင်လေ့ရှိသည်။ စတော့ရှယ်ယာဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ယူဆပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည်အဆိုပါ စတော့ရှယ်ယာကို ခေတ္တထုတ်ရောင်းမည် ဖြစ်သည်။ ဈေးကျပြီး နောက်ပိုင်းမှ အဆိုပါ စတော့ရှယ်ယာကို ပြန်လည်ဝယ်ယူမည်ဖြစ်သည်။

Smith, Adam

ခေတ်သစ်ဘောဂဗေဒပညာ၏ ဖခင်ကြီးဖြစ်သည်။ ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် ဈေးကွက်သည်ကိုယ်ဘာသာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့် စကော့လူမျိုးများကို ရှေးဆောင်လမ်းပြပြုခဲ့သူဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက် စီးပွားရေး စနစ်၏ လုပ်ဆောင်ပုံကို ရှင်းလင်းပြရာ၌ မမြင်ရသောလက်များ၊ အလုပ်ခွဲဝေဆောင်ရွက်မှု စသော စကားရပ်များကို စတင်သုံးစွဲခဲ့သည်။ အဒမ်စမစ် ပြုစုရေးသားသည့် နိုင်ငံများ၏ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု (The Wealth of Nations) ကျမ်းသည် အရင်းရှင်စီးပွားရေး စနစ်၏ အခြေခံ အုတ်မြစ်ဖြစ်သည်။

Socialism

“ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ” သည် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုကို ပိုမိုမျှတစွာ ဝေငှပေးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သည့် ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး စနစ်ကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်စနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးသည့် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများ ရှိပါသည်။ ပြင်သစ်၊ စပိန်နှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံ စသည်တို့အပြင်၊ ဗဟိုစီမံကိန်း စီးပွားရေးစနစ်ကို ပြောင်းလဲမပစ်မီက ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင် နိုင်ငံများသည် ဈေးကွက်စနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ ဟူသော အသုံးအနှုန်းမှာ အစိုးရအဖွဲ့ ပုံစံနှင့် စီးပွားရေးစနစ်တို့ကို တစ်ပြိုင်တည်း ရည်ညွှန်ခြင်းဖြစ်၍ နားရှုပ်စရာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အမေရိကန် တို့ကမူ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို ကွန်မြူနစ်ဝါဒနှင့် အတူတူဟူ၍ပင် လွဲမှားစွာ ယူဆကြသည်။ များစွာသော အရင်းရှင်စနစ် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်နိုင်ငံများတွင် ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ အစိုးရအဖွဲ့က ဦးဆောင်နေ

သည်များလည်း ရှိသည်။ ဥပမာ ပြင်သစ်တို့က ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရ အဖွဲ့ကိုရွေးကောက်တင်မြှောက်ရုံဖြင့် ပဲရစ်သည် ခမ်းနားထည်ဝါ၍ စည်းကားမြင်ဆိုင်သော မြို့တော်ကြီးအဖြစ်မှ ချုပ်ငြိမ်းမသွားပေ။

Speical Drawing Right (SDR)

“အထူးထုတ်ယူခွင့်” (SDR) များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF)က ဖန်တီးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ ငွေပေးငွေယူ ကိစ္စများ ပြေလည်ချောမောစေရန် အမေရိကန်ဒေါ်လာ နှင့် ဂျာမန် မတ်ငွေတို့ကဲ့သို့ ငွေကြေးများနှင့် ရွှေတို့၏ နေရာတွင် အစားထိုး သုံးစွဲနိုင်ရန် စီစဉ်ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအများအပြားသည် SDR များကို သီးသန့်ငွေကြေး အဖြစ် အသုံးပြုလာခြင်းဖြင့် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဒေါ်လာကိုဖယ်ရှားသွားရန်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် IMF တို့၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် ပေးရန်တာဝန်များကို SDR ဖြင့် ဖော်ပြကြသည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးတစ်မျိုးမျိုးကို အသုံးပြုဖော်ပြခြင်းကြောင့် ရှုပ်ထွေးစေနိုင်မှုကို ရှောင်လွှဲရန်ဖြစ်ပေသည်။ SDR ကို အခြားငွေကြေးများကဲ့သို့ပင် ဝယ်ယူရောင်းချနိုင်သည်။ SDR ၏ တန်ဖိုးကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ၊ ဂျပန်ယန်း နှင့် ဂျာမန် မတ်ငွေ တို့ကဲ့သို့ အဓိက ငွေကြေး ၁၆ မျိုးအပေါ်တွင် အခြေပြုထားသည်။ (“ရွှေစက္ကူ” ဟုလည်း ဘာသာ ပြန်ဆိုခဲ့ကြဖူးသည်။)

Speculation

“အမြတ်အစွန်း ရှာဖွေသူ” တို့သည် ငွေကြေးရရှိနိုင်ရန် ဟူသော သာမန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကုန်စည် နှင့် ငွေကြေးဈေးကွက်များတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင်

အမြတ်ရလိုသူများ၊ အရှုံးမခံလိုသူများနှင့် ဘက်မျှစေလိုသူများ ဟူ၍ သုံးမျိုးသုံးစား ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ အမြတ်အစွန်းရလိုသူများသည် ဈေးကွက်ရှိ အခြားသူများ မတွေ့မြင်နိုင်သည့်အချက်ကို သိရှိ၍ ထိုအချက်အပေါ်တွင် အမြတ်ထုတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

Sopt market

နေရာတွင် ချက်ချင်းအရောင်းအဝယ် ပြုခြင်းသည်ကုန်စည်နှင့် ငွေကြေးကိုအလျင်အမြန် လက်ငင်းပေးချေရင်းလင်းရသည့် ရောင်းဝယ်မှုဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် ပစ္စုပ္ပန်ရောင်းဝယ်မှုဖြစ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်ရောင်းဝယ်မှုနှင့် မတူသော ကြိုတင်ရောင်းဝယ်မှု၊ အနာဂတ်ရောင်းဝယ်မှုတို့သည်ဈေးနှုန်း အမျိုးမျိုးဖြင့်နောင်လာမည့် အနာဂတ်ကာလ တစ်ချိန်ချိန်တွင် ကုန်စည်ကို ပေးအပ်ရန် ကြိုတင်ရောင်းဝယ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

Stagflation

အရောင်းအဝယ်ထိုင်းနေသည့်အချိန်နှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ငွေဖောင်းပွမှုဖြစ်ပေါ်ပါက စီးပွားရေး တစ်ရပ်လုံးကို ရပ်တန့်ဆိုင်းငံ့သွားစေပြီး ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်း အလျင်အမြန် မြင့်တက်လာတတ်သည်။ ဤသို့ တိုက်ဆိုင်မှုမှာ ဖြစ်ခဲ့လှသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငွေဖောင်းပွမှုသည် စီးပွားရေး ကြီးထွားမှုမှ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်မှုများဆိုင်းငံ့နေကြောင်းနေ့စဉ်တွင် ငွေဖောင်းပွနှုန်းမှာ လျော့နည်းသွားတတ်ပေသည်။ “စီးပွားရေးထိုင်းစဉ် ငွေဖောင်းပွခြင်း” သည် ငွေဖောင်းပွရန် အကြောင်းတရား ပေါင်းစုံ၏ ဖိအားပေးမှု ပြင်းထန်လွန်းခြင်းကြောင့် စီးပွားရေး ကျဆင်းသော်လည်း

www.burmeseclassic.com

ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်လာမှုကို ထိန်းသိမ်းမထားနိုင်သည့် အခြေအနေ သို့ ရောက်ရှိသွားခြင်းဖြစ်သည်။

Stock

စတော့သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးတစ်ခုခုတွင် ပါဝင်ပိုင်ဆိုင်မှု ဖြစ်သည်။ စတော့၏တန်ဖိုးသည် အစုရှယ်ယာ ပါဝင်မှု အရေအတွက် ဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာပိုင်ရှင်သည် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ဝင်ငွေများနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးရန် ကုမ္ပဏီ အုပ်ချုပ်မှု အဖွဲ့ကို စတော့ရှယ်ယာ ပိုင်ရှင်များက ခန့်အပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီတွင် အမြတ်အစွန်း ရရှိပါက ထိုအမြတ်ကို စတော့ရှယ်ယာပိုင်ရှင်များသို့ အမြတ်ဝေစု ခွဲဝေပေးရန် သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီတွင် ပြန်လည်ထည့်ဝင်ရင်းနှီးထား ရန်ဖြစ်သည်။ Stock ဟူသော စကားကို ကုန်ပစ္စည်းလက်ကျန် စာရင်းအဖြစ် ဖော်ပြရာ၌လည်း အသုံးပြုသည်။

Stockholders' equity

စတော့ရှယ်ယာ ပိုင်ရှင်၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် အစုဝင်၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ ရပိုင်ခွင့်များမှ ပေးရန် တာဝန်ကို နှုတ်ပြီးနောက် ကျန်သည့် တန်ဖိုးဖြစ်သည်။ စတော့ရှယ်ယာပိုင်ရှင်၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ကို ကုမ္ပဏီ၏ အသားတင်တန်ဖိုး ဟုလည်း ခေါ်သည်။

Subsidy

“ထောက်ပံ့ကြေး” ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံခြား ကုန်ပစ္စည်းများကို ယှဉ် ပြိုင်ထုတ်လုပ်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့

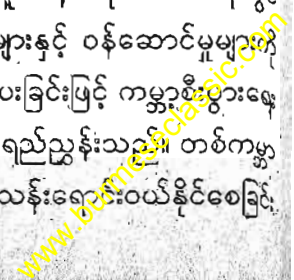
ထုတ်ပေးငွေဖြစ်သည်။ ထောက်ပံ့ကြေးများကို မလုံမလောက်ထုတ် ပေးသည်ဟု မကြာခဏ ဝေဖန်ခံရလေ့ရှိသည်။

Supply Side

“ရောင်းလိုအားဘက်” ဘောဂဗေဒသည် အခွန်အတုပ် လျော့ချ ဖြတ်တောက်၍ စည်းကမ်းကန့်သတ်ချက်များလျော့ပေါ့ပေးနိုင်သည်နှင့် အမျှ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အစိုးရထက် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူများက ပိုမို စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်သည်ဟူသော အယူအဆကို အခြေပြုထား သည်။ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူများက ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးမြှင့် သည်နှင့် အလုပ်သမားများ အသစ်တိုးချဲ့ငှားရမ်းမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအ လုပ်သမားသစ်များ ရရှိလာသည့် လစာဖြင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင် မှုများကို ဝယ်ယူစားသုံးကြမည်ဟု ယူဆချက်ဖြစ်သည်။ “ရောင်းလို အားဘက်” နှင့်အတူ ယှဉ်တွဲ၍ “ဝယ်လိုအားဘက်” ဘောဂဗေဒတွင် အစိုးရများအနေဖြင့် အသုံးစရိတ် ပိုမိုခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းဖြင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး စနစ်အတွင်းသို့ ငွေကြေးများ ပိုမိုပို့လွှတ်ရာ ရောက်မည် ဖြစ်၍ စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်မှုကို တိုးမြှင့်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည်။

Synergy

နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အကျိုးစီးပွားအတွက် ကျွမ်းကျင်မှု ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ခေါ်သည်။ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင် ကျွမ်းကျင်စွာ ထုတ်လုပ်သော ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချခွင့် ပေးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တွင် အကျိုးကျေးဇူး ဖြစ်စေခြင်းကိုလည်း ရည်ညွှန်းသည်။ တစ်ကမ္ဘာ လုံးသို့ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ကူးသန်းရောင်းဝယ်နိုင်စေခြင်း

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဖွင့်ဆိုချက်များ

၃၄၆

ဖြင့် နိုင်ငံတိုင်း ပိုမိုတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် “ချိန်ကိုက်စွမ်းအင်” ကို အသုံးချခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

Takeover

လွှဲပြောင်းသိမ်းပိုက်ခြင်းတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုအား ခြယ်လှယ်စီမံနိုင်ရန်အတွက် လုံလောက်သောအစုရှယ်ယာအရေအတွက်ကိုချုပ်ကိုင်ထားရှိရန်လိုသည်။ ဥပမာ - ကုတ်အားသုံးဝယ်ယူခြင်း ပြုရာတွင် ရပိုင်ခွင့်နှင့် ပေးရန်တာဝန် အခြေအနေအတန်အသင့် ကောင်းမွန်ပြီး မတည်ရင်းနှီး ပစ္စည်းများလည်း ဈေးချောင်ချောင်နှင့် ရနိုင်မည့် အခြေအနေတွင် ရှိပါက ကုမ္ပဏီကို လွှဲပြောင်းသိမ်းပိုက်လိုသူသည် ငွေကြေးအလုံအလောက် ချေးယူကာ ကုမ္ပဏီကို သိမ်းပိုက်ခြယ်လှယ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သိမ်းပိုက်ပြီး နောက်တွင် ကုမ္ပဏီကို လိုအပ်သလို ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းနှင့် ချေးယူခဲ့သည့် ကြွေးမြီများ ပေးဆပ်နိုင်ရန် ကုမ္ပဏီ၏ မတည်ရင်းနှီး ပစ္စည်းအချို့ကို ရောင်းထုတ်ပစ်သည်။

Tangible net worth

ရပိုင်ခွင့်များကို စိစစ်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အသားတင်ခြင်းရှိတန်ဖိုးသည် စာရင်းကိုင် နည်းစနစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဖြစ်၍ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ပေးရန်တာဝန်များကိုသာ စိစစ်၍ ကုမ္ပဏီအား တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ အသားတင် ဖြစ်ရှိတန်ဖိုးကို တွက်ချက်ရာတွင် ခြိမ်မဲ့ ရပိုင်ခွင့်များဖြစ်သည့် နာမည်ကောင်း (goodwill) နှင့် လုပ်ငန်းအမည်၊ အမှတ်တံဆိပ် (brand name) စသည် တို့၏ တန်ဖိုးတို့ကို ကုမ္ပဏီ၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းစာရင်းမှ ဖယ်ထုတ်ထားရသည်။ လုပ်ငန်းအမည်၊ အမှတ်တံဆိပ်သည် ခြိမ်မဲ့ ရပိုင်ခွင့်ဖြစ်သည်။ ဖြစ်မဲ့

ရပိုင်ခွင့်ကို ဝယ်ယူခြင်းရောင်းချခြင်း ပြုနိုင်သော်လည်း ရုံးအဆောက်အအုံနှင့် စက်ပစ္စည်း စသည့်ဖြစ်ရှိ ပစ္စည်းများကဲ့သို့ တန်ဖိုးတစ်ခုခုကို ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပေ။

Tariffs

ပြည်ပမှ တင်သွင်းသည့် ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည့် အခွန်အတုများ (အကောက်ခွန် အပါအဝင် အခြားအခွန်အကောက်များ) ကို သွင်းကုန်ခွန် ဟုခေါ်သည်။ သွင်းကုန်ခွန်သည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတွင် အတားအဆီးတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းသည့် ကုန်ပစ္စည်းများ ဈေးနှုန်းပိုမိုကြီးမြင့်စေရန် သွင်းကုန်ခွန်နှုန်းကို တိုးမြှင့်စည်းကြပ်နိုင်သည်။ အစိုးရများသည် လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုစနစ်ကို ဦးတည်ထားသည်ဟု ပြောဆိုကြလင့်ကစားပြည်တွင်းကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုကို အကာအကွယ်ပေးရန် ပြည်တွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကုမ္ပဏီများက တောင်းဆိုမှုများကို မူပစ်ပယ်ထားနိုင်ကြချေ။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်ပသွင်းကုန်များ၏ အရည်အသွေး ကောင်းမွန်မှုနှင့် ဈေးနှုန်းသက်သာမှုများကြောင့် ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်များ ဈေးကွက်နေရာ မရနိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်မသွားစေရန် အကာအကွယ် ပေးကြရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သွင်းကုန်ခွန်ဖြင့် ကာကွယ်ပေးခံထားရသော ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းများသည် နိုင်ငံခြားပစ္စည်းများက ဈေးနှုန်းအရ ယှဉ်ပြိုင်လာနိုင်မည့် အရေးကို ပူပန်စရာမလိုတော့ပေ။ သို့ရာတွင် ပြည်တွင်းစားသုံးသူများမှာမူ သွင်းကုန်ခွန်၏ ကာကွယ်ပေးမှုကြောင့် ပြည်တွင်းဖြစ် ကုန်ပစ္စည်းများကို အရည်အသွေးအရ အမှန်ထိုက်သင့်သည့် တန်ဖိုးထက် ဈေးမိုပေးကာ ဝယ်ယူ သုံးစွဲကြရလေသည်။

Tax haven

“အခွန်သုခဘုံ” သည် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် ဒေသခံ စက်မှုလုပ်ငန်း အနည်းငယ်သာရှိသော ကျွန်းနိုင်ငံငယ်ကလေးများ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ထိုနိုင်ငံများတွင် လုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေနှင့် အမြတ်ငွေ အပေါ် အခွန်မစည်းကြပ်ပေ။ သို့မဟုတ် အလွန်နိမ့်သော နှုန်းဖြင့် အခွန်စည်းကြပ်လေ့ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် အမြတ်ငွေအပေါ် အခွန်ထမ်းဆောင်မှုကို ရှောင်ရှားလိုကြသဖြင့် ဝဟားမားကျွန်း၊ ကေမန်ကျွန်းတို့ကဲ့သို့ အခွန်သုခဘုံ နိုင်ငံငယ်များတွင် လုပ်ငန်းကို အခြေစိုက် ထူထောင်ထားလိုကြပေသည်။

Third World

တတိယကမ္ဘာတွင် ဆင်းရဲသော နိုင်ငံများနှင့်ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ ပါဝင်ကြသည်။ ဟတိယကမ္ဘာမှ အချို့သော နိုင်ငံများသည် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးစက်မှုနိုင်ငံအဆင့် သို့ တက်လှမ်းနိုင်မည့် အခြေအနေသို့ပင် ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ကံကောင်းနေသည့် နိုင်ငံများကို စက်မှုနိုင်ငံသစ်များ (NIC) ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်နိုင်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။ ကျန်နိုင်ငံများမှာမူ စီးပွားရေးအရကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာစေရန် ရုန်းကန်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ တိုးတက်ကြီးထွားနေသော လူဦးရေကို စီးပွားရေး အသီး အပွင့်များ အနည်းအကျဉ်းစီ ခံစားခွင့် ရရှိကြစေရန် ကြိုးပမ်းရုန်းကန် နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ အလွန်ဆင်းရဲ နိမ့်ကျ၍ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု လုံးဝ မရှိသော နိုင်ငံများကိုမူ တစ်ခါတစ်ရံ စတုတ္ထကမ္ဘာ ဟုပင် သီးခြား အမည်ပေးကြသည်။

Trade balance, balance of trade

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုရှင်းတမ်းသည် အမှန်စင်စစ် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတစ်ခု မဟုတ်ပေ။ ကုန်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းမှု၊ တင်ပို့မှု စုစုပေါင်း အရေအတွက်မျှသာဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်မှု ရှင်း တမ်းတွင် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကူးသန်းရောင်း ဝယ်သည့်ပမာဏကိုထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ နိုင်ငံ၏ ကုန် သွယ်မှုကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြသည့် စာရင်းမှာ “ရငွေပေးငွေ စာရင်း” (Current Account) ဖြစ်သည်။

Unemployment

“အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှု” သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အလုပ်လုပ်နိုင်သူ အင်အား အရေအတွက်မှ အလုပ်ခွင်ပြင်ပသို့ အလုပ်လက်မဲ့ အဖြစ် ရောက်ရှိနေသူ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများ၏ အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေစာရင်းသည် အလုပ်အကိုင် ရှာဖွေနေဆဲ အလုပ်သမားဦးရေ စာရင်းသာဖြစ်ပြီး အချို့နိုင်ငံများ၏ အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေစာရင်းမှာ လက်ရှိအချိန်တွင် အလုပ်အကိုင် ခန့်ထားခံရခြင်း မရှိသည့် နိုင်ငံသား များ အရေအတွက် ကိုဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ အချို့ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်များက အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှု အခြေအနေကို မရှိမဖြစ်လိုအပ် သော ဆိုးဝါးမှုတစ်ရပ်အဖြစ် ရှုမြင်သုံးသပ်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အလုပ်အကိုင် ရှာဖွေနေဆဲ လူဦးရေအတော်အတန်ရှိနေမှ သာ အလုပ်ခွင်ရှိ အလုပ်သမားများမှ “လုပ်ခ” တိုးမြှင့်ပေးရန် တောင်းဆိုမှု အားနည်းမည်ဖြစ်သဖြင့်၊ ငွေဖောင်းပွမှုဖြစ်ပေါ်မလာစေ ရန် ထိန်းသိမ်းထားရာ ရောက်မည်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

Unilateral trade restrictions

တစ်ဘက်သတ်ကုန်သွယ်မှု တားမြစ်ကန့်သတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ သဘောတူညီမှု ကြိုတင်ရယူညှိနှိုင်းခြင်း မပြုဘဲ သွင်းကုန်ခွန်များ သို့မဟုတ် သွင်းကုန်ခွဲတမ်း သတ်မှတ်ချက် များကဲ့သို့ ကုန်သွယ်မှု အတားအဆီးများကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက မိမိ သဘောဖြင့် ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တစ်နိုင်ငံက ကုန်သွယ်မှု တားမြစ်ကန့်သတ်လာပါက ကျန်နိုင်ငံများကလည်း အလားတူတုန့်ပြန်၍ တားမြစ်ကန့်သတ်မည်ဖြစ်ရာ မကြာမီတွင် ကုန်သွယ်မှုစစ်ပွဲ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပေသည်။ ဂတ်အဖွဲ့ (GATT) ကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်းများက ကုန်သွယ်မှု ဆောင်ရွက်ကြ သည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများကို အတူတကွ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းကြ၍ နိုင်ငံပေါင်း စုံ ကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီချက်များ ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းဆောင် ရွက်ပေးကြသည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု တိုးမြှင့်နိုင်ရေးကို ဦးတည် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကမ္ဘာတစ်ခုလုံး တိုးတက်သာယာဝပြောရေး အတွက် ဖြစ်ပေသည်။

Value added tax (VAT)

ထုတ်လုပ်မှု အဆင့်တိုင်းတွင် အခွန်ထည့်သွင်းကောက်ခံခြင်းကို တန်ဖိုးဖြည့်အခွန် ဟုခေါ်သည်။ ကုန်စည်၏ တန်ဖိုးတိုးမြှင့်လာသည့် အခါတိုင်း ထပ်မံတိုးလာသည့် တန်ဖိုးအပေါ် အခွန်ပေးဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ရောင်းခွန်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ရောင်းခွန်ကို စားသုံး သူက ပေးဆောင်ခြင်းဖြစ်ပြီး ရောင်းချသည့်အဆင့် (point of sale) တွင် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ တန်ဖိုးဖြည့်အခွန်သည်ထုတ်လုပ်မှု အဆင့်တိုင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက ပေးဆောင်ခြင်းဖြစ်

သည်။ VAT စနစ်ကို ခေတ်မီစက်မှုစီးပွားရေး နိုင်ငံတိုင်းတွင် လက်ခံကျင့်သုံးလျက် ရှိသည်။ အခွန်တာဝန်ကို ထုတ်လုပ်သူများ နှင့် စားသုံးသူများ ပိုမိုမျှတစွာ ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။

Velocity

ဘောဂဗေဒပညာရှင်များသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်မှုများကို အဆိုပါ နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးထုတ်ဝေထောက်ကူမှု ပမာဏ (ငွေကြေး၏အမြန်နှုန်း) နှင့် ဆက်စပ်၍ အလျင် (Velocity) ဟူသောဝေါဟာရကို အသုံးပြုသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ငွေကြေး ပမာဏအနည်းငယ်ကို လှည့်လည်သုံးစွဲခြင်းဖြင့် တစ်မျိုးသား လုံး၏ ထုတ်လုပ်မှု စုစုပေါင်း ပမာဏ (GNP) အများအပြားကို ထုတ်လုပ်နိုင်သည် ဆိုပါက ထိုနိုင်ငံ၏ ငွေလှည့်လည်သုံးစွဲမှု အလျင် ကြီးမားသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

Venture Capital

အချိန်တိုအတွင်း အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မည့် အလားအလာရှိနေသည့် ကုမ္ပဏီစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုခုတွင် ထည့်ဝင် ရင်းနှီးသည့်ငွေကို စွန့်စားမှုအရင်းအနှီးဟု ခေါ်သည် လုပ်ငန်းစတင်လုပ်ကိုင်မည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အလွန်စွန့်စားရမည့် လုပ်ငန်းအတွက် လိုအပ် သော ရင်းနှီးငွေ ရရှိရန် စွန့်စားမှုအရင်းအနှီး သို့မဟုတ် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံလိုသူတို့ကို ရှာဖွေစည်းရုံးရမည် ဖြစ်ပေသည်။

Volatility

အချိန်ကာလတစ်ခုအတွင်း ကုန်ဈေးနှုန်း သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေးဆိုင်ရာ အတိုင်းအတာတစ်ခုခုပြောင်းလဲ ရွေ့လျားမှုကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ရွေ့လျားပြောင်းလဲမှု ကြိမ်နှုန်း (Frequency) သာမက ပြောင်းလဲမှုပမာဏကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ စတော့ရှယ်ယာ တစ်ခုသည် မကြာခဏဈေးနှုန်းအတက်အကျ ဖြစ်မည်ဆိုပါက ပြောင်းလဲနှုန်း မြင့်မားသည်ဟု သတ်မှတ်ရသည်။ စတော့ရှယ်ယာများ၊ ငွေချေးအာမခံ ဘွန်းစာချုပ်များ၊ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဆန္ဒအညွှန်းကိန်းများ၏ ပြောင်းလဲနှုန်းသည် ယင်းတို့၏ ဈေးနှုန်းကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အကြောင်းအချက်တစ်ရပ် ဖြစ်နေပေသည်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူတို့အနေဖြင့် ပြောင်းလဲနှုန်း မြန်ဆန်ခြင်းကြောင့် ပိုမိုစွန့်စားရသဖြင့် ထိုက်တန်သော အကျိုးအမြတ်ကို ရယူခံစားလိုကြပေသည်။

Wage- price Spiral

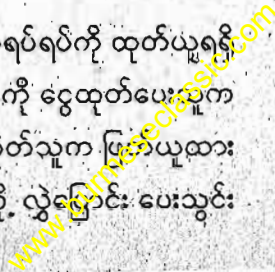
ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးခြင်းကြောင့် လုပ်ခတိုးမြှင့်လာသည်။ လုပ်ခတိုးမြှင့်ပေးခြင်းကြောင့် ကုန်ဈေးနှုန်း တက်ရသည်ဟူသော အဆက်မပြတ် သံသရာလည်ခြင်းကြောင့် ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်း မြန်ဆန်စွာ ကြီးမားလာခြင်းသည် လုပ်ခ- ဈေးနှုန်းသံသရာပင်ဖြစ်သည်။ ကြက်မနှင့် ကြက်ဥ စကားပုံကဲ့သို့ပင် မည်သည်က စတင်အကြောင်းရင်းခံ ဖြစ်သည်ကိုရှာဖွေ စိစစ်ရန် ခက်ခဲနေသည်။ မည်သို့ဆိုစေ လုပ်ခနှင့် ဈေးနှုန်းသံသရာလည်ပြီဆိုပါက ထိုသံသရာစက်ရဟတ်ကိုပြတ်အောင် ဖြတ်နိုင်ဖို့မှာ အလွန်အလွန် ပို၍ ခက်ခဲလှသည်။

Warrant

“ဝရမ်းလက်မှတ်”သည် ကိုင်ဆောင်ထားသူအား အခွင့်အရေး တစ်စုံတစ်ရာကို ပေးအပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ စတော့ရှယ်ယာကို ဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ ခေတ်ဟောင်းအနောက်ပိုင်း ဒေသ (Old West) ၌ ဝရမ်းဆိုသည်မှာ ဝရမ်းပြေးရာဝေတ်သားကို ဖမ်းဆီးရန် နယ်စပ်ဒေသ လူစွမ်းကောင်း သေနတ်သမားများသို့ ထုတ်ပေးထားသည့် ဖမ်းဆီးမိန့်ပင်ဖြစ်သည်။ ရွှေဝရမ်းသည် ဝရမ်းကိုင်ဆောင်ထားသူအား သတ်မှတ်ထားသော ရွှေပမာဏကို သတ်မှတ်ထားသည့် ဈေးနှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူခွင့် ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ငွေချေးအာမခံ ဘွန်းစာချုပ်များ၊ သာမန်စတော့ရှယ်ယာ လက်မှတ်များ (Common Stocks) နှင့်အတူ ပူးတွဲထုတ်ဝေရောင်းချသည့် ဝရမ်းများသည် နောက်ထပ်စတော့ရှယ်ယာများကို ထပ်မံဝယ်ယူလိုပါက သင်သာသောဈေးနှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူ ခွင့်ပြုပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ ဝရမ်းများကို သီးသန့်ထုတ်ဝေ ရောင်းချခြင်း ဖြစ်ပြီး ရွှေ၊ ငွေကြေးနှင့် အစုရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဝရမ်းသည် အခွင့်ထူး (Option) နှင့် မတူ ချေ။ အရေအတွက်အကန့်အသတ် ဖြင့်သာ ထုတ်ဝေရောင်းချခြင်း ဖြစ်သည်။

Withholding tax

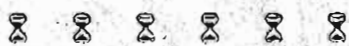
“နှုတ်ဖြတ်အခွန်” ဆိုသည်မှာ ဝင်ငွေတစ်ရပ်ရပ်ကို ထုတ်ယူရန် စဉ်တွင် ထိုဝင်ငွေအပေါ် ကျသင့်သည့် အခွန်ကို ငွေထုတ်ပေးသူက နှုတ်ဖြတ်ယူလိုက်သည့်အခွန်ဖြစ်သည် (ငွေထုတ်သူက ဖြတ်ယူထားသည့် အခွန်ငွေကို သက်ဆိုင်ရာ အခွန်ဌာနသို့ လွှဲပြောင်း ပေးသွင်း

ရသည်။ ငွေထုတ်ပေးသည့် ပင်ရင်းမှ နှုတ်ဖြတ်ခြင်းဖြစ်၍ ပင်ရင်းမှ ဖြတ်တောက်သည့် အခွန်ငွေ (Deduction at Source) ဟုလည်း သုံးနှုန်းသည်။) နိုင်ငံအများအပြားတွင် စတော့ရှယ်ယာမှ အမြတ်ဝေစု ပေးငွေများနှင့် ငွေချေးအာမခံ ဘွန်းစာချုပ်အတွက် အတိုးပေးငွေများ အပေါ် နှုတ်ဖြတ်အခွန် ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ အိတ်ထဲသို့ မရောက်သေးမီမှာပင် ကျသင့်အခွန်ငွေကို အခွန်ဌာနက ဖြတ်ယူခြင်းဖြစ်သည်။

Yield

“ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ဖွယ်ကောင်းကျိုး မင်္ဂလာအပြာဖြာ တုန်ပြန် ရောက်ရှိပါစေသော” (Many happy returns) ဟု ဆုမွန်ချွေသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ ရရှိသော အကျိုးအမြတ်ကို ဖြစ်ထွန်းမှု ဟုဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဖြစ်ထွန်းမှုကို ရာခိုင်နှုန်းဖြင့်ပင် ဖော်ပြလေ့ ရှိသည်။ ၁၀နှစ်သက်တမ်းရှိသည့် ငွေချေးအာမခံဘွန်းစာချုပ်သည် ၈ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ထွန်းမှုရရှိသည်ဆိုပါက အဆိုပါ ဘွန်းစာချုပ်ကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသူသည် နှစ်စဉ် အကျိုးအမြတ် ၈ ရာခိုင်နှုန်း ကို စာချုပ်သက်တမ်းကာလ ပြည့်သည်အထိ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ အတိုးနှုန်းနှင့်သက်တမ်းမတူသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမျိုးမျိုးကို နှိုင်း ယှဉ်ရာတွင် ထိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသီးသီး၏ နှစ်စဉ်အကျိုးအမြတ် ရာခိုင်နှုန်းကို နှိုင်းယှဉ်တွက်ချက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဖြစ်ထွန်းမှုကို ကမ္ဘာစီးပွားရေးလောကတွင် ရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုင်း အတွက် အသုံးပြု စိစစ်နိုင်ပေသည်။

နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးလောက၏ အတွင်းရေးအလှည့်အပြောင်းများကို

ခြေခြေမြစ်မြစ် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ထုတ်ဖော်ထားသည်

Robert Z. Aliber ၏

International Money Games ကို

ဦးဟန်ထွန်း (ပြည်ထွင်းအခွန်)

ပြန်ဆိုရှင်းလင်းသည်

ကမ္ဘာ့ငွေကြေး

ကစားကွက်များ

ရတနာဂုဏ်စာပေမှ ဆက်လက်ထုတ်ဝေမည်

www.burmeseclassic.com